

Årsredovisning 2024

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen
Norrbotten

Titel: Länsstyrelsen i Norrbottens län årsredovisning 2024

Utgivare: Länsstyrelsen i Norrbottens län

Diarienummer: 2730–2025

Omslagsbild: Nils Bodin testar VR-glasögon under Länsstyrelseveckan 2024. Foto: Ström Furlan Sandra.
Länsstyrelsen flaggar under prideveckan i Luleå. Foto: Linda Forsberg Lilja.
Lo Fischer vid naturum Abisko guidar en grupp till konstverket Sensing the Arctic av Bigert & Bergström och Forskningscentret för klimatpåverkan (CIRC). Foto: Maria Sirviö.

Innehåll

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET	5
OM ÅRSREDOVISNINGEN	7
Årsredovisningens kapitelindelning	7
Förklaring av begrepp	8
Bedömningsgrunder.....	8
OM LÄNSSTYRELSEN	9
Våra uppgifter, uppdrag och mål	9
Strategisk styrning och planering	9
Intern styrning och kontroll	11
Organisation	12
MYNDIGHETSÖVERGRIPANDE RESULTATREDOVISNING.....	13
Verksamhetsöversikt	13
Nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	13
Integrering av tvärssektoriella frågor	21
Arbetsmiljö och medarbetare	30
Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan	34
RESULTATREDOVISNING PER VERKSAMHETSOMRÅDE	36
Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	37
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	43
Regional tillväxt och infrastrukturplanering	57
Hållbar samhällsplanering och boende	64
Energi och klimat.....	73
Kulturmiljö	76
Samhällsskydd och beredskap.....	83
Naturvård och miljöskydd.....	93
Areella näringar.....	122
Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.....	139
ÖVRIG REDOVISNING.....	149
Sammanställning av väsentliga uppgifter	149
Avgiftsbelagd verksamhet.....	151

ÅRET I SIFFROR	153
Tabell A – Verksamhetskostnader 2022–2024.....	153
Tabell B– Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet.....	154
Tabell C – Årsarbetskrafter 2022–2024	156
Tabell D – Representation	158
Tabell E – Lokaler	158
Tabell F – Redovisning av ärenden 2024.....	159
Tabell G – Överklagade beslut 2024	160
Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2024.....	162
Tabell I – Handläggningstider	163
FINANSIELL REDOVISNING	167
Resultaträkning	167
Balansräkning.....	168
Anslagsredovisning.....	170
Tilläggsupplysningar och noter	171
LANDSHÖVDINGENS UNDERSKRIFT AV ÅRSREDOVISNINGEN	193
BILAGOR	194
Bilaga A Länsstyrelseinstruktionen.....	194
Bilaga B Regleringsbrevsuppdrag	197
Bilaga C Övriga uppdrag	200
Bilaga D Redovisas i särskild ordning.....	201
Bilaga E Länsstyrelsegemensamt.....	205
Bilaga F Underlag intern styrning och kontroll.....	215

Landshövdingen har ordet

Efter ytterligare ett spännande år kan jag konstatera att vi genom vårt arbete med att främja länets utveckling tagit nya steg mot en hållbar framtid för kommande generationer. Året präglades i stor utsträckning av industrins omställning, samhällsomvandlingen och den civila beredskapen.

Samhällsomvandlingen innebär stora möjligheter för Norrbotten. Den skapar samtidigt ett hårt tryck på verksamheten som medför att vi behöver göra såväl strategiska som individuella prioriteringar. Det handlar om att möta de allt snabbare omvärldsförändringarna och kunna hantera helt nya uppdrag. Det handlar också om att skapa utrymme och vara möjliggörare där det går och där det behövs som mest.

Under 2024 presenterade regeringen "Strategin för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län". Strategin ger en tydlig inriktning med fokus på fossilfri industriproduktion och ökad tillväxt. Det är också fokus för partnerskapet Accelererad Grön Omställning i Norrbotten (AGON), som jag samordnar, där offentliga och privata aktörer får möjlighet att diskutera kritiska förutsättningar för industrins omställning. Ett tema under året var bland annat målkonflikter kring markanvändning som blivit både fler och mer komplexa. Under 2024 blev de nationella industrisamordnarna permanenta deltagare i AGON.

Nya industrier med traditionellt manlig arbetskraft är på ingång i länet och arbetet med en jämställd samhällsomvandling har hög prioritet. Satsningen Jämställd industri fortsätter att väcka stort intresse såväl i länet som nationellt. En jämställd samhällsomvandling har även varit fokus för flera insatser under året inom området mäns våld mot kvinnor.

Vi fortsätter att anpassa vårt arbetssätt. Antalet avdelningar har minskats och en arbetsplatsstrategi för våra lokaler har tagits fram i syfte att skapa bättre förutsättningar för tvärssektoriellt arbete. En satsning på Hållbara team genomförs i hela verksamheten för att utveckla enheters och arbetsgruppers effektivitet och sammanhållning. Vi arbetar löpande med att effektivisera tillståndsprocesserna och har bland annat utvecklat en arbetsmodell för större och komplexa miljöprövningar. Under året inledde vi även ett samarbete med Länsstyrelsen i Västerbotten för att resursförstärka de mer omfattande tillståndsprocesserna.

Oron i omvärlden påverkar alltmer vår beredskapsförmåga. Vi har intensifierat samverkan med länets kommuner och andra beredskapsansvariga myndigheter kring uppbyggnaden av totalförsvaret. En egen kris- och krigsorganisation finns också på plats och har övats under året. Utvecklingen av Norra civilområdet fortsätter och med ett fullt bemannat civilområdeskansli har samordningen med de ingående länen satt högsta fart.

Nato-medlemskapet har stor betydelse för Norrbotten genom vårt geopolitiskt strategiska läge. Inträdet ökar ytterligare möjligheterna att samverka med våra grannar och under året tecknade jag och min kollega i Västerbottens län en ny överenskommelse om samarbete kring civil beredskap och totalförvar med Nordland, Troms/Finmark, Norra Finland och finska Lappland.

Ett av Europas största naturvårdsprojekt, TRIWA Life, uppmärksammades särskilt under året då H.M. Konungen besökte projektet i Tornedalen tillsammans med Sveriges och

Finlands miljöministrar. De fick se hur Torneälvens biflöden och våtmarker i området restaureras för att gynna mångfalden av vattenlevande djur och växter efter lång tids påverkan.

Samhällsomvandlingen, den civila beredskapen och våra ansvarsområden kring miljö och biologisk mångfald står högt på agendan kommande verksamhetsår och jag ser fram emot att fortsätta skapa möjligheter och möta utmaningar för Norrbottens utveckling tillsammans med mina duktiga medarbetare.

Lotta Finstorp, landshövding i Norrbottens län

Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken Tilläggsupplysningar och noter i avsnittet Finansiell redovisning.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Myndighetsövergripande resultatredovisning
- Resultatredovisning per verksamhetsområde
- Övrig redovisning
- Året i siffror
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet Om Länsstyrelsen beskriver Länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. Resultatredovisningen innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÅS).

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrapporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

Under avsnitt Övrig redovisning beskrivs information och uppgifter av väsentlig betydelse samt avgiftsbelagd verksamhet. Året i siffror innehåller bland annat statistik avseende verksamhetskostnader, årsarbetskrafter (ÅA) och ärendehantering, fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestruktur (VÅS). Den finansiella redovisningen innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. Bilaga D tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som

redovisas i särskild ordning. Bilaga E innehåller länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag och funktioner som samordnas. För de länsstyrelser som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll redovisas eventuella underlag för ledningens bedömning i bilaga F.

Förklaring av begrepp

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande mål får genomslag i länet och där Länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måluppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder Länsstyrelsen resultatindikatorer som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

Resultat vi redovisar kan bestå av både prestationer och effekter. Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av Länsstyrelsens insatser inom verksamheten.

Bedömningsgrunder

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer, statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål. Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd. För respektive avsnitt i årsredovisningen görs en motiverad sammanvägd bedömning av resultatet. I de fall verksamheten i avsnittet är omfattande kan den kompletteras med en motiverad bedömning per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- Otilfredsställande: Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- Utvecklingsbehov: Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- Gott: Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- Utmärkt: Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Som regeringens ombud i länet är länsstyrelsen en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden länsstyrelsen har uppgifter och hur länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för ett hållbart samhälle. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Det saknas ett övergripande riksdagsbundet mål för länsstyrelserna som helhet. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Till stor del består dessa anslag av det så kallade förvaltningsanslaget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

Strategisk styrning och planering

Med utgångspunkt i Länsstyrelsens breda uppdrag och i Agenda 2030 arbetar vi för att främja en hållbar utveckling i länet. Vår vision, Tillsammans för Norrbotten bästa, utgör grunden för myndighetens styrning och årliga process för verksamhetsplanering. Visionen

består av tre övergripande mål: att ha regeringens förtroende, att vara en samlande kraft och att vara en attraktiv arbetsgivare. I slutet av 2024 påbörjades en översyn av visionen i syfte att utveckla den strategiska styrningen och effektivisera planeringsprocessen.

Regeringens strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län presenterades under året och utgör ett viktigt ramverk för vårt arbete. Den tydliggör inriktningen genom att sätta våra uppdrag i ett större sammanhang. Strategin har kommunicerats och implementerats i verksamheten i syfte att säkerställa fokus på regeringens olika satsningar på fossilfri industriproduktion och ökad tillväxt. Uppdragen inom ramen för strategin omfattar exempelvis effektivare tillståndsprocesser, arbetet med målkonflikter och samordning av det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken.

Länsledningens prioriteringar för att konkretisera arbetets inriktning under 2024 omfattade analys, prioriteringar och effektivisering samt samordning internt och externt.

Analys, prioritering, effektivisering

Nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbotten medför ett hårt tryck på Länsstyrelsens verksamhet. Det ökade trycket tillsammans med en knapphet i resurser innebär att vi behöver göra prioriteringar samt utveckla vårt arbetssätt för att möta snabba omvärldsförändringar och nya kategorier av ärenden. Det handlar också om att skapa utrymme och vara möjliggörare där det går.

Ett område med hög prioritet är utvecklingen av Norra civilområdet och länets civila beredskap. Bland annat har kris- och krigsorganisationen implementerats och övats. Samverkan med länets kommuner och andra beredskapsansvariga myndigheter kring uppbyggnaden av länets totalförsvaret har intensifierats.

Samhällsomvandlingen innebär att Länsstyrelsen behöver satsa extra mycket på att vara en attraktiv arbetsplats då konkurrensen om arbetskraften blir allt hårdare. Vi möter utmaningen genom bland annat ett systematiskt arbete med kompetensförsörjning och en satsning på metoden Hållbara Team. Drygt hälften av medarbetarna har genomfört Hållbara team under året insatsen fortsätter under 2025. I den senaste medarbetarundersökningen har en majoritet av de som hittills medverkat i Hållbara team uppgett att satsningen är värdefull eller mycket värdefull för den egna gruppens utveckling.

Samordning internt och externt

Ett flertal konkreta åtgärder har genomförts i syfte att effektivisera den interna samordningen. Bland annat har antalet avdelningar minskats från fyra till tre och en arbetsplatsstrategi för våra lokaler färdigställts i syfte att skapa bättre förutsättningar för tvärspektoriell samverkan. Arbetet med att effektivisera tillståndsprocesserna fortsatte under året bland annat genom att presentera ett förslag på arbetssätt med eller utan en särskild projektorganisation, (SPO), som kan användas vid komplexa så kallade A- och B-prövningar. Syftet är att öka den interna samverkan och tydliggöra förväntningarna på processen. Vi har även inlett ett samarbete med Länsstyrelsen i Västerbottens län för att resursförstärka några av de mer omfattande tillståndsprocesserna.

Den övergripande externa samverkan sker i stor utsträckning genom landshövdingens olika partnerskap och under året har frågeställningar kring samhällsomvandlingen åter dominerat. Exempel på partnerskap är AGON, samtal på residenset och samverkansformer

med Region Norrbotten och länets kommuner. Partnerskapen beskrivs närmare i avsnittet Samordna samhällsintressen och främja samverkan. Insatser för att förenkla för företag har intensifierats under året och en särskild processplan är under utveckling.

Vi bedömer att vår strategiska styrning och planering svarar upp mot de snabba omvärldsförändringarna med fokus på samhällsomvandlingen och utvecklingen av den civila beredskapen. Under 2025 är behovet fortsatt stort att kontinuerligt prioritera bland både övergripande strategier och individuellt arbete för att kunna främja en hållbar utveckling och länets tillväxt.

Intern styrning och kontroll

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla arbetet med intern styrning och kontroll, där utgångspunkten i att ha god ordning i verksamheten och kunna leverera inom våra uppdrag.

Under verksamhetsåret har vi följt planerings- och uppföljningsprocessen genom verksamhetsplan, tertialuppföljningar samt budget- och prognosarbete. Budgetarbetet har tidigarelagts och delar av ledningsgruppen har arbetat med processen gemensamt. De tre tertialrapporterna har till viss del haft olika inriktning för att vid respektive tidpunkt under året fånga upp olika väsentligheter i verksamheten.

Utifrån riktlinjen för riskhantering har riskanalyser upprättats inom enheter, avdelningar och för myndigheten som helhet. Myndighetens slutliga riskanalys, som lyfts i ledningsgruppen, har fem risker med högst riskvärdering och dessa är kopplade till ökad arbetsbelastning och kompetensförsörjning. Riskerna hanteras enligt plan, men flera av dem kvarstår ändå med höga riskvärden och vissa går inte att eliminera. För att möta riskerna har chefer och medarbetare bland annat prioriterat i uppdragen och medverkat i Hållbara team. Organisationen har justerats då avdelningarna samhälle och näringsliv slagits ihop till en avdelning.

Under året har interna risk- och sårbarhetsanalyser genomförts i alla delar av verksamheten. Detta ligger till grund för bland annat planering av kris- och krigsorganisationen men även för annan kontinuitetsplanering. Arbetet fortsätter under 2025.

Internrevisorn har under året granskat informationssäkerheten och landshövdingen har beslutat om åtgärder med anledning av rapporten. Utöver detta har Länsstyrelsen etiska riktlinjer och rutiner för visseblåsarfunktion. Dessa har myndigheten informerat om vid landshövdingens personalinformationer, på intranätet och vid introduktionsdagar. Vid introduktion av nya medarbetare ingår utbildning inom en rad områden som till exempel den statliga värdegrunden, mänskliga rättigheter, mutor och jäv.

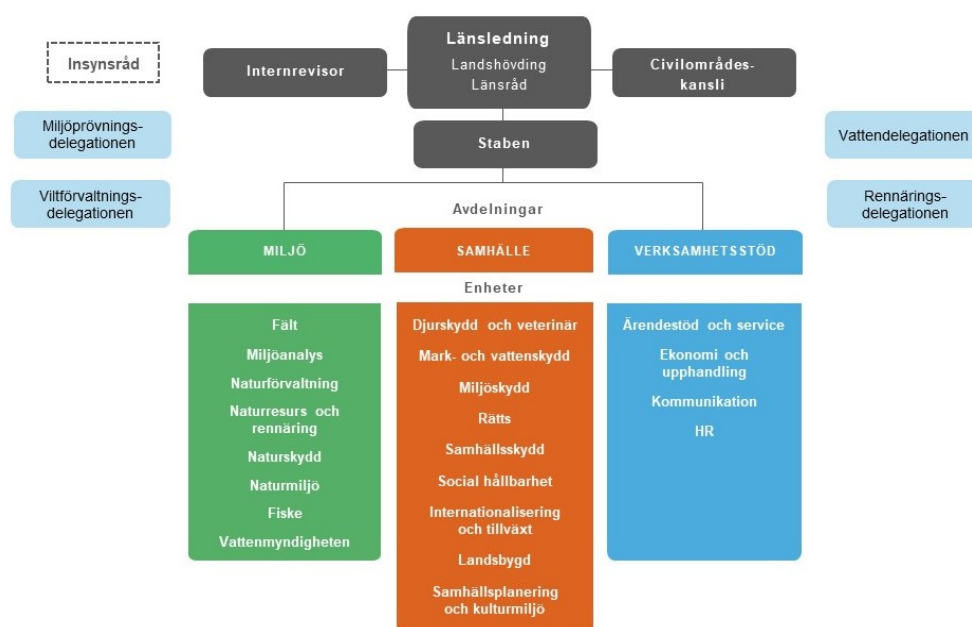
Samtliga avdelningschefer samt chefen för Civilområdeskansliet har bedömt att den interna styrningen och kontrollen för 2024 varit betryggande inom respektive avdelning. Brister har påtalats i internrevisionsrapporten om informationssäkerhet. Där pågår åtgärder i enlighet med landshövdingens beslut. Den oro som framförs avser framför allt kompetensförsörjningen och den utsatta arbetsmiljösituation som vissa medarbetargrupper har.

En samlad dokumentation över den interna styrningen och kontrollen, där ovanstående utvecklas och där även synpunkter från intern och extern revision berörs, tas fram årligen. Denna dokumentation fungerar som stöd inför landshövdingens bedömning av om Länsstyrelsens interna styrning och kontroll varit betryggande eller om det funnits brister inom myndigheten.

Organisation

Länsstyrelsen i Norrbottens län är en enrådighetsmyndighet. Detta innebär att landshövdingen svarar direkt inför regeringen och att myndigheten har ett insynsråd i stället för styrelse. Internrevisorn är underställd landshövdingen och fristående från den övriga organisationen. Den operativa verksamheten inom Länsstyrelsen fördelas på tre avdelningar och 21 enheter.

Länsstyrelsens organisation 2024-12-31.

Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av länsstyrelsernas stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlad i bilaga E.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värmland Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värmland Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värmland Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värmland Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värmland Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värmland Västmanland)

Myndighetsövergripande resultatredovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av övergripande verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	326,9	314,7	323,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	210,6	198,3	204,9
Antal årsarbetskrafter män	115,3	115,4	118,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	21 713	20 650	21 180
Antal beslutade ärenden	22 245	18 716	22 397
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	241	318	352
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	425 114	401 407	401 464
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen ¹ (tkr)	299 657	268 796	316 274

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Årsarbetskrafter och verksamhetskostnader kommenteras i tabellerna A-C samt i redovisningen av verksamhetsområdena. Där kommenteras även ärendeflöden och lämnade bidrag.

Nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljö kvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion

¹Nyckeltalet Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen visar utbetalda bidrag under året. Här är inte periodiserade lämnade bidrag med. Urvalen för detta nyckeltal är inte samma som lämnade bidrag i resultaträkningen. Det gäller även för samma nyckeltal som anges i avsnittet Resultatredovisning per verksamhetsområde.

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1C1 Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter	Regleringsbrev
1D7 Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Nationella mål

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att nå de nationella mål som styr myndighetens verksamhet. Det gör vi genom samverkan, samordning, kunskapsfrämjande, tillståndsprövning, tillsyn, bidragsgivning, kontroll, skydd av värdefull natur och kulturmiljö. Vi gör det också i arbetet med förvaltning av skyddade områden och statens mark ovan odlingsgränsen.

Nyindustrialiseringen och samhällets omställning mot fossilfrihet för att nå klimatmålen står högt på agendan i länet, i Sverige och internationellt. Den pågående samhällsomvandlingen i Norrbotten berör flertalet andra nationella mål, vilket kräver ett tvärsektorielt arbetssätt där merparten av Länsstyrelsens olika kompetenser behövs. Industrins omställning medför behov av ny arbetskraft, vilket innebär att frågor avseende kompetensförsörjning, bostadsförsörjning och social hållbarhet måste beaktas.

Utmaningarna med samhällsomvandlingen är många och blir framförallt synliga i arbetet med att hantera konflikter mellan olika nationella mål. Trots länets glesa befolkning och stora yta bidrar exempelvis konflikter kring markanvändning till en tydlig polarisering mellan renskötsel och mineralutvinning. En viktig uppgift för Länsstyrelsen är att säkerställa ett tvärsektorielt perspektiv i de avvägningar som myndigheten behöver göra och som blir alltmer komplexa.

Exempel på strategiskt och sektorsövergripande arbete med nationella mål under 2024:

- Den regionala strategin för jämställdhet, Ett jämställt Norrbotten 2024–2030, har spridits under året och mött en stor efterfrågan både från offentlig sektor och det lokala och regionala näringslivet. Satsningen på jämställd industri har utvecklats vidare under 2024. Totalt medverkar 34 aktörer från näringslivet, kommuner och statliga myndigheter vars träffar under året har stärkt samverkan mellan aktörer som vanligtvis saknar gemensamma forum för erfarenhetsutbyte. En jämställd samhällsomvandling har också varit fokus för flera insatser under året inom området mäns våld mot kvinnor.
- Länsstyrelsen har tagit initiativet till samverkan mellan offentliga och privata aktörer i syfte att bidra till ökat bostadsbyggande i Norrbotten. En styrgrupp, Bostäder i Norrbotten, har bildats där en dialog kan föras mellan allmännyttan, byggföretag, bostadsutvecklare, banker, arkitekter med flera. Utgångspunkten är ett ökat behov av bostäder i samband med den pågående nyindustrialiseringen.
- En ny överenskommelse för samarbete inom civil beredskap och totalförsvaret med Norge och Finland samt Länsstyrelsen i Västerbottens län har undertecknats av landshövdingen tillsammans med hennes kollegor i Nordland, Troms/Finnmark, Norra Finland och finska Lappland. En överenskommelse som fått ökad betydelse i och med inträdet i NATO.

- Länsstyrelsen har under året agerat samordnare för våtmarksrestaureringar i länet och fört dialog med Skogsstyrelsen, kommuner och det privata näringslivet för att påskynda arbetet med igenläggning av våtmarker.
- Länsstyrelsen har som huvudman för naturum Abisko arbetat med att öka kunskapen om klimatförändringarnas effekter som är särskilt märkbara i Abiskofjällen. Genom utställningar, skolbesök och andra aktiviteter nåddes drygt 50 000 besökare av information om klimatförändringarnas utbredning och klimatpåverkans utmaningar.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Länsstyrelsen arbetar strategiskt och sektorsövergripande med att samordna samhällsintressen och främja samverkan inom många områden och på olika sätt. Arbetet sker exempelvis genom landshövdingens olika partnerskap, de förordningsstyrda delegationerna och andra mer eller mindre formella samordnings- och samverkansformer som Länsstyrelsen driver och medverkar i. Även under 2024 har samordningen i stor utsträckning omfattat samhällsomvandlingens möjligheter och utmaningar.

Samverkan med Tillväxtverket har utökats i samband med att de tilldelats en rad nya uppdrag med relevans för Norrbottens utveckling. Det handlar om samverkan kring specifika uppdrag, men också om informella kontakter för att dela information, underlätta för varandras uppdrag och sprida information på ett enhetligt sätt.

Med utgångspunkt i det samordningsuppdrag som Tillväxtverket fick under 2023 (KN 2023/03505 med förlängning i och med KN 2023/04630) har ett högnivåforum bildats, Omställningsallians Norr (ON). Forumet sammankallas av Tillväxtverkets generaldirektör och består av Tillväxtverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Region Norrbotten och Region Västerbotten. Syftet är att skapa en gemensam plattform för samverkan och koordinering av insatser. Under 2024 har ett inledande möte hållits med temat infrastruktur.

Landshövdingen leder och samordnar arbetet i AGON, som är en samverkan mellan offentliga och privata aktörer för utbyte av kunskap om aktuella förutsättningar för exempelvis energiförsörjning, infrastruktur och andra kritiska frågor för industrins omställning. Under året har arbetet bland annat berört målkonfliktsuppdraget som Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län fick i regleringsbrevet för 2024. Ett tema har också varit elproduktion, där Norrbottens vindkraftsentreprenörer träffats för att diskutera gemensamma problem, möjligheter och frågeställningar. Under 2024 utsågs de nationella industrisamordnarna vid det nybildade Accelerationskontoret till permanenta deltagare i AGON. Länsstyrelsen har även bidragit med viktiga inspel till Accelerationskontoret om komplexa frågor att prioritera och hantera.

Landshövdingen leder kommunal- och regionrådsgruppen där även länets riksdagsledamöter har deltagit. Gruppen diskuterar och tar initiativ kring såväl dagsaktuella som strategiska frågor avseende länets utveckling. En effekt som kan vara svår att mäta är att goda relationer byggs, vilket är av yttersta vikt för ökad samsyn och samhandling, inte minst mot bakgrund av samhällsomvandlingen och det säkerhetspolitiska läget. De små kommunernas utmaningar adresseras särskilt.

Samtal på residenset är en serie informella rundabordsamtal som landshövdingen regelbundet genomför. Samtalen mellan inbjudna gäster och länsledningen bygger och stärker relationer för fortsatt samverkan med Länsstyrelsen. Syftet med samtalen är att tematiskt belysa utmaningar och möjligheter för länets utveckling med personer från olika sektorer i samhället. Under året genomfördes bland annat samtal på temat förenkla för företag. Effekten av samtalen är att deltagarna, inklusive länsledningen, tar med sig frågor och initiativ tillbaka till sin egen organisation.

Landshövdingarna i Norrbottens och Västerbottens län har under året anordnat Myndighetsdagarna, som samlar de högsta beslutsfattarna från kommunerna tillsammans med utvalda generaldirektörer. Årets övergripande tema var, Så skapar vi robusta samhällen tillsammans. Effekterna är en ökad medvetenhet hos kommunerna om de utmaningar och möjligheter som följer av nyindustrialiseringen och det säkerhetspolitiska läget. En annan effekt är att relationerna mellan kommunerna, länen och de nationella myndigheterna stärks.

Länsstyrelsen har tagit fram en strategi som anger den långsiktiga inriktningen för arbetet med att främja goda relationer. Den fokuserar på våra möten och konferenser och hur vi kan utveckla denna kommunikationskanal och samverkansytta. Inom ramen för strategin anordnade vi för andra året Länsstyrelseveckan. Under veckan genomfördes möten, konferenser, utbildningar samt utställningar under samma tak. Syftet var att underlätta medverkan för externa deltagare genom att samför lägga aktiviteter, skapa ett mervärde genom en särskild mötesplats och att uppträda som en samlad länsstyrelse. Det höga betyget från deltagarna visade att satsningen även 2024 gett god effekt. En intern effekt var bland annat optimering av resurser.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Genom regelbunden regional och lokal samverkan kring Länsstyrelsens främjandeuppdrag kan tillståndet och utvecklingen i länet följas. Samverkan med länets olika aktörer ger oss viktig kunskap som vi behöver för vårt dagliga arbete och övergripande sektorssamordning. En bra uppföljning av tillståndet i länet ger oss förutsättningar att vara mer precisa när det handlar om att belysa problem och möjligheter. Vi samlar på oss viktig kunskap varje år som kanaliseras och kommuniceras internt såväl som externt.

1C1 Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter

I arbetet med att främja länets utveckling utgör regeringens strategi för norra Sverige ett viktigt ramverk där ökad tillväxt står i fokus. I uppdraget att beakta tillväxt har Länsstyrelsen inlett ett arbete med att förtydliga tillväxtperspektivet i våra olika uppdrag och framför allt hur det kommer till uttryck vid målkonflikter där svåra avvägningar behöver göras. Vi har bland annat infört en obligatorisk fråga om tillväxtperspektivet i den ärendeberedningsmall som används vid föredragning för länsledningen. En utvärdering visar att vi behöver fortsätta utveckla fler underlag som säkerställer att alla perspektiv är inkluderade. Länsstyrelsen har flera uppdrag som knyter an till tillväxtfrågor och vi behöver förena uppdragen för att nå synergieffekter. I stora ärenden har avvägandet blivit tydligare med stöd av strategin för norra Sverige. Vi utforskar också kontinuerligt vilket handlingsutrymme som finns och vilka alternativ som följer strategins inriktning där tillväxt beaktas.

Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län har även fått i uppdrag att genomföra insatser som bidrar till att hantera målkonflikter vid handläggning av ärenden som berör pågående samhällsomvandling och nyindustrialisering. Uppdraget redovisas i särskild ordning. De insatser som genomförs inom detta uppdrag ger synergieffekter i den ordinarie verksamheten, särskilt när det kopplas ihop med uppdrag 1C1 som beskrivs ovan. Att Länsstyrelsen fått riktade medel ger oss ökat utrymme att arbeta med frågor som bedöms som särskilt kritiska. I och med att uppdraget genomförs tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbottens län bidrar det till att vi i flera frågor kan hjälpas åt att växeldra utifrån de förutsättningar som finns. Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen.

Regional utvecklingsstrategi

Länsstyrelsen har under året bidragit i Region Norrbottens arbete med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi, RUS, som tar sikte på år 2040. Bland annat har workshops genomförts för att stärka Norrbotten som en attraktiv plats för invånare att bo och verka i. Länsstyrelsen deltog i arbetet utifrån vår roll och vårt ansvar, vilket innebar att flera verksamhetsområden från myndigheten medverkat.

Energi och klimat

Arbete har inletts för att ta fram en uppdaterad energi- och klimatstrategi, som tar hänsyn till de nya energipolitiska målen samt energiberedskap och försörjningstrygghet. Detta har skett tillsammans med Region Norrbotten och Energikontor Norr och i samverkan med många aktörer från såväl offentlig som privat sektor. Konsultationer har också hållits med Sametinget, Svenska Samernas Riksförbund (SSR) och enskilda samebyar. Strategin sammanställs under 2025.

Transport och infrastruktur

I arbetet med transport- och infrastrukturfrågor har Länsstyrelsen samverkat genom olika projekt, samrådsgrupper och avstämningar kring yttranden tillsammans med andra aktörer, exempelvis Region Norrbotten, Trafikverket och Länsstyrelsen Västerbotten. Under året har vi bland annat hanterat och lämnat synpunkter på inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037 samt för Norrbottenbanan, vilka är viktiga förutsättningar för industrins omställning och kompetensförsörjning.

Bostadsförsörjning

Bostadsmarknaden i länet präglas av en fortsatt snabb omställningstakt där planerade industrietableringar driver på behovet av nybyggnation och ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Tvärtemot önskat läge har utvecklingen inneburit en kraftig inbromsning av nyproduktion för både flerbostadshus och småhus. Det är framför allt de höga produktionskostnaderna, räntenivåer och lånevillkor som begränsar bostadsbyggandet.

Tillståndet i miljön

Den årliga utvärderingen av de nationella miljömålen som genomförts under 2024 visar att utvecklingen till stor del går åt fel håll, bland annat när det gäller biologisk mångfald. Inget av de 13 miljö kvalitetsmål som följs upp regionalt bedöms kunna nås till 2030. Vi ser dock en delvis positiv utveckling när det gäller luftkvalitet och delar av arbetet med vattenkvalitet.

Statlig närvaro och service

Under året har vi kartlagt den statliga närvaron och servicen i länet. Den statliga närvaron är jämförelsevis god med verksamhet i länets samtliga 14 kommuner. Det finns totalt 44-myndigheter och 150 statliga arbetsplatser i Norrbotten. Sett till antalet statliga arbetsställen i förhållande till befolkningen hade länet 0,60 arbetsställen per tusen invånare, medan motsvarande siffra för riket var 0,26. I länet fanns under 2024 totalt 69 besökskontor hos de servicegivande myndigheterna. Trafikverket är den myndighet med högst fysisk närvaro i Norrbotten.

Tillsyn

Tillsyn och kontroll är en viktig del av Länsstyrelsens kärnverksamhet som vi både vill och behöver arbeta mer med. Vi prioriterar effektivisering, samordning, metodutveckling och samarbete mellan länsstyrelserna. Vi följer det nationella och länsstyrelsegemensamma arbetet och integrerar erfarenheter och förändringar löpande i vårt arbete. Varje år upprättas och revideras tillsynsplaner.

Prioriteringar

Trycket från samhällsomvandlingen är fortsatt högt inom Länsstyrelsens verksamhet och märks tydligt inom områdena miljöprövning och samhällsplanering, där viktig sakkunskap även behövs från andra sakområden. Det handlar om en ökad mängd komplexa miljöprövningar och ett ökat arbete med detaljplaner, exempelvis i samband med industriexploateringar. Behovet att omprioritera resurser för att klara arbetsbelastningen är fortfarande stort och därför har vi även under 2024 dragit ner på viss tillsyn, främst den egeninitierade. Bristen på resurser för att bedriva tillsyn, kontroll och vägledning i den omfattning som svarar mot bedömt behov, gör att vi har svårt att nå våra målsättningar när det gäller tillsyn inom dessa områden.

Tillsynssamordning

För att effektivisera det löpande tillsynsarbetet och spara resurser samordnas arbetet ofta mellan olika verksamhetsområden. Tillsynssamordning sker framför allt mellan Länsstyrelsens olika enheter men också med externa aktörer som exempelvis Polismyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten. Samordningen omfattar såväl planering som genomförande. Exempel på samordnad tillsyn är bland annat naturtillsyn där arbetet med att kontrollera jakt även kan omfatta terrängkörning eller snöskoterkörning och fiske. Norrbotten utgör en fjärdedel av Sveriges yta och helikopter är ett nödvändigt hjälpmedel i tillsynsarbetet. Samordnad tillsyn innebär därför stora besparingar.

Särskilda satsningar

Exempel på tillsynsarbete som gett bra resultat under året är en prioriterad satsning på tillsyn av draghundsföretag, där problembilden är förekomsten av oseriösa aktörer på en mycket lönsam marknad under en begränsad del av året. De senaste åren har en stor mängd draghundar omhändertagits och avsaknaden av tillstånd för att bedriva verksamhet har bedömts stor. Genom bland annat förebyggande kommunikation uppmärksammades problemet av media såväl lokalt som nationellt. Den extra satsningen vad gäller tillsyn och kommunikation resulterade i ett ökat antal anmälningar om vanvård och en ökning av antalet ansökningar om tillstånd.

Andra exempel under året är en extra satsning på tillsyn av småviltsjakt som samordnades med djurskyddstillsyn. Problembilden är bland annat utländska företag som tillhandahåller jakthundar och som inte lever upp till svensk djurskyddslagstiftning. Under året kunde även en framgångsrik fisketillsyn konstateras där bland annat stora mängder av så kallade spöknät omhändertagits.

1D7 Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning

Myndigheten medverkar i det länsstyrelsegemensamma uppdraget avseende effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och prövning. Resultatet av det länsstyrelsegemensamma arbetet beskrivs i Bilaga E. Exempel på utvecklingsinsatser som skett inom uppdraget är att förenkla för verksamhetsutövare när det gäller tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet. Särskilt fokus ligger på snabbare och tydligare tillståndprocesser och ensad hantering av ärenden mellan länsstyrelserna. Det handlar bland annat om tidplaner, klarspråk, användning av gemensamma mallar och utveckling av e-tjänster. Under året har en länsstyrelsegemensam sida för samråd publicerats på Länsstyrelsens webbplats i syfte att underlätta och tydliggöra vad som krävs vid ansökan om tillstånd för miljöfarlig verksamhet.

Länsstyrelsen Norrbotten har även arbetat med att kartlägga och beskriva prövningsprocessen för att göra den tydligare för alla parter. Beskrivningen utgår huvudsakligen från en särskild projektorganisation, SPO, och kan användas vid komplexa så kallade A- och B-prövningar. Uppdragen innebär förenkling för verksamhetsutövare vilket gör att vi ser att det finns en koppling till uppdraget att förenkla för företag.

Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet

Landshövdingen företräder regeringen i länet, och informerar regeringen om förhållanden i länet. Inom ramen för detta har landshövdingen bland annat verkat för ett brett genomförande av strategin för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Vidare har landshövdingen haft dialog med Regeringskansliet gällande bland annat transporter och infrastruktur, helikopterskidåkning i fjällvärlden samt sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Länsstyrelsen har under året arbetat med mottagande av klimat- och miljöministern samt bostadsministern i syfte att öka regeringens kännedom om förhållanden i länet samt underlätta kontakter mellan regeringen och regionala aktörer. Vidare har Länsstyrelsen arrangerat besök av Försvarsberedningen i syfte att belysa Försvarmaktens förmåga i norra Sverige samt utvecklingen på Nordkalotten. Exempel på andra frågor som Länsstyrelsen har samarbetat med Regeringskansliet under året är målkonfliktsuppdraget och Barentssamarbetet.

Utöver direkt stöd till regeringen och Regeringskansliet har Länsstyrelsen tagit emot fem utländska ambassadörer. Länsstyrelsen har även tagit emot H.M. Konungen vid två tillfällen under året.

Generationsmålet, miljö kvalitetsmål och Agenda 2030

Generationsmålet och miljö kvalitetsmål

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbeta enligt det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen, Norrbottens miljömålsprogram 2022–2025, det vill säga med strategisk miljömässig inriktning på klimat och biologisk mångfald. Norrbottens miljömålsprogram utgör ett paraplyprogram där andra program, strategier, handlingsplaner med mera identifierats och analyserats med avseende på deras bidrag till måluppfyllelse av miljömålen. Utifrån kartläggningen kan Länsstyrelsen bedöma potentiella initiativ för samverkan eller andra åtgärder som bör vidtas för att exempelvis lösa ut en pågående målkonflikt.

Länsstyrelsen deltar i ett miljöstrategiskt nätverk för kommuner i de fyra nordligaste länen. Syftet med nätverket är att under återkommande möten utbyta erfarenheter, få inspiration och tips samt diskutera eventuella gemensamma projekt. Under året har nätverket bland annat genomfört ett temamöte via länk om planering och hållbart nyttjande av våra vatten. Detta länsövergripande möte med mer än 50 deltagare, främst från kommunerna, var uppskattat och gav goda merkunskaper och insikter i ämnet.

Länsstyrelsen har sedan många år en genomarbetad, tvärssektoriell intern samverkan mellan miljömål, klimat och Agenda 2030, som skapar möjlighet att integrera verksamheten, både strategiskt och i specifika ärenden. Det underlättar genomförandet av Agenda 2030 på regional nivå men även arbetet med andra uppdrag som kräver tvärssektoriell samverkan, som till exempel aktuella frågor inom den pågående samhällsomvandlingen.

I maj anordnade Länsstyrelsen den nationella konferensen Miljömålsdagarna 2024. Temat var Miljömålen 25 år - perspektiv i en snabb samhällsomvandling och innehöll inspirerande föredrag, lärande exempel, panelsamtal, utflykter i närområdet, nätverkande och framtidsspaningar för att belysa olika perspektiv på hur miljömålen kan ta plats i samhällsomvandlingen. Ett syfte med konferensen var att utifrån miljömålsarbetet underlätta hantering av målkonflikter i samhällsomvandlingen och detta bedömer vi att konferensen bidragit till. Konferensen var välbesökt och uppskattad, enligt utvärderingssvaren gav besökarna konferensen höga betyg.

Länsstyrelsen har löpande arbetat med olika kanaler för att kommunicera om miljöåtgärder och miljömålsarbetet, vilket bidragit till ökad kännedom om statens prioriteringar i miljöarbetet och ökad kunskap om arbetet för miljömålen. Kommunikationsinsatserna via föredrag, webben, sociala medier, nyhetsbrev och pressmeddelanden, förväntas öka den regionala medvetenheten om miljömålen och vilka åtgärder som görs i länet samt om det fortsatt stora åtgärdsbehovet. Se även redovisning under verksamhetsområde Naturvård och miljöskydd, Energi och klimat och Kulturmiljö.

Agenda 2030

Länsstyrelsen i Norrbottens län har under året uppmärksammat att länsstyrelserna under år 2024 är de enda myndigheterna som har uppdrag avseende Agenda 2030 kvar i sitt regleringsbrev. Länsstyrelsen anser att uppdraget fortsatt är viktigt, men att det är svårare

att driva det strategiska arbetet vidare utan en stor upplutning inom andra organisationer. Internt hos Länsstyrelsen Norrbotten har hållbarhetsmålen med tiden satt spår och flera enheter har under året använt hållbarhetsmålen i syfte att visualisera vad de arbetar med och för att skapa förståelse för bredden av Länsstyrelsens uppdrag. Detta syntes till exempel tydligt under Samhällsplaneringsdagarna och under Miljömålsdagarna. Agenda 2030-målen finns även med i den nya ärendeberedningsmallen som lanserats under året. Mallen ska användas för alla ärenden som kommer upp på länsledningens ärendeberedning. Vi kan konstatera att en del verksamheter ännu inte använder mallen fullt ut, men att merparten idag förstår värdet och ser att flera mål kan beröra ett och samma ärende. Det innebär att myndigheten har kommit en bra bit på väg jämfört med för något år sedan.

Integrering av tvärsektoriella frågor

Länsstyrelseinstruktionens 5 § tar upp ett antal tvärsektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Samlat tvärsektoriellt arbete

Myndighetsgemensamma kompetenshöjande insatser kopplade till jämställdhet och mänskliga rättigheter (§5 länsstyrelseinstruktionen punkterna 1–5) genomförs till viss del samlat. Exempelvis ingår information om jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt och nationella minoriteter i myndighetens introduktionsutbildning för nyanställda. En webbutbildning om mänskliga rättigheter ingår också i introduktionspaketet, och utbildningar inom övriga områden finns tillgängliga och rekommenderas. Sakkunniga genomför också punktinsatser för att höja kompetensen och underlätta integrering av de tvärsektoriella perspektiven. Under året hölls bland annat en inspirationsföreläsning om jämlika och jämställda möten, med syfte att Länsstyrelsens många externa arrangemang ska ge samtliga i målgruppen likvärdiga möjligheter att delta, bidra och känna sig bekväma,

oavsett exempelvis kön, funktionsförmåga och andra individuella omständigheter. Någon avdelning har genomfört workshops i samband med verksamhetsplaneringen för att öka förståelsen för Länsstyrelsens uppdrag kring mänskliga rättigheter och jämställdhet. Det saknas dock fortfarande en myndighetsövergripande strategi eller handlingsplan som tydliggör hur dessa perspektiv systematiskt ska integreras och följas upp i verksamheten.

Inom civil beredskap har fortsatt arbete för att integrera jämställdhet och mänskliga rättigheter inklusive barnrätt och tillgänglighet genomförts. Inom uppbyggnad och vidareutveckling av myndighetens kris – och krigsorganisation har metodstödet Rätt att försvara använts och inarbetats i beskrivning och utformning av funktionernas arbetsuppgifter.

I planering, genomförande och uppföljning av den regionala ledningsövningen VILDE har jämställdhet och mänskliga rättigheter tagits i beaktande genom att myndighetens sakkunniga deltagit i planarbetet. Utbildning i jämställdhet och mänskliga rättigheter har erbjudits de deltagande externa aktörerna. Jämställdhet och mänskliga rättigheter har integrerats i övningsbestämmelserna enligt nedan:

- Jämställdhet och mänskliga rättigheters perspektiv är integrerat i stabens arbete
- Kvinnor och män ges likvärdiga möjligheter till ett jämställt ledarskap och fördelning av arbetsuppgifter
- Relevanta aktörer med kontakt till utsatta grupper, till exempel barnrättsorganisation, kvinnojour, trossamfund och socialförvaltning efterfrågas och inkluderas.

Utvärdering av den regionala ledningsövningen pågår och resultat och måluppfyllnad kommer att redovisas under första kvartalet 2025. Sammanfattningsvis har jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktats i planering och hantering av samhällsstörningar och kunskap inom områdena har ökat genom de insatser som genomförts.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

I syfte att lyfta in de tvärgående perspektiven i beredskapsplaneringen har Civilområdeskansliet stegvis börjat synliggöra rättighetsfrågorna, initialt med större fokus på jämställdhet och barnrätt, bland annat genom deltagande i utbildningsinsatser och föredragningar från särskilt sakkunniga. Detta har lett till ökad medvetenhet avseende hur olika insatser kan komma att påverka olika grupper i samhället. Det har också bidragit till en mer löpande diskussion i det dagliga arbetet kring lika deltagande, utsatthet och kända risker för att inte rättigheter efterlevs vid ett skärpt läge. Sammantaget ser vi en förbättrad kunskap men också att metoder och rutiner bör befästas än mer för att vara hållbara över tid.

Inom samordningen av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar, ANDTS, har en enkätundersökning genomförts bland grundskole- och gymnasieelever i Norrbotten. I undersökningen ställs frågor kring användning och förekomst av ANDTS och resultaten presenteras, så långt det är möjligt, uppdelat på flickor respektive pojkar. Vidare har två digitala kunskapshöjande aktiviteter genomförts inom området tobaksfria nikotinprodukter. Ett av dessa tillfällen riktade sig särskilt mot yrkesverksamma som i sitt arbete möter flickor samt kvinnor i barnafödande ålder. Anledningen är att Länsstyrelsen

konstaterat att användningen av nikotinprodukter, och främst nikotinsnus, är högt inom dessa två grupper i Norrbotten.

Mäns våld mot kvinnor är det sjätte delmålet inom jämställdhetspolitiken och allt arbete som görs inom uppdragen på området är jämställdhetsintegrerat. För att exempelvis främja en jämnare könsrepresentation under kampanjen, En vecka fri från våld, har det genomförts riktade insatser för att nå män, bland annat genom att ta plats på en av Luleå hockeys herrmatcher. Även inom arbetet som avser samhällsomvandlingen har fler män varit delaktiga än vad som vanligtvis sker inom arbetet med mäns våld mot kvinnor.

Den lönekartläggning som genomförts visar att Länsstyrelsen Norrbotten under 2024 haft sakliga löner. Efter genomförd lönerevisionen följs utfallet upp med kön som uppdelningsgrund och under året har även löneutveckling i lönerevisionen för heltidsföräldralediga följts upp. Resultatet visar på jämställda löner och löneutveckling. Könsuppdelad statistik används också vid uppföljning av bland annat sjuktal, tillbud/olyckor, kompetensutvecklingstal samt olika steg i rekryteringsprocessen.

Inom ramen för pågående samhällsomvandling har Länsstyrelsen ett särskilt fokus på den viktiga roll som arbetsmarknaden har för att säkerställa ett mer jämställt samhälle. Länsstyrelsen har uppmärksammat att det råder brist på bostäder i över hälften av länets kommuner, vilket påverkar flera grupper i samhället på ett negativt sätt. Även i det dagliga arbetet med kommunerna, där Länsstyrelsen har en rådgivande roll, uppmärksammas utmaningar avseende bostadsbehovet särskilt hos grupper som ungdomar, äldre och nyanlända. Här återfinns även problematiken med våldsutsattas boendesituation. Arbetet med att jämställdhetsintegrera området genomförs både i form av tvärspektoriell samverkan inom myndigheten, liksom i flertalet externa sammanhang. Länsstyrelsen uppmärksammar detta både i form av rapporter och samverkansgrupper, exempelvis sker det via länsstyrelseinitiativet Bostäder i Norrbotten (BoNo). Länsstyrelsen använder i viss mån könsuppdelad statistik på aggregerad nivå i exempelvis den årliga regionala bostadsmarknadsanalysen för att visa på förutsättningarna. Frågan lyfts även gentemot kommunerna i allmän rådgivning samt vid granskning av kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning.

När det kommer till beredning av ärenden inför landshövdingens möten, balanseras i största möjliga mån olika perspektiv och inspel med Agenda 2030 målen som inspiration. Det finns också en strävan efter jämn könsfördelning bland dem som föredrar olika punkter. Det finns också en bevakning hur könsfördelningen ser ut på landshövdingens återkommande sammanträden och möten utifrån utskickslistorna. Där det är lämpligt uppmanas berörda aktörer att tänka på könsfördelning då de utser deltagare. Under 2024 har det inte funnits något behov att göra det. I de fall då mötesdeltagarna är nominerade för en längre tid uppmanas organisationerna att nominera både en man och en kvinna. När det kommer till landshövdingens samtal på residenset finns könsuppdelad statistik för deltagarlistor och inbjudningslistor, men av resursmässiga skäl har vi under det gångna året inte kunnat göra könsuppdelad statistik på faktiskt deltagande på övriga möten och partnerskap.

Barnrätt

I och med att regleringsbrevet för 2024 inte längre gav länsstyrelserna i uppgift att fortsätta utveckla sin tillämpning av barnets rättigheter har det externa arbetet och stödet till kommuner och regioner prioriterats, vilket redovisas i särskild ordning. Information om barnkonventionen och Länsstyrelsens instruktionsuppgift kopplat till barnets bästa ingår dock fortfarande i introduktionen för myndighetens nyanställda. Det finns även en funktion som kan ge stöd till verksamheterna kopplat till implementering av barnkonventionen.

Vi bedömer att det fortsatt uppfattas som att barn i de flesta fall berörs indirekt och övergripande av Länsstyrelsens verksamhet, och att barnkonsekvensanalyser och prövning av barnets bästa därför uppfattas ligga vid sidan av ordinarie uppgifter. Vissa verksamheter har barn som målgrupp för exempelvis informationsinsatser, och barn berörs indirekt av många beslut. Dock redovisas inga prövningar eller andra strukturerade och dokumenterade konsekvensanalyser inom verksamheterna.

I många uppdrag handlar vår roll om att bidra till att kommuner och andra aktörer tar hänsyn till barn i sin verksamhet. Vid tillsyn av kommunernas arbete avseende alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter lyfts hur kommunerna arbetar med barnrättsfrågan vid exempelvis tillståndsprövning av serveringstillstånd samt vid tillsyn av rökfria miljöer. Vi lyfter också in kunskapshöjande pass och dialog om barnets rättigheter i olika nätverk, exempelvis för ANDTS- och brottsförebyggande arbete. Vi bedömer att synliggörandet av frågan bör ge en ökad medvetenhet att arbeta förebyggande för att skydda barn och unga. Barnrättsperspektivet är en integrerad del i Länsstyrelsens övergripande arbete med att främja bostadsförsörjning. Integreringen utgår dels från barnkonventionen, dels från regeringsuppdraget att inom den nationella hemlöshetsstrategin stödja länets kommuner att arbeta med vräkningsförebyggande åtgärder och att motverka hemlöshet. Länsstyrelsen uppmärksammar förhållanden på bostadsmarknaden kopplat till barnrättsperspektivet i den årliga bostadsmarknadsanalysen genom att analysera vilka grupper som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Länsstyrelsen redovisar också i bostadsmarknadsanalysen Kronofogdemyndighetens statistik för avhysning på kommunnivå där barn berörs. Länsstyrelsen lyfter barnrättsperspektivet i samband med allmän rådgivning till kommunerna rörande bostadsplanering samt vid granskning av kommunernas utkast till riktlinjer för bostadsförsörjning.

Inom området mäns våld mot kvinnor har barns rättigheter genomgående beaktats och flertalet utbildningar inom området har haft särskilt fokus på barnrätt, inte minst barns rätt till skydd och till ett liv fritt från våld. Barnets rätt till skydd, stöd och delaktighet samt hur barnkonventionen kan användas som rättesnöre för arbetet med våldsutsatta barn togs upp med ett nytt nätverk för behandlare som möter barn som upplevt våld. Andra exempel på aktiviteter är att Länsstyrelsen har arrangerat kompetenshöjande inslag om skyddat boende samt vårdnad, boende och umgänge för kvinnojoursnätverket i Norrbotten och Västerbotten, samt en utbildning avseende förebyggande av hedersrelaterat förtryck och våld med fokus på tidiga insatser och barn och unga för en bredare målgrupp. Länsstyrelsen har, i samarbete med Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Stockholms universitet, producerat tre filmer och ett metodstöd för att arbeta utifrån en studie om barns utsatthet för hedersrelaterat förtryck och våld i förskolan. Filmerna riktar sig till personal som arbetar inom förskola och skola.

I en utlysning av utvecklingsmedel för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor prioriterades insatser som syftade till att stärka barn och ungas delaktighet i arbetet. Det ledde till att ett flertal insatser som väntas stärka barns delaktighet kunde beviljas. Bland annat kommer elever på mediaprogrammet och preventionssamordnaren i Kalix kommun tillsammans att driva ett projekt med syfte att arbeta mot machokultur och våld i ungas parrelationer. Detta eftersom tidigare undersökningar visat på förekomst av kränkningar och en toxisk machokultur bland unga.

I Övertorneå kommer Ungdomsmottagningen att genomföra en enkätundersökning om våld bland barn och unga som ska ligga till grund för tematräffar och föreläsningar om mäns våld mot kvinnor för skolelever och vuxna.

Länsstyrelsen skrev i mars 2024 under en avsiktsförklaring avseende stärkt samverkan inom arbetet med barn och ungas delaktighet med Youth 2030 Movement och deras projekt Youth Up North. Genom samarbetet har Länsstyrelsen bidragit till att sprida Youth 2030 och projektet till länets kommuner och andra aktörer, samtidigt som Youth 2030 har bidragit till att stärka Länsstyrelsens arbete med barn och ungas delaktighet. Youth Up North bistår med processtöd för att involvera unga i arbetet med länets energi- och klimatstrategi samt arbete med dialoger för att ta fram en regional lägesbild rörande mänskliga rättigheter. Det arbetet har påbörjats och kommer att utvecklas och slutföras under 2025.

Inom djurskydds- och veterinärverksamheten fortsätter medarbetare att följa tidigare framtagen rutin avseende orosanmälan för barn som far illa. Under året har en orosanmälan skett.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

Länsstyrelsen arbetar fortsatt med att höja medarbetarnas kompetens inom mänskliga rättigheter. En medarbetare har under året gått Uppsala universitets grundutbildning i de mänskliga rättigheterna. Mänskliga rättighetsdagarna, Nordens största forum för mänskliga rättigheter, ägde under året rum i Skellefteå. Det utgjorde en möjlighet att sätta frågor om mänskliga rättigheter på den regionala agendan och en möjlighet för Länsstyrelsens medarbetare till kunskapsutveckling och omvärldsbevakning inom området. Ett antal medarbetare och chefer från olika verksamheter deltog under dagarna, framför allt som deltagare men också som föreläsare. Andra exempel på kompetenshöjande insatser är att verksamma inom samhällsplanering och kulturmiljö deltagit i introduktionsutbildning om mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt, och att en myndighetsgemensam utbildning om nationella minoriteters rättigheter och minoritetslagstiftningen har hållits.

Mänskliga rättigheter integreras i verksamheterna på olika sätt. Bland annat lyfts frågor inom området i verksamheternas externa aktiviteter, för att synliggöra sambandet med mänskliga rättigheter och bidra till ett mer rättighetsbaserat förhållningssätt till frågorna. Till exempel har Länsstyrelsen spridit information och kunskap om mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt i totalförsvaret under ett seminarium för berörda tjänstepersoner och intresserad allmänhet. Ytterligare ett exempel är att rättighetsbaserat förebyggande arbete i tider av oro och omställning har lyfts under en nätverksträff för kommunala samordnare inom brottsförebyggande arbete och ANDTS. Genom samarbete mellan mänskliga rättigheter och andra närliggande verksamheter har vi också utbildat

länets personliga ombud i rättighetsbaserat arbetssätt. Kommunernas samordnare för nationella minoriteter har utbildats i diskrimineringslagstiftningen och om rasism mot de nationella minoriteterna.

Länsstyrelsen uppmärksammar mänskliga rättigheter i sin externa kommunikation, till exempel genom flaggning och inlägg i sociala medier i samband med datum och händelser som är viktiga ur ett människorättsligt perspektiv. Som exempel kan nämnas lokala Pride-evenemang, de nationella minoriteternas högtidsdagar och andra internationella rättighetsdatum. Myndigheten tillämpar också ett rättighetsperspektiv genom målgruppsanpassad kommunikation. Detta har till exempel aktualiserats inom arbetet med civil beredskap och specifikt inom arbetet med att stödja kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst inom krisberedskap och civilt försvar, KHOSS. Här har målgruppsanpassad kriskommunikation och att nå utsatta grupper i kommunernas omsorg vid händelser varit ett prioriterat område. Bland annat har länets kriskommunikatörsnätverk utbildats i jämlik, jämställd och målgruppsanpassad kommunikation. Den nationella målbilden för 2025 är att kommunerna ska ha anpassat kommunala kommunikationsplaner för krissituationer och höjd beredskap till de som har särskilda behov av kommunikation, samt ha säkerställt att det finns lättillgängligt stöd att använda för att delge viktig information till så många som möjligt.

Mänskliga rättigheter integreras också i handläggning av olika typer av ärenden inom Länsstyrelsens verksamhet. Länsstyrelsen har exempelvis hanterat ett antal behovsanmälningar om uttag av mark, byggnader och radioanläggningar för totalförsvarets behov i enlighet med Förordning (1992:391) om uttagning av egendom för totalförsvarets behov. Folkrättsliga avvägningar är viktiga frågor i dessa beredningar så att vi följer alla de internationella konventioner som Sverige ratificerat. Vid avslag är det folkrätten som varit avgörande för besluten.

Inom djurskydd- och veterinärverksamhetens myndighetsutövning har mänskliga rättigheter stort utrymme. Länsstyrelsen handlägger och bevakar att den enskilda får sina rättigheter beaktade genom att följa aktuell lagstiftning. För att den enskilde ska kunna bevaka sina rättigheter översätter vi beslut eller handlingar till andra språk när behov finns. Länsstyrelsen lyfter frågan om mänskliga rättigheter och folkhälsa gentemot kommunerna i allmän rådgivning samt även vid granskning av kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning.

Länsstyrelsens arbete inom området mäns våld mot kvinnor utgår från rätten att leva ett liv fritt från våld och integrerar också mänskliga rättigheter. Detta genom att i olika sammanhang synliggöra utsatta människor som rättighetsinnehavare, med fokus på att öka kunskapen om deras rättigheter både hos dem själva och hos ansvariga aktörer. Länsstyrelsen har tillsammans med Frälsningsarmén och med deras rättighetsbaserade metod Stad för stad genomfört samverkansdagar om risker för prostitution och människohandel kopplat till pågående samhällsomvandling och industrietableringar i Norrbotten. Kompetenshöjande insatser om våld mot särskilt utsatta grupper har också genomförts, exempelvis om våld mot samiska kvinnor och våld mot personer med funktionsnedsättning.

Likavillkorsplanen har uppdaterats inför år 2024. En av de aktiviteter som genomförts är att ett arbetsplatsmaterial kring trakasserier och kränkande särbehandling tagits fram och diskuterats vid enheternas arbetsplatsträffar.

Vid planering av landshövdingens aktiviteter är det en strävan att se till att olika grupperingar och olika intressen finns inkluderade på årsbasis. Beredning av landshövdingens aktiviteter sker på en gemensam avstämning varje vecka.

Generaldirektoratet för regional- och stadsutveckling vid EU-kommissionen har uppdragit till samtliga Interreg-program i Europa att konsultera organisationer och medborgare i sitt respektive programområde för att inhämta generella synpunkter på hur Interreg bör utformas under nästa programperiod. Programmet Interreg Aurora har genomfört konsultationen genom enkäter, intervjuer och workshops. Ett särskilt fokus har varit att konsultera ungdomar samt samiska organisationer. En fysisk workshop arrangerades i Haparanda/Tornio under året i samband med att 69 gymnasieungdomar och 21 lärare från både Sverige och Finland samlades i det gränsöverskridande projektet Aurora Entrepreneurialis. Syftet med projektet är att utveckla entreprenörskapsutbildning på gymnasienivå. Resultatet från konsultationen redovisades till EU-kommissionen i december 2024.

Tillgänglighet

Länsstyrelsen arbetar löpande med tillgängligheten i våra lokaler i samråd med fastighetsägaren. Utformningen av våra nuvarande lokaler medger inte större förändringar som underlättar tillgängligheten. Beslutet att utveckla våra lokaler i projektet Destination samarbetsplats kommer möjliggöra förbättringar vad gäller tillgängligheten i våra lokaler. Under året har särskilt tillgängligheten till residenset förbättrats i och med att en ramp har installerats till huvudentrén. Det finns dock fortfarande saker som behöver bli bättre för att alla ska ha lika förutsättningar att delta i arrangemang på Residenset.

Vi har under året initierat ett arbete för att göra de möten som leds av landshövdingen mer enhetliga. Deltagare ska känna igen sig när de kommer till ett möte som leds av landshövdingen. En målsättning för arbetet är att erbjuda dagordningsmallar, protokollmallar med mera som uppfyller tillgänglighetskrav.

Under året har Länsstyrelsen fattat beslut om och implementerat en ansvarskarta för digital tillgänglighet. Den tydliggör ansvarsfördelningen i organisationen och säkerställer att myndighetens webbplats och våra dokument är digitalt tillgänglighetsanpassade. Utbildningsinsatser i tillgänglighetsanpassning genomförs löpande och en särskild process för att anpassa dokument pågår.

Folkhälsa

Under året har Länsstyrelsen samverkat med, samt arbetat med information och rådgivning till, kommuner, region och andra aktörer för att uppmärksamma naturens och friluftslivets betydelse för hälsa, välmående och regional utveckling. Vi har anordnat en konferens om den vardagsnära naturens betydelse för hälsa till aktörer som arbetar med folkhälsa, forskning om natur och hälsa, samhällsplanering, utveckling och förvaltning av natur för friluftsliv samt främjande av friluftsliv. Länsstyrelsen har också arbetat med ett projekt om utveckling av attraktiva vandringsleder där folkhälsa lyfts fram som en av tre fokusområden för det fortsatta arbetet. Vi samarbetar regelbundet med Region Norrbotten i frågor som handlar om natur och hälsa samt natur på recept (NaR). En doktorand vid Luleå tekniska universitet har nyligen disputerat med sin doktorsavhandling som bland annat innefattade en kvalitativ utvärdering av NaR och de hälsoslingor som kartlagts inom

ett tidigare samarbete mellan Länsstyrelsen och Region Norrbotten. Resultaten visade bland annat att NaR kan vara ett värdefullt komplement till hälso- och sjukvården genom att det verkar främja hälsa hos personer med stressrelaterad sjukdom. Förskrivning av aktiviteter i naturen kan vara till hjälp för personer med stressrelaterad sjukdom att övervinna hinder för att gå ut i naturen. Vi ser också att vardagsnära natur, som en resurs för bättre folkhälsa, ges ökad uppmärksamhet i kommunernas fysiska planering.

I tillsynsarbetet rörande alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter ger Länsstyrelsen råd, stöd samt granskar kommunernas arbete. I samband med det lyfts också syftet med skyddslagstiftningarna, vilket innebär att människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

I syfte att skapa goda rekreativmiljöer och förutsättningar för fysisk aktivitet arbetar Länsstyrelsen med att skapa attraktiva utomhusmiljöer. Exempel är länets drygt 70 fornvårdsmiljöer där vi årligen bidrar till löpande vård och skötsel av dessa miljöer. Vi avsätter även årligen medel från kulturmiljövårdsanslaget för skötsel av länets två kulturresevat och för vårdinsatser i bland annat världsarvet Gammelstads kyrkstad, vilka erbjuder miljöer som har betydelse ur ett folkhälsoperspektiv.

I prövning och tillsyn inom miljöfarlig verksamhet är en viktig del att ta hänsyn till det allmännas intresse och människors hälsa och miljön. Under året har en pågående prövning särskilt visat på vilken påverkan prövad verksamhet har på närboende. Boendesituationen är så pass allvarlig att ett bostadsområde behöver avvecklas då boendemiljön inte anses acceptabel och skyddsåtgärder behövs för att likande situation inte ska uppstå i framtiden på grund av den prövade verksamheten.

Förenkla för företag

Under året har insatser för att förenkla för företag intensifierats. Länsstyrelsen har genomfört möten med företag, kontakt har tagits med Svenskt Näringsliv och andra näringslivsorganisationer, särskilda resurser har fördelats till förenklauppdragen och en strategi för extern samverkan är under framtagande. Inom aktörssamverkan BoNo sker dialoger med företagsnära verksamheter kopplade till bostadsbyggande, bostadsutveckling samt bostadsfinansiering. Internt har förenklauppdragen processats under bland annat verksamhetsplanering, personalinformationer och lednings- och styrningsmöten. Även en intern processplan för det fortsatta arbetet är under framtagande. Effekterna är ökad kunskap och en ökad medvetenhet om vikten av att fortsatt utveckla arbetsformer för att de nationella målen ska kunna nås. Exempel på insatser kring effektivisering och förenklingar framgår även i andra avsnitt i denna årsredovisning samt i redovisningen till samordnande Länsstyrelsen i Kronobergs län. Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen men inte i tillräcklig omfattning. Sett till hela Länsstyrelsens verksamhet finns utvecklingsbehov.

Uppdrag att utforma och genomföra kompetenshöjande insatser för bättre myndighetskontakter med företag

Länsstyrelsen har under året etablerat närmare kontakt med Länsstyrelsen i Kronobergs län. Vid sidan av den länsstyrelsegemensamma utbildningen, som är under utformning och som vi följer, så har vi även ordnat egna kompetenshöjande aktiviteter. Detta arbete kommer att bli mer omfattande under 2025, i linje med vår processplan.

Förvaltningsmyndigheters bemötande och service till företag ska vara företagsanpassat och väl fungerande

Inom tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet pågår två nationella uppdrag i syfte att effektivisera och förenkla för våra verksamhetsutövare och företag. Särskilt fokus ligger på snabbare och tydligare tillståndsprocesser och ensad hantering av ärenden mellan länsstyrelserna i syfte att förenkla för företagen. Det avser tidplaner för beredning av ansökan, klarspråk och tydlighet i kompletteringsföreläggande, varför uppgifter behövs, användning av gemensamma mallar, utveckling av e-tjänster med mera. Under året har en länsstyrelsegemensam sida för samråd publicerats på Länsstyrelsens webb i syfte att underlätta och tydliggöra vad som behövs av den som ska ansöka om tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Prövningsuppdraget pågår även under 2025 och tillsynsuppdraget till och med 2026.

En stor del av arbetet inom djurskydd består av samverkan och dialog med myndigheter, aktörer, organisationer, föreningar, företag och enskilda djurhållare med syftet att underlätta för djurhållaren att göra rätt. När det gäller förprövnings- och tillståndsärenden arbetar Länsstyrelsen med tidig dialog vilket underlättar hanteringen av ansökan och företagaren sparar tid och pengar genom att det blir rätt från början. Vi har även möten två gånger per år med Regionala Djurskyddsrådet där representanter för olika myndigheter, organisationer, företag och branscher ingår. Syftet med mötena är bland annat samverkan och informationsutbyte. Under 2023 och 2024 har vi utbildat oss i motiverande samtal i syfte att kunna få till ännu bättre möten och dialog med företagen och våra djurhållare. Årets projekt riktat till länets draghundsföretag gav ökad förståelse och kunskap om gällande lagstiftning vilket bland annat bidragit till målet att alla ska konkurrera på lika villkor. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att ta fram information som ska vara enkel att förstå.

Inom samhällsplanering och kulturmiljö har arbete skett under året för att förbättra och förenkla informationen på Länsstyrelsens externa webb riktad till företag. Det gäller bland annat informationen till skogsbolag och privata markägare avseende skogsbruksåtgärder som berör fornlämningar och hur samråd ska ske med Länsstyrelsen. Projektet Lottadjäla i Öjeby kyrkstad har, genom beslut om bidrag till en förstudie för att ta fram åtgärdsplaner och även tekniska underlag inför restaureringsinsatser av kyrkstugor i kyrkstaden, underlättat för små hantverksföretag. Genom de åtgärdsplaner och tekniska underlag som tagits fram i projektet underlättas de små hantverksföretagens arbete med att ta fram kostnadsförslag och offerter till kyrkstugeägare inför kommande restaureringsinsatser.

Effekterna av våra insatser är svåra att mäta då vi ännu inte genomfört någon brukarundersökning eller liknande, en sådan länsstyrelsegemensam undersökning planeras under nästa år. De omdömen vi hittills fått avseende insatserna som beskrivs ovan har varit goda.

Andelen tjänster för företagens kontakter med det offentliga som är digitala och andelen enskilda ärenden som kan hanteras digitalt ska öka

Under året har en länsstyrelsegemensam plattform för e-tjänster lanserats, vilket resulterat i en ökad användning av våra e-tjänster. På lång sikt kommer detta att effektivisera handläggningen av ärenden och förhoppningsvis resultera i snabbare beslut. Inom en del verksamheter tillhandahålls direktlänk till den specifika e-tjänsten och arbete har skett för att förbättra hanteringen e-tjänster i tillämpliga delar. Inom stöd och bidrag

för samhällsplanering används en extern e-tjänst som tillhandahålls av Boverket och användningsgraden är hög. Vi informerar och hänvisar till e-tjänsten kontinuerligt i våra kontakter med sökande.

Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljöarbetet bedrivs systematiskt genom att undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp. I den samlade årsrapporten redovisas måluppfyllnad och åtgärder som utgår från arbetsmiljöplanen för 2022–2024. Vi kan konstatera att Länsstyrelsen når fyra av sex mål.

Vi når målen inom social respektive fysisk arbetsmiljö, främjande arbete liksom tillbuds- och olycksanmälningar. En god social trygghet på arbetsplatsen ger en bra grund för en god arbetsmiljö som helhet, varför det resultatet är extra viktigt. Anmälan av tillbud och olyckor ligger fortsatt över målet vilket är positivt, men visst mörkertal finns sannolikt i delar av verksamheten. Drygt 30 procent av tillbuden avser hot vilket är en ökning. För att möta detta har handledningsgrupper via företagshälsovården varit ett bra stöd. Sjuktalet har minskat marginellt samtidigt som den arbetsrelaterade sjukfrånvaron har ökat något. Hälsosamtal genomförs för att fånga upp eventuell ohälsa och för att kunna vidta åtgärder innan sjukskrivning uppkommer. Medarbetarundersökningen visar också att återhämtning och arbetsbelastning är områden som fortsatt behöver utvecklas.

En inkluderande arbetsmiljö där ingen upplever någon form av kränkande särbehandling är det andra målet där vi inte når önskat resultat för året. De som upplevt intern utsatthet beror av kön, ålder eller funktionsvariation. För detta har vi nolltolerans. Under året har verksamheterna haft ett arbetsplatsmaterial att reflektera kring samt påminnelse om tillbudsanmälan. Fortsatta insatser är viktiga och kommer att vidtas under kommande år.

I övrigt visar medarbetarundersökningen att våra starkaste områden är gruppdynamik, engagemang, likabehandling, generell hälsa och organisation, medan ledarskap, kunskap och utveckling, arbetssituation, livsstil, fysisk arbetsmiljö samt stöd behöver utvecklas. Åtgärder som Hållbara team pågår och fortsatt utveckling för att hålla i satsningen ska initieras under 2025. Även en föreläsning av Sissela Nutley om den mentala tallriksmodellen – en hållbar hjärna på och utanför arbetsplatsen har genomförts och ett arbetsplatsmaterial har tagits fram inför 2025. Föreläsning om hälsa mitt i livet och klimakteriet har genomförts och fokusgrupper pågår. Inriktningsbeslut om fortsatt utveckling av lokalerna har tagits för att bättre tillgodose våra behov av funktionsytor och modernare utformning.

Personaldagen för alla medarbetare, med tema industriella omställningen i Norrbotten samt förändringskompetens, var mycket uppskattad. Introduktionsdagar för nya medarbetare liksom en bredd av aktiviteter i organisationen som till exempel

resursförstärkning, prioritering av arbetet, utbildning i hot och våld, förarutbildning, hjärt- och lungräddning samt utbildning om möteseffektivitet har också varit givande.

Den treåriga satsningen på Hållbara team har fortsatt och de enheter som genomfört satsningen har i medarbetarundersökningen nämnt att insatsen har utvecklat teamet, samverkan och förståelsen för varandra. Detta stämmer överens med den uppsats två psykologstudenter skrivit tidigt under året. Deras slutsatser var att insatsen har uppskattats och särskilt användbart var gruppens ökande medvetenhet om hur kompetensen kan användas på bästa sätt, att de fått ett gemensamt språk samt att åtgärdsbehov konkretiserats.

Chefer har fått utbildning i, samt utbytt erfarenheter kring, bland annat förändringsledarskap, Hållbara team, motivationsteori samt utveckling av organisation och arbetssätt. Vidare har det genomförts organisationsförändringar med syfte att bättre möta omvärldsförändringar och förbättra vår interna samverkan. Dels har två avdelningar slagits samman till en avdelning, dels har servicefrågorna bytt organisatorisk tillhörighet.

Även personalföreningens breda utbud av aktiviteter, både för fysisk aktivitet och social samverkan, är viktigt för hälsa och sammanhållning.

Vi når de flesta av våra arbetsmiljömål genom ett systematiskt och ambitiöst arbete. Enheter med utsatt arbetsmiljö har bra metoder för att hantera den speciella situationen. Samverkan är väl utvecklad och vi utvecklar kontinuerligt vår arbetsmiljö. Det gör att den samlade bedömningen är att vårt arbetsmiljöarbete är väl fungerande och integrerat i verksamheten. Våra utmaningar handlar om, att utifrån ett fortsatt högt tryck i verksamheten, behålla en god social arbetsmiljö, utveckla ledarskapet ytterligare samt arbeta systematiskt med frågor som arbetsbelastning och återhämtning.

Kompetensförsörjning

Nedanstående rapportering ska läsas tillsammans med redovisningen för systematiskt arbetsmiljöarbete samt sjukfrånvaro, eftersom de områdena också är en del i vårt arbete för en god kompetensförsörjning.

Årsrapporten för kompetensförsörjning görs utifrån modellen ARUBA (Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla) som används för att beskriva och fånga alla delar i kompetensförsörjningsprocessen. Målen som följs upp hämtas från strategin för attraktiv arbetsgivare, Rekryteringspolicyn, Likavillkorsplanen och Kompetensutvecklingsplanen. 58 procent av målen uppfylls väl, 42 procent delvis. Främsta anledningen till utfallet är att rekryteringsarbetet inte bidragit till en ökad mångfald bland medarbetare och sökande.

Strategi för attraktiv arbetsgivare 2023–2026 har fastställts där den tillhörande handlingsplanen har börjat genomföras. Fokus för åren 2023–2024 har främst varit att arbeta med behålla- och utvecklafaserna i kompetensförsörjningen. Till exempel har våra förmåner tydliggjorts, deltagande vid arbetsmarknadsdagar utvecklats och arbetsgivarerbjudandet har gjorts mer kommunicerbart. En modell för kompetensförsörjningsplanering har tagits fram vilket ska utvärderas under 2025.

Vi arbetar enligt kompetensbaserad rekrytering och har under året haft ett 90-tal rekryteringar vilket är en viss ökning relativt tidigare år. Även om vi når målet för hur lång

tid en rekrytering ska ta, ser vi att fler rekryteringar tar längre tid att komma till avslut med samtidigt som allt fler tjänster säkerhetsprövas. Sökandetrycket är generellt sett oförändrat. Ett nytt rekryteringsverktyg har implementerats och har förenklat delar av rekryteringsprocessen.

Lönerevisionen har haft ett relativt stort löneökningstrymme varför vi fortsatt satsat på mer erfarna medarbetare som arbetar inom områden där vi ser att marknadslönerna skiljer sig mot vårt löneläge. Utrymmet har också kunnat användas till vissa strukturella justeringar.

Allt fler utbildningar inom myndigheten har genomförts både fysiskt och digitalt som till exempel introduktionsdagarna, Fredagsfokus, möteseffektivitet samt en rad föreläsningar.

Vi genomför och drar lärdom av avgångssamtalen, vilka var få under 2024. Generellt är nöjdheten med Länsstyrelsen relativt hög, samtidigt som kommande satsningar inom ledarskap och interna karriär- och utvecklingsvägar möter upp förbättringsförslagen bra. Vi har tidig dialog med medarbetare som närmar sig pension för en så bra successionsplanering som möjligt.

Den samlade bedömningen är att de pågående strategiska insatserna inom kompetensförsörjning har bidragit till ett bra resultat. Vi når huvuddelen av våra mål, har i många delar bra värden i medarbetarundersökningen samtidigt som konkurrensen om arbetskraften också märks. Oftast kommer vi till avslut i rekryteringsprocessen och söktrycket är i linje med de senaste åren, men fler rekryteringar än tidigare får avbrytas på grund av att vi inte hittar sökande med rätt kompetens. En effekt blir att arbetsbelastningen ökar på befintliga medarbetare. En annan effekt blir att vi för vissa uppdrag valt att köpa tjänster i stället för att anställa egen personal.

Kompetensutvecklingen ligger på en fortsatt bra nivå men för att vara en attraktiv arbetsgivare och klara av våra uppdrag är det viktigt med fortsatt utveckling inom området. Vi har prioriterat ärendehandläggning och därmed klarat våra uppdrag i stort, men det ökade trycket i volym, komplexitet och krav på snabbare handläggning gör att vi fortsatt måste arbeta med detta för att ha en bra arbetsmiljö för våra medarbetare. Länsstyrelsen har en ojämn könsfördelning och behöver arbeta för en ökad mångfald inklusive jämställdhet. Våra löner är jämställda och vi har arbetat med lönestrukturen de senaste åren för att klara av kompetensförsörjningen. Slutligen visar medarbetarundersökningen att våra medarbetare lämnar en hög bedömning av om de kan rekommendera Länsstyrelsen som arbetsplats.

	2024	2023	2022	Kommentar
Personalomsättning tillsvidareanställda nyanställda	12,2 %	17,9 %	14,0 %	Målnivån totalt för personalomsättning nyanställda och avgångna uppgår till 23 %
Personalomsättning tillsvidareanställda avgångna	8,8 %	13,1 %	7,0 %	Målnivån totalt för personalomsättning nyanställda och avgångna uppgår till 23 %
Antal rekryteringar	90-tal	80-tal	100-tal	
Kompetensutvecklingstid	2,7%	2,9%	2,9%	Utfall högre än målnivån 2,3%.

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	2024: Antal anställda ¹	2024: Total sjuk- frånvaro i för- hållande till samman- lagd ordinarie arbetstid (%)	2024: Sjuk- frånvaro 60 dagar och längre i för- hållande till total sjuk- frånvaro (%)	2023: Antal anställda	2023: Total sjuk- frånvaro i för- hållande till samman- lagd ordinarie arbetstid (%)	2023: Sjuk- frånvaro 60 dagar och längre i för- hållande till total sjuk- frånvaro (%)	2022: Antal anställda	2022: Total sjuk- frånvaro i för- hållande till samman- lagd ordinarie arbetstid (%)	2022: Sjuk- frånvaro 60 dagar och längre i för- hållande till total sjuk- frånvaro (%)
Män ≤ 29 år	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Män 30–49 år	59,7	1,9%	-	62,2	2,6%	28,1%	59,3	2,1%	28,0%
Män ≥ 50 år	56,1	2,1%	70,4%	53,6	3,2%	65,2%	58,5	3,5%	45,5%
Män totalt	119,7	2,0%	41,3%	120,7	2,8%	47,0%	121,8	2,8%	37,9%
Kvinnor ≤ 29 år	13,8	2,3%	-	12,1	1,7%	-	16,7	4,2%	55,3%
Kvinnor 30–49 år	124,4	2,9%	37,0%	126,1	4,1%	57,0%	131,4	4,3%	45,3%
Kvinnor ≥ 50 år	94,1	6,6%	69,8%	81,4	4,8%	52,7%	76,4	3,4%	28,1%
Kvinnor totalt	232,3	4,4%	57,4%	219,6	4,3%	54,3%	224,5	4,0%	41,7%
Samtliga ≤ 29 år	17,6	2,0%	-	17,1	1,7%	-	20,6	3,9%	50,8%
Samtliga 30–49 år	184,1	2,6%	29,6%	188,3	3,6%	51,0%	190,7	3,6%	42,7%
Samtliga ≥ 50 år	150,3	4,9%	69,9%	135,0	4,2%	56,3%	135,0	3,4%	34,5%
Samtliga totalt	354,0	3,6%	54,6%	340,4	3,7%	52,5%	346,3	3,5%	40,8%

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

¹ Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Den totala sjukfrånvaron för 2024 är 3,6 procent jämfört med 3,7 procent 2023. Målet för styrtalet 2024 är 3,7 procent. Den totala sjukfrånvaron hos männen uppvisar en minskning mellan åren 2024 och 2023 samt 2022. Hos kvinnorna har den totala sjukfrånvaron ökat något mellan åren.

Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan

Länsstyrelsen har under året bidragit inom flera nationella stödverksamheter och i resurssamverkan. Vi tycker det är ett bra sätt att tillsammans med kollegor i landet lösa och utveckla gemensamma frågeställningar och aktiviteter som alla 21 länsstyrelser har nytta av.

Hela länsstyrelsekollektivet stärks av att kunna använda kompetensen hos medarbetare från alla länsstyrelser inom olika specifika verksamhetsområden. För den enskilda länsstyrelsen innebär det en chans att påverka och driva det gemensamma arbetet samt få tillgång till information i ett tidigt skede som kan användas på den regionala nivån. För den enskilde medarbetaren är möjligheten till nationellt arbete en del i den personliga kompetensutvecklingen, vilket i förlängningen kan bidra till att länsstyrelsen uppfattas som en attraktiv arbetsplats.

Under året har vi på olika sätt arbetat och bidragit i nedanstående nationella stödverksamheter och resurssamverkan.

Länsstyrelsens ekonomiadministration (LstEA) och Förvaltningsobjekt Ekonomi och personal

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministrationen och redovisningsmodellen så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Genom arbetet i LstEA samt Förvaltningsobjektet Ekonomi och personal har vi bidragit till att utveckla och sprida kunskap om det gemensamma arbetet inom vår länsstyrelse och till övriga länsstyrelser. Vi har deltagit i arbetsgrupper som arbetat fram gemensamma mallar och rapporteringsverktyg, ett arbete som ibland även skett i samverkan med andra statliga myndigheter som exempelvis Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

Förvaltningsobjekt Generellt Kartstöd – Mobilt GIS

Länsstyrelsens arbete i Förvaltningsobjektet Generellt kartstöd har utvecklat en ny baskarta för användning i våra fältapplikationer, Field maps och Survey 123. Resultatet av arbetet har gett användarna både bättre prestanda och användarupplevelse. Ytterligare positiva effekter är att kommande uppdateringar av geografisk information och kartor förenklats och att utförda tester via VPN på våra mobiler har genomförts med gott resultat. Under året har även de nationella visningstjänsterna omarbetats i syfte att förbereda dem

inför kommande uppdateringar av WebbGIS. Länsstyrelsen har även bidragit i arbetet med manualer för hantering av lokala datamängder, som stöd för alla län.

Det uppstartade arbetet med informationssäkerhetsanalys (informationsklassning och riskanalys) av vår gemensamma GIS-miljö pågår fortfarande. Resultatet hittills är ökad kunskap, medvetenhet och att åtgärder för ökad säkerhet i våra system har vidtagits.

Utvecklingsprojekt – Digital samarbetsplattform

Länsstyrelsen i Norrbotten har bidragit med kompetens inom informationssäkerhet i projektet Digital samverkan, vilket gett oss möjligheten att vara med och påverka och hålla oss uppdaterade. Resultatet hitintills är att informationssäkerhetsfrågorna har fått större fokus och ska leda till att vi hanterar informationen i våra digitala verktyg på ett säkert sätt.

Resultatredovisning per verksamhetsområde

Länsstyrelsen bedriver följande verksamheter.

Verksamhet (VÄS)	Benämning	Resultatbedömning
20–21, 25	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Gott
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Gott
30, 34	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Gott
40–41	Hållbar samhällsplanering och boende	Gott
42	Energi och klimat	Gott
43	Kulturmiljö	Utvecklingsbehov
45–46	Samhällsskydd och beredskap	Gott
50–58	Naturvård och miljöskydd	Gott
60–62	Areella näringar	Gott
70, 80–85	Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.	Gott

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden.

Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden som borgerliga vigsselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för viltförvaltningen är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av överförmyndarverksamheten hos kommunerna i Norrbottens och Västerbottens län. Tillsynen ska ske årligen om det inte är uppenbart obehövt enligt bestämmelser i förmyndarskapsförordningen.

Länsstyrelsen ansvarar för registerhållning och tillsyn över stiftelser i Norrbottens och Västerbottens län. Länsstyrelsen ger också tillstånd till och utövar tillsyn över auktoriserade bevakningsföretag. Vidare godkänner Länsstyrelsen all personal för anställning hos auktoriserade bevakningsföretag. Handläggningstiden för sådana ärenden är lagreglerad till 14 dagar.

Länsstyrelsen i Norrbottens län ansvarar också för uppgifter vid val till Sametinget, såsom beslut om upptagande i röstlängd, rösträkning och förordnande av ledamöter och ersättare.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	15,0	13,7	18,5
Antal årsarbetskrafter kvinnor	11,6	10,2	14,0
Antal årsarbetskrafter män	3,4	3,5	4,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	7598	6583	6326
Antal beslutade ärenden	7343	6628	6359
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	16	106	101
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	20 151	17 973	22 652
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	144 347	100 038	146 908

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde (%)	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm ¹		35,4	35,3	35,4

Andelen av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde är i princip i nivå med föregående år.

Allmänna val

Länsstyrelsen är regional valmyndighet och har under året arbetat med EU-valet. Vi har deltagit på Valmyndighetens utbildningar under året och samverkat med övriga länsstyrelser i valfrågor. Länsstyrelsen har utbildat kommunernas valnämnder inför EU-valet samt fortsatt arbetet med säkerhetsfrågor kring val.

Under året har arbetet inför Sametingsvalet i maj 2025 påbörjats. Länsstyrelsen har påbörjat handläggningen av överklagade ärenden gällande röstlängden till sametingsvalet. Ärendena prövas på offentligt sammanträde i februari 2025.

Överförmyndare

Länsstyrelsen har under året genomfört tillsyn av överförmyndare och överförmyndarnämnder. Vi konstaterar att verksamheterna över lag kunnat upprätthålla en rättssäker och lämplig handläggning.

Stiftelser

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn och registerhållning av stiftelser med säte i Norrbottens och Västerbottens län. Tillsynen kan vara antingen planerad eller händelsestyrd. För den planerade tillsynen har länsstyrelserna genom den nationella samverkansgruppen beslutat

¹ Administrationssystem, Länsstyrelsen

om en tillsynsinriktning som för 2024 har varit stiftelser som upprepat varit sena med inlämningen av sina årsredovisningar. Länsstyrelsen har därutöver skickat ut informationsblad till stiftelserna, som en förebyggande tillsyns- och serviceåtgärd. Det senare har medfört att stiftelserna i större utsträckning kunnat lämna in kompletta ändringsanmälningar och i enlighet med gällande lagstiftning. Syftet med tillsyn av stiftelser är att säkerställa att den egendom som avskilts eller donerats till en stiftelse faktiskt använts till det av stiftaren bestämda ändamålet. Tillsynen i stort har medfört att Länsstyrelsen kunnat ingripa och anmärka mot förvaltningen av stiftelser som inte har förvaltats i enlighet med stiftelselagen. Länsstyrelsen har därutöver samverkat med Länsstyrelsen i Västernorrlands län inför mottagande av de stiftelser som från och med den 1 januari 2025 ska handläggas av Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Bygdemedel

Bygdemedlen är viktiga för landsbygdens utveckling i länet då många kommuner är påverkade av vattenkraftens utbyggnad. Länsstyrelsen beslutade om cirka 41 miljoner kronor och betalade ut cirka 34,5 miljoner kronor under året. Många projekt sträcker sig över flera år och betalas därför ibland ut i flera omgångar. Varje kvartal lägger vi ut en sammanställning över vilka projekt som beviljats stöd på vår webbsida. Totalt har 36 ansökningar beviljats under året, varav en avser rennäringen, nio avser ansökningar från kommuner och resterande 26 avser ansökningar från ideella föreningar, stiftelser med mera. Bygdemedlen gör stor skillnad för många ideella föreningar och skapar ekonomiska möjligheter att investera i projekt som gör nytta i lokalsamhället. En annan effekt av vårt arbete med handläggningen är att stöd kan delas ut till flera kommuner för att finansiera bland annat näringslivsarbete som kan leda till tillväxt.

Efter att ansökan inkommit till Länsstyrelsen skickas ärendet på remiss med begäran om yttrande till berörd kommun. Detta är ett moment som förlänger handläggningen då kommunernas hantering och svarstid varierar. Länsstyrelsen har i dagsläget inget krav att besluta enligt kommunernas yttrande.

Lönegarantier

Under året har antalet personer som uppburit lönegaranti ökat från 502 till 1 842 jämfört med föregående år. Anledningen till ökningen beror främst på en rekonstruktion och konkurs med många anställda som inkom kring halvårsskiftet. Under hösten har myndigheten prioriterat att avskriva äldre ärenden som är avslutade hos tingsrätten. Från och med 1 februari 2025 flyttar ansvaret för vissa kontroller och utbetalning av lönegaranti från länsstyrelserna till Skatteverket. Ansvaret gäller för ärenden som beslutats av tingsrätten från och med 1 februari. Konkurs och rekonstruktioner som är beslutade före 1 februari kommer länsstyrelserna att ansvara för fram tills konkursen är avslutad, vilket kan ta flera år.

Skyddsjakt och licensjakt på rovdjur

I Norrbotten finns fasta stammar av björn, järv, lodjur och kungsörn samt årliga förekomster av skandinaviska respektive östliga, och genetiskt viktiga, vargar. Renskötseln bedrivs i hela länet vilket medför ett omfattande arbete för att, i enlighet med rovdjurspolitikens övergripande mål, uppnå och bibehålla arternas gynnsamma bevarandestatus samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Länsstyrelsen prövar löpande inkomna ansökningar om skydds jakt på björn, varg, lodjur och järv samt har rätt att fatta beslut om licensjakt på björn och lodjur. Under året inkom 50 ärenden om skydds jakt. Detta är en minskning jämfört med de senaste åren då 68 ärenden inkom 2023, 67 ärenden 2022, 96 ärenden 2021 och 113 ärenden 2020. Resultatet av skydds jaktarna är en minskad skadebild för rennäringsen och på sikt ett ökat förtroende för förvaltningen. Vid beslut om skydds- och licensjakt på stora rovdjur beaktas rovdjurens strikta skydd och bevarandestatus. Därmed bidrar verksamheten till mål 15 i Agenda 2030.

Under 2024 fälldes totalt 50 björnar varav 26 björnar under skydds jakt och 24 björnar under licensjakt. Antalet fällda björnar var därmed färre än tidigare år, se tabell nedan. Den större tilldelningen på licensjakt under 2023 kan vara en av anledningarna till att det fälldes färre björnar på skydds jakt under våren 2024. Förhoppningen var att tilldelningen skulle resultera i att populationen stabiliseras runt förvaltningsmålet på 500 individer och att detta skulle hålla nivån av skador orsakade av björnar nere under våren 2024. Beräkningar under 2024 visar att björnstammen mest troligt ligger runt 500 individer. Syftet med årets licensjakt var att hålla stammen kring samma nivå.

Fällda individer	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Björn	50	121	56	65	60	16
Järv	0	2	0	2	10	7
Lodjur	2	7	4	8	9	2
Varg	2	0	1	0	4	0
Summa	54	130	61	75	83	25

Skydds jakt Art	Antal ansökningar	Sökt antal individer	Beviljade ansökningar	Beviljande antal individer	Fällt antal individer
Björn	28	34	24	30	26
Järv	9	20	2	6	0
Lodjur	9	12	3	3	2
Varg	4	2	2	2	2
Summa	50	68	31	41	30

Av 24 beviljade individer på licensjakt efter björn fälldes hela kvoten. Som stöd för den förhållandevis höga kvoten nyttjades resultatet av 2021 års spillningsinventering, som visade på en ökad stam, samt en ny beskattningsmodell som tar hänsyn till inventeringsresultat och könsfördelning i populationen. Länsstyrelsen fördelade den beslutade kvoten på tre områden i syfte att minska de problem som en alltför hög björnstam skulle kunna orsaka. Problematiken med björnar i anslutning till kalvande renhjordar är omfattande och länstäckande, vilket bekräftas av det stora antalet skydds jakt under våren. I ett område från Luleå och Piteå upp till Jokkmokk sammanfaller dock en hög täthet av björn med en hög befolkningstäthet och då finns också risk för konflikter mellan människa och björn.

Länsstyrelsens har löpande informerat om arbetet inom rovdjursförvaltning samt presenterat statistik och nyheter. Detta bidrar till ökad kunskap både internt och externt. Länsstyrelsen har även påbörjat ett arbete kring nya förvaltningsplaner för stora rovdjur,

men avvaktar med slutförande i väntan på den nya nationella planen som Naturvårdsverket ännu inte har fastställt. För snabbare och lättare hantering har vi tagit fram webbformulär för anmälningar och återrapportering av åtel, vilket resulterade i att rapporteringen ökade.

Illegal jakt och jakttillsyn

Tillsyn av småviltsjakten har utförts och där har Länsstyrelsen arbetat med synlighet och kontroller av jägare. Vi har utifrån registrerade jaktkort varit aktiva i arbetet att kontrollera jaktkort samt att jakten sköts enligt föreskrifter och jaktlagen. Vi har även haft personal som lämnat information på fordon i jaktområdena där det framgått att jakttillsyn förekommer i området. Via sociala medier har information gått ut om småviltsjakten och regler för jakten vilket är en förebyggande åtgärd som gör att möjligheten att göra rätt i jakten ökar. Information på olika språk har tryckts upp för att underlätta för jägarna men även för Länsstyrelsen att nå ut med rätt information.

En problembild vi uppmärksammat är att det förekommer jakt med, men även från fordon, och att det sker över relativt stora områden. Det är ett strukturellt användande av fordon som kan vara ett resultat av en normalisering bland jägare i hur jakt ska bedrivas. Det gäller även transport av vapen på fyrhjuling och transport av laddade vapen i och på fordon. Resultatet av jakttillsynen är att Länsstyrelsens personal syns ute i terrängen i stora delar av länet. Vi har arbetat med synlighet och information till de vi har träffat på.

Samverkan med polisflyget har gjort att vi fått mycket synlighet och att vi kunnat dra nytta av våra olika kunskapsområden. Att Polismyndigheten och Länsstyrelsen har ett nära samarbete ger ett signalvärde till allmänheten. Tillsynen har inte genererat någon brottsanmälan, vilket visar på svårigheterna att påvisa brott under jakttid. Det har delvis att göra med hur stora arealer Länsstyrelsen har att täcka.

Den illegala jakten på järv och lo är vanligt förekommande och är också ett stort problem. Tillsyn är utförd i stor utsträckning och effekten är att brott har kunnat upptäckas. Vi har samverkat nära med polisflyget och det har resulterat i en förebyggande synlighet i stora delar av länet.

Länsstyrelsen har kontrollerat tillståndsgivna åtlar så att de varit uppförda enligt beslut och att rätt material fanns i åtlarna. Länsstyrelsen har i samband med tillsynen upptäckt två illegala åtlar i olika delar av länet som Polisen utreder som misstänkt jaktbrott. Fenomenet med illegala åtlar verkar vara årligen återkommande och med ökad närvaro i terrängen kommer fler att kunna hittas.

Viltförvaltningsdelegationen

Viltförvaltningsdelegationen har haft fem sammanträden under året. Länsstyrelsen har deltagit och informerat om löpande arbete inom rovdjursförvaltning och älgförvaltning samt om statistik och nyheter. Externa föreläsare har bjudits in för att öka kunskapen inom olika områden samt belysa de intressen som ledamöterna representerar.

Älgförvaltning

Arbetet med älgförvaltningen i viltförvaltningsdelegationen fungerar fortsatt mycket väl. Även i år bildades en frivillig arbetsgrupp inför Länsstyrelsens beslut om årets jakttider. Gruppen diskuterade vilken hänsyn som ska tas till snöförhållanden, rennäringsintresset, vandringsälgar, koncentrationsområden och betesskador. Gruppens arbete gav goda insikter i de lokala förhållanden som råder i länet. Arbetet inom länets

älgförvaltningsgrupper har under året fungerat väl. Några av älgförvaltningsplanerna reviderades inför årets älgjakt för att bibehålla ett adaptivt arbetssätt.

Årets älgjakt pågår fortfarande. Siffror från årets älgobservationer visar på en ökning av älgstammen i samtliga sex älgförvaltningsområden i länet. Resultatet från avskjutningen är preliminär men ser ut att kunna hamna i nivå med, eller till och med öka, jämfört med föregående år.

Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län inledde 2023 ett projekt om älgstammens kvalitet tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet, jägarorganisationer och markägarorganisationer. Anledningen var att älgstammens planerade nedgång börjat ge resultat. Projektet syftar till att öka kännedomen om älgstammens status.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har även i år skickat ut en enkät till samtliga upplåtelsejaktlag på statens mark ovan odlingsgränsen. Syftet är att få en bättre uppfattning om hur jaktlagen jagar och jägarnas inställning till jakten. I tidiga resultat från enkäten framkommer att jägarna iakttagit mer älg 2024 jämfört med 2023 samt att det finns en något högre vilja att skjuta älg. En övervägande del har fortsatt iakttagit älgar men inte lyckats skjuta på grund av olika omständigheter. Väderförhållanden är av stor vikt vid jakten ovan odlingsgränsen, ofta är det långa avstånd som medför praktiska utmaningar för jägarna.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att arbetet inom området är gott.

Inom området övrig förvaltning och trafikområdet har arbetet bedrivits enligt plan. Länsstyrelsen har över lag en hög beslutstakt.

Resultateffekter avseende tillsynen av illegal jakt har varit enligt förväntan. Begränsade resurser gör att vi behöver prioritera den planerade tillsynen. Synlighet i fält och samarbetet med polisflyg har visat på minskad illegal förföljelse i prioriterade områden. Länsstyrelsen har tyvärr även observerat illegal aktivitet i andra områden i stället. För en förbättrad tillsyn och begränsning av grova jaktbrott krävs att verksamheten ges bättre förutsättningar genom till exempel utökade resurser.

Resultatet avseende tillsynen av terrängkörning i samband med jakt är otillfredsställande. Detta område kräver mer resurser för att det ska kunna visa effekter.

Resultatet inom älgförvaltningen är fortsatt gott. Länet har en lägre älgstam idag jämfört med innan införandet av nuvarande älgförvaltning 2012, vilket har varit målet med förvaltningen. Siffror från årets älgobservationer tyder dock på en uppgång av stammen. Måluppfyllnaden i länets älgförvaltningsplaner är fortsatt något låg totalt sett. För handjuren överstigs de uppsatta målet i många av älgförvaltningsområdena medan måluppfyllnaden för hondjur och kalv är låg. Rapporten från årets älgbetesinventering visar att betesskador fortsatt är en utmaning i länet.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt.

Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Kontroller genomförs av verksamheter som bedriver primärproduktion av livsmedel och/eller foder. Inom livsmedelsområdet har länsstyrelserna ansvar för samordning av kontrollverksamhet inom det egna länet. Länsstyrelserna ansvarar också för kontrollen när det gäller insamling, omlastning och transport av animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är matavfall.

Efterlevnaden av djurskyddsbestämmelser kontrolleras hos både verksamhetsutövare och privatpersoner. Området omfattar även till exempel förprovning av djurstallar, besiktning av djurtransporter och tillståndsprövning.

Smittskyddsområdet omfattar samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, men även hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet och hygien.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

I den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP) finns operativa mål för merparten av områdena.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Primärproduktion av livsmedel och foder

Länsstyrelsen har som regionalt mål för livsmedel inom primärproduktionen att i 80 procent av de samordnade kontrollerna ska samtliga kontrollrapporter skickas ut samtidigt och att 80 procent av kontrollrapporterna skickas ut inom 21 dagar, exklusive fullständiga grundvillkorskontroller.

Veterinära frågor

Den nationella kontrollplanen innehåller få mål inom det veterinära området som är anpassade efter Länsstyrelsens verksamhet. Vi har därför tagit fram egna mål för verksamheten.

Ett övergripande mål är att säkerställa att läkemedel för djur används i enlighet med bestämmelserna i de olika lagstiftningarna, så att samhällets krav på djurs och människors hälsa, djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses. Länsstyrelsen strävar i sitt arbete efter att beakta konceptet One-Health, eftersom djurhälsa, humanhälsa och ekosystemhälsa hänger ihop.

När det gäller kontroll av hygienplaner är målet att de är anpassade efter den veterinära verksamheten för att minimera riskerna av utbrott av multiresistenta bakterier eller vårdrelaterade infektioner. Ett annat mål är att alla värphönsbesättningar och slaktkycklingsbesättningen utför sina kontroller enligt den obligatoriska salmonellakontrollens regelverk.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	12,8	12,1	11,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	11,1	11,0	10,0
Antal årsarbetskrafter män	1,7	1,0	1,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 871	1 920	1 654
Antal beslutade ärenden	1 832	1 884	1 628
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	17 328	17 011	16 649
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatet för nyckeltalen ligger på ungefär samma nivå 2024 och 2023.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	≥1	1,0	1,54	2,18
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	10%	5,8% ⁶⁾	8,3% ⁵⁾	12%
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedelskontroll	PRIMÖR ²⁾	100%	62%	100%	100%
Övriga resultatindikatorer							
Andel klagomålsärenden beslutade inom tre månader (90 dagar).	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	LISA ⁴⁾	90% inom 90 dagar	97%	99%	99%
Andel kontrollrapporter för djurskyddskontroller som är meddelade inom 21 dagar.	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	Platina ³⁾	90% inom 21 dagar	92%	96%	98%
25% eller mindre av de kontroller som görs efter inkommet klagomål är utan anmärkning	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	Högst 25%	21%	14%	27%
62 Samtliga förprövningsärenden handläggs inom 56 dagar efter komplett ärende.	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	LISA ⁴⁾	100%	100%	100%	100%
90% av ärenden enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen handläggs inom 90 dagar efter komplett ansökan. ⁷⁾	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	LISA ⁴⁾	90% inom 90 dagar	-	-	100%
100% av ärenden enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen handläggs inom 180 dagar efter komplett ansökan. ⁸⁾	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	LISA ⁴⁾	100% inom 180 dagar	100%	92%	

¹⁾ Register, Jordbruksverket.

²⁾ Register, Länsstyrelsen.

³⁾ Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

⁴⁾ Uppföljningssystem, Länsstyrelsen.

⁵⁾ På grund av införandet av AHL var registret för kontrollobjekt under 2023 inte tillförlitligt. DUS kunde därför inte användas för uttag av myndighetens resultat för indikatorn 10 procent kontrollerade objekt. Resultatet baserades i stället på senast kända antal kontrollobjekt i mars 2021 innan införandet av AHL. Antalet kontrollobjekt var då 763.

⁶⁾ På grund av införandet av AHL var registret för kontrollobjekt under 2024 inte tillförlitligt. DUS kunde därför inte användas för uttag av myndighetens resultat för indikatorn 10 procent kontrollerade objekt. Uträkning av totalt antal kontrollobjekt har gjorts enligt nationell instruktion.

⁷⁾ Målet har ersatts med nytt mål för 2023, se 8).

⁸⁾ Nytt mål för 2023.

Samtliga indikatorer redogörs för i texten nedan avsnittet.

Länsstyrelsen har haft ett verksamhetsår som i hög grad präglats av läget i samhället med fler allvarliga klagomålsärenden, uppföljningar och omhändertaganden. Särskilda kontrollinsatser inom specifika kontrollområden och branscher har av djurskyddsskäl varit nödvändiga att prioritera, även om det har varit mycket tids- och resurskrävande. Vi har även i hög grad påverkats av en ökad arbetsbörda avseende en stor mängd utlämnande av handlingar samt arbetet med att delge äldre fakturor för att kunna skicka dem vidare till Kammarkollegiet. Detta har under längre perioder medfört hög arbetsbelastning. Vi har inte utfört planerade kontroller av livsmedelsproducerande djur i lika hög utsträckning som tidigare år.

Livsmedel och revision av den kommunala livsmedelskontrollen

Länsstyrelsen har under året arrangerat två länsträffar för kommunernas livsmedelsinspektörer. Livsmedelsverket regionalt deltog vid vårens träff där fokus var provtagning. Syftet var att stödja kommunerna att delta i projektinriktade kontroller. Vid höstens konferens avhandlades skadedjur och fuskkontroll. Samkontroll mellan Länsstyrelsens primärproduktionshandläggare och kommunerna planerades inom bärbranschen, bland annat som ett led att förenkla för företagen.

Intresset för konferenserna är fortsatt stort men någon enstaka kommun har saknat representant. Personalomsättningen är fortsatt hög i de mindre kommunerna, vilket innebär en ökad sårbarhet. På grund av bristande personella resurser kan det vara svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens inom livsmedelskontrollens olika områden. Träffarna är ett viktigt led i inspektörernas fortbildning och samsyn och Länsstyrelsen ser att det finns ett fortsatt behov av samverkan mellan kommunerna i länet.

Även en länsträff för beslutsfattare inom länets livsmedelskontroll har arrangerats med temat beredskap där målet var att få fler kommuner att arbeta med sina beredskapsplaner. Föreläsare från Länsstyrelsen, Livsmedelsverket centralt och en kommun som blivit utsatt för en ransomware-attack deltog. Kommunerna tog del av goda exempel inom och utanför länet från kommuner som kommit långt eller färdigställt sina beredskapsplaner. Detta möte blev till stor hjälp för de kommuner som var i färd med att påbörja arbetet med sina egna planer.

Revision av den kommunala livsmedelskontrollen är pausad sedan 2022. Dock har uppföljning och verifiering av en åtgärdsplan från tidigare revision utförts. Länsstyrelsen bedömer att systematisk uppföljning med regelbundet återkommande revisioner är nödvändigt för att utveckla och upprätthålla en god livsmedelskontroll i länets samtliga kommuner. Revisionerna bidrar till en förbättrad kompetens, medvetenhet och ett ökat intresse för den lokala livsmedelskontrollen hos politiska nämnder och förvaltningschefer. Kommunerna efterfrågar revisionerna och Länsstyrelsen hoppas att frågan om mandat och finansiering löser sig så att revisionerna kan återupptas. Avsaknad av revision kan leda till en ojämlig livsmedelskontroll i länet, vilket kan drabba livsmedelsföretagare och slutkonsumenter.

Primärproduktion livsmedel och foder

1D1 Nationell kontrollplan

Operativt mål 20

Länsstyrelsen har enligt den nationella kontrollplanen tilldelats totalt 20 kontroller av livsmedel i primärproduktionen samt en kontroll av foder i primärproduktionen. Länsstyrelsen har utfört totalt 12 livsmedelskontroller och en foderkontroll. I samband med livsmedelskontrollerna utfördes också kontroll av foder då verksamheterna även omfattades av foderproduktion. Kontrollerna som inte utfördes var tre kontroller i branschen ägg och fem kontroller i branschen insamling av vilda bär och svampar.

De tilldelade kontrollerna i branschen insamling av vilda bär och svampar har inte utförts då verksamhet inte har bedrivits i länet under året i samma utsträckning som tidigare. Länsstyrelsen har samarbetat med två kommuner i länet och utfört gemensamma kontrollförsök med räddningstjänst, polis och kommun. Vi kan konstatera att det finns svårigheter med denna bransch dels på grund av att kontroll endast kan utföras under en kort period, dels för att det finns svårigheter att komma i kontakt med ansvariga personer på plats om kontrollerna är oanmälda. Det kan också vara svårt att kommunicera med personer på plats då det oftast är arbetskraft från olika utländska bemanningsföretag. Vi kan även konstatera att det är viktigt att samarbeta med andra myndigheter och utföra gemensamma kontrollinsatser för att underlätta utförandet.

Länsstyrelsen har inte utfört tre av de fem tilldelade kontrollerna i branschen ägg på grund av hög arbetsbelastning inom andra områden. Vi har således inte heller utfört de tre foderkontroller som skulle ha utförts samtidigt hos dessa verksamhetsutövare.

Foderkontrollen som var tilldelad enligt nationella kontrollplanen var i branschen odling av spannmål för foderändamål. Kontrollen utfördes administrativt då verksamhetsutövaren inte hade lagring av spannmål på sin gård.

Brister har konstaterats vid flera av de utförda kontrollerna. Bristerna handlar bland annat om olika dokumentationskrav som inte har uppfyllts samt bristande foderförvaring, livsmedelshygien, försäljning av opastöriserad mjölk, underhåll av mjölkkrum och rutiner kring livsmedelssäkerhet när det gäller mjölk. Eftersom vi utför relativt få kontroller per bransch enligt den nationella kontrollplanen är det svårt att bedöma om bristerna i en bransch är tillfälliga eller återkommande.

Operativt mål 11: Spårbarhet ägg

Spårbarhet ägg har kontrollerats vid två kontrolltillfällen under året. Regelverket följs.

Operativt mål 12, 16 och 18

Länsstyrelsen Norrbotten har inte fått några kontroller tilldelade i den nationella kontrollplanen för 2024 i branscherna som omfattas av mål 12, 16 och 18 och har således inte arbetat aktivt med målen under året. Vi var inte heller uttagna för att utföra provtagning på honung.

Operativt mål 19: Opastöriserad mjölk

Länsstyrelsen kontrollerar operativt mål 19 vid varje regelbunden kontroll som utförs enligt den nationella kontrollplanen för att kunna identifiera om anläggningen ska vara

registrerad för direktleverans av opastöriserad mjölk. En verksamhetsutövare som kontrollerades var registrerad för direktleverans av opastöriserad mjölk i systemet Primör. I kontrollen uppmärksammades brister som gällde att skriftlig information inte lämnades vid försäljning av opastöriserad mjölk.

Operativt mål 1 foder: Verktyg och förutsättningar för riskbaserad och likvärdig kontroll

För att uttaget ska bli så korrekt som möjligt arbetar vi löpande med registervård av foderföretagare i Primör. En femårig plan för registervård finns. I samband med djurskyddskontroller på animalieproducerande djur informeras nya verksamhetsutövare om kravet på registrering av foder- och livsmedelsanläggning i primärproduktionen. Om det vid en djurskyddskontroll uppmärksammas att produktionsinriktning har förändrats lämnas information om att en registerändring behöver göras och hur det går till. Länsstyrelsen har nära samarbete med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i länet och får även ut information till deras medlemmar genom att informera representanter för organisationen om olika krav i regelverket kring foder i primärproduktionen. Detta som ett led i att förenkla för företagen.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att likrikta kontroll och bedömningar nationellt. Vi har deltagit i en av Jordbruksverkets samsynsövningar inom foder i primärproduktionen. Länsstyrelsen har regelbundna möten med de fyra nordligaste länen där vi bland annat genomfört samsynsövningar. Vid en träff deltog även en representant från Jordbruksverket. Då anordnades ett studiebesök på en gård med animalieproduktion och bärödling, där också fiktiva kontroller utfördes.

Operativt mål 2 foder: Verksamhetsutövare har de grundläggande kunskaper som krävs för att följa lagstiftningen

I samband med kontroller lämnar Länsstyrelsen informationsblad om primärproduktion för att förenkla för företagarna att göra rätt. Informationsblad om sanktionsavgifter har tagits fram och lämnats ut.

Regionala mål

Länsstyrelsen har skickat ut kontrollrapporter samtidigt i 94 procent av de samordnade kontrollerna, vilket innebär att det regionala målet om 80 procent har nåtts. Vi har vidare skickat ut 93 procent av kontrollrapporterna i primärproduktionen inom 21 dagar, vilket innebär att även detta mål uppnåtts.

Övrigt om offentlig kontroll

Fullständiga grundvillkorskontroller inom primärproduktionens område har skett. Endast en av dessa har gjorts utifrån kontrollförordningen EU 2017/625 då den var uttagen enligt den nationella kontrollplanen.

Uppföljande kontroller av konstaterade brister som uppmärksammats i kontroller utförda under året samt under 2023 har utförts. Ett klagomål gällande olämplig foderförvaring har under året inkommit och handlagts administrativt.

Ett antal avvikelser som har konstaterats under 2024 kommer inte att följas upp då vi har förtroende för att åtgärder kommer att vidtas utan uppföljande kontroll. Övriga avvikelser har följts upp eller kommer att följas upp. Brister har vid uppföljning åtgärdats på samtliga anläggningar förutom en, där det krävdes två uppföljande kontroller innan ärendet kunde avslutas. Det har fattats ett beslut om krav på åtgärder inom primärproduktionen, ett

föreläggande enligt 22§ livsmedelslagen (2006:804). Länsstyrelsen har under året beslutat om sanktionsavgift avseende en oregistrerad foderanläggning.

Utbildning och likriktning

Länsstyrelsens handläggare inom primärproduktion har medverkat vid utbildningar inom området, till exempel Livsmedelsverkets utbildningar om livsmedelsfusk. Länsstyrelsen har anordnat en länsträff inom primärproduktion med de fyra nordliga länen och även deltagit på regelbundna samverkansmöten med de fyra nordliga länen och där medverkat i kalibreringsövningar som rör frågor i primärproduktionen. Länsstyrelsen har således varit aktiv för att likrikta kontrollen inom primärproduktionen både nationellt och internt.

Djurskydd

Operativt mål 1: Utbildning, likriktning, verifiering

Länsstyrelsen deltar löpande i nationellt arbete i olika grupper inom djurskyddsområdet där syftet är samverkan mellan länsstyrelserna. Arbetet innefattar informations- och erfarenhetsutbyte och samsyn, vilket främjar kompetensutveckling och likriktar arbetet mellan myndigheterna. Vi har deltagit vid den nationella analyskonferensen där fokus var likriktning och verifiering av arbetet inom djurskyddskontrollen. Under hösten anordnade Länsstyrelsen en djurskyddskonferens med de fyra nordligaste länen där syftet var samsyn och kompetenshöjning genom erfarenhetsutbyte och diskussioner. Länsstyrelsen har skriftliga rutiner som är väl implementerade i verksamheten och lyfter löpande frågor gällande samsyn och bedömningar. Detta har tillsammans bidragit till likriktning och likvärdighet i arbetet såväl regionalt som nationellt.

Länsstyrelsen har under året regelbundet genomfört tvärssektoriella möten gällande frågor som berör flera enheter på myndigheten. Vi ser positiv effekt av detta då samverkan har lett till att samarbetet underlättats och arbetet effektiviserats.

Länsstyrelsens personal deltar löpande i kompetensutvecklingsinsatser och använder verktyget Kompetensrosen för att kartlägga personalens kompetens. Genom verktyget identifieras utvecklingsbehov, vilket möjliggör att utbildningsinsatser kan genomföras inom de områden som behöver prioriteras.

Operativt mål 2: Riskbaserad rutinkontroll

Särskild kontrollinsats

Länsstyrelsen har under året genomfört en särskilt prioriterad kontrollinsats av verksamheter som bedriver tillståndspliktig verksamhet med draghundar. Kontrollerna har genomförts i ett projekt som pågått under tidsperioden februari till och med september. Bakgrunden är att Länsstyrelsen under de senaste åren har hanterat flera ärenden där många och allvarliga djurskyddsbrister uppmärksammats. En följd av detta är att Länsstyrelsen under de senaste sex åren omhändertagit flera hundra hundar. Vi ser att antalet företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet ökar och flera redan aktiva företag utökar sina verksamheter.

Totalt utfördes 83 kontroller under projekttiden, varav 69 genomfördes fysiskt med kontroller på plats och 14 utfördes med administrativ handläggning. Länsstyrelsen kan konstatera att kontrollerna var viktiga ur djurskyddssynpunkt då andelen kontroller där

brister uppmärksammades var hög. Detta ledde också till mycket efterarbete samt många uppföljande kontroller. Kontrollerna har bidragit till stor djurskyddsnytta då uppmärksammade brister i hög utsträckning åtgärdats efter kontrollen. Länsstyrelsen har i samband med kontrollerna lämnat muntlig och skriftlig information om gällande lagstiftning för att främja god djurhållning fortsättningsvis och för att förenkla för företagen.

Övrig riskbaserad kontroll

För uttag till planerad kontroll av objekt som håller livsmedelsproducerande djur har Länsstyrelsen till största del använt Statistik och riskklassificerings-modellen (SToRK-modellen) och Länsstyrelsen planerade att under året utföra kontroll av minst 10 procent av dessa kontrollobjekt. Länsstyrelsen har under året prioriterat att utföra kontroll av verksamheter som bedriver tillståndspliktig verksamhet med draghundar, varav 38 kontroller utfördes som planerade kontroller. Detta har tagit tid i anspråk från kontroll av verksamheter med livsmedelsproducerande djur samt att dessa kontroller även genererat mycket arbete med uppföljande kontroller samt beslut. Tillsammans med övriga faktorer som presenteras nedan har det bidragit till att målet om kontroll av minst 10 procent av de kontrollobjekt som håller livsmedelsproducerande djur inte uppnåtts.

Operativt mål 3: Resurseffektivitet och effekt av kontrollen

En indikator för det operativa målet resurseffektivitet och effekt av kontrollen är att högst 25 procent av andelen fysiska kontroller som utförs efter inkomna klagomål ska vara utan anmärkning. Länsstyrelsen har under året uppnått målet då endast 21 procent av fysiska kontroller efter inkomna klagomål varit utan brister. Detta visar att kontrollerna har varit viktiga ut djurskyddssynpunkt och bidragit till djurskyddsnytta då brister uppmärksammats i hög andel av kontrollerna. Länsstyrelsen använder den nationellt framtagna rutinen gällande klagomålsärenden som ett stöd i arbetet.

En annan indikator för målet är att antalet planerade kontroller ska vara minst lika många som antalet kontroller som utförs efter inkomna klagomål. Länsstyrelsen har under året en kvot på 1,0, vilket visar på att planerade kontroller utförts i tillräcklig utsträckning och målet uppnåtts. Vi har under året utfört kontroll efter inkomna klagomål i fler ärenden än tidigare år då detta bedömts nödvändigt ur djurskyddssynpunkt och antalet kontroller där uppföljning krävts har fortsatt varit många. Uppföljande kontroller är viktiga för att kunna verifiera att åtgärder vidtagits och att kontrollen haft effekt och prioriteras därför högt i verksamheten. Cirka 60 procent ärenden har avslutats efter uppföljande kontroll, vilket visar på att brister åtgärdats i stor utsträckning och att kontrollerna har haft effekt. Det har dock förekommit ärenden där allvarliga brister inte åtgärdats trots påpekanden, vilket har varit resurskrävande.

Antalet inkomna och händelsestyrda ärenden har även i år varit många och Länsstyrelsen har under året haft mycket hög arbetsbelastning. Brister har uppmärksammats i 79 procent av alla fysiska kontroller som utförts och antalet beslut om förelägganden som fattats har varit fortsatt högt. Vi har bedömt att uppföljning genom fysisk kontroll varit nödvändig i 60 procent av alla ärenden där brister följts upp och beslut om omhändertaganden av djur har fattats i högre utsträckning jämfört med tidigare år. Detta tillsammans visar på allvarlighet i de ärenden som hanterats.

Intresset för Länsstyrelsens arbete och ärenden har även i år varit stort. Antalet utlämnande av handlingar är högt och arbetet med att sammanställa och sekretessbedöma dessa är mycket tidskrävande.

Klagomålsärenden av akut karaktär, uppföljande djurskyddskontroller för att verifiera att åtgärder vidtagits, ärenden initierade av den enskilde samt begäran om utlämnande av handlingar är tidskänsligt och behöver prioriteras i verksamheten, men tar tid i anspråk från övrigt kontrollarbete. Allt detta tillsammans har påverkat kvoten om planerade kontroller och kontroller efter inkomna klagomål. Länsstyrelsen ser dock att kontrollerna som utförts bidragit till stor djurskyddsnytta då förekomsten av brister uppmärksammats i stor utsträckning.

Länsstyrelsen handlägger ärenden administrativt i hög utsträckning, vilket är en del av det löpande effektiviseringsarbetet. Detta görs när det bedöms lämpligt och där samma djurskyddsnytta bedöms kunna uppnås som om fysisk kontroll skulle utföras. Länsstyrelsen har dock under året handlagt uppföljande kontroller administrativt i lägre utsträckning än tidigare år på grund av bristernas karaktär och för att kunna verifiera vidtagna åtgärder, vilket inneburit att ärendena varit mer resurskrävande.

Operativt mål 4: Service - snabb återkoppling, tydlig information och gott bemötande

Länsstyrelsen arbetar aktivt för en god dialog och för att underlätta för djurhållare att göra rätt samt för att förenkla för företag. Länsstyrelsen arbetar för att skicka ut skriftlig återkoppling till djurhållare och verksamhetsutövare i nära anslutning till kontrollen. Detta är viktigt för att återkopplingen ska bli tydlig och är särskilt viktigt i de ärenden där brister uppmärksammats. I 92 procent av ärendena där fysisk kontroll utförts har kontrollrapport skickats ut inom 21 dagar efter kontrollen. Samtliga förprövningsärenden och ansökan om tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen har beslutats inom målen för uppsatta handläggningstider. Måluppfyllelsen har varit god inom dessa ärendetyper. Att ärendena beslutas inom handläggningstiderna och att djurhållarna och verksamhetsutövarna fått ta del av kontrollrapporten i närtid efter att kontrollen utförts visar på god service och snabb återkoppling.

Vi har under året slutfört tidigare påbörjad utbildning i motiverande samtal och arbetar med att integrera det i kontrollverksamheten. Motiverande samtal är en metod som i vissa fall främjat god dialog och har bidragit till en positiv förändringseffekt.

Länsstyrelsen har vid två tillfällen arrangerat möten med Regionala djurskyddsrådet där syftet är samverkan och informationsutbyte mellan myndigheter, organisationer och branscher. Länsstyrelsen bedömer att arbetet leder till ökad förståelse för olika aktörers uppdrag och förutsättningar. För att förenkla för företag och underlätta för djurhållare att göra rätt har Länsstyrelsen deltagit vid Lantbrukarnas Riksförbuds årsstämma samt vid två tillfällen skickat information till djurtransportörer med information om att transportmedel för djur ska vara besiktade och godkända. Vi ser att detta utskick mottagits positivt och ger god effekt.

Länsstyrelsen lämnar vid kontakt med djurhållare och verksamhetsutövare kontinuerligt muntlig och skriftlig information om olika djurslag och gällande lagstiftning. Detta är ett pågående arbete för att förenkla och underlätta för djurhållare och verksamhetsutövare att göra rätt samt för att öka förståelsen för och kunskapen om lagstiftningen och myndighetens arbete.

Länsstyrelsen ser i linje med förra året att gällande världsläge påverkar djurskyddet och upplever en negativ utveckling gällande brister. I arbetet möter vi många sårbara människor där bland annat ekonomiska förutsättningar, psykisk ohälsa och avsaknad av socialt nätverk har en negativ inverkan på djurskyddet. Länsstyrelsen ser också att arbetsmiljön för djurskyddshandläggarna fortsätter förändras i negativ riktning avseende hot, personangrepp och försök till otillbörlig påverkan. Även hanteringen av djur med okänd hälsostatus och som är svåra att hantera påverkar handläggarnas säkerhet. Detta innebär en stor påfrestning på personalen både fysiskt och psykiskt.

Omhändertaganden och verkställighet

Omedelbara omhändertaganden och verkställighet vid omhändertagande av djur är arbete som behöver prioriteras och ofta hanteras skyndsamt. Detta då det handlar om att avhjälpa akut djurlidande eller för att verkställa beslut som gäller djur som är övergivna. Antalet omedelbara omhändertaganden enligt 9 kap. 6 § djurskyddslagen fortsätter att öka och ligger i år på 40 ärenden, jämfört med 27 ärenden för föregående år. Det stora antalet beslut att omhänderta djur är arbetskrävande. Länets stora yta, med långa avstånd och få uppställningsplatser är en utmaning och gör att ärendena kräver mycket resurser och tid från övrigt kontrollarbete. Ärendena leder även till ett omfattande och tidskrävande efterarbete med försäljning av djur samt fakturering av de kostnader som i efterhand ska betalas av den tidigare djurägaren.

Länsstyrelsen ser att kostnaderna för verkställande, uppställning vid omhändertaganden samt veterinära tjänster har ökat de senaste åren. Detta gäller särskilt i ärenden där många djur måste stallas upp under handläggningstiden och i de ärenden då Länsstyrelsens beslut överklagas vidare, ibland i alla instanser, vilket tar lång tid. Beslut att de omhändertagna djuren ska säljas eller överlåtas, kan inte alltid verkställas omedelbart eftersom myndigheten måste avvakta till slutet vinner laga kraft. I många av dessa ärenden har djurhållarna inte ekonomiska resurser att betala kostnaderna för verkställigheten, utan detta belastar då Länsstyrelsen.

Resurser har lagts för att minska Länsstyrelsens underskott vad gäller obetalda avgifter och kostnader som uppkommit vid verkställighet av omhändertaganden. Nya regler i utskökningsbalken innebär att alla beslut från 1 september 2022 avseende avgift och kostnader som var obetalda, skulle delges och beslutet skulle även ha vunnit laga kraft innan Länsstyrelsen kunde lämna över ärendet till Kammarkollegiet för indrivning. Detta omfattande arbete har tagit både tid och resurser från det ordinarie tillsynsarbetet.

Tillsynslagen

Arbetet med lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrt och omfattar ärenden där hundar har orsakat skada eller riskerar att orsaka skada. Ärendena kommer vanligtvis in till Länsstyrelsen genom anmälningar via Polismyndigheten och gäller händelser av olika allvarlighetsgrad. Att utreda händelserna är ofta tidskrävande då det kan vara komplicerade ärenden där ord står mot ord. Antalet inkomna tillsynsärenden har fortsatt att öka. Antalet beslut om förelägganden enligt tillsynslagen är trots detta i nivå med tidigare år eftersom hundägare ofta frivilligt vidtagit åtgärder och ett flertal anmälningar som handlat om allvarliga händelser har kunnat avslutas utan förelägganden.

Som en del i arbetet att fler hundar ska registreras i Jordbruksverkets register har information om skyldigheten att registrera hund lämnats i samtliga tillsynsärenden där hunden inte har varit registrerad sedan tidigare. Länsstyrelsen har även skickat med information och upplyst hundägare i klagomålsärenden som inkommit gällande bristande djurskydd, och även då uppmanat hundägaren att registrera hunden. I några ärenden har Länsstyrelsen förelagt att hunden ska registreras in i Jordbruksverkets hundregister.

Länsstyrelsen deltar i det nationella arbetet som sker i den länsstyrelsegemensamma referensgruppen 287. Syftet med dessa regelbundna möten är att diskutera aktuella frågor samt utveckling av myndigheternas arbete med dessa frågor. Arbetet leder till ökad samsyn och likriktning

Statskontoret har gjort en utredning inom tillsynsområdet. Länsstyrelsen ser fram emot resultatet av denna eftersom myndigheten anser att lagstiftningen behöver förtydligas och i viss mån skärpas.

Handelsnormer ägg

Under året har Länsstyrelsen utfört två kontroller av handelsnormer ägg som samordnades med djurskyddskontroll. Bristande journalföring uppmärksammades vid en kontroll.

Veterinära frågor

Tillsyn djurhälsopersonal

Register över djurhälsopersonal uppdateras löpande och ligger till grund för Länsstyrelsens uttag för tillsyn. Jordbruksverkets vägledning och grundrekommendationer avseende kontrollintervall tillsammans med Länsstyrelsens egen riskbedömning ligger till grund för uttaget. Nyutexaminerade veterinärer, veterinärer utbildade utomlands och de som arbetar ensamma och föreskriver läkemedel till framför allt livsmedelsproducerande djur prioriteras. Utifrån erfarenhet ser Länsstyrelsen att det är möjligt att göra vissa avsteg från kontrollintervallet hos djurhälsopersonal inom de stora koncernerna som behandlar sällskapsdjur. Detta med anledning av att det sällan förekommer avvikelser och de har omfattande rutiner inom de flesta kontrollområden.

Tillsyn har utförts av 19 veterinärer, en legitimerad djursjukvårdare samt två godkända hovslagare. Det är enligt plan och motsvarar cirka 10 procent av länets djurhälsopersonal. Vid tillsynen av djurhälsopersonal har en del brister konstaterats. Rörligheten är hög bland djurhälsopersonalen i länet, vilket kräver kontinuerlig registervård. Andelen veterinärer med utländsk utbildning och annat modersmål än svenska är fortsatt hög. Länsstyrelsen ser en fortsatt risk avseende kommunikationssvårigheter med djurägare, då en del kommunikation måste ske via icke djurhälsopersonal och de nya tjänsteutövningsbestämmelserna ännu inte helt implementerats av de kliniskt verksamma veterinärerna. De brister som noterats har följts upp under året eller kommer att följas upp under 2025.

Operativt mål djurhälsa inklusive smittskydd

Länsstyrelsens arbete med att leda och samordna kontrollen av djursjukdomar i länet sker kontinuerligt och inom en mängd områden, allt för att säkra en god folkhälsa i länet samt att det finns trygga livsmedel och friska djur.

Kontroll av hygienplaner vid veterinärverksamheter har skett på plats och i samband med kontroll av djurhälsopersonal för att få en helhetsbild av verksamheterna och förenkla för företagen med ett besök. Planerad verksamhetstillsyn kommer att ge en bättre helhetsbild när det införs. Ett fall av Meticillinresistent Staphylococcus pseudointermedius (MRSP) hos katt har hanterats i länet under året. Under året har kontroller av hygienplaner på registrerade besöksverksamheter skett samtidigt som hästpasskontroll och kontroll av läkemedel på gård eller offentlig förevisning, även detta för att förenkla för företagen och dra ner på kontrolltillfällena.

För att säkerställa att läkemedel används med återhållsamhet och bara då det finns behov av det sker kontroll av såväl djurhälsopersonals förskrivning som lantbrukares användning av läkemedel. Kontrollen av djurhållares hantering av läkemedel syftar till att säkerställa att läkemedel till djur används på ett säkert och begränsat sätt. Läkemedelskontroll ute på gård har skett hos 16 djurhållare; tolv mjölkgårdar varav två med villkorad läkemedelsbehandling, en kött djursbesättning, en fårbesättning och två travstall. Avvikelserna är få och består ofta i att utgångna/överblivna läkemedel finns kvar, att klockslag för given medicin inte noterats eller att behandlingsbevisen från behandlande veterinär saknats.

Under året har 140 misstänkta anmälningspliktiga sjukdomar anmälts till Länsstyrelsen vilket är en mycket kraftig ökning sedan förra året. Ökningen gäller det stora antalet bekräftade fall av salmonellos hos katt, totalt 112 fall. Anmälningarna har förutom katt gällt anmälningspliktiga sjukdomar hos häst, ren, fisk, hare och fågel. Under våren informerades externt gällande zoonoserna salmonellos hos katt och under hösten gällande utbrott av harpest. En gemensam rutin för kontakt mellan smittskyddsläkaren och Länsstyrelsen i Norrbottens län vid misstanke om smittsam djursjukdom som även kan utgöra ett hot mot människors hälsa är färdigställd och har använts vid de många fallen av salmonellos på katt under våren samt harpest under hösten.

Kontroll av den obligatoriska salmonellaprovtagningen av fjäderfän har skett fortlöpande under året. Inga allvarliga brister i provtagningen har konstaterats. Kontroll inom samtliga seminområden har skett enligt framtagna flerårsplaner som varierar beroende på djurslag och omfattning.

Operativt mål 1 animaliska biprodukter: Riskbaserad kontroll och åtgärd vid avvikelse samt Operativt mål 2 animaliska biprodukter: Verktyg och förutsättningar för en riskbaserad kontroll

Länsstyrelsen har en uppdaterad plan med en detaljerad riskklassning av samtliga transportörer som grund för kontrollarbetet. Kontroll har under året utförts av fyra transportörer vilket är enligt plan. Avvikelser gällande märkning och läckage av behållare samt brister i dokumentation har hittats.

Organisationsplan för krigsveterinärområdet

Länsstyrelsen har fortsatt deltagit i interna och nationella övningar och samrådsmöten inför framtagandet av den nya krigsveterinärförordningen, samt hur reglering av veterinärpersonal ska ske vid höjd beredskap.

Utbildning och likriktning

För de veterinära verksamhetsområdena används verktyget Kompetensrosen som syftar till att kartlägga personalens kompetens och behov av kompetensutveckling. Länsstyrelsen har även deltagit i ett flertal digitala kurser, konferenser och nationella möten, bland annat nationella konferenser för länsveterinärer och träffar för länsveterinärer i de fyra nordligaste länen. Detta främjar samsyn, kompetensutveckling och ett mera likvärdigt arbete. Samsyn sker vidare regelbundet i verksamheten genom att bland annat lyfta bedömningsfrågor.

Resultatbedömning

Såväl nationella operativa mål som egna regionala mål har uppnåtts i hög grad vilket medför att den samlade bedömningen är att vi genomfört årets verksamhet med ett gott resultat. Nedan följer motiveringar till vår bedömning.

Livsmedel och revision av den kommunala livsmedelskontrollen

Länsstyrelsen får bra respons på arbetet med samordning och samverkan och gör bedömningen att årets utbildnings- och stödinsatser bidragit till en ökad samverkan och samsyn mellan tillsynsmyndigheterna i länet. Vi har, enligt plan, arrangerat de årliga länsträffarna för livsmedelsinspektörerna och även arrangerat en chefsträff. Då vi även följt upp tidigare utförd kommunrevision enligt plan får resultatet inom området anses som utmärkt.

Primärproduktion av livsmedel och foder

Resultatet inom detta område bedöms som gott. Arbetet som utförts är i enlighet med Länsstyrelsens regionala mål. När det gäller de operativa målen i nationella kontrollplanen har samtliga mål utom mål 20 uppnåtts. Hög arbetsbelastning inom andra områden, samt att verksamhetsutövarna i en av de tilldelade branscherna inte var verksamma i länet under året, har resulterat i att detta mål inte har uppnåtts. Kontrollerna som har utförts har medfört en ökad medvetenhet om livsmedels- och foderhygien och risker hos primärproducenterna.

Djurskydd

Resultatet inom kontrollområdet djurskydd bedöms som helhet vara gott. Länsstyrelsen bedömer att måluppfyllelsen för de nationella operativa målen sammantaget varit god. Länsstyrelsen har inte uppfyllt det nationella målet om riskbaserad kontroll av objekt med livsmedelsproducerande djur. Årets kvot på 1,0 visar på att planerade kontroller utförts i tillräcklig utsträckning och målet uppnåtts. Länsstyrelsen ser att kontroller som utförts i det prioriterade kontrollprojektet, samt kontroller efter inkomna klagomål, har bidragit till stor djurskyddsnytta då brister uppmärksammats i hög utsträckning. Länsstyrelsen har prioriterat kontroller för att verifiera att åtgärder vidtagits, och utifrån andelen ärenden som avslutats efter att uppföljande kontroll utförts bedömer Länsstyrelsen att kontrollerna haft effekt.

Länsstyrelsen bedömer att de operativa målen 1 och 4 har uppnåtts till fullo. Arbetet har lett till kompetensutveckling, samsyn och likvärdighet såväl regionalt som nationellt. Länsstyrelsen arbetar systematiskt med god dialog och för att förenkla för företag samt att underlätta för djurhållare att göra rätt. Måluppfyllelsen gällande kontrollrapporter och inom områdena förprovning och tillstånd har varit mycket god.

Tillsynslagen

Länsstyrelsen har arbetat löpande med att informera hundägare om att hundar ska registreras och har under året följt upp att så har skett. Vi har även informerat och upplyst hundägare i klagomålsärenden. Detta har resulterat i att fler hundägare har kännedom om skyldigheter och aktuell lagstiftning och vi bedömer därmed att resultatet är gott.

Veterinära frågor

Länsstyrelsen har under året arbetat enligt plan och utfört mycket tillsyn och kontrollarbete inom samtliga veterinära områden. Länsstyrelsen bedömer att såväl de operativa målen i den nationella kontrollplanen som de regionala målen är uppfyllda med utmärkt resultat.

Länsstyrelsen kan vid kontroll av djurhållares hantering av läkemedel konstatera att lantbrukarna överlag är väl införstådda med antibiotikaproblematiken och att de i samarbete med sina veterinärer arbetar förebyggande och därmed generellt har en låg förbrukning av antibiotika. Detta bekräftas av att ingen anmälan från mejerier om rests substanser funna i mjölk har inkommit under året. Då vi utfört ett mycket stort antal kontroller får resultatet bedömas som utmärkt.

Kontroll av animaliska biprodukter

Kontrollen har skett helt enligt plan och framtagen riskklassning. Inga smittsamma sjukdomar via transport av animaliska biprodukter har konstaterats i länet. Resultatet får anses som utmärkt.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
4§ p2 Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Länsstyrelseinstruktion
4§ p4 Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Länsstyrelseinstruktion
4§ p5 Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) m.m.	Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingssatsningar i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Utöver de övergripande transportpolitiska målen finns flertalet regionala mål och strategier att förhålla sig till gällande utvecklingen av transportsystemet, bland annat den

regionala utvecklingsstrategin (RUS) och den regionala systemanalysen för Norrbotten och Västerbotten där de viktigaste prioriteringarna för transportsystemet är:

- En samspelande region genom god tillgänglighet mellan orter och områden
- Ett samverkande transportsystem genom effektiva kopplingspunkter, robusthet och hållbarhet
- Tillgänglighet till Sverige och världen genom effektiv tåg- och flygtrafik
- Kapacitetsstark och robust järnväg inom Botniska korridoren i symbios med övrigt järnvägsnät

När det gäller de territoriella samarbetsprogrammen förvaltar Länsstyrelsen Interreg Nord 2014–2020 samt Interreg Aurora 2021–2027. I uppdraget ingår även att fungera som attesterande myndighet (Interreg Nord) och redovisningsfunktion (Interreg Aurora). Programområdena omfattar de nordligaste delarna av Sverige, Finland, Norge och Sápmi. Interreg Auroras programområde är dock större än Interreg Nords programområde i och med att Interreg Aurora omfattar de två geografiska områdena som i tidigare programperiod utgjorde Interreg Nord samt Interreg Botnia Atlantica.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	18,0	17,1	17,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	12,8	11,1	11,6
Antal årsarbetskrafter män	5,2	6,1	6,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	200	213	346
Antal beslutade ärenden	180	186	367
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	4	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	25 879	24 831	24 105
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	96 944	63 804	105 122

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen ökade för 2024 jämfört med 2023 då Interreg Nord avvecklades och Interreg Aurora startade upp under år 2023.

Regional tillväxt

Den pågående samhällsomvandlingen i länet skapar utmaningar inom många områden eftersom ny infrastruktur i form av till exempel eldistribution, väg och järnvägar samt bostäder, ny elproduktion, utbildningsmöjligheter och kompetensförsörjning snabbt måste komma på plats. För Länsstyrelsen har det inneburit fler och mer komplexa ärenden, men också många externa möten för att möta det stora intresse som finns både för länet och för Länsstyrelsens verksamhet. Under året har regeringen antagit strategin för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Länsstyrelsen använder strategin som styrdokument i den egna verksamheten och framhåller vikten av att andra myndigheter och organisationer använder strategin för sina verksamheter.

Framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) pågår och arbetet ska slutföras under 2025 av Region Norrbotten. Region Norrbotten har bjudit in Länsstyrelsen till flera

workshops för att möjliggöra inspel och dialog inför framtagandet. Utöver detta har Region Norrbotten bjudits in till landshövdingens nätverk för de statliga myndigheter som är representerade i länet för dialog och workshop. Detta innebär att Länsstyrelsen och länets statliga myndigheter aktivt har bidragit till det regionala tillväxtarbetet.

Barentssamarbetet

Barentsarbetet har sedan Ryssland suspenderats från samarbetet inriktats på att utveckla den nordiska delen av Barentsområdet. Länsstyrelsen genomför egna insatser, stödjer Regeringskansliets barentssamarbete samt stöder regionala och lokala aktörers deltagande. Vi har under året bidragit till samarbetet genom arbete i Barents regionråd, Barentsregionkommitté samt arbetsgrupperna för miljö, transporter, räddningssamarbete samt energi och klimat.

I Barentsregionkommitté har arbetet under året bland annat handlat om en omprövning av Barentssamarbetet mot bakgrund av att Ryssland inte längre deltar.

Länsstyrelsen har främjat utvecklingsarbete gällande hållbarhet kopplat till samhällsomvandlingen genom att arrangera ett seminarium i mars inom miljöarbetsgruppen i barentssamarbetet. När det gäller mellanfolkligt utbyte har vi bland annat bidragit till ungdomsutbyten inom ramen för Barents Games, Barents Road International Organisation och Föreningen Norden.

Inom samarbetsområdet för transport och infrastruktur har Länsstyrelsen bidragit till genomförandet av Interregprojektet New North - Transport, Logistics and Security of Supply i syfte att stärka transportinfrastrukturen och möjliggöra smidiga transporter i östvästlig riktning.

Interreg Aurora och Interreg Nord

Programmet Interreg Aurora godkändes av EU-kommissionen i maj 2022. Två programändringar har hittills genomförts, den första godkändes av EU-kommissionen i januari 2023 och den andra i december 2023. Programändringarna har inneburit en utökad programbudget samt ett utökat programområde för Interreg Aurora. Programbudgeten omfattar totalt 205 MEUR och det geografiska programområdet omfattar 12 regioner i Sverige, Finland och Norge.

Med anledning av programmets utvidgning utökades det gemensamma sekretariatet med en handläggartjänst i januari 2024. Den nya handläggartjänsten är lokaliserad till Uleåborg, Finland. Interreg Auroras gemensamma sekretariat är lokaliserat till nio olika platser i programområdets tre länder.

Under året har förvaltningsorganisationen arbetat aktivt med att informera om Aurora-programmets finansieringsmöjligheter. Åtskilliga insatser har genomförts under året, både egna arrangemang och deltagande i andra organisationers arrangemang, för att informera olika aktörer om programmets möjligheter. På programmets webb finns information både om hur man söker finansiering från programmet och hur man driver och redovisar ett Interreg Aurora-projekt. Webinarier anordnas för att stötta både stödsökande samt beviljade projekt. Kommunikation sker även via sociala medier.

Under våren genomfördes en enkätundersökning riktad till aktörer som sökt finansiering från programmet. Syftet var att undersöka aktörernas upplevelse av supporten till sökande

(webinarier, seminarier, blanketter, manualer, personliga kontakter med mera). Enkäten skickades både till sökande som fått bifall på sin ansökan och till sökande som fått avslag. Resultaten visar att 96 procent av de sökande som fått bifall på sin ansökan är nöjda med programmets supportfunktioner. Motsvarande siffra för de aktörer som fått avslag på sin ansökan är 65 procent.

Aurora-programmet arbetar aktivt med Agenda 2030 bland annat genom att beakta hållbarhetsaspekter i den dagliga verksamheten, hålla webinarium om hållbarhetsmålen för beviljade projekt samt synliggöra hur projekten bidrar till Agenda 2030. Under året har en digital heldagsutbildning i Agenda 2030 genomförts för personalen som arbetar med Interreg Aurora-programmet. En obligatorisk del i ansökan om stöd från Aurora-programmet är att beskriva hur projektet kommer att arbeta med ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling. Projekt som bidrar till en negativ utveckling ur något av dessa perspektiv beviljas inte finansiering.

Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik vid EU-kommissionen har uppdragit till samtliga Interreg-program i Europa att konsultera organisationer och medborgare i sitt respektive programområde för att inhämta generella synpunkter på hur Interreg bör utformas i nästa programperiod. Programmet Interreg Aurora har genomfört konsultationen genom enkäter, intervjuer och workshops. Ett särskilt fokus har varit att konsultera ungdomar samt samiska organisationer. Resultatet från konsultationen redovisades till EU-kommissionen i december 2024.

Två möten med Interreg Auroras övervakningskommitté har hållits, ett fysiskt möte i maj och ett digitalt möte i november.

Två ansökningsomgångar för huvudprojekt, så kallade regular projects, har genomförts under året. Den första genomfördes 5 februari–5 mars och 45 ansökningar mottogs. Styrkommittéerna för programmets två delområden (delområde Aurora och delområde Sápmi) höll sitt möte i juni och beslutade att prioritera 15 projekt med en total summa av drygt 9 MEUR.

Den andra ansökningsomgången genomfördes 9 september–7 oktober och 38 ansökningar mottogs. Styrkommittéernas prioriteringsmöte ägde rum i januari 2025.

Under året har programmet även haft två ansökningsomgångar för små projekt, så kallade small-scale projects. Totalt under året har 26 ansökningar inkommit och 15 small-scale projekt har beviljats finansiering.

Hittills har programmet Interreg Aurora beviljat ca 51 MEUR i finansiering till 94 projekt. Small-scale projekt beviljas enligt förenklingsmetoden ”klumpsomma”, vilket innebär att stödet betalas ut efter projektets avslut under förutsättning att villkoren i beslutet uppfyllts. Förenklade redovisningsmodeller används även i huvudprojekt, så kallade regular projects, där vissa kostnader täcks av en schablonersättning.

Under 2024 har nationella kontrollanters främsta fokus varit granskning av inkomna utbetalningsansökningar inom Interreg Aurora. Per 31 dec 2024 har det skickats in totalt 196 redovisningar från svenska parter. 159 av dessa har granskats klart per 31 december. Granskningarna har genomförts som administrativa kontroller. Inga kontroll-på-plats-besök har genomförts under 2024. Den genomsnittliga handläggningstiden ligger per 31

december på 63 dagar. Granskning av redovisade kostnader utgår från en av förvaltande myndighet fastställd metod för riskbaserad granskning.

Under året har också nationella kontrollanter fortsatt sitt utvecklingsarbete inom programmet. Framtagna mallar har ändrats för att bättre möta behovet hos projektparterna och för att få bättre underlag vid granskningsarbetet, interna manualer och vägledningar har tagits fram. Arbetet med att utveckla kontrollanternas del i Nyps, som är systemet som används för granskning, har pågått löpande under året. Mycket fokus har också legat på att utveckla samarbetet med kontrollanterna på Lapplands landskapsförbund där konceptet Hållbara team har varit en del i det arbetet.

Nationella kontrollanter har arrangerat ett digitalt webinarium om rapportering för nya beviljade projekt samt tre digitala frågor och svar-webinarier (Q&A) för samtliga pågående projekt inom Interreg Aurora. Fyra informationsfilmer om rapportering har tagits fram som finns publicerade på Interreg Auroras webbsida. Nationella kontrollanter har också deltagit i möten och utbildningar där Tillväxtverket respektive Interact har varit arrangörer.

Genomförandet av Interreg Nord 2014–2020 fortlöper enligt plan. Totalt under programperioden har 118 projekt beviljats medel från Nord-programmet. Samtliga projekt är nu avslutade och programmet Interreg Nord har vid avslutet upparbetat ca 95 procent av programbudgeten då ca 5 procent av beviljade medel hade återförts från avslutade projekt. Slutrapporten för Interreg Nord kommer att beslutas av övervakningskommittén i början av 2025.

I egenskap av programmets revisionsmyndighet har Ekonomistyrningsverket genomfört revisioner under året. I 2024 års projektrevisioner konstaterades iakttagelser som resulterade i återkrav på cirka 5 987,94 euro i ett projekt.

Kolarctic CBC

Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med att avsluta programmet Kolarctic CBC genom att ansvara för Swedish Branch Office och deltagande i övervakningskommittén. Swedish Branch Office har gett sitt stöd till Management Authority i Rovaniemi och till svenska projektpartners i Sverige.

Strategiskt arbete med transportinfrastruktur

Länets transportinfrastrukturplanering utgår från att Norrbotten och norra Sverige har, och långsiktigt kommer att ha, en stor betydelse för Sveriges och EU:s utveckling, inte minst genom industrins pågående omställning till fossilfrihet. Den kraftiga tillväxten innebär att Norrbotten måste bli en ännu mer attraktiv region dit människor vill flytta, för att kunna trygga kompetensförsörjningen. Transportinfrastrukturen och transportmöjligheterna är i det sammanhanget en mycket viktig del av samhällsbygget. Det handlar därför inte bara om goda förutsättningar för godstransporter utan minst lika viktigt är det att på ett hållbart och effektivt sätt kunna förflytta människor för att skapa en attraktiv integrerad region och arbetsmarknad. Det är därför viktigt att transportsystemet utvecklas så att trafikslagen både konkurrerar och kompletterar varandra för att möjliggöra att varje enskild transport utförs med det mest kostnadseffektiva och miljövänligaste transportsättet för såväl gods- som persontrafik. Därigenom läggs också en av grundstenarna för en långsiktigt hållbar utveckling.

Som en viktig del i Länsstyrelsens arbete med transport- och infrastrukturfrågor har vi valt att delta i flertalet olika strategiska processer och tidiga skeden i infrastrukturplaneringen, med samverkan internt men framför allt externt. Det sker i olika former - genom projekt, samrådsgrupper och avstämningar kring exempelvis yttranden tillsammans med andra aktörer, främst Region Norrbotten, Trafikverket och Länsstyrelsen Västerbotten. Under året har vi bland annat lämnat synpunkter på Inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037 och på underlag för Norrbottenbanans infart till Luleå.

Länsstyrelsens hantering av den formella fysiska planeringsprocessen för väg- och järnvägsärenden involverar, genom Beredningsgruppen för väg- och järnvägsärenden, ett flertal sakområden inom myndigheten. Detta för att säkerställa att de viktiga väg- och järnvägsbyggen som genomförs i länet sker med minsta möjliga påverkan och med hänsynstagande till andra samhällsintressen. På beredningsgruppens möten sker också samverkan med Trafikverkets projektverksamhet. Länsstyrelsen kan konstatera ett ökat arbetstryck och förväntningar på snabb hantering av dessa ärenden, som ofta är direkt kopplade till samhällsomvandlingen. Vi deltar också i länsstyrelsernas expertgrupp för infrastruktur för att förbättra såväl den länsstyrelseinterna samordningen, som för att utveckla samarbetet med framför allt Trafikverket. Under året har gruppen bland annat arrangerat en länsstyrelsegemensam handläggartäff om transportinfrastruktur i Göteborg.

Resultatet av ett aktivt deltagande och samverkan även i tidiga strategiska skeden innebär att Länsstyrelsens övriga hantering av ärenden och processer kan ske utifrån ett mer kunskapsorienterat synsätt. Det ger möjlighet att komma med inspel tidigt i olika processer vilket underlättar hanteringen i senare skeden. Länsstyrelsens arbete bedöms ha bidragit till att på olika sätt synliggöra det stora behovet av transportinfrastruktursatsningar i norra Sverige till följd av omvärldsförändringarna.

Utmaningarna inom länet och inom den nordiska delen av Barentsregionen har ökat i och med det förändrade säkerhetspolitiska läget, som medfört ett ökat fokus på försörjningsfrågor och militär mobilitet. Transportinfrastrukturplaneringen i dess olika delar är också en viktig pusselbit för att långsiktigt ställa om till ett klimatneutralt och långsiktigt hållbart samhälle och en av förutsättningarna för att industrins omställning till fossilfrihet ska bli så bra som möjligt.

Grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen har kontinuerligt bevakat situationen för grundläggande betaltjänster i Norrbotten. Dialog med civilsamhälle, offentlig sektor och näringsliv visar att intresset för betaltjänster är stort och på många håll är bristerna flera. Länets stora geografi med långa avstånd till service bidrar till en begränsning i tillgänglighet som framför allt drabbar glesbefolkade delar av länet.

I uppdraget samarbetar de fyra nordliga länsstyrelserna för att gemensamt belysa situationen i norra Sverige. Tillsammans produceras årligen en enkät angående situationen för grundläggande betaltjänster som besvaras av representanter från företag, föreningar, offentlig sektor och privatpersoner verksamma i länet.

Tillgången till grundläggande betaltjänster ser olika ut i olika delar av länet, enligt Tillväxtverkets verktyg Pipos Serviceanalys har 9,99 procent av invånarna i Norrbotten längre än 25 kilometer till en betalningsförmedling. Genomsnittet i riket är 3,24 procent.

Det innebär begränsade möjligheter att betala räkningar över disk. Dessutom drabbar övergången till digitala betaltjänster personer i digitalt utanförskap.

Länsstyrelsens arbete med grundläggande betaltjänster har redovisats till Infrastrukturdepartementet och återfinns i länsstyrelsernas gemensamma rapport Bevakning av grundläggande betaltjänster 2024. Länsstyrelsen bedömer att tillgången till grundläggande betaltjänster i länet inte tillgodoser samhällets behov. Det gäller främst tillgången till kontanter och möjligheten för personer som inte har tillgång till eller kan använda sig av digitala betalsystem att genomföra betalningar. Samtidigt ser Länsstyrelsen att handlingsutrymmet att påverka tillgången till betaltjänster är begränsat, då det i dag inte finns någon betaltjänstaktör som tillhandahåller samtliga grundläggande betaltjänster.

Situationen för grundläggande betaltjänster har i Norrbotten inte förbättrats senaste året. För att nå målet avseende tillgänglighet i länet finns det fortsatt ett behov av insatser. Länsstyrelsen ser behov av att staten tar ett större ansvar för tillgången till grundläggande betaltjänster i samhället.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsens resultat inom regional tillväxt och infrastrukturplanering är gott. Utvecklingen inom området är fortsatt positiv.

Länsstyrelsens resultat gällande Barentssamarbetet är gott. Det internationella samarbetet mellan nordligaste Norge, Sverige och Finland har kunnat användas för att tillföra en nödvändig internationell dimension inom viktiga verksamhetsområden som till exempel miljö och klimat, transporter och infrastruktur, samhällsskydd och beredskap samt mellanfolkligt utbyte.

Programmet Interreg Nord (2014 - 2020) visar på goda resultat gällande våra uppdrag som förvaltande myndighet och nationell kontrollant. Utbetalningar till projekten samt kontrollen av projektens kostnader utförs effektivt och rättssäkert. De revisioner som utförts av Ekonomistyrningsverket visar på små felaktigheter och dessa justeras omgående.

Implementeringen av programmet Interreg Aurora (2021 - 2027) genomförs på ett tillfredsställande sätt. Det finns ett stort intresse för programmet med många inkomna ansökningar i respektive ansökningsomgång. Den genomförda enkätundersökningen visar att en stor andel av projektaktörerna är nöjda med programmets supportverktyg och personliga service.

Länsstyrelsens bedömning är att arbetet inom infrastrukturplanering bidrar till långsiktigt goda resultat och en ökad kännedom hos beslutsfattare, såväl i Sverige som EU, om norrbottniska förhållanden och förutsättningar. Vår bedömning grundar sig bland annat på att myndighetens arbete inom infrastrukturplanering kännetecknas av en bred samverkan som till stor del bygger på vårt flexibla arbetssätt med bland annat Trafikverket och Region Norrbotten. Vi kan däremot också konstatera att transportinfrastruktur handlar om långa ledtider och många involverade aktörer över tid, vilket medför svårigheter att se direkta konkreta resultat.

Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1C2 Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner	Regleringsbrev
3C7 Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet.

Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen, detaljplaneringen och framtagande av områdesbestämmelser.
- Granska översikts- och regionplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.
- Pröva detaljplaner, områdesbestämmelser och överklagande av kommuners beslut enligt plan- och bygglagen.
- Vägleda och följa upp enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, t ex tar vi varje år fram en regional bostadsmarknadsanalys.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder. Länsstyrelserna deltar i genomförande och tillsyn av EU:s återhämtningsplan i stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter samt stöd till energiåtgärder i flerbostadshus.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.

Det övergripande målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området bostadsmarknad är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	13,7	13,2	13,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	10,7	9,7	10,2
Antal årsarbetskrafter män	3,0	3,5	3,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 310	1 228	885
Antal beslutade ärenden	1 292	1 030	879
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	15	23	7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	18 824	18 544	16 071
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	27 500	14 000

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år är för 2024 lägre än föregående år. Inom stöd och bidrag återfinns de flesta ärenden som inte har beslutats slutligt inom två år. Detta beror på att färdigställandetiden av projekten inom stöden ofta är två år eller längre och den slutliga handläggningen ännu inte är klar. Ärenden rörande beslut om administrativa medel har kunnat avslutas.

Antalet beslutade ärenden har ökat med 25 procent 2024 jämfört med 2023. Det beror på en ökad ärendeströmning under året både inom hållbar samhällsplanering och boende samt avseende stöd och bidrag.

Regeringsuppdraget att betala ut stöd till kommunerna för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Norrbottens och Västerbottens län förlängdes inte, därför har vi inte längre några stöd att betala ut. En uppföljning de projekt som har fått medel kommer att göras under år 2025.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Antal påbörjade bostäder (st.)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹		2 096 ³	819	1 175
Antal färdigställda bostäder (st.)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB		604 ³	1 190	1 123
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²	75%	100%	63%	100%
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina	90%	100%	75%	100%

Skillnaden i siffror för påbörjade och färdigställda bostäder 2023 och 2024 beror framför allt på att statistiken från SCB inte separerar permanenta bostäder från tillfälliga bostäder uppförda med tidsbegränsade bygglov (entreprenörsbostäder). Utöver det kvarstår marknadsläget med höga räntor, byggkostnader och lånevillkor som begränsande faktorer för uppförandet av permanenta bostäder.

¹ Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.

² Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

Andelen avgjorda överklagade bygglov för bostäder avgjorda inom 80 dagar respektive inom 120 dagar för perioden januari till oktober 2024 är i båda fallen 100 procent. Resultatet är således bättre än inriktningsmålen.

Hållbar samhällsplanering och boende

Vägledning och tillsyn av kommunala planer enligt plan- och bygglagen

Länsstyrelsen har framför allt prioriterat löpande ärendehantering och tillsyn enligt plan- och bygglagen. Vi har arbetat med proaktiva insatser, dialog och vägledning i tidiga skeden av kommunernas planeringsprocesser med syftet att fånga upp nyckelfrågor i rätt tid. Länsstyrelsen har därigenom de senaste åren arbetat med att förstärka samverkan med kommunerna. Inriktningen på vägledning och rådgivning varierar utifrån omvärldsfaktorer, men också utifrån nya direktiv och ändrad lagstiftning.

Länets utveckling präglas fortsatt av stora satsningar inom industrin och behov av fler bostäder. Efterfrågan på nya exploateringsområden har bromsats in något, men är fortsatt hög om man jämför med innan samhällsomvandlingen. Handläggning av planärenden med koppling till industrisatsningar som löper parallellt med miljöprövningar föranleder ett stort behov av samverkan mellan Länsstyrelsens olika expertområden, men även med andra myndigheter som exempelvis Statens geotekniska institut (SGI) och Försvarsmakten, vilket bidrar till längre handläggningstider. Under året har vi även hanterat två remisser gällande begäran om planföreläggande, där först LKAB och sedan Talga Mining har begärt förelägganden från regeringen, något som är helt nytt för Länsstyrelsen i Norrbotten men även i övriga landet.

Samhällsomvandlingen har tydliggjort behovet av att hantera de målkonflikter som uppstår mellan olika intressen i samhällsplaneringen. Det är stor efterfrågan på Länsstyrelsens rådgivning och bedömning kopplat till riksintressen och andra allmänna intressen. Vi har även hanterat nya tematiska tillägg till översiktsplan, i år kopplat till rennärningen, förra året gällande eldistribution och vindkraft.

Kommunal beredskap för utveckling av infrastruktur, bland annat Norrbotniabanan, har föranlett behov av översyn och aktualisering av berörda kommuners översiktsplaner.

Länsstyrelsen fortsätter med dialoger och kunskapshöjning kring riksintresset för kulturmiljö Svartöastaden, men även övriga frågor om kulturmiljöhänsyn och tillsyn enligt Plan- och bygglagen.

Regional samverkan

Länsstyrelsen har under de senaste åren tillsammans med länets kommuner drivit ett nätverk för översiktsplanesamverkan som bidragit både till att öka kunskapen om översiktsplanering och till en stärkt samsyn kring planeringsprocesserna. På ett av översiktsplanenätverkets möten har temat varit rennärningen i översiktsplaneringen, där även Sametinget föreläste. Länsstyrelsen arrangerar även en informationsdag och i år genomfördes en utbildning i konsultationsordningen för kommunerna. Länsstyrelsen har under året skickat ut två nyhetsbrev med nyheter inom området samhällsbyggnad.

De årligen återkommande konferensen Samhällbyggnadsdagarna, i år med fokus på den pågående samhällsomvandlingen och gestaltad livsmiljö, arrangerades av Länsstyrelsen tillsammans med kommunförbundet Norrbottens Kommuner.

Rådet för gestaltade livsmiljöer i Norrbotten arrangerade sin första konferens under året och blev därmed officiellt konstituerat, Länsstyrelsen är sammankallande. Rådets arbete, dialoger, nätverksträffar och utbildningar har lett till ökad kunskap för deltagande kommuner. Vi har genomfört en pilotutbildning i gestaltad livsmiljö för några kommuner tillsammans med Riksantikvarieämbetet och Boverket, samt utbildningen PBL och kulturvärden. Pilotutbildningen bidrog även till möjligheten för deltagarna att lämna synpunkter för att förbättra underlaget till kommande års utbildningar.

Inom ramen för Länsstyrelsens roll i regionala frågor samverkar vi med bland annat Trafikverket, Region Norrbotten, Arctic Design Center, Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten och Tillväxtverket. Deltagande i det tvärssektoriella forumet Samhällsomvandling i norr - kumulativa effekter på renskötsel och samisk kultur, samt i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin har varit några av frågor för samverkan under år 2024.

Länsstyrelsen i Norrbotten har regelbundna möten med Länsstyrelsen i Västerbottens län om gemensamma frågor kopplade till samhällsomvandlingen, gestaltad livsmiljö, samhällsplanering och ökat bostadsbyggande. Samarbetet har lett till att vi har förstärkt vår samverkan med andra myndigheter och aktörer inom samhällsbyggnadsbranschen både regionalt och nationellt.

Nationell samverkan

Det länsstyrelsegemensamma samhällsbyggnadsnätverket arbetar för ökad samverkan och samsyn mellan länsstyrelserna inom samhällsplaneringsområdet och ska i förlängningen bidra till en ökad samhällsnytta. Verksamheten är uppdelad i olika expertgrupper som ska bidra till ökad kunskap och kunskapsspridning, men även till att samordna uppdrag. Länsstyrelsen Norrbotten har fasta representanter i expertgrupperna för bostadsförsörjning, fastighetsbildning samt infrastruktur. Expertgrupperna arrangerar konferenser och seminarier där även andra handläggare deltar för att få ökad kunskap.

Ett exempel är expertgrupp fastighetsbildning som representerar länsstyrelserna i förvaltningsgruppen för fastighetsbildning som hålls tillsammans med Lantmäteriet och de kommunala lantmäterimyndigheterna. Den nationella samverkan består av framtagande av väglednings- och utbildningsmaterial riktat till både förrättningslantmätare och länsstyrelsernas handläggare. Resultatet av årets nationella samverkan bedöms ha resulterat i en ökad samhällsnytta genom en tydligare hantering av de allmänna intressena i fastighetsbildningsärenden.

Länsstyrelsen deltar även i nätverk, dialoger och forum med nationella statliga myndigheter och organisationer. Aktiviteterna syftar till att öka dialog och samverkan kring gemensamma frågor, främja erfarenhetsutbyte och bidra till utveckling av nya arbetsmetoder. Ramverk för nationell planering, Boverkets nationella nätverk för gestaltad livsmiljö, Arctic Design Council och Regionalt forum, är externa tvärssektoriella forum som Länsstyrelsen deltar i.

Under hösten deltog Länsstyrelsen för första gången i Regionalt forum, ett nationellt nätverk där regionala planerare, länsstyrelser, Boverket, Tillväxtverket och Trafikverket möts för erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande. I år var fokus regeringsuppdraget Uppdrag att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet.

Havsplanering

Inom havsplaneringen har Länsstyrelsen, i samverkan med länsstyrelserna i Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län, tagit fram ett workshopsmaterial för Bottniska vikens havsplaneområde inför ett kunskapslyft under 2025 för berörda kommuner.

Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen

Det pågående arbetet med digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen har resulterat i att den digitala tjänsten Prozesso har implementerats för länets kommuner. Användningen av e-tjänsten har fått bra genomslag i alla kommuner och används för att skicka in detaljplaner till Länsstyrelsen under pågående planprocess.

I regeringsuppdraget Uppdrag att ta fram en digital redovisning av strandskyddade områden M2022/01080, som genomförs tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet har Länsstyrelsen arbetat med att ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i länet. Målet är att få en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser. En digital redovisning av det generella strandskyddets utbredning för hela Norrbottens län pågår. Även digitalisering av detaljplaner inom strandskyddsområden pågår.

Fastighetsbildning

Antalet ärenden avseende bevakning av de allmänna intressena i fastighetsbildning fortsätter att öka. Under 2024 hade vi 467 underrättelser om beslut från Lantmäteriet i jämförelse med föregående år då vi hade 378. Antalet ärenden som Lantmäteriet söker samråd inför beslut i ett förrättningsärende har varit detsamma, ca 100 de båda åren. Trenden är fortfarande att komplexitet i ärenden för fastighetsbildning ökar och behovet av samråd kvarstår. Detta har koppling till utvecklingen i länet, när det byggs mer och särskilt i attraktiva strandnära lägen.

Tillsynsvägledning bygg

Länsstyrelsen upprättar vart tredje år en plan för arbetet med vägledning till kommunernas byggnadsnämnder. Tillsynsvägledning bygg har under året bedrivits som händelsestyrd verksamhet när kommunerna efterfrågat vår medverkan. Vägledning har även skett i samband med särskilda informationstillfällen, då resursbrist har lett till att arbetet med tillsynsvägledning för byggnadsnämnderna har prioriterats ner.

Länsstyrelsen får varje år i uppdrag av regeringen att följa upp byggnadsnämndernas tillsynsarbete, samt hur kommunerna tillämpar plan- och bygglagstiftningen. Inför 2024 fick Länsstyrelsen uppdraget att redovisa nämndernas arbete med tillsyn mot byggnader som används i strid med 9 kap. 2§ första stycket 3a plan- och bygglagen. Länsstyrelsens expertgrupp för tillsynsvägledning bygg har i samverkan med Boverket arbetat fram frågor som senare stämts av med Nätverket för tillsynsvägledning bygg vid ett antal mötestillfällen. Varje länsstyrelse har sedan använt sig av enkätverktyget Webropol för att inhämta svar samt sammanställt svaren i en rapport som redovisas till Boverket och regeringen senast sista januari 2025.

Statliga stöd och bidrag

Söktrycket inom bidraget för energieffektivisering i småhus (ENS) har varit fortsatt högt. Andelen som får avslag är även den fortsatt hög. För att öka kunskapen om bidraget har vi genomfört informationsträffar med energi- och klimatrådgivare i Norrbottens och

Västerbottens län i samarbete med Länsstyrelsen Västerbotten. Vi har även informerat om bidraget samt stödet till bostäder för äldre i flera andra sammanhang, exempelvis Länsstyrelsens informationsdag och i nyhetsbrev till kommunerna. Detta har syftat till att fler ska kunna söka stödet men även tydliggöra vad man kan erhålla stöd för.

Länsstyrelsen har inom stöden även genomfört aktiviteter för att säkerställa skyddet av EU:s finansiella intressen i enlighet med RRF-förordningen och uppdraget att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan enligt regeringsbeslut (RB 230209 II 10) LI2023-01722 samt ändring av uppdraget enligt regeringsbeslut (RB 240523) KN2024/01134. Detta inkluderar bland annat att lämna förvaltningsförklaringar och se över våra rutiner för handläggning och efterkontroll. Arbetet kommer att fortsätta kontinuerligt enligt beslutet med syftet att förbättra kontrollerna och efterlevnaden av gällande regelverk.

Tillsynsarbetet inom bostadsstöden har inte genomförts i önskvärd omfattning och handläggningstiderna har börjat öka under andra halvan av året, främst på grund av det höga söktrycket inom energieffektiviseringsbidraget och att uppgifter enligt RRF-förordningen tagit mer tid i anspråk än förutsett.

Bostäder

Verka för att behovet av bostäder tillgodoses samt 1C2 Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner

Länsstyrelsens uppgift enligt länsstyrelseinstruktionens 5§ punkt 9 och regleringsbrevsuppdrag 1C2 går delvis in i varandra och redovisas därför under samma rubrik.

Flera av våra arbetsuppgifter för att främja att bostäder byggs där det behövs och är lämpligt, sker i samverkan med kommunerna. Uppgiften att verka för att behovet av bostäder tillgodoses kopplar också till länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag med Agenda 2030 och framför allt mål 11 – Hållbara städer och samhällen. Bostad är också en grundläggande mänsklig rättighet, och ett delmål i Agenda 2030 och hållbarhetsmålet Hållbara städer och samhället. I samband med kommunernas arbete med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen lämnar Länsstyrelsen information, underlag och råd samt yttrar oss över kommunernas framtagna riktlinjer. Våra insatser verkar i rätt riktning, länets kommuner arbetar aktivt med att ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning eller att revidera sina tidigare riktlinjer. Samtidigt är kommunerna resursutmanade, vilket inverkar på deras arbete.

Länsstyrelsen har en upparbetad samverkan med Region Norrbotten, och har även bidragit till att belysa bostadsförsörjningsområdet och behovet av bostäder inför framtagandet av ny regional utvecklingsstrategi. Länsstyrelsen har även tillhandahållit informationsmaterial om länets bostadsmarknad till andra aktörer i länet, exempelvis till Invest in Norrbotten.

Länsstyrelsen genomför regeringsuppdraget om hemlöshet (2022–2026) genom att stärka samverkan och utveckla metoderna för att förebygga hemlöshet. Uppdraget är en del i regeringens hemlöshetsstrategi och med den pågående samhällsomvandlingen är det en angelägen fråga för länet. Länsstyrelserna har god kunskap om kommunernas arbete med bostadsförsörjning och med att förebygga avhysningar. Länsstyrelsen arbetar tvärsektorielt med regeringsuppdraget.

I årets bostadsmarknadsanalys uppger hälften av länets kommuner att det sammantaget råder bostadsbrist. Höga byggkostnader och räntekostnader, samt lånevillkor, är de viktigaste förklaringarna till varför byggandet begränsats. I länet finns ett stort behov av fler bostäder till utsatta grupper med små ekonomiska marginaler. I hemlöshetsuppdraget har Länsstyrelsen under hösten upphandlat en kartläggning över hemlösheten i länet med start i december. Kartläggningen består av följande fyra områden: förekomst aktiv medverkan till bosättning i annan kommun, inkomst- och tillträdeskrav, blockhyresavtal och andrahandskontrakt samt bostadssituationen för våldsutsatta personer som saknar permanent bostad.

Samarbete för att bidra till ett ökat bostadsbyggande sker genom särskilda möten och dialoger med kommuner och andra aktörer på såväl regional och nationell nivå, där bostadsförsörjningen och bostadsmarknaden i länet lyfts utifrån behovet av bostäder i den expansiva industriomställning som länet befinner sig i. Ett viktigt initiativ som Länsstyrelsen har tagit är att bilda aktörssamverkan i form av styrgruppen BoNo (Bostäder i Norrbotten) i dialog med inbjudna företrädare från allmännyttiga bostadsföretag, byggföretag, bostadsutvecklare, kommunföreträdare, arkitekter, banker med flera. Styrgruppen ska verka konjunkturöverbryggande åren 2024–2027 genom samverkan mellan offentliga och privata aktörer.

Ett annat exempel är Länsstyrelsens samarbete med kommunerna i vårt gemensamma översiktsplanenätverk, som ska föra arbetet framåt inom samhällsbyggande och en väl fungerande bostadsmarknad. Vi har under året även medverkat på flera kommunala arrangemang till exempel Kiruna Växer, Arktisk Placemaking i Pajala och Övertorneå samt Kulturkraft i Luleå där ökat bostadsbyggande och bostadsförsörjningsfrågorna fanns med.

3C7 Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner

Länsstyrelsen har deltagit i regeringsuppdraget Myndighetsgemensamt arbete för kortare ledtider vid prövning av nätkoncession som leds av Energimarknadsinspektionen (EI). Fyra elnätsprojekt i länet har valts ut att ingå i arbetet. Under 2024 har handläggning pågått i tre av projekten. Att projekten ingår i regeringsuppdraget har under året inneburit att handlägningsprocessen för varje projekt har dokumenterats löpande och dokumentationen lämnats in till EI. Nya arbets sätt har till viss del testats, bland annat framtagande av gemensamma tidsplaner med EI, Lantmäteriet och Svenska kraftnät i två av projekten, mer av detta förväntas under nästa år.

Resultatbedömning

Verksamheten inom hållbar samhällsplanering och boende har som helhet presterat ett gott resultat. Detta trots hög arbetsbelastning på grund av periodvis vakanta tjänster, två föräldraledigheter samt sjukfrånvaro i kombination med komplexitet och tidspress i ett antal inkomna ärenden. Omfattningen av de stora frågor som beskrivs ovan förväntas öka, inte minst med tanke på den fortsatta samhällsomvandlingen och Norrbotniabanan. Detta gör att behovet av samverkan både internt och med andra regionala aktörer blir allt viktigare.

Inom instruktionsuppgiften att verka för att behovet av bostäder tillgodoses är resultatet gott. Vi har genomfört konferenser och dialoger med kommunerna och även bedrivit

rådgivning och yttrat oss vid kommunernas framtagande av riktlinjer för bostadsförsörjning.

Resultatet för regleringsbrevsuppdraget Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner bedöms som gott. Länsstyrelsen har under året startat upp styrgruppen BoNo och medverkat i flera forum samt arrangerat möten och dialoger med kommunerna och andra ansvariga aktörer.

Resultatet för regleringsbrevsuppdraget Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner bedöms som gott. Vi deltar i projektet genom metoden att skriva dagbok, delta på möten med elnätsbolag samt genom arbete med att ta fram nya rutiner.

Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter. Länsstyrelserna ska:

- Leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken i syfte att bidra till stärkt näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning. Inom uppdraget ska länsstyrelserna bland annat:
 - » Revidera de regionala energi- och klimatstrategierna.
 - » Påbörja arbetet med att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och på så sätt utveckla den regionala energiplaneringen.
 - » Erbjuda stöd till, och främja samverkan mellan, kommuner och andra lokala och regionala aktörer i arbetet med energiplanering och klimatåtgärder.
 - » Arbeta för ett ökat genomslag av de nationella energimålen inom sina relevanta verksamhetsområden, till exempel i plan- och tillståndprocesser.
 - » Administrera Klimatklivet och främja tillkomsten av viktiga klimatinvesteringar som kan finansieras genom Klimatklivet.
 - » Vidta åtgärder för att främja utbyggnaden av hemmaladdning för elfordon för hushåll i flerfamiljshus.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428). Där regeringens övergripande mål i skrivelsen "Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning" ska ge stöd och riktning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Riksdagen har tagit beslut om två nya energipolitiska mål, ett planeringsmål med bedömningen om 300 TWh elanvändning till 2045 och ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet. Sedan tidigare finns målen om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande klimatmålet innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp, med etappmål 2030 och 2040.

Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, t ex under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen ska inom ramen för sina uppdrag, initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning. Länsstyrelsen ska utöver ovanstående och inom ramen för sitt uppdrag att samordna det regionala arbetet med klimatanpassning också:

- Initiera, stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete
- Analysera hur länet och vid behov angränsande län påverkas av klimatförändringarna
- Stödja och följa upp regionala sektorsmyndigheters klimatanpassningsarbete

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	3,2	3,3	3,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,2	1,6	2,4
Antal årsarbetskrafter män	1,0	1,6	1,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	62	51	98
Antal beslutade ärenden	89	47	68
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	9	9	5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	4 857	4 307	5 561
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	989	596

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare (st.)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket ¹		1,53	1,3	2,6

Under 2023 hölls endast en utlysning av stöd inom Klimatklivet, vilket förklarar den lägre siffran i antal inlämnade ansökningar. Hösten 2024 ställdes den planerade utlysningsomgången in, vilket påverkat antalet ansökningar i negativ riktning. Totalt 38 ansökningar inkom inom Klimatklivets olika ansökningsomgångar.

¹ Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem

Enligt regleringsbrevsuppdrag 3A1 ska Länsstyrelsens uppdrag inom energi och klimat redovisas i särskild ordning. Nedan följer en kortfattad redovisning av de viktigaste åtgärderna som vidtagits under året.

En uppdaterad energi- och klimatstrategi, som tar hänsyn till de nya energipolitiska målen samt energiberedskap och försörjningstrygghet har arbetats fram under året och kommer att redovisas i juni 2025. Arbetet med att utveckla en regional energiplanering och att arbeta fram en regional handlingsplan för elektrifiering har påbörjats. Planering för att stötta kommuner och andra aktörer inom energiplanering, samt länsstyrelseintern samverkan har påbörjats.

En intern process för att analysera hur Länsstyrelsens kompetens inom samhällsplanering och tillståndsgivning kan stötta uppdraget och arbetet med att nå de energipolitiska målen har påbörjats.

Klimatklivet

Stöd uppgående till 137 miljoner kronor beviljades under 2024 till bland annat laddinfrastruktur, elektrifieringar och biogasproduktion inom jordbruk, fossilfri uppvärmning, förstärkning av fjärrvärmenät, vätgasproduktion och publika tankstationer för vätgas samt pelletsproduktion av restprodukter från skogsindustrin. Information om stöd för laddning i flerfamiljshus har skickats ut till bostadsrättsföreningar och kommunala energi- och klimatrådgivare.

Klimatanpassning

I 2024 års budget beslutade regeringen att inte bevilja medel för arbete med klimatanpassning. Länsstyrelsen såg då ingen möjlighet att arbeta på nationell nivå utan valde i stället att lägga de resurser som fanns enbart åt regionalt och lokalt arbete samt att vara stöd internt i olika ärenden och verksamheter.

Länsstyrelsen har utfört gransknings- och yttrandeinsatser avseende kommunernas fysiska planering och vattenskydd. Vi har genomfört insatser avseende information, rådgivning och stöd till handläggare och beslutsfattare inom klimat och kommunal klimatanpassning exempelvis kopplat till fysisk planering, vatten och avlopp samt miljö. Länsstyrelsen har även bidragit som sakkunnig när samebyar har tagit fram klimat- och sårbarhetsanalyser, detta i samverkan med Sametinget som har hållit i arbetet.

Länsstyrelsens arbete bidrar till kunskaps- och medvetandehöjning på kommunal nivå avseende klimatförändringar och klimatanpassning. Vårt arbete bidrar till att öka kommunernas förmåga att hantera effekter av klimatförändring och därmed minska risker för människor, miljö och egendom i länets kommuner.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens resultat inom Klimatklivet och för att främja hemmaladdning bedöms utefter förutsättningarna vara gott. Resultatet för arbetet inom regional energiplanering och uppdatering av energi- och klimatstrategi bedöms vara gott.

Resultat av Länsstyrelsens klimatanpassningsarbete avseende lokal och regional nivå bedöms ha utvecklingsbehov.

Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetsåtgärder. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länets prioriterade inriktning anges i Norrbottens regionala kulturmiljöprogram 2010–2020. Vi ser ett behov av att uppdatera strategin men av resursskäl, främst personella, har vi behövt nedprioritera detta. Det regionala kulturmiljöprogrammet gäller därmed tills vidare. Visionen i programmet utgår från att en mångfald välbevarade kulturmiljöer berikar vår livsmiljö och är en tillgång för en hållbar utveckling i länet. Kulturmiljöarbetet ingår också i Kulturplan för Norrbotten 2023–2026.

Vid fördelning av bidrag utgår vi från vår *Strategi för fördelning av kulturmiljöstöd i Norrbotten 2020–2025*. Målsättningen är att i högre grad än tidigare uppnå de nationella kulturmiljömålen, samt att tillgängliggöra kulturmiljöer för fler av länets invånare och synliggöra jämställdhets- och minoritetsperspektiv.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	6,4	5,5	5,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,6	3,9	5,1
Antal årsarbetskrafter män	1,7	1,6	0,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	663	577	537
Antal beslutade ärenden	580	536	605
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	12	21	7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	10 441	8 337	10 054
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	7 827	6 589	5 000

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Av redovisningen över antalet årsarbetskrafter och nedlagda verksamhetskostnader för 2024 framgår inte hur mycket tid som lagts på intern och extern samverkan för att få genomslag för kulturmiljöfrågor i andra verksamhetsområden. Under 2024 har sakområdet kulturmiljö hanterat drygt 460 internsamråd genom att fortlöpande svara på samråd och tillståndsansökningar rörande miljöbalken, plan- och bygglagen med flera lagstiftningar. Av den redovisade tiden för personal som är knuten till sakområdet kulturmiljö har cirka 1 925 timmar redovisats på andra verksamhetsområden, vilket motsvarar cirka en årsarbetskraft.

Det totala antalet inkommande och upprättade ärenden har ökat med cirka 15 procent sedan 2023, vilket speglar det ökade exploateringsstrycket i länet. Bland inkomna och upprättade ärenden dominerar fornminnesärenden på cirka 44 procent.

I totalsumman över lämnade bidrag ingår endast de belopp som betalats ut direkt till slutmottagare. Medel som avsatts för egeninitierade projekt eller senare utbetalningar har inte medräknats. Det beslutade bidragsbeloppet är därmed högre än vad som framgår av tabellen ovan.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel av länets skyddade bebyggelse (byggnadsminnen och kyrkobyggnader) som har tillsynats under året (procent) ¹	Främja ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Länsstyrelsen har ansvar för det statliga kulturmiljöarbetet i länet	Platina, Bebyggelseregister ²	5%	3	3	1

¹ Anges i % av länets bestånd av skyddad bebyggelse enligt Kulturmiljölagen (1988:950)

² Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel av kulturmiljöanslaget som har använts till regionala och kommunala kunskapsunderlag (procent) ¹	Främja människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön Främja ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser	Förordning 2010:1121 om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. 9§	Länsstyrelsenas handläggningssstöd ASK-Bidrag	10%	2,19	0	0,2
Andel av länets riksintressen som har aktualitetsprövats (procent) ²	Främja en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen	Förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden: §§ 2, 4	Platina, förteckning Riksintressen ³	10%	0	0	0

Länsstyrelsen tar årligen fram en plan för tillsynen av den skyddade bebyggelsen men av resursskäl, främst personella, har vi behövt prioritera ner den egeninitierade tillsynen. Vi har därför inte nått uppsatt målvärde. Detsamma gäller för aktualitetsprövningen av riksintressen där ingen aktualitetsprövning skett efter 2021.

Tillstånd och prövning av fornminnesärenden, omställningen till fossilfritt samhälle samt samhällsomvandlingen i Malmfälten

Det är fortsatt ett högt exploateringsstryck i länet från stora industrisatsningar, omställningen till fossilfritt samhälle, pågående samhällsomvandling i Malmfälten samt många infrastrukturprojekt. Exempelvis har vi deltagit i intern beredning av ett stort antal ledningsdragningar, tillstånd om gruvverksamhet, bergtäkter, vindkraftsparker med mera. Under året har även den arkeologiska utredningen inom Norrbottenabananens korridor genom Piteå kommun genomförts. Sammantaget innebär detta omfattande samrådsprocesser både internt och externt. I våra kontakter med företag upplever vi ofta bristande förståelse för hur och i vilket skede kulturmiljö- och fornlämningsfrågor ska hanteras. Detta bland annat på grund av att fornlämningar hanteras enligt kulturmiljölagens andra kapitel i en särskilda prövningsprocess, vilket behöver ske parallellt med tillståndsprövning enligt miljöbalken.

Vi upplever att företag allt oftare själva upphandlar så kallade frivilliga utredningar inom ramen för miljöbalksprövningen. Utredningarna kan uppfattas som en ersättning för arkeologisk utredning enligt kulturmiljölagen. Detta förfarande är problematiskt då de frivilliga utredningarna oftast inte uppfyller de höga krav på en arkeologisk utredning som kulturmiljölagen ställer. För att få ett fullgott beslutsunderlag för vår tillståndsprövning

¹ Anges i % av länsstyrelsens utbetalningsram

² Anges i % av länets riksintressen

³ Riksantikvarieämbetets förteckning av riksintressen för kulturmiljövård

enligt kulturmiljölagen kan Länsstyrelsen ändå behöva ställa krav på en arkeologisk utredning. För företagaren innebär detta ytterligare kostnader och i värsta fall att projektet försenas. Vi har därför under året intensifierat arbetet med att få exploateringsföretag att genomföra tidiga samråd med Länsstyrelsen rörande behovet av arkeologiska utredningar enligt kulturmiljölagen. De uppdragsarkeologiska frågorna behöver komma in tidigare i tillståndsprocessen, vilket bidrar till en mer effektiv och ändamålsenlig tillståndsprocess enligt både kulturmiljölagen och miljöbalken. Detta bidrar samtidigt till att förenkla för berörda företag.

Vi har som tidigare år ägnat mycket tid åt arbetet med samhällsomvandlingen i Malmfälten. Länsstyrelsen medverkar regelbundet i dialoger med LKAB och berörda kommuner i samråds- och tillståndsprocesser rörande hur riksintressena för Kiruna respektive Malmbergets kulturmiljöer kan tillgodoses. Under året har vi tagit initiativ till att återuppta dialogen i den tidigare samrådsgruppen LKAB, Kiruna kommun och Länsstyrelsen för att bättre kunna samordna övergripande frågor som rör hanteringen av riksintresset Kiruna. När det gäller Allhelgonakyrkan i Malmberget har Högsta förvaltningsdomstolen nekat prövningstillstånd för Gällivare församlings överklagan av Kammarrättens dom att inte ge församlingen tillstånd till att riva kyrkan. Berörda parter planerar därmed vidare för ett långsiktigt bevarande av kyrkan på ny plats. I Kiruna pågår förberedelserna inför flytten av Kiruna kyrka till nya centrum 2025. Även detta innebär för Länsstyrelsen omfattande och tidskrävande samrådsprocesser med berörda parter.

Fördelning av statligt stöd till vård och förvaltning av kulturmiljöer

Av årets tilldelade kulturmiljöanslag har vi kunnat betala ut 11 290 168 kronor, vilket utgör cirka 97 procent av anslaget. Medel har främst gått till förvaltning av länets fornvårdsmiljöer och kulturreseveraten samt för vårdinsatser i bland annat världsarvet Gammelstads kyrkstad. Utöver det har privatpersoner och ideella föreningar tagit del av medel för byggnadsvård, informationsinsatser och kunskapsprojekt.

Medel har beviljats till ett brett urval av kulturmiljöer i hela länet, bland annat till vård av byggnader inom samisk och tornedalsk tradition, till kyrkstädernas bebyggelse, jordbrukets och fiskets överlopsbyggnader samt byggnader i städer, men även objekt inom industrisamhällets kulturarv, som kraftverk och järnvägsstationer. Medel har även avsatts till kunskapsunderlag för kommunernas planering. Det bidrar till att nå flera av miljö kvalitetsmålen, bland annat God bebyggd miljö samt Ett rikt odlingslandskap. Vi har svårt att nå ut med bidraget till alla delar av länet eftersom det för många kulturmiljöer saknas lokala parter som är beredda av att ta sig an kulturmiljöprojekt. I vissa kommuner är fastighetsvärdet så lågt att trots att bidrag beviljas blir ägarinsatsen alltför hög i förhållande till byggnadens marknadsvärde. Projektet blir då svårt att genomföra.

Kulturmiljövårdsanslaget har även använts till framtagande av kunskapsunderlag om fornlämningar, till exempel rödockragraven i Ligga, Jokkmokk kommun. Länsstyrelsen har även beviljat medel till framtagande av kunskapsunderlag över fornlämningar och fornfynd i länets våtmarker. Kunskapsunderlagen kommer att bidra med ökad kunskap om kulturmiljöer i länet och utgöra underlag till ett handlingsprogram för uppdragsarkeologi som bland annat syftar till att kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.

Förvaltning och skydd av länets världsarv och kulturresevat samt byggnadsminnen

Under året har vi deltagit i extern samverkan med aktörer kring världsarven Gammelstads kyrkstad samt Struves meridianbåge. Vi har även bidragit till framtagandet av en ny förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025–2035. Förvaltningsplanen ska stödja den fortsatta förvaltningen, bevarandet och utvecklingen av världsarvet och bidra till att nå de globala Agenda 2030 målen samt världsarvets vision att vara ett världsarv där kulturarvet möter framtiden. För kulturresevatet Gallejaur by i Arvidsjaurs kommun har vi bidragit till att utreda förutsättningarna att utveckla arbetet med åtgärder i resevatet samt organisationen och ansvaret för kulturresevatet. Med hjälp av kulturmiljöbidraget förlängs arbetsperioden med arbeten som är lämpliga att utföra på vintern. Ett övergripande perspektiv för kulturmiljöer som också är besöksmål är att åstadkomma en längre besöksäsong, diversifiera utbudet samt att på ett bra sätt kunna anställa och behålla kunnig personal.

Vi har tagit fram nya riktlinjer för byggnadsvården i byggnadsminnet Lappstaden i Arvidsjaur kommun, och har efter remiss av riktlinjerna fått in svar som bidrar med viktiga synpunkter. Vi hoppas att arbetet med nya riktlinjer bidrar till ett bättre samarbete med aktörerna kring Lappstaden. Genom att lyfta den samiska kyrkstadens historia samt upprätta riktlinjer hoppas vi kunna mildra de motsättningar som funnits. Vi har i projektet kunnat visa på att ägarna själva bidrog till att Lappstaden blev byggnadsminne och därmed nyansera den bild som finns hos några ägare att byggnadsminnet och skyddsbestämmelserna idag är ett uttryck för statens fortsatta förtryck av samerna.

Återbegravning av repatrierade kvarlevor på Akamella ödekyrkogård

Länsstyrelsen har lämnat ekonomiskt bidrag för en arkeologisk insats inför återbegravning av repatrierade kvarlevor på Akamella ödekyrkogård. Ärendet innebar även samordning och dialog med berörda minoritetsgrupper, i detta fall samer och finska tornedalingar. Det ekonomiska bidraget underlättade för minoritetsgrupperna att kunna genomföra återbegravningen. Detta, samt landshövdingens deltagande vid ceremonin, visar statens vilja att erkänna och respektera minoritetsgrupperna samt att lyfta fram mörka historiska händelser i ljuset.

Hantering av kulturmiljöer i plan- och byggprocesser samt förvaltning och vård av kulturmiljöer

Flera undersökningar visar att kulturvården marginaliseras i plan- och byggprocesser i relation till andra intressen. I kommunerna är dessutom efterfrågan av antikvarisk sakkunskap stor. Länsstyrelsen har därför för femte året i rad utbildat länets kommuner om plan- och bygglagen och kulturvården. Årets utbildning var ett så kallat uppsamlingsheat för deltagare som tidigare missat utbildningen eller är nyanställda. Utbildningssatsningen som lanserades 2020 av Boverket och länsstyrelserna är ett steg i arbetet för att skapa en bättre gestaltad livsmiljö samt nå miljömålet God bebyggd miljö.

Det råder kunskapsbrist om hanteringen av kulturmiljöer även bland förvaltare och ägare. I länets kyrkstäder finns stora behov av vårdinsatser och skadorna tilltar alltmer. Den särskilda ägarbilden, med samägda kyrkstugor, komplicerar processen liksom bristen på hantverkare och antikvarier. Många kulturmiljöer och skyddade byggnader ägs av ideella föreningar eller privatpersoner som har svårt att bedöma behov, söka bidrag och leda insatser. Vi ser därför ett stort behov av proaktivt arbete mot dessa målgrupper för att förbättra kunskapen och säkerställa att kulturmiljöer tillvaratas i plan- och byggprocesser

samt i samband med löpande vård och underhåll. Vi har dock av resursskäl varit tvungna att prioritera ner dialoger och rådgivning till kommunerna, förvaltare samt civilsamhällets aktörer (föreningar och privatpersoner) som har ansvar för kulturmiljöer. Detta får negativa effekter för det proaktiva kulturmiljöarbetet i länet.

Utmärkning av kulturegendom och åtgärder för att minska klimatpåverkan på kulturmiljön

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med utmärkning av kulturegendom enligt Haagkonventionen då uppgiften ingår i Länsstyrelsens ansvar för det civila försvaret. Efter samverkan med länets museer, länsstyrelser i norrlandslänen, Sametinget med flera har vi sammanställt en lista med förslag på vilka kulturegendomar som bör märkas ut. Listan har under hösten skickats på remiss till Försvarmakten för att få in deras synpunkter. Genom kriget i Ukraina har både kulturarvets utsatthet för stridshandlingar och betydelse för försvarsviljan tydliggjorts.

Länsstyrelsen har under de senaste åren gjort medvetna satsningar för länets kyrkstäder, som är tätbebyggda och därmed särskilt utsatta för fuktskador och mögelangrepp när klimatet blir varmare och fuktigare. Vid två nationella konferenser har kyrkstädernas särskilda klimatproblematik presenterats, med fokus på världsarvet Gammelstad respektive Öjeby kyrkstäder. Genom deltagande i kyrkstadsråd, särskilda riktade informationsinsatser samt genom att stödja samordningsprojekt som syftar till kyrkstädernas bevarande bidrar Länsstyrelsen till att nå miljömålen God bebyggd miljö och Begränsad klimatpåverkan.

Tillsyn och kontroll av kulturmiljön i länet

Behovet av tillsyn är större än vad våra resurser medger. Därför planerade vi i årets tillsynsplan, för en låg nivå på insatser, i likhet med tidigare år. Trots detta har vi inte måktat med att utföra den planerade tillsynen. Vi har dock prioriterat fortsatt tillsyn av byggnadsminnet Lappstaden samt initierat tillsyn i Öjeby kyrka samt Gunnarsby kyrkotomt. Den effekt vi vill uppnå är att byggnadsminnesägare och församlingar får en större kunskap om den skyddade bebyggelsens värden samt ett intresse för att underhålla och vara varsamma med sina byggnader. Bristen på tillsyn av kulturmiljön i länet får till följd att lagskyddade fornlämningar riskerar att skadas och försvinna samt att ovarsamma ändringar kan ske på skyddade byggnadsminnen och kyrkor.

Samverkan och samordning inom kulturmiljöområdet

Det är främst i de länsstyrelsegemensamma eller externa samverkansgrupperna vi har möjlighet att arbeta proaktivt med kulturmiljöfrågorna. Vi har därför fortsatt prioriterat att medverka i länsstyrelsenätverket Kulturmiljöforums arbete samt i samverkansarbetet med Riksantikvarieämbetet. På regional nivå medverkar vi bland annat i det skogliga kulturmiljönätverket med Skogsstyrelsen och norrlandslänen samt i den regionala samrådsgruppen för Luleå stift. Vi ingår också som en av flera parter i förvaltningsråden för länets världsarv och kulturresevat.

Resultatbedömning

Det samlade resultatet visar att det finns ett utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet kulturmiljö. Även om vi åstadkommit flera bra insatser under året så når vi bara delvis upp till de uppsatta målen.

Exploateringsstrycket i länet har under de senaste åren markant ökat arbetsbelastningen men de personella resurserna är inte anpassade efter behovet. Det riskerar i förlängningen att påverka de tidsplaner som finns för olika exploateringar. De uppdragsarkeologiska frågorna behöver komma in tidigare i tillståndsprocessen, för att bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig tillståndsprocess enligt både kulturmiljölagen och miljöbalken. Annars riskerar arkeologifrågorna att bli en bromskloss genom längre handläggningstider.

Inom byggnadsvården saknas hantverkare och antikvariska experter. I många kulturmiljöer är skadorna stora och egeninsatsen kan överstiga byggnadens marknadsvärde. Detsamma gäller i många av inlandskommunerna där fastighetsvärdet kan vara lågt. Det är därför en stor utmaning att säkerställa att tilldelade medel från kulturmiljöanslaget kommer kulturmiljön till nytta.

Detta leder sammantaget till ett stort utvecklings- och resursbehov för att långsiktigt kunna driva och utveckla det regionala kulturmiljöarbetet.

Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar m.m.	Länsstyrelseinstruktion
7 a § Civilområdesansvar, utsedda länsstyrelser	Länsstyrelseinstruktion
7 b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag
1B3 Redovisa arbetet med civilområdena	Regleringsbrev
1E1 Redovisa utvärdering av det egna informations-säkerhetsarbetet	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.

Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen.

Länsstyrelserna ska genom sitt geografiska områdesansvar:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Vara länets högsta civila totalförsvarsmyndighet i händelse av höjd beredskap. Detta innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet, hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna, bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten och med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att det civila och det militära försvaret samordnas.
- I samråd med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.
- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Uppgifter för civilområdesansvariga länsstyrelser är att:

Verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser, samt utgöra en gemensam funktion för stöd till länsstyrelsernas hantering av uppkomna framtida kriser. Civilområdesansvarig länsstyrelse får även under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst.

Samordna planeringen inför höjd beredskap med statliga myndigheter och Försvarsmakten, stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län, samt samordna civila aspekter av planering för värdlandsstöd.

Under höjd beredskap verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås genom att samordna åtgärderna inom det civila försvaret. Civilområdet ska samråda med Försvarsmakten, ge länsstyrelserna vägledning i fråga om prioriteringar samt hålla regeringen informerad. Civilområdet ska under höjd beredskap också samordna den civila delen av värdlandsstödet.

Målet för samhällets totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Målet för Seveso-tillsynen är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor är också en viktig målsättning.

Målet för skydd mot olyckor är att, med hänsyn till de lokala förhållandena, i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets krisberedskap är att:

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet.
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det civila försvaret är att ha förmåga att:

- Värna civilbefolkningen.
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.
- Upprätthålla en nödvändig försörjning.
- Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.
- Upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan.
- Bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.
- Bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Regionala rådet för krisberedskap och civilt försvar har fastställt en aktörsgemensam inriktning med mål för 2024. Detta har bidragit till att länets aktörer har en gemensam målbild, vilket underlättar för planering av, och drivkraft till, genomförande av olika aktiviteter som i sig stärker länets beredskapsförmåga. De aktörsgemensamma inriktningar för 2024 var att:

- Vi ska öka vår gemensamma förmåga att hantera samhällsstörningar i hela hotskalan utifrån identifierade risker och sårbarheter i länet, genom bland annat övningar och utbildningar
- Vi ska systematiskt dela, ta del av och omhänderta erfarenheter och lärdomar från genomförda övningar, utbildningar och hanterade samhällsstörningar
- Vi ska stärka arbetet med att ensa arbetssätt och metod för samverkan och ledning, inklusive lägesrapportering

Länsstyrelsen i Norrbottens län är även civilområdesansvarig länsstyrelse och har ett geografiskt områdesansvar inför och vid höjd beredskap samt är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom norra civilområdet. Civilområdesansvarig länsstyrelse driver tillsammans med Norra militärregionen totalförsvarsplanering och utveckling framåt inom de fokusområden som är satta av regeringen och nationella myndigheter. Till stöd för detta arbete finns det en högre regional grundsyn, Regional handlingskraft – handlingsplan för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen. Handlingsplanen, som beskriver strukturen för samverkan och högre regionala målbilder utifrån sex fokusområden, är under revidering för att synkroniseras med strukturreformen, Natointegreringen och kommande Totalförsvarsbeslut.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45–46)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	25,9	20,7	19,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	14,8	11,3	10,9
Antal årsarbetskrafter män	11,0	9,4	8,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	388	416	378
Antal beslutade ärenden	392	354	369
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	12	18	27
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	39 507	34 681	28 103
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Ett ökat antal årsarbetskrafter och ökade verksamhetskostnader härrör främst till rekrytering av ny personal och en utökad verksamhet. Detta då arbetet med främst civilt försvar är inne i ett mycket expansivt skede, ett arbete som dessutom bedöms fortsätta vad avser uppgifter och resurser de kommande åren. Av motsvarande anledningar har antalet beslutade ärenden ökat jämfört med 2023. Verksamhetskostnaderna ökar också med anledning av att kompetensen att arbeta med samhällsstörningar har breddats till fler yrkesgrupper vid myndigheten, vilket är gynnsamt för den fortsatta utvecklingen av myndighetens kris- och krigsorganisation.

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Länsstyrelsens arbete inom skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap är omfattande. Länsstyrelsen deltar också aktivt i länsstyrelsernas nationella totalförsvarsarbete, i arbetsgrupper och nätverk, samt i den högre regionala samverkansstrukturen inom civilområdet på såväl råds-, forums- och arbetsgruppsnivå.

Intern personalomsättning och rekryteringar har präglat hösten. Ett internt utvecklingsarbete pågår för att organisatoriskt inom området, men också inom verksamhetssäkerhet, säkerhetsskydd och tillsyn, kunna växa de kommande åren.

Externt har fyra möten med den Regionala samordningsgruppen (RSG) genomförts under året, varav en regional planeringsdag med länets beredskapsaktörer och två möten med Regionala rådet. Mötena har stärkt länets gemensamma beredskapsförmåga och ökat förutsättningarna för att genom erfarenhetsutbyte från samhällsstörningar och övningar omhändertar lärdomar. Länsstyrelsen har även samordnat nätverk och arbetsgrupper, exempelvis:

- Nätverk för civil beredskap
- Nätverk inom säkerhetsskydd
- Nätverk för krisstöd
- KHOSS-nätverk med gemensamma träffar, KHOSS står för kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst där Länsstyrelsen har ett uppdrag att utgöra ett regionalt stöd till kommunerna i deras arbete med den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens krisberedskap och civilt försvar.
- Kriskommunikationsnätverket i syfte att öka förmågan och kunskapen att kommunicera vid kris och krig.
- Arbetsgrupp Lägesbild, där gruppen under året har arbetat med att ta fram rutin samt mallar för lägesrapportering.

Arbetet i olika nätverk och arbetsgrupper bidrar till att stärka beredskapen i länet och öka effektiviteten vid hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap.

Därtill har de externa aktiviteterna fokuserat på höjd kompetensnivå inom säkerhetsskydd hos länets kommuner för att möta förändringar i omvärlden. Utbildningsinsatser har gjorts för utförare och beslutande inom säkerhetsskydd, där vissa delar avsett samhällsomvandlingen. Antalet ansökningar om skyddsobjekt har ökat och därmed behovet av rådgivning och utbildningsinsatser för objektägare.

Under året har 12 av länets 14 kommuner bedrivit en aktiv signalskyddsverksamhet. Länsstyrelsen har genomfört behörighetsutbildningar i signalskydd för länets kommuner och Region Norrbotten vid fyra tillfällen under året. Övriga samverkansaktörer i länet som har signalskydd och behov av kompletterande utbildning har givits möjlighet att delta. Genom utbildningen ges deltagarna behörighet att verka i sina respektive signalskyddsorganisationer och kommunerna kan därmed fortsättningsvis upprätthålla sin signalskyddsförmåga och aktivt delta i planeringen av Sveriges totalförsvar.

Kopplat till försörjningsberedskap har Länsstyrelsen hållit föredrag om utmaningar i Norrbotten på olika konferenser och seminarier. Ett antal utvalda kommuner i länet har påbörjat Energimyndighetens projekt gällande kartläggning av drivmedel i samhällsviktig verksamhet, som är ett första steg för att trygga drivmedelsbehovet.

Inom räddningstjänstområdet är en regional utbildningsplan för 2025–2030 under bearbetning för att höja och bredda kompetensen vid en kärnteknisk olycka. Indikeringsorganisationen har dessutom övats genom deltagande av så kallad 7 månaders strålningsmätning.

Länsstyrelsen har under året genomfört tillsyn på tio av länets 21 Sevesoanläggningar. Inför vart och ett av dessa tillsynstillfällen har verksamheterna fått förbereda sig genom att fylla i ett formulär med fördjupningsfrågor kring aviserat tillsynsfokus, som under året har varit nödlägesberedskap. Länsstyrelsen har deltagit i samråd för ett flertal kommande Sevesoverksamheter i länet, flera av dem med vätgasinriktning. Vi har fortsatt deltagit i samarbetsforum anordnat av EU-kommissionen och OECD om risker kring vätgasanvändning.

Utbildningar som genomförts under året, exempelvis kontinuitetshanteringsutbildning för kommunala aktörer inom vatten och avlopp och aktörer inom kommunal hälso- och sjukvård samt socialtjänst, stabsmetodikutbildning och regional samverkanskurs, har alla bidragit till en ökad förmåga, förståelse och kunskap för länets aktörer samt en förståelse för hur kunskaperna kan omsättas i den egna organisationen.

Inom High North cooperation som är ett samarbete mellan de regionala myndigheterna i norra Finland, Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Nordland, Troms och Finnmark med syfte att stärka den civila beredskapen på läns- /regionalnivå har det bland annat genomförts en international cooperation course (ICC) och gränsöverskridande samverkan i Rakel.

Länsstyrelsen har deltagit i Försvarsmaktens övningar Nato Steadfast Defender: Nordic Response 23 och Immediate Response 24 där länets förmåga har stärkts genom att bedriva samverkan och ledningsstöd under en Nato-operation bland annat genom transitering av ett amerikanskt förband.

Ett antal behovsanmälningar har inkommit gällande uttag av mark, byggnader och radioanläggningar för totalförsvarets behov. Beslutade uttagsärenden bedöms ha bidragit till att öka totalförsvarsförmågan och planeringsförutsättningarna för höjd beredskap i länet.

Totalförvarsövningen Vilde har slutförts. Syftet har varit att pröva, utveckla och stärka Sveriges totalförsvarsförmåga. I detta arbete har man under året särskilt beaktat jämställdhetsperspektivet och mänskliga rättigheter. Resultatet av övningsserien är en ökad förmåga att hantera samhällsstörningar i hela hotskalan utifrån identifierade risker och sårbarheter i länet genom:

- Stärkt förmåga att bedriva samverkan och ledningsstöd under en samhällsstörning
- Genomförda kompetenshöjande aktiviteter baserade på identifierade risker och sårbarheter, i egen verksamhet
- Länet har dessutom stärkt sin förmåga genom att ta fram ensade arbetssätt och metoder för samverkan och ledning, inklusive lägesrapportering

Internt har Länsstyrelsen under året arbetat med att bemanna och utbilda Länsstyrelsens kris- och krigsorganisation. Kopplat till frivilliga förstärkningsresurser har arbetet främst präglats av upprättande av avsiktsförklaringar och rekryteringar. Bland annat har en avsiktsförklaring gjorts med Svenska Lottakåren gällande stabsassistenter.

Vi har utvecklat ordinarie ledningsplats för att underlätta och förbättra förutsättningarna för att utöva ledning och samordning. Vi har även utvecklat alternativ ledningsplats genom

robusthet- och förmågehöjande byggåtgärder samt deltagande i projekt för mobil ledningsplats.

Geografiskt områdesansvar

Verksamheten kopplat till det geografiska områdesansvaret har varit bred och täcks till stor del in av redovisningen under ovanstående rubrik Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap. Det som kan tilläggas är att under hösten genomfördes för första gången ett möte för olika aktörers TiB (tjänsteman i beredskap) eller motsvarande funktion, till exempel vakthavande befäl eller räddningschef i beredskap, vilket genererade ökad kunskap om bland annat regional rutin för samverkan vid samhällsstörning och nationellt ramverk för ledning och samverkan.

Beredskapsmyndighet

Flertalet av de aktiviteter som nämnts under förgående rubriker bidrar även till uppfyllnad av det som anges i länsstyrelseinstruktionen. Utöver det som redan nämnts har Länsstyrelsen under året arbetat med regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA) och regional risk- och sårbarhetsbedömning (RSB). En intern arbetsgrupp har skapats och fler enheter inom myndigheten ingår, vilket vi bedömer är betydelsefullt för att stärka Länsstyrelsens samlade förmåga. Särskilt fokus har varit att fördjupa analysen kopplat till de två beredskapssektorerna Länsstyrelsen ingår i, livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Under arbetet besöktes dessutom samtliga enheter på Länsstyrelsen i syfte att föra en dialog om samhällsviktig verksamhet, interna sårbarheter och behov samt avseende kompetenser kopplade till Länsstyrelsens kris- och krigsorganisation och tillkommande uppgifter vid höjd beredskap. Förutom detta har en populärversion av Länsstyrelsens RSA riktad till allmänheten tagits fram för att höja allmänhetens medvetenhet om olika hot och risker.

Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)

Detta uppdrag täcks till stor del in av det som tagits upp under de andra rubrikerna. Det som ytterligare kan framföras är att Länsstyrelsen har genomfört en regional nödvattenövning "Lydia" som bidragit till att höja förmågan och förståelsen för behov av samverkan och prioritering av tillgängliga resurser vid en större regional störning i dricksvattenförsörjningen.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för myndigheter, regioner, kommuner och enskilda verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och har sitt säte inom de fyra nordligaste länen. Under året har tillsynsuppdraget resulterat i förelägganden och sanktionsavgifter i syfte att öka skyddet för information och verksamhet av betydelse för Sveriges säkerhet. Inom ramen för uppdraget har även vägledning genomförts vilket resulterat i ökad kompetens och förbättrat skydd av säkerhetskänslig verksamhet inom det geografiska ansvarsområdet. Uppdraget omfattar även samverkan med andra tillsynsmyndigheter, vilket gett en mer effektiv och rättssäker tillsynsprocess.

Civilområdesansvar, utsedda länsstyrelser

Civilområdesansvarig länsstyrelse har färdigställt en plan för övertagande av kommunal räddningstjänst, även gällande under höjd beredskap. En nationell inriktning till stöd för länsstyrelsernas hantering av en kris har tagits fram tillsammans med övriga civilområdeskanslier. Såväl framtagna plan som inriktning har ökat förmågan och

förutsättningarna att lämna stöd vid fredstida kriser och att överta räddningstjänst om så skulle behövas.

Genomförda förmågebedömningar samt granskning av risk- och sårbarhetsbedömningar har skapat en tydligare nulägesbild av samhällsviktig verksamhet inom civilområdet. Detta tillsammans med inrapporterade förmågebedömningar till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten har bidragit till en bättre förståelse för våra styrkor och svagheter inom civilområdet, vilket på sikt skapar förutsättningar för riktade förbättringsåtgärder.

Totalförsvarssamverkan inom civilområdet har stärkts ytterligare och samtliga förmågehöjande åtgärder och högre regional totalförsvarsplanering genomförs inom ramen för denna struktur som Civilområdeskansliet och Norra militärregionen tillsammans håller ihop. Under året har arbetsgrupper initierats med inriktningar beslutade av Totalförsvarsrådet. Vi har fokuserat på att testa samband och anpassa mallar kopplade till lägesbild och rapportering under höjd beredskap, vilket har förbättrat vår förmåga att upprätthålla en aktuell lägesbild och rapportering. Vi behöver dock fortsatt stärka vår förmåga att analysera och sammanställa en samlad lägesbild för hela civilområdet.

En kommunikationsplan för det Norra civilområdet har tagits fram. Den har sin utgångspunkt i den nationella plan som har tagits fram för samtliga civilområdesansvariga länsstyrelser, men är anpassad efter förutsättningarna och behoven inom vårt civilområde. Planen har bidragit till proaktiv och samordnad kommunikation inom civilområdet. Vid Sveriges inträde i Nato togs en gemensam kommunikationsplan fram för civilområdet och Norra militärregionen, som tillsammans med gemensamma kommunikationsinsatser bidragit till ökad kännedom om Nato hos våra målgrupper.

Civilområdesansvarig länsstyrelse och Norra militärregionen har tillsammans genomfört Totalförsvarsdagar 2024 med fokus på hur privata och offentliga aktörer i de fyra nordliga länen kan samarbeta för att säkerställa att vi har tillgång till de varor och tjänster som behövs vid kris och krig. Genom arrangemanget har vi ökat medvetenheten och kunskapen om totalförsvarsfrågor generellt samt behovet och förutsättningarna för samverkan med näringslivet, vilket har förbättrat samverkan och beredskap inom det Norra civilområdet.

Civilområdesansvarig länsstyrelse deltar fortsatt i Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets planering för upprättande av omsättningslager av spannmål i norra Sverige. Genom deltagande i analysarbetet vid workshops och möten (under ledning av Jordbruksverket) tillsammans med representanter från alla fyra län har vi stärkt kännedomen om ett antal sårbarheter i livsmedelskedjan och förenklat prioriteringsprocessen inför kris och krig. Civilområdesansvarig länsstyrelse har tillsammans med länsstyrelserna i civilområdet vidareutvecklat samarbetet med försörjningsberedskap. Detta bland annat genom en översiktlig nulägesanalys och genom upparbetade kontaktvägar för hantering av ärenden inom livsmedels-, dricksvatten- och drivmedelsförsörjning. Under året har vidareutvecklingsbehov identifierats gällande försörjningstransporter och elenergiförsörjning.

Civilområdesansvarig länsstyrelse har tillsammans med Socialstyrelsen arrangerat en workshop civilt försvar/ sektor vård och omsorg inklusive en delning av dimensionerande planeringsantaganden till ingående regioner i Norra civilområdet. Civilområdeskansliet har också tillsammans med länsstyrelser och regioner ingående i Norra civilområdet deltagit i

Nationell seminarieövning 24 (NSÖ24) och CAMO24, en internationell civil-militär Natoövning där hantering av masskadehändelser och utfall övats. Samarbetet med Socialstyrelsen och regionerna har ökat kunskapen och förbättrat vår förmåga att hantera hälso- och sjukvårdsfrågor inför och vid höjd beredskap.

Två utbildande seminarieövningar på högre regional nivå kopplade till skydd av civilbefolkningen har genomförts i samarbete med Försvarshögskolan, en övning på strategisk nivå för deltagarna i Totalförsvarsrådet och en övning med berörda aktörer på samordnande forumsnivå. Vidare har civilområdesansvarig länsstyrelse deltagit i flertalet andra nationella och regionala övningar (MSB, Trafikverket, Länsstyrelsernas regionala övningar) samt Försvarsmaktens övningar Nordic Response 24 och Immediate Respons 24. Det löpande deltagandet i övningar har stärkt vår förmåga och beredskap genom praktisk träning och erfarenhetsutbyte.

En första version av krigsorganisation, utifrån nuvarande uppdrag, är framtagen. Hur en krigsorganisation för civilområdet och civilområdesansvarig länsstyrelse ska bemannas, vilka funktioner som ska prioriteras och hur det ska fungera i samverkan internt, med Militärregionen och med andra aktörer kvarstår att utarbeta.

Operativt har vi deltagit i Försvarsmaktens övningsserie under våren och hösten i såväl planerings- som genomförandefas kopplat till militärt värdlandsstöd. I samband med Försvarsmaktens övningar Nordic Response 24 och Immediate Respons 24 togs även en kommunikationsplan för värdlandsstöd fram. Denna ökade förutsättningarna för tydlig och samordnad kommunikation till våra olika målgrupper och bidrog till att övningarna kunde genomföras på ett bra sätt.

Under hösten har Försvarsmakten genomfört ett antal konferenser gällande uppdraget Sveriges nationella plan för militär rörlighet 2024–2026. Där har vi aktivt medverkat vilket bidragit till att informera om och förankra planering för den civila delen av värdlandsstödet.

Tillsammans med övriga civilområdesansvariga länsstyrelser har vi arbetat tillsammans med MSB i framtagandet av strategi för Mottagandet av internationellt civilt och humanitärt stöd, med därtill kopplat planeringsstöd.

Genom att utveckla och samordna de civila aspekterna av planeringen för värdlandsstöd har vi ökat förmågan att ta emot internationellt stöd som ska kunna integreras smidigt och effektivt i arbetet vid behov.

1B3 Arbetet med civilområdena

Trots försening i rekrytering och bemanning av civilområdeskansliet kom arbetet med att verka inom den nya strukturen på högre regional nivå i gång relativt snabbt. Inom Norra civilområdet har vi sedan en lång tid tillbaka ett mycket bra samarbete med Försvarsmakten och Norra Militärregionen där vi verkar inom samma geografiska område. Totalförsvarsamverkan har stärkts ytterligare inom civilområdet med ingående parter från Norra militärregionen, länsstyrelserna, Trafikverket, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen på såväl råds-, forums- som arbetsgruppsnivå. Dialog om hur samverkan kan gå vidare med regionerna är inledd och pågår. Ansvarsfördelning och roller fortsätter att klarna i takt med att samverkan utvecklas och vi övar och arbetar mer gemensamt.

Vi följer den snabba utvecklingen nära och deltar i nationellt arbete, kansliöverskridande arbete och olika arbetsgrupper samt andra forum i syfte att säkerställa att vi driver arbetet i rätt riktning inom det Norra civilområdet. Utöver etablerade samarbetsstrukturer mellan civilområden, länsstyrelser, Försvarsmakten och andra statliga myndigheter så har vi även övat och tagit fram vissa strategiska dokument och planer. Uppgifterna för kanslierna i dag är främst samordnande, eftersom förordningen inte ger civilområdena någon föreskriftsrätt.

Vi deltar i samtliga arbetsgrupper, gemensamt bemannade av civilområdeskanslierna, inom alla sektorer och andra områden för att verka för att totalförsvaret har en enhetlig inriktning. Däremot försvåras fortsatt arbetet riktat mot sektorer och nationell nivå, delvis på grund av att sektorerna kommit olika långt med anpassning till den nya strukturen och att den samplanering som krävs för ett fungerande totalförsvaret förutsätter att sektorsvisa satsningar sker med hänsyn till geografiskt områdesansvar.

Förtydliganden av roller och gränsdragningar mellan civilområdena och länsstyrelserna har påverkat framväxten men är också en fråga som vi gemensamt arbetat med att förtydliga under året.

Om civilområdeskanslierna ska kunna bidra till en tvärsektoriell samverkan och syn utifrån geografiska samt prioritering av åtgärder med grund i samtliga sektorer nationellt och på högre regional nivå, samt med Militärregionen i respektive civilområde, är det av fortsatt vikt att Militärregionerna och Försvarsmakten centralt fortsätter arbetet med att konkretisera sina och alliansens nuvarande behov av stöd och delger detta till berörda myndigheter.

Strukturen med civilområden har funnits i drygt två år. Vi kan konstatera att det finns ett behov av att tydliggöra ledningskedjan för att stärka förmågan till ledning och samverkan inför och vid höjd beredskap. Tolkningen av förordningarna försvåras av att de inte formulerats i enlighet med strukturutredningens förslag och att det saknas underlag för tolkning i form av en proposition. En föreskriftsrätt inom vissa av de områden som civilområdesansvarig länsstyrelse verkar inom tror vi kan bidra till större tydlighet vad gäller mandat och möjlighet att driva planeringsarbetet framåt. Regeringen har angett att frågan om föreskriftsrätt ska utredas.

1E1 Redovisa utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet

Länsstyrelsen har använt sig av MSB:s verktyg cybersäkerhetskollen samt genomfört en internrevision för att utvärdera det systematiska informationssäkerhetsarbetet.

Landshövdingen har beslutat att genomföra ett antal åtgärder kopplat till internrevisionen, bland annat att se över interna styrdokument samt framtagandet av en utbildningsplan.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Utifrån de regionala prioriteringarna och uppdragen samt resultatbeskrivningen ovan, bedömer vi att resultatet av arbetet är övervägande gott.

Aktörsgemensam inriktning och mål som fastställdes av Regionala rådet för 2024 har delvis uppnåtts. Det finns utvecklingsbehov när det gäller inriktningen att vi systematiskt ska

dela, ta del av och omhänderta erfarenheter och lärdomar från genomförda övningar, utbildningar och hanterade samhällsstörningar. En rutin och mall för lägesrapportering har tagits fram och prövats under året, men rutinen är inte helt implementerad. Utvecklingen bedöms vara positiv då de aktiviteter som genomförts bidragit till att stärka länets förmåga att hantera en samhällsstörning eller höjd beredskap.

Den regionala ledningsövningen Vilde har verkat som en dragmotor för utveckling av totalförsvaret för samtliga deltagande aktörer i länet och inte minst för utvecklingen av Länsstyrelsens kris- och krigsorganisation. Inför övningen genomförde Länsstyrelsen enskilda övningsmoment och utbildningsinsatser för majoriteten av länets kommuner samt för ett flertal övriga aktörer. Det har bidragit till att länet har ökat förmågan att genom samverkan och ledning uppnå effektiv samordning och prioritering av resurser samt aktörsgemensam inriktning för att tillsammans kunna göra rätt saker på rätt sätt.

Civilområdesansvarig länsstyrelse

Resultatet bedöms som gott där vi med samordning och planering inför höjd beredskap i fokus har utvecklat samverkan mellan civila och militära aktörer samt utvecklat vår förmåga att verka inom den nya strukturen på olika nivåer.

Det finns ett utvecklingsbehov kopplat till beredskapsplanering i en geografisk kontext med prioritering av åtgärder i samverkan med sektorerna och Försvarmakten i respektive civilområde. Vidare finns ett fortsatt utvecklingsbehov avseende att öka förmågan att leda egen organisation och agera samordnat med andra samt verka inom en krigsorganisation.

Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
14§ Miljöprövningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
15§ Vattendelegation	Länsstyrelseinstruktion
19§ Fjälldelegation	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Förorenade områden inkl. PFAS	Regleringsbrev
1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljö-kvalitetsnormer inom NAP	Regleringsbrev
1B4 Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden	Regleringsbrev
1B5 Redovisa bedömning av kriterier kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten	Regleringsbrev
1D3 En hållbar rennärning och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.

- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.
- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver miljömålen och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljö tillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitiken är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras fram till 2042.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Samverkan med Västerbotten i A-prövningar

Länsstyrelsen i Västerbottens län tilldelades av regeringen ett uppdrag 2024 att bistå andra länsstyrelser i så kallade A-ärenden, verksamheter med omfattande miljöpåverkan, med betydelse för den industriella omställningen. Syftet är att möjliggöra en snabb förstärkning i län med stora behov.

Tre ärenden i Norrbotten valdes ut i samarbetet;

- LKAB Vitåfors i Malmberget totalomprövning samt anläggande av HYBRIT – en ny anläggning för att utveckla och industrialisera en metod för att framställa stål utan kol, vilket bidrar till att väsentligt sänka koldioxidutsläpp.
- LKAB ReeMap Luleå - för utvinning av sällsynta jordartsmetaller där ansökan kommit in vid årsskiftet 2024/2025.
- Power2Earth - tillverkning av konstgödsel. Ärendet är i stadiet för samråd under år 2025 med aktörer som berörs av den tilltänkta verksamheten.

Länsstyrelsen Västerbotten har under året bistått i beredningen av LKAB Vitåfors och deltog under muntlig förberedelse och syn samt i yttrande till Mark- och Miljödomstolen.

Samverkan kommer att fortsätta under 2025 där huvudförhandling i ärendet förväntas ske under hösten. Arbetet med och stödet från Länsstyrelsen Västerbotten har varit värdefullt och givande under 2024. Lärdomar och erfarenheter har delats mellan länsstyrelserna och resulterat i ökad kompetens och utveckling av arbets sätt.

Utveckling av interna processer för A- och B-prövningar

I januari 2024 slutredovisades - Rapport, Utvecklat samråd, N2021/02286 uppdrag att utveckla samrådsformer för projekt som minskar miljö och klimatpåverkan till Klimat- och Näringsdepartementet. Därefter har arbetet fortsatt internt under 2024 och rapporten Förslag på arbets sätt vid komplexa A- och B-miljöbalksprövningar har tagits fram för att effektivisera och snabba upp arbetet med tillståndsprocesserna. Arbetet kommer att fortsätta under 2025.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50-58)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	137,4	129,2	137,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	79,3	71,3	75,3
Antal årsarbetskrafter män	58,1	57,8	62,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 103	3 299	3 312
Antal beslutade ärenden	3 005	3 080	3 132
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	141	111	124
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	219 567	205 273	214 576
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	23 770	44 566	24 413

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Att Länsstyrelsen har lämnat ut mindre bidrag under 2024 beror bland annat på att flera verksamheter har fått lägre anslag från regeringen och därför haft mindre bidrag att lämna ut. Vidare har ett antal LONA-projekt avslutats under 2023 och det har inte kommit anslag för att starta upp nya projekt. EU-projekt bidrar också till skillnaden mellan åren då exempelvis LIFE-projektet Triwa lämnade ut stora förskottsbetalningar under 2023, men inte under 2024.

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år har ökat, främst inom skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden samt miljöfarlig verksamhet. Det beror på att ett antal reservatbeslut fattades precis innan jul och inte hann stängas innan året tog slut. För miljöfarlig verksamhet beror det på att tillsynen har prioriterats ned till förmån för prövning

Antalet årsarbetskrafter har ökat där nyrekryteringarna i huvudsak har varit kvinnor.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st.)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITA ¹	0	26	26	26
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) ²		2 739 885	2 673 584	2 656 100

Arealen strikt skyddad natur ökar vilket också är i linje med vårt uppdrag. Under rubriken Formellt skyddad natur finns ytterligare information om årets arbete.

6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling

Den årliga utvärderingen av miljömålen som genomförts under hösten visar en positiv utveckling av tillståndet i miljön när det gäller bland annat luftkvalitet och delar av arbetet med vatten. På andra viktiga områden, inte minst bevarandet av biologisk mångfald, går utvecklingen åt ett negativt håll. Inget av de 13 miljö kvalitetsmål som följs upp regionalt bedöms kunna nås till år 2030. Fyra av målen bedöms som nära att uppnå. Dessa är Frisk luft, Bara naturligt försurning, Ingen övergödning och Storslagen fjällmiljö.

Miljömålsutvärderingen bygger på ett omfattande samråd inom Länsstyrelsen och har även inkluderat kontakter med sakkunniga utanför myndigheten, inte minst kommunerna i länet. Utvärderingens resultat kommuniceras via exempelvis webben, sociala medier och pressmeddelande samt skickas till kommunerna.

Enligt utvärderingen har den pågående industriella omställningen både positiva och negativa effekter på miljön. De positiva består huvudsakligen i minskade utsläpp av koldioxid. Negativa effekter uppstår när områden som tidigare varit förskonade från ingrepp nu påverkas av exploatering. Som en följd av industrietableringarna bedöms i tillägg utsläppen av bland annat kväveoxider, partiklar och svaveloxider riskera att öka de kommande tio åren.

Kopplat till omställningen råder ett starkt tryck på Länsstyrelsens verksamhet, och i kombination med flera minskade statliga anslag inom miljöområdet, försvaras i

¹ Ärendesystem, Länsstyrelsen

² Utdrag från Naturvårdsverkets system

förlängningen möjligheterna att nå miljömålen. Det innebär också att satsningar från andra aktörer såsom näringslivet och civilsamhället blir viktigare.

Ett genomgående hinder för miljöarbetet, är att det råder relativt stor kunskapsbrist om olika miljöparametrar. Miljöövervakningen är ett viktigt verktyg för att upptäcka förändringar i miljön. Den regionala miljöövervakningen behöver utökas men detta förhindras av det begränsade budgetanslaget, som i år dessutom reducerats ytterligare.

Länsstyrelsens löpande kommunikation om miljöåtgärder i allmänhet och miljömålsarbete i synnerhet, bidrar till ökad kännedom om statens prioriteringar i miljöarbetet och till att miljömålen kan få genomslag i samhällsplanering och regionalt tillväxtarbete.

Kommunikationsinsatser om miljömålsuppföljningen och Länsstyrelsens övriga miljömålsarbete, via föredrag, webben, sociala medier, nyhetsbrev och pressmeddelanden, förväntas öka den regionala medvetenhet om miljömålen och vilka åtgärder som görs i länet samt om det fortsatt stora åtgärdsbehovet.

14§ Miljöprövningsdelegation

Inom Länsstyrelsen finns en miljöprövningsdelegation, som beslutar om tillstånd enligt miljöbalken (MB) för miljöfarlig verksamhet inom Norrbottens län. Mycket av det arbete som utförs vid denna tillståndsprövning redovisas enligt regeringsuppdrag i särskilt beslut. Statistik för handläggning av ärenden redovisas särskilt till Naturvårdsverket.

Miljöprövningsdelegationen har under året beslutat i 45 ärenden. Beslut har i 37 av ärendena fattats inom 180 dagar från det att ärendena varit kompletta. Beträffande fullständiga tillståndsprövningar har 20 beslut fattats under året, varav 15 fattats inom 180 dagar från det att ärendena varit kompletta. Detta har medfört att nya verksamheter kunnat påbörjas samt att befintliga verksamheter har kunnat utöka eller ändra sin verksamhet. Den prövning som har utförts medför att en hög miljöskyddsnivå kan upprätthållas samt att verksamheterna är hållbara i miljöbalkens mening.

15§ Vattendelegation

Länsstyrelsen i Norrbottens län är utsedd att vara Vattenmyndighet för Bottenvikens vattendistrikt. Bottenvikens vattendistrikt omfattar huvudavrinningsområdena från Torneälven till Öreälven, mellanliggande kustområden samt områden mellan Bottenvikens och Bottenhavets vattendistrikt som dränerar direkt till Örefjärden eller Österfjärden. Bottenvikens vattendelegation är beslutsorgan inom Bottenvikens vattendistrikt.

Under året har Vattendelegationen tagit ett inriktningsbeslut om att ställa sig bakom att Vattenmyndigheterna i samverkan fortsätter arbetet med att utveckla analysen för att identifiera åtgärdsbehov i vattenförekomster inför målåret 2027. Vattendelegationen har även tagit ett inriktningsbeslut angående riktlinjer för hur miljö kvalitetsnormer för vatten ska tas fram inför 2027.

Vattendelegationen har under året även beslutat att gå ut på samråd om översikt över väsentliga frågor och arbetsprogram

På vattendelegationsmötet i december togs följande beslut (dnr 17148–2024);

- Vattendelegationen har beslutat om att ställa sig bakom inriktningen att Åtgärdsprogram för vatten 2027–2033 i huvudsak ska ha samma utformning som det nuvarande åtgärdsprogrammet

- Vattendelegationen för Bottenvikens vattendistrikt beslutar att tidsfrister för vattenkraftspåverkade vattenförekomster ska tillämpas enligt samma princip som vid besluten om miljö kvalitetsnormer för vatten 2021, vilket innebär att tidsfristerna anpassas till tidplanen för prövningar enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP), med reservation för att en revidering kan bli aktuell utifrån Sveriges svar på EU-kommissionens formella underrättelse om överträdelseförfarande (INFR(2024)2236)
- Vattendelegationen beslutar att ge vattenmyndigheten i uppdrag att vidare utreda möjligheten att tillämpa tidsfrister bortom 2027 även för ursprungliga prioriterade miljöfarliga ämnen med nya strängare gränsvärden och för nya särskilt förorenande ämnen (SFÄ) samt ursprungliga SFÄ med nya strängare gränsvärden, inför beslut 2027
- Vattendelegationen beslutar att tidsfrister tillämpas bortom 2027 när tillräckliga åtgärder är genomförda och god status förväntas uppnås men ekosystemets återhämtning tar tid, med undantag för nya prioriterade miljöfarliga ämnen enligt tidigare inriktningsbeslut från 240410

19§ Fjälldelegation

Fjälldelegationen är ett organ för länsstyrelserna i fjällänen, där samverkan sker kring frågor som särskilt rör fjällområdet och en hållbar utveckling i Sveriges fjällområden. Ordförandeskapet roterar mellan berörda länsstyrelser och Västerbotten har varit ordförandelän under 2024. Delegationen har under året planerat för en gemensam strategi för klimatanpassning av statliga leder samt en fjällkonferens.

Fjällkonferens 2024 gick av stapeln i Åre och Jämtlands län var värdlän. Temat för konferensen har varit "Alla vill vara i fjällen, samtidigt och på samma plats – hur kan vi balansera behov och anspråk?" Det är Fjälldelegationens femte konferens på temat hållbar utveckling i fjällen. Denna gång låg fokus på olika intressens och näringars behov och anspråk på fjällvärldens mark, vatten och naturresurser – och hur vi kan jobba tillsammans för att balansera dessa. Programmet fördjupade sig i betydelse och påverkan av samhällsomvandlingen och intressekonflikter i fjällnära områden. Fjällkonferens 2024 var den mest välbesökta av de fem genomförda fjällkonferenserna vilket visar att detta är ett högaktuellt tema. Konferensen fick höga betyg av deltagarna, i snitt 7,3 på en tiogradig skala, och deltagarna fick möjlighet att göra medskick kring förbättringar inför nästa fjällkonferens, som äger rum i Dalarna.

Effekter av samarbetet i Fjälldelegationen är långsiktiga och bygger på ökad samsyn, ökad samverkan och dialog samt kunskapsuppbyggnad inom prioriterade frågor som berör hela fjällkedjan. Effekten av konferensen är i första hand att vi har förmedlat bred och aktuell kunskap till aktörer med anspråk på mark, vatten och naturresurser i fjällen, samt skapat förutsättningar för fortsatt dialog och samverkan.

Den gemensamma strategin för klimatanpassning av statliga leder arbetas fram genom en arbetsgrupp bestående av förvaltare från de fyra länen där Länsstyrelsen Norrbotten står för själva skrivandet. Den kommer att vara till grund för länen i arbetet med att ta fram egna handlingsplaner. Samverkan mellan länen när det gäller klimatanpassning av statliga ledssystemet kommer ha som effekt att arbetet inom området effektiviseras och stärks.

Utgångspunkten är miljömålen Storslagen fjällmiljö och Generationsmålet samt Agenda 2030-målen där de tydligaste är Hållbara städer och samhällen, Bekämpa klimatförändringarna samt Ekosystem och biologisk mångfald.

1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv

Under 2024 har Länsstyrelsen i Norrbottens län, tillika Vattenmyndighet i Bottenviken, tillsammans med övriga länsstyrelser som är vattenmyndigheter och länsstyrelsernas beredningssekreteriat fortsatt arbetet med genomförandet av dricksvattendirektivet. Direktivet skulle ha varit genomfört i nationell rätt senast den 12 januari 2023 men är kraftigt försenat. Ändringar av miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen trädde i kraft den 1 mars 2024 respektive den 1 april 2024. Arbetet med föreskrifter från Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning (SGU) har pågått, men några beslutade föreskrifter har inte funnits tillgängliga under året.

I avvaktan på svensk lagstiftning har det pilotprojekt om riskbedömning av tillrinningsområden för uttagpunkt för dricksvatten som påbörjades år 2023 avslutats. Pilotprojektet tillsammans med SGU:s föreskrifter i remissutgåva har lett till att de riskbedömningar som ska göras enligt dricksvattendirektivet för grundvatten, kunnat integreras i övrig vattenförvaltning redan under hösten 2024. Vi bedömer därför att tidplanen för riskbedömning av tillrinningsområden för dricksvatten kommer att i huvudsak kunna följa ordinarie tidplan för grundvatten trots den starkt försenade lagstiftningen. När det gäller ytvattenbedömningar fortsätter våra förberedelser i avvaktan på att Havs- och vattenmyndigheten kommer längre i sitt föreskriftsarbete för ytvatten. Vi förväntar oss att vi enbart kommer att kunna göra en begränsad riskbedömning av tillrinningsområden för uttagpunkt av dricksvatten från ytvatten under den här cykeln. Även här kommer pilotprojektet att kunna användas och ligga till grund på ett bra sätt.

Det screeningprojekt som också påbörjades 2023 utökades med ytterligare en provtagning under 2024. De flesta av länsstyrelserna deltog i arbetet i del ett och 14 länsstyrelser deltog i del två. Projektet har ökat kunskapen om våra dricksvattentäkter genom sin breda provtagning i ungefär 100 vattentäkter spridda över hela Sverige. Övervakning är viktig för genomförandet av dricksvattendirektivet och likaså att system för insamling och hantering av data utvecklas. En slutrapport kommer publiceras i anslutning till projektets avslutning.

Vattenmyndigheterna i samverkan har också genomfört två mycket uppskattade workshoppar om dricksvattendirektivet under året. Deltagare var de myndigheter som berörs av dricksvattenfrågorna samt ett antal dricksvattenproducenter. Workshoparna har underlättat genomförandet av direktivet. Den första behandlade riskbedömning av tillrinningsområden och den andra riskhanteringsåtgärder enligt dricksvattendirektivet.

1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden

Arbetet med den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften (NAP) har fortsatt under 2024. Den 8 maj meddelade regeringen att pausen av NAP-prövningar skulle förlängas till 1 juli 2025, men Länsstyrelsen har under året fortsatt bedriva samverkansprocesser och arbeta med revideringen av berörda Natura 2000-bevarandeplaner, återrapportering 1A4. Flera svåra frågor har dykt upp under arbetets gång, vilka har krävt samverkan internt och med andra centrala myndigheter, men Länsstyrelsen gör bedömningen att arbetet fortlöper enligt plan och att inlämning av ansökningar kommer att återupptas efter pausen.

Arbetet med revideringen av Åbyälvens och Piteälvens bevarandeplaner avslutades och de två planerna fastställdes i januari 2024. Piteälven är ett stort älvsystem som rinner genom ett antal andra Natura 2000-områden med egna bevarandeplaner. Vi har under året arbetat

med att revidera flera av dessa inför de kommande omprövningarna. Bevarandeplanerna för Natura 2000-områdena Tjeggelvas och Hornavan-Sädvajaure fjällurskog har avslutats och fastställts. Arbetet med att revidera bevarandeplanerna för områdena Storforsen och Sulitelma fortsätter, och dessa bör kunna fastställas i början av 2025.

Under året har även samråd mellan Länsstyrelsen i Västerbottens län och Länsstyrelsen i Norrbottens län påbörjats rörande prövningsgruppen för Skellefteälvens avrinningsområde.

1A5 Förerenade områden inkl. PFAS

Fokus inom länets bidrags- och stödarbete har varit att motivera kommuner att ställa upp som huvudmän för projekt avseende efterbehandling av förerenade områden. Länsstyrelsen har även stöttat och väglett kommuner som har varit i färd med att upprätta en ansökan om statliga medel för efterbehandling samt kommuner som driver pågående saneringsprojekt. Vi har löpande skickat ut information till länets kommuner, bland annat om webinarium och nationella träffar med koppling till inventering och huvudmannaskap.

Som ett steg i att hjälpa kommuner framåt i bidragsprocessen har Länsstyrelsen under 2024 ansökt om utredningsmedel för att inleda utredningar av tre högt prioriterade potentiellt förerenade områden i länet. Syftet med att Länsstyrelsen agerar som huvudman har, förutom att driva projekt, även varit att öka kompetensen hos handläggare på Länsstyrelsen för att bättre kunna stötta och vägleda kommuner som åtar sig huvudmannaskap. Länsstyrelsen planerade en huvudmannautbildning för länets kommuner, men denna fick ställas in på grund av bristande intresse från kommunerna.

Arbetet med områden som förerenats av högflourerade ämnen, så kallat PFAS har genomförts genom enkäter, startmöten med ett antal av länets kommuner samt verifierande provtagning. En enkät med begäran om uppgifter skickades ut till alla länets kommuner där de fick svara på frågor kopplat till att kartlägga förekomsten av potentiellt PFAS-förerenade områden inom kommunen. Vid startmötena som hölls med kommunerna informerades bland annat om regeringsuppdraget samt tillvägagångssätt för inventering och prioritering av objekt till verifierande provtagning. Som underlag till urvalet av objekt som ska prioriteras vidare för inventering och verifierande provtagning gjordes en GIS-analys.

De medel som Länsstyrelsen tilldelades av Naturvårdsverket var ej tillräckliga för att genomföra merparten av de planerade undersökningarna. Detta som en konsekvens av höga etableringskostnader på grund av långa avstånd i länet, samt brist på certifierade provtagare, vilket är ett krav i alla statligt finansierade undersökningar. Undersökningarna som var planerade för 2024 förskjuts till 2025, vilket medför risk att färre områden undersöks totalt. Konsekvenserna blir att kunskapsunderlaget kring föreningssituationen inom potentiellt PFAS-förerenade områden blir mindre då takten för undersökningarna blir lägre. Eventuella åtgärder på områden som i undersökningarna visar sig ha åtgärdsbehov riskerar också att bli förskjutna.

1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljökvalitetsnormer inom NAP

Länsstyrelsen har i hittills slutförda samverkansprocesser i länet under åren 2022–2024 på eget initiativ tagit fram kulturmiljöinventeringar för anläggningar som omfattas av den

nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften. Inget ytterligare underlag har tillhandahållits Länsstyrelsen från berörda verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen har, som en del i länsstyrelsernas vattenförvaltningsuppdrag 5a, Översyn av MKN för vattenförekomster som är påverkade av vattenkraft som ska prövas 2026 i den nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP) samt Gullspångsälven och Dalälven, bidragit med underlag gällande miljöötgärders påverkan på kulturmiljön i de vattenförekomster i Norrbottens län som påverkas av vattenkraftsverksamhet som ska omprövas senast 2027. Det underlag som hittills framkommit har inte lett till beslut om undantag och mindre stränga kvalitetskrav på grund av höga kulturmiljövärden. Det finns idag inga kraftigt modifierade vatten eller vattenförekomster med mindre stränga krav utpekade på grund av kulturmiljöskäl i Norrbottens län.

Utveckling av samarbetet mellan länsstyrelserna och vattenmyndigheterna i arbetet med statusklassning och normsättning pågår i en nationell arbetsgrupp där Norrbottens län finns representerade. Arbetsgruppen träffades två gånger under våren och genomförde även en snabbscanning av hur arbetet med normöversyn uppfattas fungera utifrån ett kulturmiljöperspektiv, genom en enkät till samtliga länsstyrelser. Under hösten har arbetet fortsatt, framför allt genom processanalys och diskussion om utveckling av samarbetet mellan länsstyrelserna och vattenmyndigheterna i arbetet med statusklassning och normsättning.

1B4 Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden

Av de 47 naturreservat som bildades eller utvidgades under 2024 berördes 14 reservat av 3 kap. 6 § (riksintresse natur, kultur, friluftsliv), två reservat av 3 kap. 7 § (riksintresse värdefulla ämnen eller material), fem reservat av 3 kap. 8 § (riksintresse vindbruk) samt 24 reservat av 3 kap. 9 § (riksintresse samt område av betydelse för totalförsvaret). Utöver de riksintressen som detta uppdrag ska redogöra för förekommer även andra riksintressen såsom rennäring, 3 kap. 5 §, och Natura 2000, 4 kap. 8 §, som Länsstyrelsen har att beakta i ärenden om reservatsbildning, vilket kan få betydelse i avvägningen mellan motstående intressen.

I två ärenden berördes ursprungligen reservatsområdena av riksintresse värdefulla ämnen eller material. I det ena ärendet bedömde Länsstyrelsen, efter dialog med innehavaren av berört undersökningstillstånd, att riksintresset för mineral borde få företräde framför det allmänna naturvårdsintresset. I det andra ärendet bedömde regeringen i sitt avgörande av en överklagan att det allmänna intresset av att kunna ta tillvara på eventuella samhällsviktiga mineraler bör få företräde framför riksintresset för naturvård, åtminstone tills mineralintresset utretts närmare. I båda ärendena ändrade Länsstyrelsen reservatsgränserna så att områden med mineralintresse lämnades utanför reservaten.

I de fem reservatsområden som berörde riksintresse vindbruk bedömde Länsstyrelsen i samtliga ärenden att naturreservatet inte utgör en påtaglig skada på det berörda riksintresset för vindbruk eftersom reservatsområdena överlappar mindre delar av riksintresseområdena. Marken i alla fem reservat ägs av Sveaskog, och ingår i den överenskommelse som Sveaskog och Naturvårdsverket tecknade 2023. Denna hade sin bakgrund i skogspropositionen från 2021 samt regeringsbeslutet i juni 2022. Både markägaren och regeringen har därmed gett uttryck för att reservaten ska bildas.

I alla de 24 reservat som berörs av riksintresset försvarets områden med särskilt behov av hinderfrihet har Länsstyrelsens bedömning varit att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen. Bedömningen grundas på att uppförande av höga objekt inte planerats inom ramen för reservatsbildningen.

Under hösten 2024 beslutade MSB att transmissionsnätet för el ska utgöra områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar. Redan under våren 2024 hade Länsstyrelsen samråd med Svenska kraftnät som resulterade i anpassningar av reservatsföreskrifterna med hänsyn till transmissionsnätet för el.

1B5 Redovisa bedömning av kriterier kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten

Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt har hittills mottagit endast en begäran om yttrande enligt 22 kap. 13§ första stycket 1 miljöbalken. Begäran avser miljökvalitetsnormer i fyra vattenförekomster, varav två är kategoriserade som naturliga vattenförekomster och två som kraftigt modifierade vattenförekomster. I fråga om det finns förutsättningar för att de naturliga vattenförekomsterna helt eller delvis ska förklaras som kraftigt modifierade, handlar den inkomna redogörelsen framför allt om vattenförekomsterna har en väsentligt förändrad fysisk karaktär samt om de hydromorfologiska åtgärder som skulle behövas för att uppnå god ekologisk status medför en betydande negativ påverkan på vattenkraftsverksamheten. Avseende de kraftigt modifierade vattenförekomsterna, handlar den inkomna redogörelsen om huruvida vissa åtgärders påverkan på vattenkraftens förmågor samt ekologiska nytta medför att dessa inte bör ingå i gällande miljökvalitetsnorm, god ekologisk potential (GEP). När det gäller förutsättningar för att tillämpa mindre stränga krav (MSK), hänvisar redogörelsen till den nationella planen för moderna miljövillkor, inklusive de värden som tas fram för huvudavrinningsområdena (HARO-värden).

I sitt yttrande i december 2023 bedömde Vattenmyndigheten att det finns anledning att se över normsättningen i alla fyra vattenförekomster. Detta dels utifrån det underlag som har framkommit i målet, dels utifrån andra omständigheter av betydelse för bedömningen. Framför allt gällande att nya vägledning och metoder har tillkommit samt att en ny preliminär vattenförekomstindelning för kommande förvaltningscykel (2028–2035) finns tillgänglig. Vattenmyndigheten har därefter inlett normöversynen under 2024 i samverkan med verksamhetsutövaren, Svenska kraftnät och Energimyndigheten.

1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Förvaltningsverktyget är ett system för att samla in statistik från samebyarna för att kunna se förluster inom rennäringen från rovdjur. Länsstyrelsen har under året assisterat Naturvårdsverket för att utvärdera huvudskälen till att förvaltningsverktyget inte används i den utsträckningen som förväntats sedan lanseringen 2014. Förhoppningen är att kunna ta steg mot att utveckla förvaltningsverktyget. Arbetet har resulterat i en nationell enkät som distribuerats till samtliga samebyar och som syftar till att identifiera de områden som är mest kritiska för att gå vidare med arbetet. Förvaltningsverktyget har i övrigt, i likhet med förra året, legat nere stora delar av året, dels på grund av ovanstående problematik, dels brist på resurser. Konsekvensen är att vi saknar förlustsiffror från merparten av samebyarna och heller inte kan utvärdera de åtgärder som vidtagits för att minska rovdjursförlusterna i länet.

3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Miljöövervakning

Miljöövervakning är grunden för kunskap om tillståndet i miljön. Inom den regionala miljöövervakningen följer och beskriver Länsstyrelsen de förändringar som sker i länet. Eftersom Länsstyrelsen fick neddragna medel inför 2023 och ligger kvar på den nivån för 2024 så har vi inte kunnat utföra alla aktiviteter inom aktuellt miljöövervakningsprogram. Det har även resulterat i att inte alla delprogram kunnat genomföras, vilket leder till brister i övervakningen på flera områden. Det ger sammantaget sämre underlag för uppföljning av miljömålen och sämre underlag för typning och statusbedömning av vattenförekomster inom vattenförvaltningen.

Ett exempel på område där kunskapsunderlaget är mycket bristfälligt är tillståndet för insekter. Tillsammans med länsstyrelserna i Västerbottens och Västernorrlands län samt Finlands miljöcentral och Oulu universitet i Finland har Länsstyrelsen under 2024 lämnat in en projektansökan till ett Interreg Aurora projekt, Insects of the North. Projektet avser att starta upp och etablera ett gränsöverskridande övervakningsprogram med hjälp av moderna genetiska bestämningsmetoder av insekter. I dagsläget saknas övervakningsprogram för insekter och vi ser ett brådskande behov av att komma i gång med denna övervakning. Med hjälp av EU-finansiering ser vi möjligheter att påbörja detta arbete. Ansökansarbetet har skapat god samverkan med de andra nordliga länsstyrelserna samt aktörer i norra Finland och Norge.

Bidrag för lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt (LONA och LOVA)

Länsstyrelsen har under 2024 endast tilldelats medel för utbetalningar i redan pågående projekt inom ordinarie LONA. Nio projekt har avslutats under året och 14 projekt är pågående. Kvarvarande LONA-projekt, inklusive de som avslutats under året, handlar till övervägande del om kartläggning eller tillgängliggörande av natur för friluftsliv, rekreation och avkoppling, om naturvärdesinventeringar samt åtgärder kopplat till invasiva arter och vilda pollinatörer. LONA-bidraget har fyllt ett viktigt syfte att katalysera kommunernas arbete med friluftslivsmålen och mål för biologisk mångfald.

Inom LONA-våtmark beviljades två nya ansökningar, varav en är en förstudie inför restaurering av våtmark och en ansökan är ett restaureringsprojekt som pågår till 2025. Inom LOVA beviljades åtta nya ansökningar. Informationsinsatser till kommuner har genomförts.

För medel som inte utbetalats via bidrag har Länsstyrelsen själv utfört arbete enligt förordningen om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt. Det har främst bestått av förberedande arbeten genom undersökningar och framtagande av ansökningshandlingar till mark- och miljödomstolen för planerade åtgärder.

Friluftslivsamordning

Under året har Länsstyrelsen samverkat med kommuner i länet, Region Norrbotten och andra aktörer för att informera om naturens och friluftslivets betydelse för hälsa, välmående och regional utveckling. Länsstyrelsen har även arbetat med information och rådgivning till dessa. Länsstyrelsen har bland annat anordnat eller deltagit på möten om natur och hälsa, grönstruktur och friluftsliv i fysisk planering, utomhusmiljöer i undervisningen, integration och vandringsleder. Vi har under året anordnat en konferens

om den vardagsnära naturens betydelse för hälsa. Där deltog bland annat aktörer som arbetar med folkhälsa, forskning, samhällsplanering, utveckling och förvaltning av natur för friluftsliv samt främjande av friluftsliv. Länsstyrelsen har också arbetat med ett projekt om utveckling av attraktiva vandringsleder där folkhälsa, attraktiva livsmiljöer och besöksnäring lyfts fram som tre viktiga fokusområden för det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsens arbete med att samordna och leda det statliga arbetet med friluftslivspolitiken på regional nivå är ett långsiktigt arbete som vi börjar se resultat av, bland annat i den kommunala fysiska planeringen. Region Norrbotten visar också ett ökande intresse för att arbeta med natur och hälsa samt natur på recept (NaR) och vi samarbetar regelbundet i dessa frågor. Arbetet understöds av Luleå tekniska universitet där en doktorand nyligen disputerat med sin doktorsavhandling som bland annat innefattade en kvalitativ utvärdering av NaR. Natur på recept är ett resultat av ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Norrbottens län och Region Norrbotten.

Invasiva främmande arter

Genom att fortsätta leda och samordna arbetet mot invasiva främmande arter regionalt har vi fått direkta kommunikationskanaler till olika aktörer, såsom kommuner i länet. Samarbetet har bidragit till ökat förtroende och kunskap om det arbete som utförs i länet. Vi fortsätter att kontinuerligt delta i samverkansmöten mellan norrlandslänen, vilket medför att många informationsinsatser kan samordnas såsom exempelvis Trädgårdsmässan i Umeå samt årliga kommunmöten. Samverkansmötena ger även ett värdefullt kunskapsutbyte mellan länen, som i många fall delar förutsättningar och problem som är specifika för norra Sverige.

För att få ökad kunskap om invasiva främmande arters utbredning har Länsstyrelsen i år låtit genomföra inventeringar av vresros längs med kusten i skärgården i samband med kustfågelinventeringen. Länsstyrelsen har även gått ut i media med en uppmaning till allmänhet och andra att rapportera fynd av vresros i skärgården. Resultatet har visat att vi inte har så mycket vresros på våra skärgårdsöar som vi trodde, vilket i sin tur gör det möjligt att kunna utrota arten när den väl dyker upp och innan bestånden blir för stora.

På den akvatiska sidan har rutiner för smal vattenpest i vattenverksamhetsärenden arbetats fram, både gällande information kring arten och för hantering vid arbeten i vatten. Detta har resulterat i att verksamhetsutövare har mer kunskap om arten och vidtar försiktighetsåtgärder för att minska risken för spridning. Karteringen av bäckkröding som pågått i några år har slutförts under året. Detta har resulterat i ett bättre kunskapsunderlag om arten vilket lägger grunden för prioritering och genomförande av eventuella bekämpningsåtgärder framöver. Vi har under året genomfört riktade informationsinsatser för att motverka att kräftpesten får fäste i länet. En film har tagits fram för att visa på metoder för desinficering av fiskeutrustning i syfte att förhindra att kräftpest sprids till Norrbotten. Under sommaren beslutade Länsstyrelsen även att inrätta ett skyddsområde för flodkräfta i nedre delen av Råneälvens avrinningsområde samt i anslutande havsområde. Allt detta för att i förlängningen minska risken för att kräftpest införs i vårt län.

Länsstyrelsen har under året skickat ut informationsbrev till alla privata markägare som har någon av de tre landbaserade EU-listade växtarterna, jättebalsamin, jätteloka och tromsöloka, på sin fastighet. Detta är ett första steg i tillsynsarbetet kring privata

markägares ansvar. Vi har även påbörjat egen bekämpning av den EU-listade arten jättebalsamin i två naturreservat samt blomsterlupin i ett av reservaten, i enlighet med Länsstyrelsens framtagna strategi. Länsstyrelsen har även fortsatt samarbete med markägaren kring utrotningen av jätteloka på länets största kända lokal. Utifrån det vi har kunnat se har täckning av jätteloka en bra effekt för att få ner bestånden.

Formellt naturskydd

Det finns fortfarande stora luckor i kunskapen om utbredningen av värdefull natur i länet inom samtliga förekommande naturtyper. En fortsatt kunskapsuppbyggnad är därför av stor strategisk vikt och en förutsättning för ett effektivt arbete med skydd av värdefull natur. Kunskapsunderlagen utgör grunden för prioriteringar av formellt skydd, samtidigt som de utgör underlag för samråd med exempelvis markägare och myndigheter inom ramen för det gemensamma miljömålsarbetet och Agenda 2030. Under året har Länsstyrelsen genomfört naturvärdesinventeringar i cirka 30 skogsområden, där fokus legat på att utreda intresseanmälningar, områden som ingår i samråden med de större markägarna samt skogstyper som är högt prioriterade enligt strategin för skydd av skog. Myndigheten har även inventerat 13 områden med höga limniska naturvärden, där den sammanlagda vattendragssträckan var ungefär fem mil. Vidare har myndigheten utfört kompletterande inventeringar i tre marina områden som bedöms särskilt intressanta för områdesskydd, samt även upphandlat inventeringar i ett befintligt skärgårdsreservat för att bekräfta områdets marina värden inför en revidering av reservatbeslutet. Utöver detta har omfattande insatser inom ramen för vårt Interreg Aurora-projekt SeaMoreEco bidragit till att öka kunskapen om den marina miljön i Bottenviken.

Under året har två stora paketuppgörelser med Gällivare och Jokkmokks allmänningar genomförts. Genom avtalen har sju skyddsvärda skogliga områden med en totalareal av 6 481 hektar ersatts, till största delen i det fjällnära området. Möjligheten att värdera och förhandla om flera områden samtidigt med medel från den del anslaget som Naturvårdsverket hanterar själva på nationell nivå, utanför länsramarna, har varit en viktig framgångsfaktor som avsevärt underlättat samarbetet med allmänningarna. Länsstyrelsen har även kommit långt i skyddsarbetet med Arjeplogs- och Arvidsjaurns allmänning och kan sluta avtal om flera urskogsartade fjällnära skogar under 2025 om budgeten tillåter det. Länsstyrelsen har en förhoppning om att årets lyckade uppgörelser även kommer att underlätta kommande bytesmarksaffärer inom allmänningarnas innehav. Utöver dessa har myndigheten även slutit en överenskommelse med Soppero bysamfällighet i Kiruna för ett fjällnära område på 2 179 hektar, som initierats via en intresseanmälan. Länsstyrelsen hade även planerat för att ersätta Svenska Cellulosa (SCA) för ett 638 hektar stort område med fjällnära skog i Arjeplogs kommun, denna affär kunde dock inte genomföras på grund av pågående rättsprocess om påslag för ersättning till juridisk person. Totalt har myndigheten under året slutit överenskommelser om ersättning för cirka 240 miljoner kronor fördelat på 18 avtal inom 16 planerade reservat, där de stora överenskommelser som redovisas ovan står för merparten av summan. Utöver ovanstående har även fem väntansavtal slutits för ett värde av 155 000 kronor. Väntansavtalen ger markägaren en viss ersättning under förhandlingstiden.

I Länsstyrelsens löpande samråd med de stora markägarna är myndighetens mål alltid att hitta lösningar som medför att så stor del som möjligt av de återstående skyddsvärda skogarna bevaras, frivilligt eller formellt, i enlighet med nationella och internationella mål.

Samrådsmöten har hållits med allmänningarna om årets affärer, men även om erbjudna ersättningsmarker nedan den fjällnära gränsen. Under året har samråden med Sveaskog koncentrerats till att hitta en lösning för ett antal områden utpekade av den ideella föreningen Steget Före, medan de övergripande samråden legat vilande. Samråden med SCA har även inbegripit en gemensam exkursion för att diskutera skyddsformer inom en trakt som SCA pekat ut för att gynna lövskogsarter. Inget samråd har skett med Statens fastighetsverk under året.

Som en del av förankringsarbetet inför kommande stora avsättningar av främst statliga fjällnära skogar, har vi under året genomfört fördjupade samråd med Arjeplogs och Jokkmokks kommuner där stora arealer kommer att skyddas de närmaste åren. Samråden har skett både via digitala och fysiska träffar med kommunledningarna. Länsstyrelsen har deltagit på digitala möten och en fysisk sammankomst kopplat till förvaltningsråd för nätverk av marina skyddade områden, ett nationellt samarbete mellan Havs- och Vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Myndigheten har även deltagit vid en fysisk sammankomst inom limniska områdesskydd, även det ett nationellt samarbete mellan Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna.

Länsstyrelsens arbete med att skydda områden och arter genom beslut om områdesskydd har under året resulterat i bildandet av 36 nya naturreservat och utvidgning av 11 naturreservat. Ett av reservatsbesluten har överklagats. 26 av naturreservaten utgörs av fjällnära skogar som omfattas av regeringsuppdraget M2022/01240. I 16 av reservaten har värdefulla vattenmiljöer ingått och dessa beslut och skötselplaner har därför kompletterats med en limnisk inriktning. Genom bildandet av naturreservaten har ytterligare cirka 65 000 hektar värdefull natur i Norrbotten fått ett långsiktigt skydd. Bildandet av naturreservaten ger också ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv och Begränsad klimatpåverkan.

Rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen har både regelbundna och händelsestyrda samråd med övriga län i det norra rovdjursförvaltningsområdet, bland annat för att säkerställa samsyn i aktuella frågor och för att kalibrera bedömningar och verka för en likvärdig hantering av ärenden. Relevant information, domstolsbeslut, forskning och rapporter delas och diskuteras och därmed drar vi lärdom av varandras erfarenhet och kunskap. Handläggarna har deltagit i utbildningar om inventering av stora rovdjur samt kvalitetssäkring och besiktning av stora rovdjur. Länsstyrelsen har fortsatt samverkat i den nationella arbetsgruppen mot illegal jakt på stora rovdjur och har deltagit i olika externa möten och symposier, till exempel om kungsörn. Även ett internationellt samarbete om rovdjur i Barentsregionen med Norge och Finland, samt Länsstyrelsen i Västerbottens län har startats upp.

Allmänheten och media har visat ett stort intresse för rovdjursförvaltningen under året. Många frågor och påståenden har sin grund i missuppfattningar om lagstiftningen och vad som kan beaktas i förvaltningsbeslut. I Norrbotten finns ingen fast förekomst av varg vilket medfört ett förhållandevis stort intresse och en viss oro när tillfälliga vargindivider har dokumenterats. Länsstyrelsen samverkar med Naturvårdsverket när det gäller hanteringen av varg i syfte att åstadkomma en tydlig och transparent plan för hur förvaltningen ska agera när vargindivider kommer in i renskötselområdet.

Ett nyhetsbrev har skickats till samebyar och andra intressenter med information och nyheter om rovdjur i länet. Detta har uppskattats av mottagarna och bidrar till en transparent förvaltning.

Rovdjursinventering

För 2024 har inventeringsarbetet haft en präglning av nydaning. Efter att under många år påtalat svårigheten i inventeringsmetodik gällande järv så möjliggjordes ny metodik för inventeringen under året, DNA-insamling. Denna förändring har möjliggjort en bättre arbetsmiljö för fältpersonalen och inneburit:

- Mindre arbetsrelaterad stress
- Ökad planerbarhet av arbetsinsatser
- Mindre väderberoende
- Minskat utrymme för tolkning av dokumentation
- Effektivare resursplanering

Dessa förändrade förutsättningar gav dessutom ett bättre inventeringsresultat. Metodiken är fortsatt under utveckling och Länsstyrelsen arbetar nära Naturvårdsverket, Norsk institutt for naturforskning (NINA) och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) Viltskadecenter för metodutveckling. Året 2024 var ett försöksår, där Länsstyrelsen Norrbotten var testlän. För 2025 ges övriga län möjligheten att nyttja samma inventeringsmetodik. Inventeringsresultatet presenteras i specifik rapport länsvis och publicerades i november 2024. Länsstyrelsen har även arbetat med och utvecklat arbetssätt med syfte att bli mer resurseffektiva i planeringsarbetet. Till hjälp för detta använder vi kartappen ArcGIS Fieldmaps.

Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

Brist på resurser för åtgärder riktade till landlevande arter under första delen av året har lett till att verksamheten fokuserat på ett färre antal åtgärdsprogram på den terrestra sidan. Fokus har legat på fjällgås, vittryggig hackspett och fjällräv, där Länsstyrelsen har bidragit till populationsförstärkande åtgärder i länet för samtliga tre arter. Vi har medverkat i arbetet med att sätta ut fjällgäss i det vilda för att förstärka fjällgåspopulationen. Det har resulterat i att fjällgåsen löper mindre risk att minska i antal. Då fjällgåsen och fjällräven hotas av predatorer, såsom rödräv, har också rödrävsjakt bedrivits. På grund av väderförhållanden, men också renskötseln i området, kan dock inte rödrävsjakt alltid bedrivas under optimala förhållanden. Detta har resulterat att antalet rödrävar som fällt i år inte varit tillräckligt för att minska trycket på både fjällgås och fjällräv.

Länsstyrelsen har arbetat med stödmatning av vittryggig hackspett och övervakat matningarna samt haft kontakt med allmänheten där privata stödmatningar haft besök av arten. Det har resulterat i den bästa häckningsframgången för vittryggig hackspett på mer än 50 år. Antalet häckningar i länet uppgår till tre. Exploateringstrycket genom industriella satsningar och även inom skogssektorn är fortsatt högt vilket gör att lövrika biotoper som är viktiga för vittryggig hackspett avverkas, gallras eller riskerar att avverkas. Det har resulterat i att vi har fokuserat på remisser som berör exploatering av miljöer för vittryggig hackspett vilket kan få effekter om man tar hänsyn till arten.

Under året har uppstart för ansökan om ett LIFE-projekt genomförts. LIFE är EU:s finansieringsfond för miljö och klimat. Vi har arbetat med partnerskapsbildande och projektupplägg för ett projekt som ska fokusera på arterna fjällgås och fjällräv. Det har resulterat i ett förbättrat samarbete mellan flera organisationer och länder som kommer att ingå i ansökan avseende projektet. Det har också varit en stor utmaning att få till ett samarbete med Norge och Finland när det gäller fjällgås då det råder stor oenighet mellan framför allt organisationer i Norge och Finland kring hur den svenska fjällgåspopulationen ska förvaltas. Det har resulterat i att samarbetet mellan organisationer som arbetar med fjällgås och även fjällräv har försämrats.

I februari 2024 beviljades projektet Felles Fjellrev – Together for the Arctic fox av Interreg Aurora. Projektet syftar till att förbättra fjällrävens bevarandestatus och är ett samarbete mellan myndigheter, universitet och naturvårdsorganisationer i Norge, Sverige och Finland.

Länsstyrelsen har, i ett annat Interreg Aurora-projekt, kallat SeaMoreEco arbetat med kartering och restaurering av marina miljöer i. I projektet så har åtgärder vidtagits för bland annat hänggräs, ävjepilört, småsvalting, barklöst sträfsse, bandnate och uddnate.

Fem nya lokaler för fjällruffse har upptäckts i länet med hjälp av eDNA-provtagning av fjällsjöar. Arten ingår i det kunskapsuppbyggande programmet 15 hotade makrofyter i permanenta vatten och finns bara i Norrbotten inom landets gränser.

Förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelsen förvaltar fyra nationalparker och närmare 500 naturreservat. Det finns ett stort behov av underhåll i de skyddade områdena då det finns många äldre anläggningar i länet. Det innebär att vi under året ägnat mycket arbete åt skötsel och reparationer, dels för att kunna tillgängliggöra de skyddade områdena, dels för att undvika personsador. I och med de neddragningar som gjorts inom Naturvårdsverket anslag 1:3 har Länsstyrelsen haft begränsade resurser att kunna utföra naturvårdande skötsel och det har därför inte skett i den omfattning som är nödvändigt.

En naturvårdsbränning har genomförts under året inom ramen för Life2taiga. Att bränna större arealer är utmanande då tillgängliga resurser är begränsade för att utföra bränning samt att den period det är möjligt att bränna är kort och oftast sammanfaller med allmän semesterperiod.

Vinterledsmarkeringsstolpar och kryss har bytts ut längs stora delar av Kungleden i Arjeplogs och Jokkmokks kommun. Leder i Jokkmokks kommun har inventerats och underlag för framtida åtgärder har tagits fram. Arbetet med att ta fram nya ritningar för att förbättra arbetet med broar i fjällmiljö har påbörjats och en prototypbro har uppförts. Nya broritningar som är anpassningsbara beroende på längd och underlag har tagits fram både för balkbroar, hängbroar och fackverksbroar. Dessa är tänkta att kunna användas efter statliga leder och i skyddade områden. De är även förpackade i byggsats så att transporter kan ske på annat sätt än med helikopter för att minska miljöpåverkan. Utvecklingen av nya broritningar är även något som är till nytta för andra län.

Tillsyn områdesskydd

Detta arbete utförs löpande men även i samband med andra insatser i de skyddade områdena. De vidsträckt områdena i länet och det stora antalet skyddade områden är en utmaning för tillsynsverksamheten. Viss planerad tillsyn har gjorts för fjällområden där vi

konstaterar att man återkommande bryter mot föreskrifter. De främsta föreskriftsbrotten avser terrängkörning och fiske. Effekterna av föreskriftsbrotten är bestående markskador och störning av det vilda djurlivet.

Det verkar finnas en acceptans hos allmänhet och besökare att bryta mot de föreskrifter och begränsningar som gäller inom skyddade områden. Möjligheten att konfrontera de som bryter mot föreskrifterna är begränsad på grund av att Länsstyrelsen inte har tillräckligt med tillgängliga resurser för att genomföra insatser.

Vi har prioriterat områdesskydd med förbud av terrängfordon, men ser samtidigt att vi har väsentligt arbete kvar att göra innan vi kan säga att det i fält skett en positiv förändring. En viktig faktor för det arbete vi utför är samverkan med Polismyndigheten och polisflyg.

Naturtillsyn enligt miljöbalken är utförd främst i samband med annan tillsyn. Vi har rapporterat överträdelser i Abisko nationalpark där skoterkörning utanför led förekommit. Sommartid har vi vandrat i nationalparken för att kontrollera, men främst informera vad som är tillåtet och inte tillåtet att göra i parken.

Sommartid skönjer vi en problematik med entomologer i Abisko nationalpark. Information gällande rådande regelverk och föreskrifter har kommunicerats med de vi påträffat med sådan utrustning. Polisen är vidtalad och kommer att följa upp detta.

Prövning och tillsyn för skydd av natur

Under året har vi startat upp en intern tvärspektoriell samverkansgrupp för ekologisk kompensation. Syftet är att öka kompetensen och samarbetet i de provningar där ekologisk kompensation är aktuellt. Arbetet har hittills framför allt resulterat i en förbättrad intern samverkan och dialog.

Länsstyrelsen driver även ett utvecklingsarbete kring frågor om hållbar snöskotertrafik, där syftet är att ta fram en strategi för länet. Arbetet har startats upp med att genomföra en enkätstudie för att lyssna in olika intressenters erfarenheter och synpunkter kring snöskotertrafiken i länet.

Under 2024 har vi förändrat arbetssätt för naturtillsyn. Ändringen har inneburit att färre handläggare har arbetat med tillsyn, men har kunnat arbeta mer fokuserat och har haft större möjlighet att prioritera tillsyn framför provningsärenden. Under året har främst äldre tillsynsärenden betats av och inkommande tips hanterats.

Under året har flera av de aktiviteter som anges i den nationella tillsynsstrategin för fokusområde grunda havsvikar genomförts. Vi har sammanställt beslutade strandskyddsdispenser som berör grunda havsvikar och följt upp både avslagna och beviljade dispenser. I uppföljningar har även beslut om vattenverksamhet ingått i de fall en verksamhet både anmält vattenverksamhet och ansökt om strandskyddsdispens. Länsstyrelsens beslut efterlevs i huvudsak, kartläggningen och uppföljningen visar på visst behov av att se över formulering av villkor så att de både blir lättare för sökande att förstå och följa, samt lättare att följa upp för Länsstyrelsen.

Artskydd

Länsstyrelsen arbetar i stor utsträckning med att vid provningar av större verksamheter verka för att miljöbalken tillämpas så naturvärden, skyddade områden och artskydd bevakas och bevaras. Under de senaste åren har artskyddsfrågorna varit högaktuella både

vad gäller skogsbruk och i större miljötilståndsprövningar. Inom länet pågår samhällsomvandlingen för fullt och det påverkar handläggningen till stor del då det ofta innebär konflikter med naturvärden och arter.

Länsstyrelsen lägger fortsatt mycket tid på att kalibrera artskyddsarbetet inom myndigheten och på att samverka med Skogsstyrelsen som också hanterar frågan i sin verksamhet. Allt arbete som görs inom artskyddet resulterar i att skyddade arter bevakas och beaktas i olika ärenden, verksamhetsutövare vet vilka underlag för bedömning av artskyddet som krävs samt vilken lagstiftningen som gäller och hur de bör agera. I förlängningen leder detta till att skyddade och skyddsvärda arter får fortleva i länet genom att verksamheter i första hand undviker sådana områden och i andra hand minimerar negativ påverkan genom rimliga och säkra försiktighetsåtgärder.

Samråd naturmiljö (12:6)

Antal samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken ligger på en något högre nivå jämfört med föregående år. Ärendegruppen är mycket varierande med avseende på omfattning, komplexitet och verksamhetsutövarnas kunskaper. Länsstyrelsen arbetar därför kontinuerligt för att kalibrera mellan handläggarna och att anpassa beslut om förebyggande försiktighetsåtgärder för att fungera både för naturmiljön och för de olika verksamheterna. Under året har handläggningstiden på sex veckor klarats i 56 procent av ärendena.

Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning

Antalet inkomna kommunala strandskyddsdispenser har minskat marginellt. Sammantaget har dock arbetstiden för handläggning ökat något. En orsak är att vissa kommuner, för det stora projektet Aurora Line som sträcker sig över flera kommuner, valt att samla ihop många åtgärder i ett beslut. En annan orsak är att komplexa ärenden, som vi efter överprövning har upphävt, har ökat i antal, vilket resulterar i en ökad arbetsinsats. Vissa av överprövningarna har krävt platsbesök för bedömning innan beslut. Resultatet av överklagade ärenden är att domstolen delat vår bedömning i samtliga fall där sökande överklagat. Det bidrar till både rättssäkerhet och ökad kunskap om strandskydd till kommuner och sökande.

En del av vår tillsynsvägledning består av dialogmöten som vi arrangerat med länets kommuner. Årets möten arrangerades i en tvärsektorieell samverkan och hölls i fyra värdkommuner där totalt drygt 100 tjänstepersoner och politiker från länets samtliga kommuner deltog. Spontan återkoppling på plats och den utvärdering som gjordes visar att mötena var mycket uppskattade.

En annan del i vår tillsynsvägledning är kontinuerligt löpande stöd och vägledning, som är både händelsestyrd och planerad. Förutom stöd och vägledning till kommuner vänder sig även allmänheten, andra myndigheter, advokater, konsulter med flera till oss med frågor om strandskydd.

Nationell plan för omprövning av vattenkraft och översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden

Länsstyrelsen har under 2024 fortsatt arbetet med genomförandet av nationella planen (NAP) för moderna miljövillkor. I maj meddelade regeringen att pausen för inlämnandet av NAP-ansökningar förlängs till juli 2025, men Länsstyrelsen har under året fortsatt driva

samverkansprocesser, delta i pågående prövningar och arbeta med revideringen av berörda Natura 2000-bevarandeplaner, se 1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden.

Under året har det framkommit oklarheter kring omprövning, vilket krävt samverkan med andra länsstyrelser och centrala myndigheter, men Länsstyrelsen bedömer att arbetet hittills kunnat fortlöpa enligt plan och att inlämning av ansökningar efter pausen kommer att kunna ske enligt beslutad tidsplan.

I Norrbotten har hittills en prövning avslutats med en dom om moderna miljövillkor för anläggning i Torneälven. Domstolsprövning med skriftväxling och syn pågår ännu för resterande två anläggningar i Torneälven. Under 2024 har ansökningar lämnats in för en anläggning i Sangisälven och för två anläggningar i Lillpiteälven. Samverkansprocesser pågår för resterande del av prövningsgruppen Piteälven samt för prövningsgrupperna Alterälven och delar av Luleälven. Tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbottens län har samverkansprocessen påbörjats för prövningsgruppen Skellefteälven.

Inom arbetet med den nationella planen har vattenmyndighetens arbete med översyn av miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster som berörs av kommande prövningar, enligt den nationella planen, pausats i avvaktan på eventuella lagändringar till följd av promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning (KN2024/01642). Däremot har Vattenmyndigheten fortsatt med sitt samarbete med Svenska kraftnät och Energimyndigheten avseende metoder och tidplan för analys av påverkan på vattenkraftens förmågor.

Länsstyrelsen har under 2024 deltagit i nationella och regionala arbetsgrupper rörande NAP, bland annat nationella NAP-gruppen, i en samverkansgrupp med övriga norrlandslän kring gemensamma frågor samt i en arbetsgrupp kring regeringsuppdraget om utvärdering av länsstyrelsernas samverkansprocesser.

Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram för vatten 2022–2027

Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 i Bottenvikens vattendistrikt riktar sig till 13 centrala myndigheter, två länsstyrelser och samtliga kommuner i distriktet. Under 2024 har Vattenmyndigheten följt upp åtgärdsgenomförandet för åren 2022–2023 för samtliga åtgärdsmyndigheter, sammanställt materialet och återkopplat det genom enskilda skrivelser till varje åtgärdsmyndighet och genom en sammanfattande redogörelse till regeringen. Av åtgärdsmyndigheterna har samtliga centrala myndigheter och länsstyrelser inkommit med svar, för kommunerna har 253 av 290 svarat.

Resultatet visar bland annat att det behövs ytterligare samverkan för ett mer effektivt åtgärdsgenomförande, både mellan myndigheter nationellt såväl som med länsstyrelser och kommuner. Ett annat resultat är att det finns en tydlig koppling mellan hur väl en myndighet har genomfört sin åtgärd - förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande - och genomförandet av myndighetens övriga åtgärder enligt åtgärdsprogrammet. Resultatet är särskilt tydligt för länsstyrelser och kommuner som har flera åtgärder enligt åtgärdsprogrammet. Även behov av ökade resurser blir synligt, särskilt kopplat till tillsyn och tillsynsvägledning hos länsstyrelser och delvis hos kommuner, likväl som för arbetet med att inrätta och bedriva tillsyn av vattenskyddsområden.

Aktuella restaureringsprojekt i värdefulla vattenmiljöer

Länsstyrelsen har under året bedrivit arbete i två olika projekt finansierade av EU:s LIFE-fond. TRIWA-LIFE fokuserar på att restaurera biflöden till Torneälven, som skadats av flottningen, och att riva vandringshinder i hela Torneälvens avrinningsområde. Projekt gör även åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten genom våtmarksåtgärder och igenläggning av utloppsdikey i vattendragen. Resultat av arbetet i TRIWA under 2024 är 15 åtgärdade vägtrummor, sju åtgärdade dammar samt 13 utförda dikespluggar. Med grävmaskin är det restaurerat 4,4 kilometer vattendragssträcka.

LIFE Revives fokuserar på att förbättra livsmiljön för den hotade flodpärlmusslan. Det görs genom att återställa vattendrag som skadats genom flottningen och borttagande av vandringshinder för musslans värd fisk, öring. Dessutom görs dikesåtgärder och åtgärder för minskad sedimenttransport för att förbättra vattenkvaliteten. I LIFE Revives har det med grävmaskin restaurerats 9 kilometer vattendrag och åtgärdat tre vandringshinder. För att förbättra vattenkvaliteten har det återställts en våtmark och 19 diken har pluggats.

Via Havs- och vattenmyndighetens anslag 1:11 har Länsstyrelsen fått resurser för restaurering i marina och limniska områden. Länsstyrelsen har prioriterat enligt den projektlista som upprättats på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Åtgärderna har bland annat bestått i att åtgärda vandringshinder, restaurering av Alterälven, återställande av muddring av havsvik och många andra betydelsefulla åtgärder. Som resultat av tilldelade medel via 1:11 anslaget har Länsstyrelsen förberett fyra nya restaureringsprojekt genom tillståndsansökan och genomfört två marina restaureringsprojekt. Med grävmaskin restaurerades drygt en kilometer vattendrag i Alterälven och ett större vandringshinder är åtgärdat i utloppet av Teurajärvi.

Sammantaget ger åtgärderna ett kliv i rätt riktning för att nå miljömålen Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt Levande kust och skärgård, samt möjligheten att nå EU:s vattendirektiv.

Dammsäkerhet

I länet finns 21 anläggningar för vattenkraft med dammsäkerhetsklass A, B eller C och inom respektive anläggning finns ett flertal dammar. Även inom gruvindustrin finns dammar som Länsstyrelsen har tillsyn över. Länsstyrelsen granskar de inkomna årsrapporterna för samtliga dammanläggningar. Vi har under året även medverkat vid egenkontroller och deltagit i fördjupade inspektioner som utförts på anläggningar i Luleälven och Skellefteälven. Ett antal uppföljande möten har genomförts för att kontrollera om, och på vilket sätt, eventuella avvikelser eller brister som framkommit vid fördjupade inspektioner har åtgärdats. Samarbete sker kontinuerligt med Länsstyrelsen i Västerbottens län för de dammar som ligger på länsgränsen.

Svenska kraftnät är tillsynsvägledande myndighet för dammsäkerheten i landet och genomför handläggartreffar där Länsstyrelsen deltar samt driver tillsynsprojekt där vi ingår tillsammans med andra län. Senaste året har handläggare i de län där de största dammarna är placerade haft ytterligare tillsynsträffar.

Dammsäkerhet bevakas även vid omprövning av vattenkraften. Länsstyrelsen deltar i samverkan avseende älvgrupperna för Luleälven respektive Skellefteälven. I grupperna hanteras beredskap för dammhaveri. Räddningstjänsten har tillsyn över farlig verksamhet enligt LSO, lagen om skydd mot olyckor, vilket innefattar de största dammarna.

Tillsyn vattenverksamhet

Vi har främst under barmarkssäsong utökat vår tillsyn inom vattenverksamhet vilket har lett till att vi har kunnat avsluta flertalet av de inkomna ärendena kopplat till begäran om tillsyn.

Inom anmälan om vattenverksamhet har vi arbetat hårt med prioriteringar där samhällsviktiga ärenden har haft förtur. Vi har arbetat med rutiner och strukturer för att få ett större antal ärenden till beslut fortare.

Vi har påbörjat ett tillsynsprojekt gällande tillsyn av vattenuttag. Hittills har vi samlat in information om alla kommunala vattenuttag och lagt in dem i Länsstyrelsens tillsynsregister Älvan.

Länsstyrelsen har under året inom tillsynen av vattenverksamhet hanterat tillsynsärenden avseende ett 10-tal dammar samt ett par mindre, ej riskklassade kraftverksdammar. Flera av dessa har förelagts eller kommer att föreläggas om åtgärder eller tillståndsprövningar. Länsstyrelsen har på eget initiativ öppnat tillsynsärenden avseende äldre dammar som tidigare hanterats men där frågan om tillstånd och åtgärder inte slutligt kunnat lösas.

Prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet och miljö- och hälsoskydd

Samhällsomvandlingen fortsätter i Norrbotten med nya stora, unika och komplexa industrier. I Norrbotten finns sedan tidigare många miljöfarliga industriverksamheter som är stora och delvis unika. Prövnings- och tillsynsfrågorna blir alltmer omfattande och resurskrävande med anledning av ny obeprövad teknik i de nya tillkommande verksamheterna som dessutom oftast ligger i den högre riskklassen för Seveso, ett EU-direktiv för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Under året har Länsstyrelsen yttrat sig till Mark- och miljödomstolen i ärenden inför huvudförhandlingar, muntliga förberedelser, prövotidsredovisningar med mera samt deltagit i ett antal muntliga förberedelser och huvudförhandlingar.

Exempel på nya tillstånd som meddelats under året:

- Viscaria (fd Copperstone Resources AB) i Kiruna för utvinning av koppar och järnmalm
- SSAB i Luleå, för etablering av ett nytt integrerat elektrostålverk med ljusbågsugnar och varm- och kallvalsverk
- Boliden AB i Skellefteå för dammsäkerhetshöjande åtgärder

Flera totalomprövningar av verksamheter pågår i länet och där kan nämnas:

- LKAB Malmberget/Hybrit har ansökt om ett nytt samlat grundtillstånd för fortsatt och utökad verksamhet i Malmberget. Ansökan inkluderar anläggningar för direktreduktion av järnmalm med vätgas och anläggning för utvinning av apatit. Under året har två muntliga förberedelser och en syn genomförts samt yttranden. Huvudförhandling är planerad till hösten 2025
- Boliden har ansökt om tillståndsprövning av sin pågående verksamhet i Aitik och Liikavaara. Bolidens gruva i Aitik är en av Europas största koppargruvor. I Aitik bryts främst koppar men även guld och silver. Här finns också en av de största gruvdammarna i hela Europa. Ett nytt dagbrott (Liikavaara) i närheten av Aitik har tagit tillståndet i anspråk och påbörjat verksamheten

Några nyetableringar som är på gång i länet:

- LKAB ReeMap Svartön Luleå. Bolaget har vid årsskiftet lämnat in en ansökan om miljötillstånd för att anlägga en cirkulär industripark för utvinning av sällsynta jordartsmetaller, fosfor- och fluorprodukter samt framställning av gips
- Power2Earth - ett samarbete mellan Fertiberia, Lantmännen och Nordion Energi med avsikt att etablera Sveriges första fossilfria ammoniak- och gödselafabrik i Luleå
- Uniper, Svartön Luleå. Bolaget vill framställa fartygsbränsle genom infångning av koldioxid som sedan tillsammans med vätgas bildar elektrobränslet e-metanol som avses användas som fartygsbränsle

Under året har samråd skett i 26 ärenden vilket visar på en fortsatt stor mängd inkommande ärenden.

LKAB:s järnmalmsgruvor i Kiruna respektive Malmberget ligger mycket nära existerande samhällen. Detta innebär störningar för de boende som påverkar människors hälsa och byggnader i området. Detta har särskilt uppmärksammats under hösten i Malmberget då flera stora sättningar skett vilket har lett till att LKAB måste verka för en avveckling av Östra Malmberget.

I länet finns Europas största landbaserade vindkraftspark, Markbygden, med tillstånd att uppföra 1 101 vindkraftsverk på en yta av totalt cirka 450 kvadratkilometer. Regeringen har beslutat om tillåtlighet av vindkraftsparken och miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen har i ett flertal tillståndsbeslut gett tillstånd enligt miljöbalken till verksamheten. Då teknikutvecklingen gör att nya och högre verk kan byggas krävs ändringstillstånd för de befintliga vindkraftverken, vilket har lett till ökat ärendeflödet under 2024.

Under året har två ansökningar om havsbaserade vindkraftverksparter inkommit varav Polargrund ligger i ekonomisk zon. Det är de två första havsbaserade vindkraftparkerna i länet och innebär nya prövningar som Länsstyrelsen inte har hanterat tidigare. Kontakt har tagits med de länsstyrelser som berett havsbaserad vindkraft, för erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring.

Flera av industrialläggningarna i länet är unika i sitt slag och kräver mycket av vår samlade kompetens vad gäller samråd och yttranden. Länsstyrelsen fortsätter att kraftsamla för att kunna svara upp mot tidplaner och förväntningar från verksamhetsutövare och omkringliggande samhällen. Länsstyrelsen bedömer att mer resurser krävs för att klara

prövning och tillsyn på ett bra sätt. Trots den ansträngda situationen har Länsstyren kunnat leverera till mark- och miljödomstolen inom utsatt tid.

Sammantaget medverkar Länsstyrelsen i ett flertal pågående större tillståndsprocesser vid mark- och miljödomstolen och samråd med olika verksamhetsutövare inför inlämnande av ansökan. Då Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över de flesta av anläggningarna finns god kunskap och kompetens om processerna, vilket bidrar till att mark- och miljödomstolen får ett välgrundat yttrande inför beslut i sina mål.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsens tillsyn av miljöfarlig verksamhet omfattar i huvudsak massaindustrier, deponier, gruvor med tillhörande dammanläggningar och stålverk. Eftersom gruvor och stålverk är av större omfattning och innefattar komplex processindustri och att dessa verksamheter befinner sig i en expansiv fas, har Länsstyrelsen hanterat ett flertal ärenden vilka är komplicerade samt kräver skyndsam handläggning.

Verksamheten avseende tillståndsprövningar enligt miljöbalken har varit under ett extremt högt tryck. Det stora antalet prövningar som pågår parallellt är en situation vi inte tidigare har varit med om. Länsstyrelsen har därför omprioriterat resurser vilket har lett till att visst tillsynsarbete har nedprioriterats under året, främst den tillsyn som handlar om rådgivning och förebyggande arbete.

Tillsynsvägledning inom miljöfarlig verksamhet

Under året har vi löpande gett stöd och råd vid frågor från kommunerna. Vi har påbörjat arbetet med att ta fram en digital samarbetsyta för länets kommuner. Vi har genomfört en tillsynsvägledningsdag där aktuella frågor som rör miljöbalkens område tagits upp. Vi har även genomfört en digital hälsoskyddsträff där Folkhälsomyndigheten deltog. Vi har haft tre lunchwebbinarier där ämnen som berör arbetet mot avfallsbrottslighet tagits upp. På webinarier har även kommuner i Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län haft möjlighet att delta. I vår tillsynsvägledningsplan framgår att vi ska besöka ett antal kommuner varje år för att fördjupa vägledningen och genom detta förbättra vårt arbete. Kommunbesöken har under året inte utförts på grund av resursbrist, och en konsekvens av det är minskad rådgivning till kommunerna.

Inom arbetsområdet förorenade områden har vi fortsatt samarbetet med länsstyrelserna i norrlänen. Utbildningar för alla kommuner i länen genomförs i form av kortare föreläsningar över digitala plattformar. Länsstyrelserna delar på ansvaret för att arrangera utbildningspassen och årets pass handlade om nedlagda deponier. Under Länsstyrelsens tillsynsvägledningsdag informerades om en planerad huvudmannautbildning, verifierande provtagning av sediment och PFAS, statsstöds- och bidragsansökningar samt kommande webinarier inom tillsynsvägledning.

Brottslighet inom avfallsområdet

Länsstyrelsen har anordnat två LOS-träffar, Lokal operativ samverkan, med fyra deltagande kommuner, vilket har resulterat i att synliggöra avfallsbrottsligheten och inkludera den i det mer generella brottsförebyggande arbetet i länet. Länsstyrelsen har även arrangerat en träff för operativ tillsynssamordning med deltagande från tre kommuner, två länsstyrelser och Polismyndigheten. Träffen bedöms ha resulterat i kunskapsöverföring och ökad samordning för en mer ändamålsenlig regional tillsyn. Vidare har Länsstyrelsen arrangerat

en intern dialogträff med fokus på ökad samordning och effektivisering av myndighetens arbete mot miljö- och avfallsbrottslighet.

Tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter

Länsstyrelsen har genomfört den operativa tillsynen genom kontroller vid väg, landsgränser, på tullstationer och inom tullområdet, i anslutning till ro-ro-färja i hamn samt genom tillsynsbesök vid verksamheter. I de fall där verksamhetsutövare inte har följt lagstiftningen har vi vidtagit åtgärder i form av miljöstraffsavgifter, anmälningar om misstanke om brott samt exportförbud. Flera felaktiga transporter har även nekats klarering vid import till unionen av Tullverket efter information från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har arbetat för att utöka samarbetet med de samverkande myndigheterna inom området och därför anordnat ett digitalt REGSAM, Regionalt Samverkansmöte, där de flesta berörda myndigheterna deltog med representanter. Samverkanskontroller och insatser har under året genomförts med Tullverket, Polismyndigheten samt de finska och norska tullmyndigheterna, Tulli och Tolletaten.

Länsstyrelsen har genomfört Operation Midnight Sun 8 i Riksgränsen tillsammans med Tullverket, Tolletaten och Trafikpolisen Luleå. Länsstyrelsen har även deltagit under året vid Tullverkets kontrolloperation på Norgegränsen LOTS samt vid Polismyndighetens insats med att förebygga gränsöverskridande brottslighet i Östersjöområdet, Empact Trident i Umeå hamn.

Länsstyrelsens handläggare med tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter har deltagit i rollen som expert i Miljöstraffrättsutredningen (M 2022:04).

Utredningen har tagit fram förslag som direkt eller indirekt kan komma att beröra Länsstyrelsens verksamhet:

- Ökad sanktionsväxling inom miljöskyddsområdet. Detta kommer innebära att fler överträdelse för miljöskyddsrelaterade brott kommer att övergå till miljöstraffsavgifter. Detta gäller samtliga områden förutom gränsöverskridande avfallstransporter
- En nationell samverkansgrupp för miljöbrottsamverkan. Tre Länsstyrelser föreslås ingå: Skåne, Stockholm och Norrbotten
- En utökad vandelsprövning för att få bedriva miljöfarlig verksamhet

Förorenade områden

Länsstyrelsen har arbetat vidare med de pågående efterbehandlingsprojekt som är inne i utrednings- eller åtgärdsfas. Vi undersöker, utreder och riskklassificerar förorenade områden samt vidareförmedlar statliga bidrag för undersökning och sanering. Vi granskar även hur kommunerna tar hänsyn till förorenade områden i den fysiska planeringen.

Förorenade sediment

Under 2024 har Länsstyrelsen arbetat med inventering av sediment i enlighet med inventerings- och prioriteringsmetodiken RUFSS. Inledningsvis utfördes inventering fas ett inom vattenförekomster med potentiellt högst risk för föroreningsbelastning från både nedlagda och pågående miljöfarliga verksamheter. Prioriteringen genomfördes i samverkan med beredningssektariatet för vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen ansökte och beviljades bidrag för verifierande provtagning med avseende på sediment för 15 områden under 2024, men på grund av förskjutningar i tidsplanen genomfördes ingen provtagning under året. Anledningen till detta var bland annat att det inte finns några certifierade provtagare för sediment i Norrbotten samt att det inledningsvis saknades tydlig beskrivning av förväntningar och tillvägagångssätt för arbetet. Vi har även lämnat en sammanställning över uppgifter om fiberbankar och fiberrika sediment i länet till Vattenmyndigheten.

Tillsyn av förorenade områden

Pågående verksamheter arbetar med utredningar och åtgärder enligt verksamhetsutövarnas framtagna handlingsplaner för förorenade områden. Tillsyn har även genomförts vid nedlagda verksamheter som omfattas av Länsstyrelsens tillsynsansvar. Länsstyrelsen har handlagt ett antal anmälningar om avhjälpandeåtgärder inom förorenade områden under 2024.

Målsättningar i tillsynsplanen under 2024 var att påbörja arbetet med att ta fram en handlingsplan för tillsyn av förorenade områden, inventera historisk PFAS-användning vid Länsstyrelsens pågående tillsynsobjekt samt att fastställa en rutin för handläggning av §28-anmälningar. Arbeta med att ta fram en handlingsplan har påbörjats och en rutin för handläggning av §28-anmälningar har fastställts. Arbetet med inventering av historisk PFAS-användning har påbörjats men inte färdigställts och kommer därför fortgå under 2025.

Resultatbedömning

Sammantaget bedöms resultatet inom verksamhetsområdet som gott.

Länsstyrelsens uppgifter och uppdrag inom naturvård och miljöskydd är omfattande och resultatbedömningen för de många ingående verksamheterna varierar stort. Nedan följer mer ingående bedömningar för delar av verksamheten.

1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv

Trots rådande förutsättningar med försenad nationell lagstiftning och föreskrifter har arbetet med dricksvattendirektivet drivits framåt, vilket bland annat resulterat i att arbetet med riskbedömningar har påbörjats för grundvatten. Bedömningen är därför att vattenmyndigheterna och länsstyrelserna har uppnått ett utmärkt resultat i arbetet med att implementera dricksvattendirektivet i Sverige.

1B5 Redovisa bedömning av kriterier kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten

Resultatet bedöms som gott. Vattenmyndigheten har under året arbetat med normöversynen, där bland annat Svenska kraftnät och Energimyndigheten fått i uppdrag och även genomfört en analys av påverkan på vattenkraftens förmågor, utifrån olika åtgärdsscenarioer framtagna av Vattenmyndigheten. Slutförandet av normöversynen har dock inte kunnat genomföras under 2024 på grund av att vi avvaktar eventuella lagändringar till följd av promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning (KN2024/01642). När förutsättningarna och reglerna är färdigställda avser Vattenmyndigheten att slutföra normöversynen och därefter gå ut på samråd med förslag till nya normer.

1D3 En hållbar rennärning och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Verksamheten har gjort framsteg men har fortsatt utvecklingsbehov. Målet är att förvaltningsverktyget ska kunna användas för att utvärdera de åtgärder som vidtas för att begränsa de förluster som rennärningen har och som orsakas av stora rovdjur. Fungerande och regelbundna samråd är också en förutsättning för att skapa förtroende för förvaltningen som utgör en grund för en hållbar rennärning och rovdjursförvaltning. Resultaten från genomförd enkät kommer också att ligga till grund för framtagandet av den vägledning till hur förvaltningsverktyget ska användas i rovdjursförvaltningen, något som efterfrågats i tidigare enkäter.

Bidrag för lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt (LONA och LOVA)

När det gäller handläggningen av LONA-ärenden har arbetet skett på ett tillfredställande sätt, utifrån givna förutsättningar och medel har bidrag kunnat betalas ut enligt plan. Dock är det en utmaning att LONA-bidraget inte längre kan användas för att understödja lokalt arbete för att nå friluftslivsmålen och miljömålen.

Gällande LONA våtmarksbidraget har söktrycket historiskt varit lågt i Norrbotten, men har nu börjat öka. Informationsinsatserna som har påbörjats under året har gett gott resultat inför kommande år då ansökningarna har ökat i omfattning och överstiger de medel vi har att dela ut i länet.

Vad gäller LOVA-bidraget så har intresset för att söka medel ökat de senaste åren. Projekteten som inkommit har lett till minskat kväve och fosfor i recipient och återställda vattendrag i länet.

Invasiva främmande arter

För arbetet mot invasiva främmande arter bedömer vi att det finns utvecklingsbehov vad gäller samverkan mellan flera aktörer för gemensamma bekämpningsinsatser. Vi ser ett behov av att samordningen inom länet för bekämpning av exempelvis jättbalsamin behöver växlas upp, dels genom gemensam planering, dels genom ekonomiskt stöd till bland annat kommunerna.

Rovdjursinventering

Verksamheten har uppnått ett gott resultat. Detta presenteras separat i årlig inventeringsrapport för rovdjur. Främsta framgångsfaktorn för 2024 är förändrad inventeringsmetodik för järv till DNA-insamling i stället för dokumentation av lyor.

Förvaltning av skyddade områden

Förvaltning av skyddade områden är otillfredsställande. Det finns ett stort behov av underhåll av anläggningar samt tillgängliggörande och naturvårdande skötsel. Behovet kommer att fortsätta växa allt eftersom det bildas nya skyddade områden i hög takt de kommande åren. Länsstyrelsen konstaterar att de ekonomiska resurserna de senaste åren inte täcker behoven som finns.

Förvaltning av statliga leder är under utveckling. Nya inventerings- och upphandlingsmetoder samt nya arbetsmetoder för att hantera broar är lovande och ger förutsättningar att komma i kapp upprustningsskulden inom den närmaste perioden. Detta under förutsättning att det finns tillräckligt med medel att tillgå.

Tillsyn områdesskydd

Resultatet av tillsynen är att Länsstyrelsens personal varit synliga ute i terrängen i stora delar av länet. Vi har arbetat med synlighet och information till dem vi har mött. Samverkan med polisflyget har gjort att vi fått mycket synlighet samt att vi kunnat dra nytta av våra olika kunskapsområden. Det faktum att Polismyndigheten och Länsstyrelsen har ett nära samarbete ger även ett gott signalvärde till allmänheten. Totalt sett bedöms verksamheten ha fortsatt utvecklingsbehov. Resultatet är starkt påverkat av tillgängliga resurser. Medelstilleddning för tillsyn är inte tillräcklig för att klara av att leverera på de uppdrag som Länsstyrelsen ansvarar för.

Prövning och tillsyn för skydd av natur

Den ändring av arbetssätt med naturtillsyn som gjordes i början av året är ett steg i rätt riktning. För att kunna genomföra mer planerad tillsyn behöver rutiner och mallar utarbetas som effektiviserar tillsynsarbetet. En ytterligare omfördelning av arbetstid från prövning till tillsyn kommer även att genomföras inför 2025 för att allokera mer tid till tillsynsarbetet. Tillsynsarbetet bedöms ha ett utvecklingsbehov.

Artskydd

Det finns ett utvecklingsbehov vad gäller artskyddsarbetet i länet. Samhällsomvandlingen som sker i länet medför ökad arbetsbelastning samtidigt som myndigheten ska effektivisera sin handläggning. Det är mycket som händer samtidigt och flera parallella processer pågår som måste samordnas inom Länsstyrelsen, vilket kräver mer resurser. Länsstyrelsen når inte riktigt upp till målen då omfattningen på arbetet med artskydd tar mycket tid. För att målet med arbetet ska uppnås fullt ut krävs tid till att uppdatera sig med gällande praxis, tid för kalibrering inom Länsstyrelsen samt en bra samordning mellan de olika processerna. Detta för att i förlängningen arbeta transparent och likriktat gentemot både interna och externa aktörer samt ha verksamhetsutövare och länets innevånars förtroende.

Samråd naturmiljö (12:6)

Resultatet uttryckt i handläggningstid är inte gott eftersom nära hälften av ärendena inte avgörs inom sex veckor. Om resultatet i stället uttrycks som förebyggande skydd för naturmiljön, det vill säga syftet med samrådet, så bedöms resultatet som gott eller tillfredställande. En mer gedigen utredning och mer kompletterande information från verksamhetsutövaren för de mer komplexa verksamheterna och åtgärderna kan förväntas medföra mindre skada på naturmiljön.

Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram för vatten 2022–2027

Vattenmyndigheten bedömer resultatet av arbetet som gott, då uppföljningen av åtgärdsprogrammet har lett till ett flertal både skriftliga och muntliga informationsinsatser utifrån de sammanställda resultaten i syfte att öka åtgärdstakten. Vattenmyndigheten har exempelvis deltagit och genomfört ett flertal insatser i form av webinarier och informationsträffar mot länsstyrelser och kommuner i distriktet samt genomfört myndighetsdialoger med ett flertal centrala myndigheter under året, där resultatet av sammanställningarna redovisats och kunnat diskuteras.

Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning

Granskningen av kommunalt beslutade strandskyddsdispenser har uppnått ett utmärkt resultat. Samtliga beslut har hanterats inom lagstadgad handläggningstid. I de beslut som vi

efter överprövning har upphävt, där sökande överklagat till domstol, har domstolen i samtliga fall delat vår bedömning.

Tillsynsvägledningen till kommunerna har också uppnått ett utmärkt resultat.

Resultatet av den löpande tillsynsvägledningen tillsammans med anordnade dialogmöten bidrar till ökad effektivitet och rättssäkerhet, samt fortsatt god dialog i vårt stöd och vägledning till kommunerna. Vår tillsynsvägledning bidrar också till en ökad kunskap om strandskyddet.

1A5 Förorenade områden inkl. PFAS

Inom arbetet med att verka för att fler bidrags- och statsstödsansökningar ska lämnas in bedöms resultatet som gott, resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen. Vi har fått in en ansökan från en kommun under året och har flera pågående saneringsprojekt.

Arbetet med PFAS bedöms som otillfredsställande, resultaten når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen. Av de 20 objekt vi ansökte om verifierande provtagning för under 2024 har provtagning endast genomförts vid två objekt. Nya objekt identifierades med hjälp av svaren från enkäten som skickades ut till länets kommuner. Dessa objekt kunde sedan läggas in i portalen för arbete med förorenade områden.

1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljö kvalitetsnormer inom NAP

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som hittills utförts har lett till ett gott resultat även om arbetet ännu är i ett tydligt utvecklingsskede. Det arbete som bedrivs i den nationella arbetsgruppen och det kulturmiljöunderlag som tas fram som en del av nulägesbeskrivningarna inför NAP, eller under samverkan inför prövning enligt NAP, kommer framöver att leda till större fokus på dessa frågor i vattenförvaltningsarbetet. Arbetsgruppens arbete bör dels leda till förtydliganden kring hanteringen av kulturmiljö i vattenmyndigheternas uppdrag till länsstyrelserna, dels vid åtgärdsplanering.

Nationell plan för omprövning av vattenkraft och översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden

Trots de svårigheter som uppstått på grund av förlängd paus och otydlig vägledning för delar av arbetet bedöms verksamheten ha uppnått ett gott resultat. Detta då arbetet med pågående prövningar, samverkansprocesser och förberedelser för fortsatt arbete med normöversyn i pågående och kommande prövningar kunnat fortsätta och delvis slutföras. Trots pausen har också flera anläggningar efter slutförd samverkansprocess lämnat in ansökningar om moderna miljövillkor.

Förorenade områden

Förorenade sediment

Arbetet med förorenade sediment bedöms som otillfredsställande, resultaten når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen. Detta då ingen verifierande provtagning kunde genomföras under året och inventering skett endast i begränsad omfattning. Det arbete som genomförts under året utgör dock en bra grund till kommande arbete under 2025.

Tillsyn av förorenade områden

Verksamheten har uppnått gott resultat och når i all väsentlighet de uppsatta målen. Privatfinansierade efterbehandlingsåtgärder och utredningar har genomförts vid ett flertal av Länsstyrelsens tillsynsobjekt. Målsättningarna i tillsynsplanen har till största del uppnåtts.

Tillsynsvägledning

Utbildningsinsatserna har gett gott resultat och ökat kompetensen hos kommunerna och även bidragit till en mer enad tillsyn. Tillsynsvägledningsdagen ger kommunerna möjlighet att skapa kontakter vilket kan leda till en ökad samverkan, något som är särskilt viktigt för de mindre kommunerna.

Tillsynsvägledningen kopplat till förorenade områden har genomförts i planerad omfattning med gott resultat. Den huvudmannutbildning som var planerad att genomföras under året fick dock ställas in på grund av bristande intresse från kommunerna.

Tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter

Tillsynen har uppnått ett gott resultat genom att samarbetet med de samverkande myndigheterna inom området har fungerat väl. Detta är en förutsättning för att fysiskt kunna stoppa och genomföra kontrollerna av de gränsöverskridande avfallstransporterna.

Avfallsbrottslighet

Arbetet har gett gott resultat genom att synliggöra avfallsbrottsligheten och inkludera den i det mer generella brottsförebyggande arbetet i länet och genom ökad samordning för en mer ändamålsenlig regional tillsyn. Även ökad samverkan och samarbete med Länsstyrelsen i Västerbottens län har skett.

Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
4§ p3 I utpekade län göra utredningar om allmänna fiskeintresset enligt 22 kap. miljöbalken	Länsstyrelseinstruktion
16§ Delegation för rennärlingsfrågor	Länsstyrelseinstruktion
1A7 Genomförande av den strategiska planen inom jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Regleringsbrev
1A8 Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin	Regleringsbrev
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Regleringsbrev
1D4 Långsiktigt hållbar rennärling	Regleringsbrev
1D5 Renbetesavtal	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för nya jordbrukspolitik.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd och arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjud kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Ansvara för handläggning av jordförvärsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.

- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för fiskepolitiken är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka målluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen driver den regionala livsmedelsstrategin med arbetsnamnet Nära Mat, där visionen är ”Mer norrbottnisk mat på tallriken”. I strategin finns förutom visionen sex strategiska mål, samt en handlingsplan för åren 2022–2025 med föreslagna åtgärder för genomförandet. Den regionala strategin är i linje med den nationella livsmedelsstrategin men innehåller regionala anpassningar som bedömts nödvändiga.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	33,6	37,6	34,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	18,6	20,9	19,6
Antal årsarbetskrafter män	14,9	16,7	15,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	5 369	5 443	6 666
Antal beslutade ärenden	6 408	4 109	8 009
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	27	18	69
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	46 549	48 746	43 063
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	16 976	16 195	12 330

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Antalet beslutade ärenden är på en mer normal nivå efter att ha minskat kraftigt under 2023. Antalet ej beslutade ärenden äldre än två år skiftar med enstaka ärenden mellan åren. De flesta härrör till ärenden med ursprung i Jordbruksverkets system och beror på att ärendena finns hos Jordbruksverket för support eller att det finns en pågående överklagansprocess.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	2024	2023	2022
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%) ¹	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ²			8,0	8,9
Areal betesmarker och slåtterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket		1 203	1 508	10 440
Sammanlagda antalet renar i vinterhjord i förhållande till högsta tillåtna antalet (%) ³	En hållbar rennäring i balans med betesmarkernas produktionsförmåga	Rennäring	Samebyarnas årliga renlängder och fastställda högsta renantal ⁴			73,62	74,32

1 A7 Landsbygdsprogrammet och Strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik

Jordbrukarstöden

Under året lämnades 1 036 ansökningar in via SAM (samlad ansökan om jordbrukarstöd), vilket är en minskning med tio ansökningar jämfört med ifjol. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer vilket innebär att antal stöd som söks är betydligt fler. Jordbrukarstödens utbetalningar för 2023, delvis utbetalade under 2024, har uppgått till totalt 146 032 693 kronor.

Under 2024 har kontrollverksamheten utfört 35 djurbaserade kontroller och 54 arealbaserade kontroller. Av dessa var sju fullständiga grundvillkorskontroller där samtliga verksamhetskrav och normer kontrollerats. Kvalitetsgranskning (QA) av resultat från markuppföljningen/ satellitanalysen har genomförts hos nio lantbrukare. Antalet arealkontroller har minskat sedan föregående år till följd av markuppföljning via satellitanalys. Det beror också på att urvalet av kontroller förändrats i samband med övergången till Strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik.

¹ Det saknas färdig statistik för 2024 när det gäller ekologiskt brukad mark. I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2023. Siffrorna i årsredovisning 2023 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2024.

² Jordbruksverkets statistikdatabas.

³ Redovisas endast av Norrbotten, Västerbotten och Jämtland. Uppgiften om antalet renar i vinterhjord avser resultatet från den senaste renräkningen. Renräkningen sker årligen under perioden oktober – februari och redovisas till länsstyrelsen senast 1 juli innevarande år.

⁴ Länsstyrelsens register.

Antal ärenden äldre än två år fortsätter att minska. De ärenden som finns kvar beror fortsatt på väntan på support från Jordbruksverket eller att det pågår överklagningar. Dessa ärenden tillhör det gamla Landsbygdsprogrammet och många härstammar från den brist på IT-funktionalitet och de utmaningar som fanns med driftsättning under de första åren av Landsbygdsprogrammet. Det finns en viss risk att ärenden kan få lång handläggningstid även avseende Strategiska planen, exempelvis har IT-funktionalitet för återkrav från år 2023 inte driftsatts fullt ut.

Den nya programperioden har inneburit förändringar som bidrar till att öka måluppfyllelsen för programmet, bland annat med möjligheten att ändra SAM-ansökan under året för att anpassa ansökan efter utfall. Länsstyrelsen har bistått Jordbruksverket i arbetet att tolka och granska satellitbilder för vidareutveckling av arbetet med de digitala kvalitetsbedömningarna.

Följande åtgärder har prioriterats under året för att underlätta för stödsökare att förstå och få svar på individuella frågor, men också för att bidra till att öka måluppfyllelsen:

- Länsstyrelsen hade inför öppnandet av SAM en informationsdag där både konsulter och lantbrukare kunde delta digitalt
- Stödsökare har haft möjlighet att besöka Länsstyrelsen i Luleå för att ställa frågor eller få teknisk hjälp med SAM-Internet
- I samarbete med övriga länsstyrelser ingår vi i En väg in (EVI) med gemensam telefonväxel öppen hela året för att snabbt komma i kontakt med handläggare och få svar på sina frågor samt få teknisk support för SAM-ansökan

Norrbotten är ett län med få ansökningar av jordbrukarstöd och arealer i förhållande till övriga Sverige. Handläggningskostnaderna är relativt höga i Norrbotten, vilket till stor del kan förklaras av länets storlek som innebär längre resor, både med bil och till fots.

Projekt och investeringsstöd till jordbruks- och trädgårdsföretag

Inom projekt- och investeringsstöd har antalet inkomna ansökningar om stöd under året varit rekordlåg. Totalt har endast 19 ansökningar inkommit, varav elva var företagsstödsansökningar. De flesta ansökningar gäller investeringar i stallar. Investeringar i täckdikning, minskade ammoniakförluster och ny teknik har helt uteblivit, detsamma gäller ansökningar om investeringar i vattenvårdsåtgärder. Handläggningstiderna inom projekt- och företagsstöd, både inom Landsbygdsprogrammet 2014–2020 och Strategisk plan 2023–2027, ligger i genomsnitt under målet. Genomsnittlig handläggningstid för ansökan om utbetalning i Landsbygdsprogrammet, stöd i Strategisk plan och betalning i Strategisk plan ligger 69 procent, 45 procent och 58 procent under maximala handläggningstiden.

Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027

Länsstyrelsernas chefsnätverk för lantbruk och landsbygd, LD21, träffas regelbundet för att tillsammans utveckla genomförandet och samordningen av Strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik mellan länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har stärkt sin samordning av arbetet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 genom samsamarbetsstrukturen (SamS) där alla 21 länsstyrelser ingår. Syftet är att åstadkomma ett effektivt genomförande av politiken där likabehandling och rättssäkerhet står högt, likaså trygghet inom stödhandläggningen.

Genom SamS har fokusområden med åtgärder inom ökad effektivitet och samordning för Strategisk plan 2025 tagits fram.

Inom projekt- och investeringsstöden har webinarium arrangerats för handläggning av åtgärden ökad konkurrenskraft för att ge handläggarna bättre beslutsstöd. Vidare har ett arbete om synkronisering av länsstyrelsernas ansökningsomgångar inom projekt- och investeringsstöden genomförts i syfte att nå ökad målstyrning. Detta har gjorts i samverkan med lantbruksnäringens företrädare.

För samtliga ärendetyper inom den strategiska planen har länsstyrelserna skapat forumgrupper för frågor och svar för handläggare, med eskaleringsfunktion för olösta frågor eller sådant som behöver tas vidare till Jordbruksverket i ändamål att snabba på ärendehandläggningen.

Länsstyrelserna har genomfört en samordnad satsning för att minska ärendebalanserna som fanns inom jordbrukarstöden i landsbygdsprogrammet för att få ut äldre ärenden som inte tidigare kunnat hanteras i Jordbruksverkets IT-system. Handläggare från flera länsstyrelser arbetade med ärenden hos de länsstyrelser som hade flest ärenden kvar. Satsningen innebar en hög grad av måluppfyllelse och inför 2025 finns endast en mindre mängd äldre ärenden kvar. Dessa kommer att hanteras första kvartalet 2025.

Länsstyrelserna har även startat ett liknande arbete kring avslutandet av projekt- och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet för att nå ett högt budgetutnyttjande och minimera att stöd inte kommer att hinna betalas ut innan programperiodens slut. Länsstyrelsen Norrbotten är en av de länsstyrelser som erbjuder handläggning av utbetalningar till andra län med hög arbetsbelastning.

Kompetensutveckling inom CAP

Länsstyrelsen driver ett antal egna projekt med medel för kompetensutveckling inom flera av de områden där det finns stöd, till exempel konkurrenskraft, fler jobb och olika miljöåtgärder. Många av dessa har stöd från landsbygdsprogrammet och kommer att avslutas kring årsskiftet 2024/2025. Oftast upphandlar Länsstyrelsen konsulter som bedriver kompetensutvecklingen i projekten.

- Inom Greppa Näringen har rådgivning kunnat erbjudas av upphandlade aktörer inom totalt 27 olika rådgivningsmoduler. Intresset har tyvärr varit ganska lågt hos lantbruksföretagen. Ett nytt projekt i Strategiska planen har startat under året, där fokus ligger på att försöka öka deltagandet
- Ett rikt odlingslandskap erbjuder kompetensutveckling inom betes- och slåtterängar. Lieslätterkurserna som genomförs på olika platser i länet har fortsatt stor efterfrågan. Samtliga kurser var fullbokade med väntelista då intresset var stort. Det visar att det finns ett intresse att hålla Norrbottens marker öppna. Detta är extra värdefullt med tanke på den utveckling som finns i lantbruksbranschen, med färre företag och marker som växer igen
- Tidningen Norrbruk har givits ut med fem nummer under året och detta projekt är ett samarbete med Länsstyrelsen Västerbotten. Tidningen går ut till cirka 6 400 mottagare i de båda länen och den primära målgruppen är lantbruksföretagare och landsbygdsboende. Tidningen är en viktig kanal för att nå ut med aktuell information om stöd, regeländringar och informationstillfällen, men också för att visa på vilka möjligheter som finns inom de gröna näringarna, med goda exempel från framgångsrika entreprenörer och företagare

- Inom projektet Hållbar livsmedelskompetens i skolan har det genomförts besök på förskolor, grundskolor och gymnasieskolor på olika platser i Norrbotten. Ett undervisningsmaterial är under framtagande, vilket ska hjälpa lärare i grundskolor att bidra till kunskap om livsmedelsproduktionen i Norrbotten
- Projektet Ökad odling och hållbar konsumtion arbetar för att produktionen av bär och grönsaker ska öka i Norrbotten. Under året har 17 trädgårdsföretag, varav fem är nyetablerade, besökts vid totalt 26 tillfällen där lösningar på olika problem och förbättringar i odlingssystemen diskuterats. Inom projektet har en kurs i grönsaksodling genomförts med 30 deltagare. Dessutom har 13 föreläsningar om hållbar mat och hållbar odling samt fältvandringar i grönsaks- och jordgubbsodling med ett 40-tal deltagare genomförts. Alla dessa insatser är värdefulla då trädgårdsnäringen är ganska liten i Norrbotten, samt att det handlar om produktion av livsmedel som kan gå direkt till konsument utan att behöva omvandlas i ett djur
- I projektet Företagslyftet ligger fokus på att utveckla företagare inom strategisk företagsledning och målgrupp är landsbygdsföretagare i Norrbottens län. Grunden i projektet är att genomföra en ERFA (erfarenhetsutbildning) uppdelat i olika företagsgrupper med totalt 30 deltagare. Utöver detta har också företagsbesök skett, konferens- och workshop med 25 deltagare samt webinarier (cirka 120 deltagare) där olika delar i företagsledning har berörts. Målet med projektet är att höja nivån på företagandet hos primärproducenterna, dock är det ännu för tidigt att se vilka effekter projektet har medfört.

Norrbottens Livsmedelsstrategi Nära Mat

1A8 Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin

Norrbottens livsmedelsstrategi Nära Mats arbete är till stor del strategiskt och kommunikativt. Arbetet sker i projektform och det finns ett kansli med en samordnare, projektekonom och kommunikatör. Samordnaren håller löpande dialoger med näringslivet, akademien, kommuner, regionala och nationella myndigheter, regioner, organisationer och föreningar. En viktig del i att förankra strategin och skapa utveckling enligt handlingsplanen är delaktighet i olika projekt och initiativ. Nära Mat ingår i styr- och referensgrupper inom ett antal livsmedelsprojekt i länet, till exempel Business Boost Academy (Nyföretagarcentrum norr), Fler jobb inom livsmedelsutveckling (Bodens kommun), Försörjningsbalans (Piteå kommun), Arctic Food Arena (Gällivare kommun) och CHARM-fabriken (Älvsbyns kommun). Det finns ett nära samarbete mellan Nära Mats samordnare och handläggarna för projekt- och investeringsstöd vid Länsstyrelsen vilket har visat sig skapa bra förutsättningar för att få i gång fler projekt. I den utlysning för samarbete som var öppen under vintern 2024 kunde hela beloppet beviljas till externa aktörer, något som normalt sett kan vara svårt med de begränsade antal aktörer som finns i länet. Samarbetet säkerställer även att de livsmedelsprojekt som Länsstyrelsen driver representerar olika mål i handlingsplanen.

Under 2024 har beredskapsfrågan ökat i omfattning och Nära Mat har därför arbetat mer aktivt med detta område. Det har till exempel inneburit att många kommuner vill öka sin kännedom om den regionala livsmedelsstrategin. Den beredskapsövning som genomfördes i slutet av 2023 har fått stort genomslag nationellt under året. Samordnaren har deltagit som föreläsare till flertalet kommunala beredskapsdagar, på Landsbygdskonferensen i Pite älvdal, Landsbygdsforum och på Formas frukostsamtal. Deltagandet i olika aktiviteter under

beredskapsveckan har ytterligare bidragit till ökad kännedom om den regionala livsmedelsstrategin.

Nedan beskrivs ett urval av ytterligare aktiviteter som genomförts:

- Nära Mat har under året initierat nätverk för samverkan kring måltidsturism där livsmedelsnäringen kopplas ihop med besöksnäring, som bland annat resulterat i ett pågående samarbetsprojekt med fokus på norrbottnisk matkultur
- Nära Mat har under året initierat ett samarbete med Region Norrbotten och kommunerna inom kompetensförsörjning för livsmedelssektorn, som bland annat resulterat i ett pilotprojekt med Haparanda kommun inför rekryteringsmässan Emigration Expo i Hauten, Nederländerna
- Under året har Nära Mat etablerat en expertgrupp med representanter från livsmedelskedjan. Nära Mat och Region Norrbotten arrangerade tillsammans en workshop inför uppdateringen av den regionala utvecklingsstrategin på temat livsmedel för expertgruppen
- Norrbotten medverkar som aktiv part i det nationella projektet När krisen eller kriget kommer - beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel som finansierats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Projektets mål är att genom analys, lösningshantering, information och kompetensutvecklingsåtgärder bidra med ökad förmåga till beredskapsplanering inom primärproduktionen

Ängs- och betesmark

Ängs- och betesmarksinventering

Under året har ingen inventering genomförts då den föreslagna budgettilldelningen inte bedömdes räcka för att utföra arbetet på ett tillfredställande och effektivt sätt. Att inventering uteblivit betyder att underlag över de värdefulla markerna i länet blir sämre och riskerar att inte fångas upp vid olika typer av prövningar eller andra markanvändningsärenden. Det ger också en felaktig bild av länets marker i ett nationellt sammanhang och riskerar exempelvis att påverka tilldelning av medel för restaurering negativt då underlag saknas. Förhoppningen är att genomföra inventeringen från 2025 igen, då behovet att identifiera ängs- och betesmarker i Norrbotten fortsatt är stort och att det inte finns ett fullständigt material över vilka marker som finns i länet.

Stöd för skötsel av vissa ängs- och betesmarker samt hävdade träd

Stöd för bland annat restaurering av betesmarker och slåtterängar ingår sedan 2023 i ett nationellt stöd, finansierat av Naturvårdsverket. Under 2024 tilldelades Länsstyrelsen medel för restaurering, däremot fanns inget system för ansökan om stöd eller för att handlägga det. Dessutom beslutades föreskriften som reglerar stödet först under juni, vilket försenade processen. Trots det kom totalt 15 ansökningar om stöd in. Totalt beviljades stöd till åtta ansökningar, omfattande totalt 10,5 hektar och cirka 75 000 kronor kunde betalas ut under året.

Behörighetsutbildningar växtskyddsmedel

Under 2024 har behörighetsutbildningar inom användning av växtskydd anordnats av Länsstyrelsen i Gävleborgs län, där även verksamma i Norrbotten kunnat delta. Grundkursen är som tidigare förlagd till Umeå. Samverkan med Länsstyrelsen Gävleborg

bidrar till en kostnadseffektiv hantering av utbildningen och ökar tillgängligheten till fler tillfällen för fortsättningskurser, vilka ges på distans.

Tillsyn och tillstånd

Tillsyn av flyghavre och potatiskräfta

Potatiskräfta har inte förekommit i Norrbotten på flera år och inga rapporter om förekomst finns i år heller. Flyghavre inventeras i samband med övriga arealkontroller. Förekomsten är generellt låg, men det finns vissa bestånd i länet.

Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken

Vid utgången av 2024 fanns 464 dödsbon med registrerat innehav av lantbruksfastighet i länet. Det finns inget effektivt sätt att administrera den stora ärendevolymen och det tar därför oproportionerligt mycket arbetstid i anspråk, vilket leder till högre kostnader än vad det skulle behöva göra om det fanns ett effektivare arbetssätt.

Länsstyrelsen beslutade om 71 förelägganden och vitesförelägganden till dödsbon som närmade sig eller hade passerat de fyra år som ett dödsbo får inneha en lantbruksfastighet. Av dessa har elva vitesförelägganden skickats vidare till förvaltningsrätten för utdömande av vite. I de fall där förvaltningsrätten avslagit begäran om utdömande av vite har Länsstyrelsen haft stora svårigheter att nå företrädare för dödsboet och att delge förelägganden med de vanliga delgivningsmetoderna.

Antalet dödsbon med lantbruksfastigheter som av olika anledningar är betydligt äldre än fyra år har genom särskilda insatser tidigare år minskat avsevärt men uppgår fortfarande till knappt 50. Dessa ärenden är tidskrävande. Ofta är det många delägare i dödsboet, det kan vara dödsbon i flera generationer och det är inte ovanligt att arvingarna är oense om hur fastigheten ska skiftas.

Tre av länets 14 kommuner, Gällivare, Kiruna och Pajala, står tillsammans för mer än 57 procent av de gamla (> 4 år) dödsboägda fastigheterna. Flera av länets allmänningsskogar upplåter jakt till alla dödsbodelägare på fastigheter som ägts av allmänningsmedlem, utan bortre tidsgräns. Detta kan eventuellt bidra till att minska viljan att avveckla dödsboets fastighetsinnehav i dessa kommuner. I riktigt gamla ärenden har Länsstyrelsen mycket svårt att utföra tillsyn enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken (1958:637) utan att det kräver orimliga resurser.

Jordförvärvstillstånd för lantbruksfastigheter

Under det gångna året har Länsstyrelsen hanterat 200 ansökningar angående jordförvärvstillstånd för lantbruksfastigheter. Av dessa har Länsstyrelsen bifallit 183 ansökningar, övriga ärenden har antingen avvisats eller avskrivits. Antalet ansökningar för året är i paritet med fjolårets ansökningar.

1D2 Förvaltning av nyttjanderätter för jakt, mark och fiske på statens mark ovan odlingsgränsen

Upplåtelse älgjakt

Måluppfyllelsen för Länsstyrelsens upplåtelsejaktlag är sett till licenstilldelningen låg då det finns en stor skillnad mellan tilldelade älgar och fällda älgar. Måluppfyllelsen för jaktåret 2024/2025 ligger runt 57 procent av tilldelade älgar som fällts, vilket är i paritet med de cirka 54 procent för jaktåret 2023/2024. Andelen tjurar som fällts är betydligt högre än andelen kor, 74 procent jämfört med 26 procent. Även andelen kalv som fällts är låg i förhållande till andelen vuxna, 34 procent jämfört med 66 procent. En alltför sned könsfördelning och en ung älgstam har en negativ inverkan på älgstammens kvalitet. Första kalvningen infaller oftast mellan 2,5 till 4,5 års ålder och beror till stor del på hur stor och tung kvigan är. En högre medelålder hos tjurarna gör att hondjuren brunstar tidigare.

Det finns flera anledningar till en låg måluppfyllnad vad gäller avskjutning, dels ligger många jaktområden på otillgängliga platser där det kan krävas båt för att ta sig till jaktområdet och i stora delar är vägnätet bristande, vilket är ett problem då otillgängligheten gör att uttransporten av fäلت vilt blir arbetskrävande och potentiellt kostsam om uttransport med helikopter krävs.

Skillnaden i avskjutning mellan kor och tjurar samt vuxna och kalvar beror sannolikt på att jägarna aktivt väljer att avstå från att skjuta kor och kalvar i en högre grad, vilket kan vara ett försök från jägarna att förhindra älgstammens nedgång. Det finns även andra faktorer som föranleder en låg kalvavskjutning, exempelvis att många jaktområden ligger otillgängligt till, vilket gör att arbetet med att ta reda på en kalv inte alltid ses som motiverat. Även vädret har en stor inverkan på jaktresultatet.

Det har inkommit ungefär samma antal ansökningar gällande förändring av upplåtelsejaktlagens sammansättning, 68 ansökningar inför jaktårets 2024/2025 års älgjakt, jämfört med 67 inför 2023/2024.

Upplåtelse småviltsjakt

Småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen är framför allt inriktad mot dalripa, men även fjällripa, tjäder och orre. Den totala ytan som upplåts för småviltsjakt motsvarar 48 020,28 km². I Norrbottens län var det 16 804 aktiverade jakt dagar under jaktåret 2023/2024, en minskning med 10 procent. Av de som löst jaktkort kommer 35,5 procent från ett annat nordiskt land och 10,5 procent ifrån ett sydeuropeiskt eller utomeuropeiskt land.

Tidigare kunde en utländsk jägare ansöka om närmare anknytning för att få tillgång till jakt ovan odlingsgränsen i alla fjällän under perioden 25 augusti - 15 september. Från och med 2023 har länsstyrelserna gemensamt beslutat att varje län ska ta beslut om närmare anknytning på länsnivå. Den ändrade ärendegången har medfört ett ökat antal ansökningar till Länsstyrelsen Norrbotten. Antalet ansökningar om möjlighet att bedriva småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län under perioden 25 augusti till 15 september uppgick till 106 under 2024.

Beslut om avlysning av småviltsjakt sker med hänsyn till renskötseln 32 § andra stycket rennäringslagen (1971:437). Under 2024 infördes en ny ärendegång för avlysningar av

småviltsjakt som innebär att Länsstyrelsen tar beslut om avlysning av småviltsjakt till skillnad mot tidigare år då tjänsteanteckning förts. Länsstyrelsen håller kontakt med berörd sameby för att anpassa det avlysta området utifrån behov. Det är ett adaptivt förhållningssätt som ställer krav på dialog och medför att det snabbt går att anpassa jaktkartan i den webbaserade tjänsten NatureIT efter behov. Utöver de årligen återkommande avlysningarna har Länsstyrelsen beslutat om sju avlysningar under 2024.

Länsstyrelsen i Norrbottens län arbetar årligen med tillsyn av småviltsjakt för att se till att regler efterlevs. Det är en stor utmaning att upptäcka de jaktbrott som sker och Länsstyrelsen är till stor del beroende av tips från allmänheten. Under 2024 har Länsstyrelsen arbetat med strategisk kommunikation för att nå ut med information om allmänna villkor för småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen.

Kommunikationsarbetet avser även att vidareutveckla samarbete med aktörer i länet som i sin tur kan utveckla det interna arbetet kring frågor som god jaktetik. Under året har Länsstyrelsen träffat olika aktörer, däribland småviltsjägare och representanter för fågelhundsklubbar i Norrbotten, och arbetat med kommunikationsinsatser för att nå ut till svenska och utländska jägare. Insatserna resulterade i en affisch med QR-kod till "allmänna villkor för småviltsjakt" på olika språk. Dessa har placerats på olika platser i länet i samband med tillsynsverksamhet. En kort film har tagits fram med möjlighet att texta på olika språk. Filmen visar ripinventeringen i Norrbotten och behandlar god jaktetik, svensk lagstiftning kring småviltsjakt samt journummer vid misstanke om jaktbrott. Även hur informationsskyltarna ser ut framgår liksom var ytterligare information finns att tillgå. Materialet som tagits fram har använts under Länsstyrelseveckan i Luleå och finns tillgängligt för sociala medier och mässor.

Årets ripinventering visar på fortsatt stigande inventeringsresultat inom samtliga inventerade lokaler medan antalet observerade kycklingar för 2024 minskat något, vilket tyder på att det kan vara en utdragen period med god tillgång på ripa där kulmen inte nåtts ännu. Ripstammen förutspås minska då kulmen uppnåtts eftersom populationen är cyklisk i sin natur. För adaptiv förvaltning av ripstammen krävs en förståelse för populationsvariationer, hur den förändras samt vad som är naturliga variationer och vad som är en följd av åtgärder i förvaltningen. Norrbotten har med ripinventeringen ett samlat dataunderlag från 30 års sammanhållen inventering av dalripa.

Markärenden

Sedan i fjol har beslut om markupplåtelse och yttrandena till Statens fastighetsverk utformats med tydligare motivering.

Fiskeärenden

Länsstyrelsen har under året upplåtit fiske för allmänheten på statens vatten ovan odlingsgränsen genom försäljning av fiskekort för handredskap, utfärdanden av tillstånd för husbehovsfiske med nät samt genom underupplåtelseavtal. Verksamheten blir alltmer tillgänglig genom ökad digital närvaro såsom fiskekortsförsäljning på internet, utveckling av databas för husbehovsfisketillstånd och rapportsystem för laxplomber.

Utöver den ordinarie fisketillsynen på statens vatten ovan odlingsgränsen har tre särskilda insatser genomförts. I samband med fiskepremiären i Rautasjaure i Kiruna kommun gjordes en tillsynskampanj som resulterade i polisanmälan av nio personer som fiskade på otillåten tid. Under påsken gjordes en riktad tillsynskampanj med helikopter i Arjeplogs kommun där

cirka 150 personer kontrollerades varav samtliga hade giltiga fiskekort och bedömdes fiska enligt regelverket. I slutet av augusti gjordes en riktad tillsyns- och informationskampanj i Arjeplogs kommun där cirka 250 informationslappar spreds på båtar, stugor, grillplatser, husvagnar och liknande. Pressmeddelanden har utfärdats i samband med tillsynsinsatserna vilket har synliggjort Länsstyrelsens arbete med fjällförvaltning för allmänheten.

Under hösten har Länsstyrelsen medverkat i ett fiskeforum för allmänheten i Arjeplogs kommun där upplåtelseverksamheten presenterades och där information kring förvaltningen och de rådande förhållandena i kommunen utbyttes med de deltagande.

Delegation för rennäringsfrågor

Rennäringsdelegationens sammanträden har under 2024 hållits i januari, juni, september och december. För att hålla handläggningstiderna har ärenden avgjorts på tjänstepersonnivå och information kring dessa ärenden har skett på närmast kommande sammanträde med Rennäringsdelegationen. De ärenden Länsstyrelsen yttrar sig över avser mark som i huvudsak är upplåten för ändamålen fritidshus, permanentbostad och köp av mark för flytten av Kiruna stad. Delegationen har avgett yttrande i sju ärenden om friköp eller köp av statlig mark där fem ärendena avstyrktes och två ärenden tillstyrktes i yttrande till Statens fastighetsverk. Delegationen har beslutat om tre förfrågningar om markåtkomst och bifallit två av dessa ärenden.

Rennäring och fjällförvaltning

Länsstyrelsens Rennäringsdelegation har behandlat och avgett positivt yttrande till Sametinget som beslutat i 15 ansökningar, och negativt yttrande till Sametinget i sex ansökningar på grund av medelsbrist om bygdemedel för rennäringens främjande på totalt cirka 9 miljoner kronor.

Renräkning säsongen 2024/2025 genomförs i Tårendö, Ängeså och Kalix koncessions-samebyar. Tillsyn av samebyarnas renantal sker även genom att samebyarna årligen skickar upprättade och fastställda renlängder till Länsstyrelsen. De samebyar vars renlängd visar på ett för högt renantal får en erinran om att renantalet ska justeras till det tillåtna. Om renantalet inte justerats vid kontroll efterföljande år har Länsstyrelsen möjlighet att besluta om vitesföreläggande. I Norrbottens län är tillfälligt höga renantal inte problematiskt på samma sätt som i Jämtlands län som har vinterbetesavtal. Många samebyar har låga renantal till följd av rovdjur, vägar och järnvägar.

Under 2024 har det pågått ett arbete med att följa upp markanvändningskonflikter mellan koncessionsrenskötseln och främst jordbruket men även bostadsområden. Det är renar som uppehållit sig på marker där de inte ska finnas under sommarhalvåret samt renar som blir kvar på odlad mark över längre tider med risk för betesskador vintertid. Det rapporteras olägenheter med stora renflockar i villaområden. Länsstyrelsen har under 2024 deltagit i möten mellan parter och informerat om gällande regelverk, samt bedrivit informationsinsatser för att underlätta förståelsen mellan parterna. Vi har även beslutat att följa upp renantal och var renarna befinner sig på vinterbete mer noggrant. Uppdraget har tidvis varit intensivt och resurskrävande. Länsstyrelsen hoppas på att hitta vägar fram för en renskötsel med färre konflikter.

Landshövdingen bjuder årligen in länets samebyordföranden till ett informationsmöte om aktuella frågor och forskning inom området. Konferensen genomfördes i maj 2024 hos

Länsstyrelsen med medverkande från Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, Polismyndigheten och Trafikverket. Länsstyrelsen bedömer att samebyordförande-konferensen är uppskattad av alla deltagare. Konferensen ger samebyarna möjlighet att informera och föra dialog med myndighetens representanter och föredragshållarna i aktuella ämnen. Det är ett bra tillfälle att knyta kontakter och få inspel till frågor som är viktiga för oss på myndigheten. Föreläsare från universiteten med anknytning till forskningen bidrog med färsk och relevant information om bland annat miljöprovning av industriell verksamhet med anledning av den samhällsomvandling som pågår i Norrbotten.

Samefonden

Samefondsanläggningar är anläggningar som omfattas av FFR-avtal (Främjande För Rennäringen) såsom byskiljande stängsel, slaktanläggningar och vägar som staten äger, men som Samefonden har underhållsansvar för. Länsstyrelsen i Norrbottens län äskar medel varje år för underhåll av dessa anläggningar från Samefonden som sedan beviljar ett belopp som fördelas på samebyarnas olika anläggningar. Den summa som äskas baseras på anskaffningsvärde och byggkostnadsindex och har de två senaste åren legat kring 6 miljoner kronor. Det belopp som Samefonden beviljat har legat mellan 50–60 procent vilket motsvarar mellan 3 och 3,5 miljoner kronor, som fördelas på samebyarnas olika anläggningar enligt en mall baserat på anläggningens anskaffningsvärde. Beloppen som samebyarna beviljats för underhåll är långt ifrån tillräckligt för större renoveringar och medlen måste samebyarna själva ligga ute med eftersom pengarna rekvireras i efterskott från Länsstyrelsen.

Nedanstående tabell redovisar vilka anläggningar som underhållits under 2024 och den totala kostnaden. För att täcka differensen upp till den totala kostnaden har medel fördelats av de ackumulerade medel som fanns kvar från föregående år.

Anläggning	Längd (km) eller antal (st.)	Kronor
Stängsel mellan byar, södra länsdelen	48 km	159 748
Stängsel mellan byar, mellersta länsdelen	289 km	1 078 760
Stängsel mellan byar, norra länsdelen	262 km	1 439 825
Slaktanläggningar och stugor, södra länsdelen	3 st.	133 560
Slaktanläggningar och stugor, mellersta länsdelen	12 st.	209 767
Slaktanläggningar och stugor, norra länsdelen	11 st.	740 078
Vägar	28 km	97 523
Summa:	627 km och 26 st.	3 859 261

1D4 En långsiktigt hållbar rennäring utifrån betesresurser och renantal och uppföljning av den gränsöverskridande renskötseln

Uppdraget sammanfaller till stor del med tillsyn över högsta renantal och kontroll av renräkning. Kring år 2014 hade de fyra nordligaste samebyarna mycket höga renantal i avvaktan på att en ny renbeteskonvention skulle träda i kraft. Detta skedde inte och renantalet har därefter gått ner till det tillåtna. De fyra nordligaste samebyarna har ett gemensamt högsta renantal och Länsstyrelsen kunde därför inte vitesförelägga någon enskild sameby att minska sitt antal.

Livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd och ett hållbart fiske

Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF)

Handläggningstiderna inom EHFVF 2021–2027 ligger under målet. Genomsnittlig tid för ansökan om företagsstöd är 165 dagar jämfört med målet på 180 dagar. När det gäller ansökan om projektstöd är handläggningstiden 298 dagar jämfört med målet 180 dagar. Avseende ansökan om utbetalning är handläggningstiden 60 dagar, vilket är inom målet. Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökan om stöd är längre jämfört med utbetalningarna, vilket beror på att stödansökningarna ingår i avropsomgångar som beslutas av Jordbruksverket. Under året har dessa avropsomgångar förlängts på grund av Jordbruksverkets arbetsbelastning, vilket har påverkat handläggningstiden hos länen då beslut inte kan fattas innan Jordbruksverket fördelat medel. Ansökan om utbetalning ska beslutas inom 80 dagar. Länsstyrelserna förväntas göra klart sin del inom 55 dagar och resterande tid används av beslutande myndighet. 55 dagar är en kort tid för att hantera dessa ansökningar, varför handläggningstiden inte har kunnat hållas i tillräcklig utsträckning. Handläggningen av Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet hanteras i stor utsträckning av samma personal som också hanterar Strategisk plan och Landsbygdsprogrammet. Kombinationen av avslutet på Landsbygdsprogrammet och krav på måluppfyllnad i Strategisk plan gör det svårt att klara handläggningen av utbetalningar av Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet i den utsträckning som krävs för att hålla handläggningstiderna.

Fiskeförvaltning, fisketillsyn med mera

Länsstyrelsen har i uppdrag att medverka i förvaltningen av fisket i gränsälven Torneälven och bistå Havs- och vattenmyndigheten som har det övergripande ansvaret på svensk sida. Prognoserna för årets laxuppgång var dåliga och den vetenskapliga rådgivningen pekade på behovet av kraftfulla regleringar för årets fiske. I de årliga förhandlingarna mellan Sverige och Finland krävs att parterna är överens för att en regelförändring ska ske, annars gäller reglerna i grundstadgan. Länsstyrelsen kan konstatera att Finland i år inte accepterade de regelskärpningar som föreslogs från svensk sida och inte heller föreslog några egna regler i enlighet med den vetenskapliga rådgivningen eller med motsvarande skyddsvärde som de svenska förslagen. Den faktiska uppgången av lax under året var i enlighet med prognoserna det vill säga mycket dålig, och Länsstyrelsen kan därför konstatera att fiskeförvaltningen i gränsälven i år inte har svarat upp mot de krav som kan ställas på en modern, älvspecifik och adaptiv fiskeförvaltning.

Länsstyrelsen har under året medverkat i det tvärvetenskapliga forskningsprojektet FORCE (Facilitating Ocean Recovery in a Changing Climate) som drivs av Stockholms universitet. Projektet syftar till att identifiera det mest effektiva förvaltningsåtgärderna för att vända förlusten av biologisk mångfald i Östersjön. Länsstyrelsens bidrag var ett provfiske inriktat mot storspigg och där resultaten visade att storspiggen idag är sällsynt i Bottenviken och att det ur detta perspektiv råder helt andra förhållanden här än vad som är den gängse bilden av situationen i Östersjön.

Under året har Länsstyrelsen medverkat i projektet Fiskeförvaltningsombudsman i Norrbotten. Projektet ägs av sportfiskeförbundet och i projektet medverkar också organisationen Östersjöläxälvar i samverkan. Projektet syftar till att genom olika samråds-

och stödaktiviteter riktade till lokala fiskeförvaltningsorganisationer medverka till utvecklingen av en ekosystembaserad fiskeförvaltning och ett regionalt samrådsförfarande kring laxförvaltningen.

Fisketillsynsverksamheten har genomförts i planerad omfattning. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt Torneälven där Länsstyrelsen har ett, i fiskeförordningen, utpekad uppdrag att bedriva tillsyn. Även i år har en extra tillsynsman anställts och en ny mindre grundgående båt har införskaffats så att volymen av tillsynsinsatser från senare år har kunnat bibehållas. Verksamheten bedrivs i nära samarbete med den finska tillsynen och resultatet rapporteras gemensamt. Tillsynen resulterade i närmare 900 kontroller av fiskande personer varav sex stycken (< 1 procent) resulterade i polisanmälan eller annan åtgärd. På grund av svag laxuppgång var fisketrycket i gränsälven jämförelsevis lågt varför en större andel än vanligt av tillsynen kunde fördelas på övriga laxälvar.

Även för höstens tillsyn vid kusten har en extra tillsynsman anställts. Sammantaget har det lett till en i princip fördubblad tillsynsinsats jämfört med tidigare år. I samband med att fiskesäsongen för siklöja startade i slutet av september gjordes en särskild tillsynssatsning med spridning av cirka 150 informationslappar i småbåtshamnar i Kalixområdet. Förutom information om tillsynen spreds också informationsmaterial om det rådande förbudet för försäljning av fisk fångad inom fritidsfisket i havsområdet. Insatsen fick stor uppmärksamhet och god spridning i lokala media vilket resulterade i att fler medborgare fick kunskap om regelverket.

Under vintersäsongen, när den operativa tillsynsverksamheten är liten, har utbildningsinsatser för fisketillsynmän prioriterats. Tillsynen bidrar till bevarandet av biologiska värden likväl som att den är ett stöd för lokala fiskeförvaltningsorganisationer att bevaka sina intressen och långsiktigt bedriva sin verksamhet. Länsstyrelsen har därför strävat efter att hålla låga kostnader för deltagande i utbildningen. Under året har vi genomfört fem grundutbildningar samt två fortbildningar för fisketillsynspersoner och totalt har 45 personer deltagit i utbildningarna. Detaljerade resultat från tillsynsverksamheten redovisas i särskild ordning enligt uppdrag i regleringsbrev.

Viltskador orsakade av säl inom anslag 1:7

Länsstyrelsen har haft en tilldelning på totalt 2,2 miljoner kronor avseende ersättning för viltskador orsakade av säl. Under året inkom 39 ansökningar och av dessa uppfyllde 36 de kriterier som fastställts i Länsstyrelsens principbeslut och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2022:20). Länsstyrelsen har valt att endast ersätta de fiskare som använder sig av fasta redskap eftersom detta fiske utgör den absoluta huvuddelen av det skadeutsatta fisket. Redskapstypen är särskilt utsatt i och med att de inte går att flytta vid eventuella sålangrepp. Fiskare som använder sig av rörliga redskap har större möjlighet att styra om sitt fiske till områden med mindre sälpåverkan.

Användning av fiskevårdsmedel inom anslag 1:11

Under året har drygt 375 000 kronor betalats ut i fiskevårdsbidrag. Medlen har i huvudsak fördelats till olika mindre projekt av strategisk betydelse för biologisk mångfald och för utveckling av en älvsspecifik och ekosystembaserad förvaltning av lax- och havsöring. Exempel på detta är införskaffande och drift av kamerautrustning för datainsamling om fiskvandring i lax- och öringsvattendrag.

Huvuddelen av anslaget har använts för utveckling och drift av fisketillsynsverksamheten i länets vildlaxälvar och vid kusten. I fisketillsynsverksamheten räknar Länsstyrelsen in kontrollverksamhet och informationsinsatser.

Utredningar inom det allmänna fiskeintresset

Länsstyrelsen Norrbotten har i denna typ av ärenden ett nationellt ansvar tillsammans med Länsstyrelserna i Västernorrlands och Västra Götalands län. Under året har Länsstyrelsen Norrbotten haft fem egna pågående ärenden om förordnande från mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen Norrbotten har dessutom bistått Länsstyrelsen i Västernorrland och Länsstyrelsen i Västra Götaland i tre av deras ärenden.

Sakkunniguppdraget med anledning av muddringarna av farlederna in till Luleås nya malmhamn har varit särskilt intensivt med fältundersökningar för att utreda fiskeskada och ersättningsnivåer för kompensation till fisket. Inom ramen för sakkunniguppdragen har även besiktning utförts av odlade lax- och havsöringsungar, som enligt dom ska planteras ut för att kompensera påverkan på fisket i och med vattenkraftens utbyggnad av Umeälven och Skellefteälven. Besiktningarna görs för att bedöma om den odlade fisken har skador som behöver avräknas från den beslutade utsättningsmängden. Resultaten används också till att föra arbetet framåt med likriktat synsätt avseende hanteringen av kompensationsutsatt fisk på nationell nivå.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen inom området areella näringar är att resultatet är gott. Resultatet varierar dock inom området där livsmedelsproduktionen i länet just nu upplever en låg lönsamhet, vilket riskerar måluppfyllelsen för såväl livsmedelsstrategin som för målen i Strategiska planen. För jakt, rennäring och fiske varierar bedömningen från utvecklingsbehov till utmärkt.

Livsmedelsproduktionen i länet

Statusen för livsmedelsproduktionen i länet är i dagsläget otillfredsställande. Det är måluppfyllnaden för livsmedelsstrategin i länet och Norrbottens bidrag till Strategiska planens mål för projekt- och investeringsstöden där det är mest uppenbart. Jordbrukarstöden minskar något, dock i mindre omfattning jämfört med det stora tappet efter 2022 då ersättningen för myrslätter försvann. Det låga antalet ansökningar för företagsstöd tyder på en snabbt minskande investeringstakt inom jordbrukssektorn i länet. Detta är oroande då det riskerar att skapa en investeringsskuld som gör det ännu svårare att skapa en lönsam produktion. Det kan också hämma övertagande av gårdar, till exempel genom försäljning eller generationsskiften, då det är utmanade att starta upp något som kräver stora investeringar. Att intresset för startstöden minskar är även det mycket oroande. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att sprida information om stöden och har deltagit i både informationsmöten och i media för att lyfta frågan, varför vi inte har skäl att tro att det är okunskap som ligger bakom det låga söktrycket. Det finns heller inte alternativa investeringsstöd att söka för jordbrukssektorn med undantag för Klimatklivet.

Både fastighetsvärdet och lönsamheten för Norrbottens lantbruk är generellt sett låga. Detta skapar svårigheter att få tillgång till övrig finansiering, exempelvis banklån som krävs för att söka stöd. Sannolikt påverkas investeringsviljan också av det ekonomiska läget i världen med höga priser på varor och tjänster. Norrbotten har få företag på en stor

geografisk yta och därmed mindre utbud av tjänster och företag, vilket minskar konkurrens och kan driva upp priserna för en investering. Dessutom skapar den gröna omställningen och nyindustrialiseringen en stor konkurrens om lokala entreprenörer, vilket riskerar att lokalt driva upp kostnader ytterligare för de som vill investera.

Investeringsstödet för täckdikning, ett mycket viktigt mål i Strategiska planen, saknar helt ansökningar. Det finns förmodligen flera orsaker till detta, till exempel arrenderas en stor del av marken, ofta med muntliga arrenden. Det kan vara svårt att få en markägare att gå in och göra investeringen, då jordbruksmark i Norrbotten har ett lågt ekonomiskt värde. Svårigheten att få tag på entreprenörer som kan göra jobbet är också ett hinder, stödreglerna tillåter dock inte att man ersätts för eget arbete så det alternativet blir inte heller lönsamt.

Sedan många år har Länsstyrelsen tillsammans med Region Norrbotten, Lantbrukarnas Riksförbund och Norrbottens Kommuner arbetat med den regionala livsmedelsstrategin. Arbetet sker i projektform då inga centrala medel tillsatts för det hittills. Intresset för arbetet är stort, dock är det svårt att mäta eventuella framgångar, speciellt när de ekonomiska förutsättningarna är svåra. Så länge uppdraget fortsätter att vara ofinansierat kommer det att sätta en gräns för omfattningen i arbetet. Den ljusglimt som finns är det ökade intresset för lokal mat i kölvattnet av beredskapsdiskussionerna. Förhoppningsvis kan det på sikt skapa större efterfrågan på lokal mat och en större acceptans för prisläget.

Jakt

Resultatet för området som helhet bedöms vara gott, verksamheten når i all väsentlighet de uppsatta målen. Avskjutningen från årets jakt ligger på ungefär samma nivå som 2023. Skillnaden mellan tilldelade älgar och avskjutningen har minskat något jämfört med ifjol vilket är i rätt riktning. Länsstyrelsen arbetar tillsammans med blocksamordnarna för att minska skillnaden mellan tilldelningen och avskjutningen.

Länsstyrelsens handläggning av ansökningar gällande förändring av upplåtelselagens sammansättning har fungerat bra och antalet ansökningar ligger på ungefär samma nivå som tidigare år.

Rennäring och fjällförvaltning

För området finns ett utvecklingsbehov, resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning på grund av ökade ärendevolymer. Länsstyrelsen har i uppgift att bevaka rennäringsområdet som allmänt intresse i samhällsplaneringsärenden. I praktiken innebär det att den enhet som hanterar rennäringsfrågor yttrar sig internt till den enhet som håller samman ansökan enligt till exempel miljöbalken eller plan- och bygglagen. Till och med mitten av december 2024 lämnades 175 internt yttranden. Över tid tenderar ärendemängden att öka. Ökningen gäller i huvudsak ärenden kopplade till vindkraft, gruvor, vägar och detaljplaner. Ärendena blir även mer juridiskt komplexa och det är flera typer av ärenden som är helt nya och som inte hanterats av Länsstyrelsen tidigare. Länsstyrelsen har även haft fler ärenden än tidigare vad gäller friköp och köp av mark där vi yttrar oss till Statens fastighetsverk.

Fiskeförvaltning, fisketillsyn, fiskestöd med mera

Resultatet för området bedöms vara utmärkt, de uppsatta målen nås i alla delar med god marginal och Länsstyrelsens fisketillsynsverksamhet har visat på goda resultat över tid. En

väsentlig del av fisketillsynen är inriktad på att skydda länets bestånd av havsvandrande öring. Resultaten syns bland annat genom att utvecklingen av antalet uppvandrande öringar har en tydlig positiv trend i länets älvar. I Piteälven, som visar den starkaste förbättringen, vandrar numera årligen över 2 000 öringar upp och trenden är fortsatt positiv. Under några år på 1990-talet vandrade endast några tiotal öringar upp årligen vilket gör att den positiva utvecklingen är anmärkningsvärd. Intresset för fiskefrågor är stort i länet och Länsstyrelsens tillsyns- och informationsverksamhet får stor uppmärksamhet i media. I dagsläget är exempelvis fiskereglerna vid kusten väl kända bland de som berörs.

Handläggningstiderna för Länsstyrelsens handläggning av olika tillstånds- och stödärenden har god måluppfyllnad. Den positiva utvecklingen av handläggningstiderna är ett resultat av uppnådd målbemanning gällande ärendehandläggare, men även att fiskeförvaltningsgruppens utvecklingsarbete har gett effekt. Antalet ansökningar om projekt- och investeringsstöd inom havs-, fiskeri och vattenbruksprogrammet ligger på ungefär samma nivå som tidigare.

Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
13 a§ Länsstyrelsen Östergötland, nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Redovisa kommuners eventuella medverkan till bosättning i annan kommun	Regleringsbrev
1B1 Hantering, konsultationer samiska folket	Regleringsbrev
1B2 Webbplatsen informationsverige.se	Regleringsbrev
3B14 Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända	Regleringsbrev
3B15 Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.
- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.
- Målet för barnrättspolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.
- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Målet för politiken avseende nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande
- Det övergripande målet för integrationspolitiken är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Integrationspolitiken ska bidra till social och kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länet har en regional folkhälsostrategi för perioden 2018–2026, som syftar till att stimulera ett mer systematiskt folkhälsoarbete för att utjämna skillnader i hälsa och förbättra folkhälsan i länet. Den är framtagen tillsammans med andra centrala aktörer i länet och har fokus på utbildningsnivå, livslångt lärande, levnadsvanor, normer och värderingar.

Ett jämställt Norrbotten 2024–2030 är länets jämställdhetsstrategi. Den övergripande målsättningen är att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Syftet med strategin är att aktörer i länet, genom sina verksamheter och i samverkan, tillsammans bidrar till de jämställdhetspolitiska målen.

Verksamhetens resultat

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	2024	2023	2022
Antal årsarbetskrafter totalt	11,8	12,7	11,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	9,1	9,8	10,0
Antal årsarbetskrafter män	1,8	1,9	1,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	141	195	146
Antal beslutade ärenden	121	152	149
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	19 602	19 181	16 631
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 594	7 714	6 704

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Det minskade antalet årsarbetskrafter förklaras av en kombination av att medarbetare har varit tjänst- och föräldralediga och inte ersatts fullt ut. Jämfört med tidigare år har vi minskade uppdrag kopplat till folkhälsa som motsvarar en årsarbetskraft. Däremot har vi utökade uppdrag inom mäns våld mot kvinnor.

Större delen av lämnade bidrag har betalats ut till nio verksamhetsområden i Norrbottens län för att bedriva verksamheter med personliga ombud. Det är en verksamhet som kommuner kan bedriva som ett stöd till personer med psykiska funktionsnedsättningar. En nyhet är att vi i år även fördelat 1 miljon kronor till att utveckla arbetet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i länet. Bidrag har lämnats till aktörer inom både offentlig sektor och civilsamhället.

Övergripande

På området social hållbarhet utförs internt och externt utvecklingsarbete med syfte att driva på och vara en samlande kraft för en socialt hållbar utveckling i länet. Genom uppdragen på området arbetar Länsstyrelsen för ett Norrbotten där alla människor får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda, har möjlighet att forma sina egna liv och vara delaktiga i ett samhälle präglad av jämlikhet, jämställdhet och god folkhälsa. Genom att själva och i samverkan med andra genomföra ett stort antal utbildningsinsatser, ge processtöd samt driva och delta i nätverk har vi under året skapat stärkta förutsättningar för ett socialt hållbart Norrbotten. Samlad kommunikation med samtliga målgrupper har skett genom ett nyhetsbrev som ges ut fyra gånger per år.

Nedan redovisas resultat för enskilda uppdrag samt instruktionsuppgifterna inom folkhälsa, jämställdhet och integration. Resultaten presenteras övergripande då majoriteten av myndighetens uppdrag redovisas i särskild ordning. Inom området genomförs även ett antal regeringsuppdrag inom områdena nationella minoriteter och mänskliga rättigheter, vilka redovisas enligt särskild ordning samt på sidan 26.

Folkhälsa

Inom folkhälsoområdet genomförs samordnande och utvecklande insatser inom jämlik hälsa, alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS), brottsförebyggande arbete samt tillsyn av alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter.

Regionalt folkhälsoarbete

Även om det regionala folkhälsoarbetet bromsats något, då Länsstyrelsens samordnande uppdrag drogs tillbaka, har arbetet kring Norrbottens Folkhälsostrategi i samverkan med de övriga regionala parterna Region Norrbotten och Norrbottens Kommuner fortsatt. En uppföljning av folkhälsan visade att norrbottningarna fortsatt har sämre hälsa än rikets genomsnitt sett till självskattad hälsa, förväntad medellivslängd och ohälsotal. Däremot skattar norrbottningar sin psykiska hälsa som god i högre utsträckning än riket. Det finns könsskillnader vad gäller hälsa och hälsan tenderar även att bli sämre med åldern. Uppföljningen har varit vägledande för framtagande av länsaktörernas gemensamma handlingsplan för återstående period 2024–2026. Planen innehåller prioriteringar inom delmål kopplade till jämlik och jämställd utbildning och livslångt lärande, levnadsvanor samt normer och värderingar. Den regionala samverkan resulterade bland annat i genomförandet av en folkhälsokonferens på temat en god och jämlik hälsa som förutsättning för en hållbar samhällsutveckling.

Samverkan och kompetensutveckling för kunskapsbaserat förebyggande arbete

I samarbete med regionala aktörer genomfördes konferensen Norrbotten tillsammans mot narkotika, som mötte ett stort intresse och gav ny kunskap och ett vidare intresse för fortsatt kunskapsutveckling i frågan. Länsstyrelsen har även etablerat samverkan med kommunförbundet Norrbottens Kommuner kring det brottsförebyggande arbetet och tidiga insatser för barn och unga.

I samverkan med länsstyrelserna i Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län har vi genomfört kunskaphöjande insatser och erfarenhetsutbyten på flera områden. Som exempel kan nämnas en nätverksträff på temat samhällsomvandlingen ur ett ANDTS- och brottsförebyggande perspektiv, insatser inom spel om pengar, alkohollagen samt lagen om tobak och liknande produkter. Genom att samverka över länsgränserna blir arbetet mer resurseffektivt samtidigt som vi skapar tillfällen för kommunerna, samt i vissa fall även polisen och andra aktörer, till kontaktskapande och erfarenhetsutbyte. Våra mottagare får ökade möjligheter att hitta aktörer med liknande utmaningar och förutsättningar att samverka med.

Samordnat stöd till kommuner och andra aktörer

Genom intern samverkan kan Länsstyrelsens insatser nå majoriteten av länets kommuner trots att deras funktioner och mottagarkapacitet varierar. Vi har erbjudit gemensamma nätverksträffar för kommunala samordnare för ANDTS och brottsförebyggande arbete samt gjort samlade informationsutskick för att minska mailflödet. Genom en årlig träff i samverkan med Polismyndigheten har kommun- och områdespoliser fått information och möjlighet till stärkt samverkan och erfarenhetsutbyte. Under hösten genomfördes för andra gången en enkätundersökning kring skolelevers användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar. Undersökningen genomfördes på skolor i 13 av länets 14 kommuner. Resultaten kommer att publiceras under 2025 och fungera som lägesbild och planeringsunderlag för det förebyggande arbetet på den enskilda skolan, i kommunen och i länet.

Brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med de brottsförebyggande och trygghetsskapande frågorna genom ett samlat grepp i länet i form av Norrbotten tillsammans mot brott, en

bred samverkan mellan flera olika organisationer och myndigheter. Samtliga kommuner i länet har tagit del av Länsstyrelsens praktisknära stöd och lägesbilder är framtagna i alla kommuner. Lägesbilderna visar generellt att länet är tryggt och har en låg andel anmälda brott jämfört med riket i övrigt. Majoriteten av kommunerna har även påbörjat arbetet med att ta fram en åtgärdsplan. Trafikbrott och narkotikabrott lyfts som problemområden av en majoritet av kommunerna. Utmaningar finns kring mörkertal avseende våld i nära relation samt kopplat till organiserad brottslighet och gängkriminalitet.

Tillsyn och samverkan mellan förebyggande arbete och tillsyn

Länsstyrelsen har under året löpande stöttat kommunerna med omvärldsbevakning och vägledning samt genomfört kunskaps- och erfarenhetsutbyte för länets alkohol- och tobakshandläggare. Genom medel från Länsstyrelsen har Luleå kommun anordnat utbildningar inom ansvarsfull alkoholservice för samtliga kommuner i länet. Kommunernas handläggning granskas löpande och vi har genomfört verksamhetstillsyn i sex kommuner. Samverkan mellan förebyggande arbete och tillsyn har skett i länets festivalnätverk och i arbetet med Lokal Operativ Samverkan (LOS). Länsstyrelsen har samordnat uppstarten av LOS i några av länets kommuner. Syftet med LOS är att olika tillsynsfunktioner i en kommun ska vara en del i att upptäcka och förebygga exempelvis arbetslivskriminalitet, miljöbrott, människohandel och välfärdsbrott.

Jämställdhet

Länsstyrelsens uppgifter inom jämställdhetsområdet bedrivs i form av utvecklingsarbete för att stärka arbetet mot de jämställdhetspolitiska målen inom ramen för flera uppdrag. Uppdragen omfattar bland annat genomförande av länsstrategin för jämställdhet och stöd till jämställdhetsintegrering, samordningsfunktion för frågor om mäns våld mot kvinnor, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Regional samverkan för jämställdhet

Den regionala strategin för jämställdhet, Ett jämställt Norrbotten 2024–2030 har under året spridits såväl internt som bland aktörer i länet. Tack vare den breda förankringen under framtagandet har den färdiga produkten mött en hög efterfrågan både från offentlig sektor och från det lokala och regionala näringslivet. De prioriterade områdena har mottagits väl, inte minst arbetet med jämställd industri och jämställdhetsintegrering av civil beredskap.

Jämställdhetsdelegationen, under ledning av landshövdingen, har träffats fyra gånger under året med hög uppslutning. En gemensam träff genomfördes tillsammans med Västerbottens länsdelegation för jämställdhet, vilket gav de båda delegationerna ökad förståelse för respektive läns förutsättningar samt främjade fortsatt samarbete.

Samverkan för jämställdhet i Norrbotten, som består av Norrbottens Kommuner, Region Norrbotten, Luleå tekniska universitet samt Länsstyrelsen, delade under den regionala jämställdhetsdagen ut årets jämställdhetspris om 100 000 kronor. Mottagare blev idrottsklubben Karl-Gustaf Brottnings. Genom att aktivt arbeta för ökad jämställdhet bland medlemmarna har föreningen tredubblat sin verksamhet och har idag en majoritet kvinnliga utövare samt tjejer och kvinnor som framgångsrikt representerar föreningen på landslagsnivå.

Länsstyrelsen ingår vidare i Norrbottens Kommuners regionala jämställdhetsnätverk. Träffarna under året har bland annat handlat om strategin Ett jämställt Norrbotten 2024–2030 och det prioriterade området civil beredskap. Nätverket är viktigt för erfarenhetsutbyte och ger möjlighet till aktörerna att erbjuda varandra kompetensstöd och draghjälp i arbetet med jämställdhet.

Insatser för att främja en jämställd samhällsomvandling

Satsningen Jämställd industri har utvecklats vidare i nära samverkan med Länsstyrelsen Västerbotten. De 34 aktörer som undertecknat Avsiktsförklaring för jämställd industri ingår nu i ett länsöverskridande nätverk vars träffar har stärkt samverkan mellan aktörer som vanligtvis saknat gemensamma forum för erfarenhetsutbyte. I nätverket ingår exempelvis industriföretag och andra aktörer inom näringslivet, kommuner och statliga myndigheter. Ett särskilt ledarskapsprogram, Leda jämt, har också genomförts. Erfarenheter, kompetens och satsningar som utvecklats inom programmet presenterades under en resultatkonferens som nådde ut till många olika delar av näringslivet.

Jämställd industri har uppmärksammats i regeringens strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län, och har även nominerats av Forum jämställdhet till Årets jämställdhetspris 2025 samt Jämställdhetsraketen 2025. Den har även uppmärksammats som en del av uppdraget om målkonflikter i samhällsomvandlingen i länsstyrelsernas regleringsbrev. De fyra nordligaste länsstyrelserna har därför beslutat att ta fram en analysrapport avseende samhällsomvandlingens konsekvenser för jämställdhetsutvecklingen i norra Sverige med syfte att komplettera kunskapsunderlag på området med analyser kopplade till kön och makt.

En jämställd samhällsomvandling har också varit fokus för flera insatser inom området mäns våld mot kvinnor. Riskerna för ökad otrygghet, prostitution och människohandel har särskilt uppmärksammats. I samverkan med Frälsningsarmén, berörda kommuner, företag och organisationer har två samverkans- och utbildningsdagar med liknande upplägg genomförts i kommuner där samhällsomvandlingen har stor påverkan. Dagarna och metodmaterialet, Stad för stad, hade fokus på mänskliga rättigheter med individens förutsättningar och behov i fokus, och väckte stort intresse för fortsatt gemensamt arbete i länet.

Samverkan och stöd till kommuner, statliga myndigheter och andra aktörer

I samverkan med regionala aktörer, myndigheter, andra länsstyrelser och organisationer har ett stort antal utbildningar och erfarenhetsutbyten på olika teman inom hela jämställdhetsområdet genomförts inom ramen för både länsstrategin för jämställdhet och den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Insatserna har bidragit till ökad kunskap och stärkt samverkan för att driva på jämställdhetsarbetet i länet. De fyra länsstyrelserna har också förberett en utbildning för ledare inom staten som kommer att genomföras i januari 2025. På ett välbesökt seminarium under den nationella konferensen Forum Jämställdhet presenterades en rapport framtagen av 16 länsstyrelser om skillnader i arbetsvillkor mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken i kommuner och regioner.

Inom området mäns våld mot kvinnor kan nämnas konferensen Brott mot barn, genom vilken deltagare som polis, socialtjänst, skola, åklagare och hälso- och sjukvård fick en tydligare och mer gemensam bild av sina respektive ansvar och roller när barn är utsatta

för brott. Behandlare och utredare inom socialtjänsten som möter barn som upplevt våld har genom ett nytt nätverk fått bättre möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

För att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har en ny arbetsgrupp startats för att arbeta med behandling och samtal med utövare i hederskontext. Dessutom har material och filmer tagits fram som stöd för verksamheter som arbetar med barn och unga, där filmerna är baserade på rapporten, Förskolans möte med hederskulturen, i samverkan med Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Integration

Inom integrationsområdet verkar Länsstyrelsen för att säkra att det finns insatser för asylsökande i länet samt att kommunerna ska ha beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända och ensamkommande barn. Länsstyrelsens uppgifter innefattar bland annat samverkan, fördelning av statsbidrag och beslut om kommunal.

Samverkan mellan kommuner och myndigheter nyckeln till ett fungerande mottagande

Behovet av samverkan mellan kommuner och myndigheter är fortsatt högt. Genom fysiska träffar och månadsvisa digitala möten har Länsstyrelsen bidragit till ett effektivt informationsutbyte mellan länets kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Region Norrbotten och Norrbottens Kommuner. Under träffarna har kommunerna fått regelbundna uppdateringar från Migrationsverket. Det har varit värdefullt i arbetet med reviderade kommunal och folkbokföringsmöjligheten för skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Träffarna har medfört att kommunerna fått en mer direkt kontakt med framför allt Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Träffarna har även möjliggjort erfarenhetsutbyten och samarbeten mellan kommunerna. Genom korta vägar mellan olika aktörer går processerna relativt smidigt även när stora förändringar kommer med kort varsel.

Stöd och samordning av integrationsinsatser

Samtliga statsbidrag för integrationsinsatser som hanteras av Länsstyrelsen har delats ut under året. Söktrycket och intresset för statsbidrag till verksamheter för asylsökande är fortsatt högt i länet. Civilsamhällesorganisationer genomför ett stort antal insatser för att stärka kunskap i svenska språket, kunskap om det svenska samhället och för att främja hälsa. Under året delades drygt 2,8 miljoner kronor ut för detta ändamål. Det lägre mottagandet jämfört med tidigare år innebär att kommunerna generellt har en mindre organisation och därmed mindre utrymme för utvecklingsarbete, om än behov finns. Drygt 1,7 miljoner kronor delades ut i bidrag för att utveckla kapacitet och beredskap i mottagandet av nyanlända och drygt 1,2 miljoner kronor lämnades i bidrag för att utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter i länet.

Länsstyrelsen har i år, precis som tidigare år, följt upp kommunernas arbete med samhällsorientering genom en omfattande enkät. Förra årets enkätsvar tjänade som underlag vid en digital nätverksträff med kommunernas kontaktpersoner där erfarenhetsutbyte var ett centralt tema. Utbildningarna ges delvis fysiskt men även digitalt, vilket gör att utbildningen i Norrbotten kan erbjudas på relevanta språk och utan längre väntetider. Idag kan över 80 procent påbörja samhällsorienteringen inom tre månader.

3B14 Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända

Länsstyrelserna har deltagit i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn, nyanlända och personer med tillfälligt skydd till kommuner. Den

nationella bosättningsgruppen inom länsstyrelsernas integrationsnätverk har representerat länsstyrelserna i Migrationsverkets samråd kring fördelningsmodellen av länstal och bidragit till utvecklingen av modellen. En arbetsgrupp bestående av Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och länsstyrelserna har löpande under året haft dialog om länstal, kommunal och årsplaneringar. Länsstyrelserna har även medverkat i Migrationsverkets samrådsprocess gällande översyn av fördelningsmodellen avseende asylsökande ensamkommande barn samt personer med tillfälligt skydd.

Likt tidigare år har Länsstyrelsen i Norrbottens län lämnat förslag till länets kommuner på kommunal (nyanlända), fördelningstal (personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet) och andelstal (ensamkommande barn) för nästkommande år. Länsstyrelsen har använt sig av de uträkningsmodeller som Migrationsverket tagit fram utan att göra några justeringar. Kommunerna har givits möjlighet att sinsemellan komma överens om eventuella omfördelningar. Inga överenskommelser har slutits i årets process. Migrationsverkets förslag till fördelning av flyktingmottagande i Norrbotten 2025 gäller därmed.

3B15 Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring

Migrationsverket har deltagit i samtliga digitala månadsmöten med kommunernas integrationssamordnare. Under mötena har Migrationsverket fått utrymme att sprida information om frivillig återvandring. Detta har skett vid flera tillfällen under året. Vid dessa tillfällen har Migrationsverket bland annat bjudit in länets kommuner till en återvandringkonferens i Umeå.

Aktiv bosättning i annan kommun

1A2 Kommuners eventuella medverkan till aktiv bosättning i annan kommun

Länsstyrelsen har under året genomfört en enkätundersökning riktad till länets samtliga kommuner. Enkätundersökningen syftar till att erhålla en lägesbild avseende i vilken utsträckning det förekommer i Norrbotten att kommuner, både inom och utanför länet, medverkar till aktiv bosättning i annan kommun. Frågebatteriet i enkätundersökningen baseras på Statskontorets tidigare kartläggning. Av länets 14 kommuner besvarade åtta enkäten. Av enkätsvaren drar vi slutsatsen att det förekommer aktiv medverkan, men att omfattningen är svår att uppskatta för kommunerna. Enkätresultaten visar att det finns ett mörkertal då hälften av de svarande anger att de inte vet om hemkommunen ordnat bostad eller ej. En av kommunerna anger att det inte förekommer aktiv medverkan, utan att individerna söker sig frivilligt utifrån den arbetskraftsbrist som råder. Enkätundersökningen följs upp under 2025 med en större kartläggning av hemlöshet och aktiv medverkan till bosättning i Norrbottens län.

Konsultation med samer

1B1 Konsultationer med det samiska folket

Länsstyrelsen har under året genomfört konsultation i cirka 50 ärenden. I huvudsak har dessa rört bildande av naturreservat. Konsultation har även ägt rum avseende ett beslut om licensjakt. Sametinget tillfrågas alltid om att delta i konsultation. Svenska Samernas Riksförbund (SSR) har anmält att de vill bli konsulterade, vilket också sker. Med SSR har vi

även tillsammans med länsstyrelserna i Jämtland, Västerbotten och Västernorrland hållit ett avstämnings- och informationsmöte.

Konsultation medför att handläggningstiden för varje ärende ökar, då ytterligare moment i arbetsprocessen tillkommer. Det område där vi nu ser den största påverkan avser bildandet av naturreservat där konsultation behöver ske i flera olika steg och moment. Att hitta tider som passar alla parter, dokumentation, uppföljande möten med mera gör att den sammantagna tiden för handläggning ökar på ett inte oväsentligt sätt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att resultatet för verksamhetsområdet är gott. Vi är fortsatt en viktig regional aktör för social hållbarhet och genom bred samverkan på olika nivåer och genom stöd till våra olika målgrupper driver vi på den sociala utvecklingen i länet.

Inom folkhälsoarbetet har samverkansstrukturer och stöd utvecklats och samordnas i hög grad mellan såväl olika aktörer som mellan olika sakområden. Länsstyrelsen når majoriteten av länets kommuner inom det förebyggande arbetet och samordnarna i kommunerna upplever att Länsstyrelsens nätverk ger ett gott stöd i arbetet. Länsstyrelsens arbete inom tillsyn bidrar till ökade kunskaper om lagstiftning, och kvaliteten i kommunernas beslutsfattande och tillsyn avseende serveringstillstånd och tobakstillstånd ökar. Länsstyrelsens praktisknära stöd för det brottsförebyggande arbetet har gett ett gott resultat i och med att länets kommuner i stor utsträckning uppfyllt sitt lagstadgade ansvar.

Inom uppdragen jämställdhetsintegrering och mäns våld mot kvinnor finns välutvecklade strukturer för samverkan på flera olika nivåer. Vi ser fortsatt hög efterfrågan av utbildningar, inte minst grundutbildning om våld samt om hedersrelaterat förtryck vilket Länsstyrelsen fortsätter leverera med högt deltagande och hög nöjdhet. När det gäller området prostitution och människohandel arbetar vi omfattande med att lyfta problematiken kopplat till samhällsomvandlingen och industrietableringar i länet och ett gott resultat är synlighet i media och efterfrågan på stöd i frågorna. Det har bland annat genomförts samverkansdagar utifrån metodmaterialet, Stad för stad, i tät samverkan med civilsamhället. Ett annat resultat efter genomförd samverkansdag är att i Kiruna kommun har det startats en samverkansgrupp för fortsatt utveckling av arbetet.

Efterfrågan på stöd och kompetensutveckling för att jämställdhetsintegrera civil beredskap har ökat under året, inte minst från kommunala aktörer i länet som arbetar med jämställdhet och beredskapsfrågor. Ett gott resultat är att ökad medvetenhet om att jämställdhet är en avgörande faktor i arbetet med att stärka skyddet för civilbefolkningen. Ett gott resultat från satsningen Jämställd industri är den unika samverkansplattform som byggts upp, där aktörer som vanligen inte möts har fått möjlighet att utbyta erfarenheter, kunskap och ge varandra lösningar på jämställdhetsutmaningar. Ett resultat är även att satsningen har varit väl synliggjord och uppmärksammat i media, både regionalt och nationellt. En farhåga i det övergripande arbetet med jämställdhetsintegrering är dock att det inte längre finns personal i kommunerna som på heltid arbetar med jämställdhet. Det har resulterat i att den personal som finns endast kan prioritera ett urval av jämställdhetspolitikens olika delmål, något som gör att ett helhetsgrepp om jämställdhetspolitiken är svårnått.

Inom integration är länets beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända och skyddsbehövande fortsatt god. Länsstyrelsens arbete har bidragit till ett gott kvantitativt och kvalitativt mottagande. Kommunerna klarar mottagandet via anvisning och uppger sammantaget endast mindre systempåverkan på sin verksamhet. Länsstyrelsen ser dock en farhåga att länets kommuner framgent inte kommer att kunna behålla personal och verksamhet, detta på grund av lägre mottagande i kombination med lägre statliga ersättningar. Vad gäller mottagandet av asylsökande ensamkommande barn ser vi ett utvecklingsbehov i länet. Det relativt låga mottagandet i kombination med en pressad situation för länets socialtjänster medför att frågan om att upprätthålla kapacitet och beredskap för att ta emot ensamkommande barn inte varit prioriterad.

Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	2024	2023	2022	2021	2020
Beviljad Låneram i Riksgälden	22 500	22 500	17 000	12 000	12 000
Utnyttjad Låneram i Riksgälden	12 064	16 716	12 619	8 450	9 295
Beviljad Räntekontokredit i Riksgälden	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utnyttjad Räntekontokredit i Riksgälden	0	0	0	0	0
Ränteintäkter Räntekonto	5 136	4 864	1 472	0	0
Räntekostnader Räntekonto	-179	-24	0	0	-5
Budget Avgiftsintäkter som disponeras	12 917	9 807	26 500	23 000	25 500
Utfall mot budget Avgiftsintäkter som disponeras	10 849	20 408	13 373	10 641	11 429
Utfall enligt resultaträkning Avgiftsintäkter som disponeras	18 448	35 602	31 430	26 842	24 688
Budget Avgiftsintäkter som inte disponeras	16 410	13 200	13 200	13 300	14 120
Utfall Avgiftsintäkter som inte disponeras	16 063	15 212	16 040	13 927	12 888
Antal årsarbetskrafter ¹	327	315	324	327	300
Medeltal anställda ²	352	341	346	344	319
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 282	1 260	1 225	1 070	1 089
Årets kapitalförändring	-13 263	5 140	3 384	2 350	1 768

¹ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1 710 timmar.

² Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 procent. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	2024	2023	2022	2021	2020
Balanserad kapitalförändring	49 057	43 918	40 534	38 184	36 416

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	2024	2023	2022	2021	2020
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 021 Länsstyrelserna m.m. Norrbottens län	6 540	6 315	5 516	5 474	4 746
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 021 Länsstyrelserna m.m. Norrbottens län	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 05 Internationell samverkan 05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	0	0	0	0	0
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 05 Internationell samverkan 05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 16 03 013 009 Särskilda utgifter för forskningsändamål, Bidrag till EISCAT	36	36	36	0	36
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 16 03 013 009 Särskilda utgifter för forskningsändamål, Bidrag till EISCAT	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, Hållbara samhällsbyggnadsprojekt	0	0	0	0	0
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, Hållbara samhällsbyggnadsprojekt	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	53	150	262	239
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	2024	2023	2022	2021	2020
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 021 Länsstyrelserna m.m. Norrbottens län	8 896	6 165	13 274	8 659	8 243
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 05 Internationell samverkan 05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	334	254	141	457	579

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	2024	2023	2022	2021	2020
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 16 03 013 009 Särskilda utgifter för forskningsändamål, Bidrag till EISCAT	0	0	0	0	99
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, Hållbara samhällsbyggnadsprojekt	0	42	668	0	0
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	852	859	896	378	1 073

Sammanställning väsentliga uppgifter bemyndigande	2024	2023	2022	2021	2020
Tilldelat bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	0	2 700	3 500	16 000
Åtaganden inom bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	0	0	1 254	3 406	6 721

Av beviljad låneram 2024 har 610 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2023.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Belopp angivna i tkr.

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet	2022 Ack. utfall	2023 Utfall intäkter	2023 Utfall kostnader	2023 Netto utfall	2024 Budget intäkter	2024 Utfall intäkter	2024 Budget kostnader	2024 Utfall kostnader	2024 Netto budget	2024 Netto utfall	2024 Ack. utfall
Registreringsavgift för jaktområden	201	23	0	23	16	14	4	0	12	14	238
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-601	470	284	187	296	603	296	518	0	85	-329
Delgivning	257	36	0	36	25	58	0	0	25	58	350
Övrig offentligrättslig verksamhet	-29	1 411	871	541	1 400	1 411	1 600	1 135	-200	276	787

Verksamhet	2022 Ack. utfall	2023 Utfall intäkter	2023 Utfall kostnader	2023 Netto utfall	2024 Budget intäkter	2024 Utfall intäkter	2024 Budget kostnader	2024 Utfall kostnader	2024 Netto budget	2024 Netto utfall	2024 Ack. utfall
Summa offentligrättsliga avgifter	-172	1 941	1 155	787	1 737	2 085	1 900	1 653	-163	432	1 046

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet	2022 Ack. utfall	2023 Utfall intäkter	2023 Utfall kostnader	2023 Netto utfall	2024 Budget intäkter	2024 Utfall intäkter	2024 Budget kostnader	2024 Utfall kostnader	2024 Netto budget	2024 Netto utfall	2024 Ack. utfall
Resurssamordning	141	2 043	2 295	-252	3 500	2 221	3 500	2 343	0	-123	-233
Övrig uppdragsverksamhet	2 056	11 879	6 111	5 768	3 500	2 232	3 500	8 218	0	-5 986	1 837
Fjällförvaltning	12 087	4 545	6 154	-1 609	4 180	4 311	4 710	5 430	-530	-1 119	9 359
Summa avgift uppdragsverksamhet	14 284	18 466	14 560	3 906	11 180	8 764	11 710	15 992	-530	-7 228	10 962

Kostnaderna har ökat inom avgiftsbelagd verksamhet där avgiften disponeras jämfört med tidigare år. Ökningen har främst skett inom övrig uppdragsverksamhet och uppdraget underhåll och förvaltning av Naturvårdsverkets fastigheter, där bland annat investering av två nya bevakarstugor påbörjats. Vidare har ökad tillsyn inom vattenverksamhet och dammsäkerhet lett till ökade kostnader inom offentligrättslig verksamhet. Intäkterna har totalt sett minskat som en följd av att justering av tidigare års upparbetat överskott inom uppdrag underhåll och förvaltning av Naturvårdsverkets fastigheter har genomförts under året. Det ackumulerade underskottet inom djur- och lantbruksverksamheten har minskat de senaste åren.

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2022–2024

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	2024	2023	2022
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹	12 791	11 896	12 580
201 Allmänna val	1 072	207	3 111
25 Trafikföreskrifter	577	574	478
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12 750	12 366	12 551
30 Regional tillväxt	17 408	16 158	15 793
34 Infrastrukturplanering	1 383	1 420	1 654
40 Hållbar samhällsplanering och boende	11 903	11 774	9 791
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 269	1 308	1 435
42 Energi och klimat	3 753	3 112	4 289
43 Kulturmiljö	7 980	6 278	7 989
45 Samhällsskydd och beredskap	18 462	17 864	20 036
46 Civilområde	10 725	7 660	841
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 806	12 988	13 132
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	75 813	71 652	85 085
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	6 357	6 332	5 349
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	53 590	48 591	51 382
54 Mineralfyndigheter	212	196	29
55 Miljöfarlig verksamhet	12 413	10 193	8 655
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	2 457	2 925	2 926
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 949	2 643	1 817
58 Restaurering	112	43	292
60 Lantbruk och landsbygd	16 456	16 233	16 362
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	9 195	9 662	8 133

¹ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21) fr o m 2018.

Verksamhetsområde	2024	2023	2022
62 Fiske	8 868	9 236	7 384
70 Folkhälsa	5 208	4 490	3 946
80 Jämställdhet	6 171	5 279	4 001
81 Nationella minoriteter	117	67	19
82 Mänskliga rättigheter	1 877	2 040	1 775
85 Integration	1 645	2 236	2 606
10 Myndighetsövergripande verksamhet	25 766	25 874	23 825
11 Administration och intern service	78 932	78 165	71 196
99 Resurssamverkan ¹	2 099	1 944	3 004
20-85 Summa produktion	318 317	295 424	303 438
10-85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	423 015	399 463	398 460
10-99 Total verksamhetskostnad ²	425 114	401 407	401 464

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Inom 46 Civilområde beror kostnadsökningen på att det är ett relativt nytt verksamhetsområde som fortsätter öka sin verksamhet.

Inom 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden beror kostnadsökningen främst på ökad finansiering från Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten samt EU-finansiering inom programmet Aurora.

Inom 53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning beror kostnadsökningen främst på att EU-finansieringen i ett större LIFE-projekt ökar.

Inom 55 Miljöfarlig verksamhet beror kostnadsökningen främst på en ökning avseende tillståndsprövning.

Kommentarer lämnas även under verksamhetsavsnitten.

Tabell B– Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet

Belopp angivna i tkr.

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2024

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	12 791	3,02%	4 995	4,78%	17 785	4,21%
201 Allmänna val	1 072	0,25%	459	0,44%	1 531	0,36%

¹ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

² Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
25 Trafikföreskrifter	577	0,14%	258	0,25%	835	0,20%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12 750	3,01%	4 579	4,39%	17 328	4,10%
30 Regional tillväxt	17 408	4,12%	6 519	6,25%	23 928	5,66%
34 Infrastrukturplanering	1 383	0,33%	569	0,54%	1 951	0,46%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	11 903	2,81%	5 084	4,87%	16 987	4,02%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 269	0,30%	568	0,54%	1 837	0,43%
42 Energi och klimat	3 753	0,89%	1 105	1,06%	4 857	1,15%
43 Kulturmiljö	7 980	1,89%	2 461	2,36%	10 441	2,47%
45 Samhällsskydd och beredskap	18 462	4,36%	6 653	6,37%	25 115	5,94%
46 Civilområde	10 725	2,54%	3 667	3,51%	14 392	3,40%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 806	3,50%	5 107	4,89%	19 913	4,71%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	75 813	17,92%	20 372	19,52%	96 186	22,75%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	6 357	1,50%	2 812	2,69%	9 168	2,17%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	53 590	12,67%	14 873	14,25%	68 463	16,20%
54 Mineralfyndigheter	212	0,05%	96	0,09%	308	0,07%
55 Miljöfarlig verksamhet	12 413	2,93%	5 280	5,06%	17 693	4,19%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	2 457	0,58%	1 021	0,98%	3 478	0,82%
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 949	0,70%	1 248	1,20%	4 197	0,99%
58 Restaurering	112	0,03%	51	0,05%	162	0,04%
60 Lantbruk och landsbygd	16 456	3,89%	5 726	5,49%	22 182	5,25%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	9 195	2,17%	3 262	3,12%	12 457	2,95%
62 Fiske	8 868	2,10%	3 042	2,91%	11 910	2,82%
70 Folkhälsa	5 208	1,23%	1 965	1,88%	7 173	1,70%
80 Jämställdhet	6 171	1,46%	1 231	1,18%	7 402	1,75%
81 Nationella minoriteter	117	0,03%	27	0,03%	144	0,03%
82 Mänskliga rättigheter	1 877	0,44%	651	0,62%	2 528	0,60%
85 Integration	1 645	0,39%	710	0,68%	2 355	0,56%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	25 766	6,09%				
11 Administration och intern service	78 932	18,66%				
99 Resurssamverkan	2 099		309		2 407	
20-85 Summa produktion	318 317	75,25%	104 389	100,00%	422 706	100,00%

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-85 varav personalkostnad kontoklass 4	229 798					
10-85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	423 015	100,00%			422 706	100,00%
10-99 Total verksamhetskostnad	425 114				425 114	

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2024

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr) ¹	Kostnad exkl. OH(%) ²
113-115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet	51 704	22,50%
110-112, 116-119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration	27 228	11,85%
100-109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion	25 766	11,21%

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Se kommentarer till tabell A. Kommentarer lämnas även under verksamhetsavsnitten.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2022-2024

Verksamhetsområde	2024 ÅA totalt	2024 ÅA kvinnor	2024 ÅA män	2023 ÅA totalt	2022 ÅA totalt
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	13,0	10,3	2,7	12,8	14,2
201 Allmänna val	1,2	1,0	0,1	0,2	3,7
25 Trafikföreskrifter	0,8	0,3	0,5	0,6	0,6
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12,8	11,1	1,7	12,1	11,7
30 Regional tillväxt	16,5	12,5	4,0	15,5	16,2
34 Infrastrukturplanering	1,5	0,4	1,2	1,7	1,7
40 Hållbar samhällsplanering och boende	12,1	9,1	3,0	11,4	11,5
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1,7	1,7	0,0	1,8	2,2
42 Energi och klimat	3,2	2,2	1,0	3,3	3,9
43 Kulturmiljö	6,4	4,6	1,7	5,5	5,9

¹ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service.

² Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kontoklass 4).

Verksamhetsområde	2024 ÅA totalt	2024 ÅA kvinnor	2024 ÅA män	2023 ÅA totalt	2022 ÅA totalt
45 Samhällsskydd och beredskap	17,5	9,7	7,6	16,5	19,5
46 Civilområde	8,4	5,1	3,4	4,3	0,4
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12,2	9,2	3,0	10,5	11,3
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	55,2	24,0	31,2	53,1	59,9
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	8,3	5,8	2,5	8,1	7,2
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	42,0	26,0	16,0	39,3	42,4
54 Mineralfyndigheter	0,2	0,1	0,2	0,2	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	13,0	10,3	2,7	11,5	10,4
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	2,7	1,0	1,7	3,5	3,6
57 Förorenade områden, efterbehandling	3,5	2,7	0,8	2,9	2,5
58 Restaurering	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
60 Lantbruk och landsbygd	16,4	11,2	5,2	18,7	19,8
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	8,1	4,5	3,6	9,0	7,1
62 Fiske	9,1	3,0	6,1	9,9	7,8
70 Folkhälsa	5,1	4,1	1,0	4,8	4,3
80 Jämställdhet	3,3	2,4	0,0	3,4	2,5
81 Nationella minoriteter	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
82 Mänskliga rättigheter	1,6	1,6	0,0	2,0	1,8
85 Integration	1,7	0,9	0,8	2,5	3,2
10 Myndighetsövergripande verksamhet	19,0	13,2	5,8	19,2	18,5
11 Administration och intern service	29,4	22,0	7,4	29,1	27,5
99 Resurssamverkan	0,8	0,5	0,3	1,4	2,5
20-85 Summa årsarbetskrafter produktion	277,7	174,9	101,8	265,0	275,3
10-85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	326,1	210,1	115,0	313,3	321,4
10-99 Summa årsarbetskrafter totalt	326,9	210,6	115,3	314,7	323,9

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Inom 46 Civilområde beror ökningen av årsarbetskrafter på att det är ett relativt nytt verksamhetsområde som fortsätter öka sin verksamhet.

Kommentarer lämnas även under verksamhetsavsnitten.

Tabell D – Representation

Nyckeltal	2024 totalt (tkr)	2024 per ÅA (kr)	2023 totalt (tkr)	2023 per ÅA (kr)	2022 totalt (tkr)	2022 per ÅA (kr)
Intern representation	415	1 270	227	723	112	347
Extern representation	757	2 315	499	1 585	226	698

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

De ökade representationskostnaderna beror främst på att fler aktiviteter har genomförts under året. Av extern representation utgör ca 365 tkr kostnader för residenset. Kostnader för representation exklusive residenset är 1 197 kr per årsarbetskraft.

Tabell E – Lokaler

Nyckeltal ¹	Lokal	2024	2023	2022
Lokalkostnader (tkr), VÄS 103 ²	Residens	1 294	275	497
Lokalyta (m ²)	Residens	1 065	1 065	1 065
Lokalkostnad per m ² (kr)	Residens	1 215	258	466
Lokalkostnader (tkr), VÄS 113 ³	Lokaler, övriga	20 255	20 162	17 892
Lokalyta (m ²)	Lokaler, övriga	11 675	11 780	11 526
Lokalkostnad per m ² (kr)	Lokaler, övriga	1 735	1 712	1 552
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	62	64	55
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Lokaler, övriga	36	37	36
Kontorslokalyta (m ²) ⁴	Kontorslokaler	9 021	9 021	8 966
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Kontorslokaler	28	29	28
Lokalkostnader (tkr)	Lokaler totalt	21 549	20 437	18 389

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Lokalkostnaderna totalt ökar främst på grund av indexuppräknings av hyreskostnader samt ökade avskrivningar som till största delen avser larm- och passersystemet. De ökade lokalkostnaderna för residenset beror främst på att kostnaderna för 2024 är korrekt redovisade på residenset, medan det 2023 samt delvis 2022 felaktigt konterats på övriga lokaler i stället för residenset. Lokalytorna har minskat något. Lokal- och kontorsyta per årsarbetskraft har minskat eftersom antalet årsarbetskrafter har ökat.

¹ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

² Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103 Servicestöd till ledningen.

³ Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113 Lokaler.

⁴ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2024

Samtliga ärenden oavsett databas.

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	75	563	445	1003	80	3
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	394	5924	842	6 736	424	16
201 Allmänna val	4	674	3	459	222	0
25 Trafikföreskrifter	15	152	3	148	22	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	139	1214	657	1 832	178	0
30 Regional tillväxt	36	129	36	148	53	2
34 Infrastrukturplanering	9	31	4	32	12	1
40 Hållbar samhällsplanering och boende	79	958	7	986	58	7
41 Stöd till boende och energiåtgärder	247	344	1	306	286	8
42 Energi och klimat	77	52	10	89	50	9
43 Kulturmiljö	143	629	34	580	226	12
45 Samhällsskydd och beredskap	212	258	88	369	189	12
46 Civilområde	12	22	20	23	31	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	75	240	19	261	73	0
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	298	187	157	338	304	64
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	141	908	69	1 009	109	3
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	277	527	148	621	331	15
54 Mineralfyndigheter	11	79	0	73	17	0
55 Miljöfarlig verksamhet	420	456	58	461	473	51
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	28	181	41	221	29	1
57 Förorenade områden, efterbehandling	24	28	4	20	36	7
58 Restaurering	0	0	1	1	0	0

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
60 Lantbruk och landsbygd ¹	1 557	4 193	137	5 376	511	22
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	244	573	111	661	267	5
62 Fiske	43	332	23	371	27	0
70 Folkhälsa	63	15	42	77	43	0
80 Jämställdhet	15	28	7	7	43	3
81 Nationella minoriteter	0	2	0	2	0	0
82 Mänskliga rättigheter	6	16	6	8	20	0
85 Integration	3	25	0	27	1	0
10-85 Totalt antal ärenden	4647	18 740	2973	22 245	4115	241

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Tabell G – Överklagade beslut 2024

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ²	Antal beslut ³	Andel överklagade beslut ⁴ (%)
10-11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	8	1 004	0,8%
20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	37	6 735	0,5%
201 Allmänna val	2	459	0,4%
25 Trafikföreskrifter	10	148	6,8%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	60	1 832	3,3%
30 Regional tillväxt	0	148	0,0%
34 Infrastrukturplanering	0	32	0,0%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	28	986	2,8%

¹ Under 2024 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i den nya strategiska planen för ny jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets IT-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2023 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets IT-system, BLIS.

² Avser beslut som överklagats till högre instans 2024, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

³ Avser beslut som fattats av Länsstyrelsen under 2024.

⁴ Avser antalet överklagade beslut under 2024 dividerat med antalet beslut under 2024.

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹	Antal beslut ²	Andel överklagade beslut ³ (%)
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1	306	0,3%
42 Energi och klimat	0	89	0,0%
43 Kulturmiljö	3	580	0,5%
45 Samhällsskydd och beredskap	2	369	0,5%
46 Civilområde	0	23	0,0%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	18	262	6,9%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	9	339	2,7%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	21	1 009	2,1%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	19	622	3,1%
54 Mineralfyndigheter	0	73	0,0%
55 Miljöfarlig verksamhet	8	461	1,7%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	4	221	1,8%
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	20	0,0%
58 Restaurering	0	1	0,0%
60 Lantbruk och landsbygd	12	5 376	0,2%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	8	661	1,2%
62 Fiske	1	371	0,3%
70 Folkhälsa	0	77	0,0%
80 Jämställdhet	0	7	0,0%
81 Nationella minoriteter	0	2	0,0%
82 Mänskliga rättigheter	0	8	0,0%
85 Integration	0	27	0,0%
10-85 Totalt antal ärenden	251	22 248	1,1%

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet beslut skiljer sig åt från antalet beslut i tabell F beroende på att registreringen och definitionen av beslutsdatum i integrationen med Boverkets ärendehanteringssystem fungerar på ett annat sätt än i ärendehanteringssystemet Platina.

Tabell H – Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2024

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹	varav antal ändrade beslut i högre instans ²	Andel ändrade beslut (%) ³
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	7	1	14,3%
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	31	0	0,0%
201 Allmänna val			
25 Trafikföreskrifter	9	1	11,1%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	39	0	11,1%
30 Regional tillväxt			
34 Infrastrukturplanering			
40 Hållbar samhällsplanering och boende	28	11	39,3%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	3	0	0,0%
42 Energi och klimat			
43 Kulturmiljö	1	0	0,0%
45 Samhällsskydd och beredskap	4	1	25,0%
46 Civilområde			
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	22	8	36,4%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	10	3	30,0%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	14	3	21,4%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	23	6	26,1%
54 Mineralfyndigheter			
55 Miljöfarlig verksamhet	5	1	20,0%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	12	10	83,3%
57 Förorenade områden, efterbehandling			
58 Restaurering			
60 Lantbruk och landsbygd	18	3	16,7%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	8	0	0,0%
62 Fiske			
70 Folkhälsa			
80 Jämställdhet			

¹ Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2024.

² Avser beslut som ändrats under 2024 på grund av domar/beslut i högre instans.

³ Antal ändrade beslut i högre instans under 2024 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2024.

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹	varav antal ändrade beslut i högre instans ²	Andel ändrade beslut (%) ³
81 Nationella minoriteter			
82 Mänskliga rättigheter			
85 Integration			
10-85 Totalt antal ärenden	234	48	20,5%

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Länsstyrelsen har ett nyckeltal som anger att det inte ska vara en andel högre än 20 procent vad gäller ärenden som ändras i högre instans. De verksamhetsområden som har en högre procentsats kommenteras nedan.

Det finns inga entydiga förklaringar och ändringsgrunderna är varierande. Det har varit fråga om mindre ändringar och i vissa fall inga prövningar i sak. Nya omständigheter har tillkommit i högre instans som inte varit kända för Länsstyrelsen när beslut fattades. En del domar innehåller rena bedömningsfrågor där utfallet varit svårt att förutse. Slutligen har överrätt ändrat domar inom VÅS 40 och gett Länsstyrelsen rätt vilket inte framgår av statistiken.

Tabell I – Handläggningstider

VÅS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022–2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
202 Anmälan om svenskt medborgarskap	45	98,1	98,3	98,9	9,2	8,7	8,4
204 Begravningsfrågor	45	98,6	96,6	97,8	6,7	9	8,6
212 Auktorisation av bevakningsföretag	180	1)	7)	9)			
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen	90	100	91,7	97,3	18,3	33,7	17
282 Ansökan om förprovning djurstall	56	2)	100	100		3,9	8,2
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	96,9	99,1	99,2	23,9	20	18,1
40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	150	96,2	95,2	100	39,5	53,8	27,9
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	3)	13)	10)			
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	100	100	100	36,1	62,1	30,1
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken m.fl. föfattn.	180	86,4	79,6	98,6	76,9	79	43,7

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022-2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	55,5	59,4	63,9	55	52,4	48,1
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens	21	90,2	96,1	90,3	15,5	13,1	15,7
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc)	180	75	14)	11)	216,7		
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	4)	54,5	82,4		145,5	56,3
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	69,7	73,6	90,9	34	43,2	19,5
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	84,1	88,9	92,3	21,4	19,2	15,3
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - företagsstöd	180	5)	46	88		201	107
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - projektstöd	180	6)	82	73		125	131
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - miljöinvesteringar	180	7)	15)	1)			
603 Ansökan om stöd i strategisk plan - investeringsstöd	180	75			141		
603 Ansökan om stöd i strategisk plan - projektstöd	180	8)					
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - företagsstöd	180	48	7)	85	167		138
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - projektstöd	180	7)	7)	7)			
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - företagsstöd	120	66	93	83	110	64	86
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - projektstöd	120	68	88	81	120	67	93
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder - miljöinvesteringar	120	7)	16)	7)			

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2022-2024	Utfall (%) 2024	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Medel-antal dagar 2024	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022
603 Ansökan om utbetalning av stöd i strategisk plan – investeringsstöd	120	78			77		
603 Ansökan om utbetalning av stöd i strategisk plan – projektstöd	120	9)					
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – företagsstöd	80	91	17)	12)	60		
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – projektstöd	80	7)	7)	7)			
623 Ansökan tillstånd flyttning och utsättning av fisk	30	91	98,4	86,8	15,6	11,5	15,6
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	95,8	98,2	94,8	16,5	14	21,8

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

¹ Antal 1, utfall 0%.

² Antal 3, utfall 100%.

³ Antal 9, utfall 100%.

⁴ Antal 9, utfall 55,6.

⁵ Antal 3, utfall 33%.

⁶ Antal 5, utfall 100%.

⁷ Antal 0.

⁸ Antal 7, utfall 100%.

⁹ Antal 4, utfall 75%.

¹⁰ Antal 8, utfall 100%.

¹¹ Antal 9, utfall 77,8%.

¹² Antal 3, utfall 100%.

¹³ Antal 8, utfall 75%.

¹⁴ Antal 9, utfall 77,8%.

¹⁵ Antal 5, utfall 90%.

¹⁶ Antal 1, utfall 100%.

¹⁷ Antal 4, utfall 77%.

Förklaring till tabellen:

Gällande ärendeslaget 202 Anmälan om svenskt medborgarskap redovisas inkomna ärenden fram till sista september 2024 då verksamheten övergår till Migrationsverket 1 oktober 2024.

Ärendeslagen 202 Anmälan om svenskt medborgarskap, 204 Begravningsfrågor, 212 Auktorisation av bevakningsföretag är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

Gällande ärendeslagen 282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen, 282 Ansökan om förprovning djurstall och 551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd är målet satt från komplett ansökan.

Gällande ärendeslaget 526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens är det enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

Gällande ärendeslaget 551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd så är det koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Gällande ärendeslagen 602 ,603 och 622 som avser ansökan om stöd gäller att handläggningstiden, mäts från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

Gällande ärendeslagen 602 som avser ansökan av stöd hanterade Länsstyrelsen detta i början av året innan landsbygdsprogrammet stängde för beslut på ansökningar.

Gällande ärendeslagen 602,603 och 622 Målet enligt SUSS (Uppföljningssystem i samverkan för LB, SP, Fiskestöden). Underlaget hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

Gällande ärendeslagen 602, 603 och 622 som avser ansökan om utbetalning gäller att handläggningstiden, mäts från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader inom ärendeslagen 602 och 603. Gällande ärendeslagen 622 är motsvarande period 80 dagar.

Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning

Belopp i tkr.

Resultaträkning	2024	2023	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	214 132	211 398	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	18 448	35 602	2
Intäkter av bidrag	178 896	153 440	3
Finansiella intäkter	5 195	4 902	4
Summa	416 672	405 342	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-274 371	-255 228	5
Kostnader för lokaler	-20 754	-21 679	
Övriga driftkostnader	-123 800	-119 493	
Finansiella kostnader	-866	-535	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 323	-4 471	7
Summa	-425 114	-401 407	
Verksamhetsutfall	-8 441	3 935	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	16 063	15 212	8
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-16 063	-15 212	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	3 349	31 118	9
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	145 270	85 156	10
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	169 419	149 921	11
Finansiella intäkter	7 443	6 941	
Finansiella kostnader	0	0	

Resultaträkning	2024	2023	Not
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-30 645	-3 135	12
Lämnade bidrag	-299 657	-268 796	13
Saldo	-4 821	1 205	
Årets kapitalförändring	-13 263	5 140	14

Balansräkning

Belopp i tkr.

Tillgångar	2024-12-31	2023-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 684	6 330	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8 059	10 953	
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	0	471	
Summa	15 743	17 754	15
Utlåning			
Utlåning	3 218	3 218	
Summa	3 218	3 218	16
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 347	4 671	17
Fordringar hos andra myndigheter	16 952	9 168	18
Övriga kortfristiga fordringar	28 839	39 608	19
Summa	47 138	53 447	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	5 309	4 708	
Upplupna bidragsintäkter	17 610	17 020	
Övriga upplupna intäkter	1 268	701	
Summa	24 187	22 429	20
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	-455	6 395	
Summa	-455	6 395	21
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	129 591	141 534	
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	10 052	11 660	22
Kassa och bank	269 811	207 208	23
Summa	409 454	360 401	
Summa tillgångar	499 286	463 643	

Kapital och skulder	2024-12-31	2023-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	19 821	15 854	
Balanserad kapitalförändring	49 057	43 918	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-13 263	5 140	
Summa	55 616	64 911	24
Fonder			
Fonder	183 629	152 985	
Summa	183 629	152 985	12
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 119	882	25
Övriga avsättningar	3 937	4 637	26
Summa	5 055	5 519	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	12 064	16 716	27
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	15 838	13 027	28
Leverantörsskulder	12 405	12 470	
Övriga kortfristiga skulder	18 876	17 193	29
Depositioner	10 048	11 660	30
Summa	69 230	71 065	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	21 931	24 021	
Oförbrukade bidrag	163 824	145 142	
Summa	185 756	169 163	31
Summa kapital och skulder	499 286	463 643	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr.

Anslag	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	Not
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse 01 05 001 021 Länsstyrelserna m.m., Norrbottens län	6 165	218 004	0	0	0	224 169	-215 274	8 896	32
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan 05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	254	1 400	0	0	-254	1 400	-1 066	334	33
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitets- forskning 16 03 013 009 Särskilda utgifter för forsknings- ändamål, Bidrag till EISCAT	0	1 200	0	0	0	1 200	-1 200	0	34
Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 021 Regionala utvecklings- åtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län	859	856	0	0	-859	856	-4	852	35
Summa	7 279	221 460	0	0	-1 113	227 625	-217 543	10 082	

Avslutade anslag	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.-brev	Omdisponerat anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, hållbara samhällsbyggnadsprojekt	42	0	0	0	-42	0	0	0

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	Not
2394 09 Övriga ränteintäkter	10	0	
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	2 300	2 234	
2537 Miljöskyddsavgift Taktavgift	9 000	9 440	
2552 01 Stiftelser, tillsynsavgift	119	114	
2552 02 Stiftelser, registerhållningsavgift	163	155	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	218	197	
2714 01 Sanktionsavgifter	2 476	3 875	
2714 05 Brott mot utlänningslagen	49	53	
2714 06 Övriga sanktionsavgifter	469	-30	
2714 07 Sanktionsavgifter enligt arbetstidslagen	1 606	0	
2811 9 Övriga inkomster	0	24	
Summa	16 410	16 063	8

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2024.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2024 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderas i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Materiella tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde som uppgår till minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. När det gäller förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår anskaffningsvärdet till minst 50 tkr samt infrastrukturella tillgångar (naturmiljöstillgångar) till minst 250 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

För Immateriella tillgångar är anskaffningsvärdet satt till 100 tkr.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Markanläggningar	Respektive komponents nyttjande period
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 7 år
Maskiner	5 år
It-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Av 2 kap. 6 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) följer att naturmiljötillgångar ska finansieras med anslag. Dessa regler gäller för samtliga investeringar i materiella anläggningstillgångar som finansieras från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur, oavsett om det är Naturvårdsverket eller en annan myndighet som anskaffar tillgångarna. Investeringar i immateriella anläggningstillgångar som görs med medel från anslag 1:3 ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret.

Skrivningen innebär att länsstyrelserna inte behöver lånefinansiera anläggningstillgångar som finansieras av 1:3 anslaget.

Under 2024 har det funnits möjlighet att använda årets anslag från 1:3 ap 2 för att finansiera ett slutförande av återstående avskrivningskostnader på sedan tidigare lånefinansierade materiella tillgångar. Länsstyrelsen har använt sig av den möjligheten.

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Lönegarantifordran värderas kollektivt med 90 procent, vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding Lotta Finstorp	1 737 641	Inga andra uppdrag
Länsråd Katarina Ljunggren	1 166 933	Inga andra uppdrag
<i>Insynsråd</i>		
Holmgren, Richard (t o m 2024-02-29)	8 150	Ledamot i Vattendelegationen vid Bottenvikens vattendistrikt, särskild ledamot i Mark- och miljödomstolen Umeå
Norberg, Cathrine (t om 2024-02-29)	1 900	Vicerektor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, Umeå universitet
Bergvall Kåreborn, Birgitta	0	Rektor, styrelseledamot i LTU Business, LTU Holding, Luleå Näringsliv AB, Vinnova, Luleå tekniska universitet Ledamot i insynsråd Myndigheten för yrkeshögskolan
Skarin, Li	5 700	Företagare, styrelseledamot i Massa Media i Piteå AB, Li Skarin AB
Greberg, Peter	5 700	Överste, styrelseordförande i Greberg & Greberg AB
Winneborn, Robert	5 700	Institutionschef, inga andra uppdrag
Lundh Sammeli, Fredrik	4 430	Riksdagsledamot, styrelseledamot i Valrossen AB
Inga, Niila	5 700	Samebyordförande, inga andra uppdrag
Utsi, Isak	4 350	Kommunstyrelseordförande Arjeplogs kommun, styrelseledamot i Argentis AB och Kraja AB, styrelsesuppleant i Länsstrafiken i Norrbotten AB

Noter till resultaträkning

Belopp i tkr.

Not 1

Intäkter av anslag	2024	2023
01 05 001 021 Förvaltningsanslag	213 693	208 484
05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	435	389
18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, hållbara samhällsbyggnadsprojekt	0	2 458
19 01 001 021 Regionala tillväxtåtgärder	4	67
Summa intäkter av anslag	214 132	211 398

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt

övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen. Fr o m 2017 har den regionala projektverksamheten flyttats över till Region Norrbotten och utfasningen av utbetalningar till redan beslutade projekt har skett successivt allt eftersom de har avslutats. Inga utbetalningar har gjorts under 2024. Anslaget Bostadspolitisk utveckling har avslutats 2024.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2024	2023
Offentligrättsliga avgifter	10 112	10 254
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	5 261	21 723
Intäkter av andra ersättningar	3 074	3 625
Summa	18 448	35 602
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av:		
Intäkter uthyrning	-1 349	4 859
Intäkter utbildning/konferenser	649	837
Intäkter konsultuppdrag	5 674	14 437
Intäkter övriga 4 § avgifter	287	1 590
Summa	5 261	21 723

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Intäkterna från försäljning enligt 4 § avgiftsförordningen har minskat som en följd av att lägre kostnader har fakturerats till Naturvårdsverket samt att justering av tidigare års upparbetat överskott inom uppdrag underhåll och förvaltning av Naturvårdsverkets fastigheter har genomförts under året. En stor faktura avseende en arrendeavgift överklagades år 2023, vilket senare ledde till att fakturan krediterades under 2024. Vidare har ett flertal projekt och uppdrag avslutats 2023 och därmed inte haft någon verksamhet under 2024. Inom intäkter av andra ersättningar redovisas en reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar som uppgår till 333 tkr, vilket är 385 tkr lägre jämfört med 2023.

Not 3

Intäkter av bidrag	2024	2023
Bidrag från statliga myndigheter	151 968	138 265
<i>varav</i>		
Naturvårdsverket	58 586	57 520
Länsstyrelsen i Örebro län	48 284	44 159
Havs- och vattenmyndigheten	24 460	21 441
Statens jordbruksverk	6 030	3 263
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	5 010	6 390
Riksantikvarieämbetet	2 589	1 945
Tillväxtverket	1 634	446
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 618	918

Intäkter av bidrag	2024	2023
Kammarkollegiet	1 542	915
Länsstyrelsen i Västerbottens län	468	-437
Statens veterinärmedicinska anstalt	437	106
Arbetsförmedlingen	378	522
Post- och telestyrelsen	352	401
Länsstyrelsen i Dalarnas län	211	248
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	193	164
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	81	12
Länsstyrelsen i Jönköpings län	47	73
Luleå tekniska universitet	33	-23
Lunds universitet	19	2
Länsstyrelsen i Skåne län	13	0
Energimarknadsinspektionen	7	10
Skogsstyrelsen	0	107
Sjöfartsverket	0	43
Trafikverket	0	4
Lantmäteriet	0	1
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	20
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	-3	3
Centrala studiestödsnämnden	-4	0
Länsstyrelsen i Stockholms län	-17	14
Bidrag från övriga	26 928	15 175
<i>varav bidrag från EU:s fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	7 552	3 738
ERUF 2014–2020 program Nord	-9	2 512
ERUF 2021–2027 program Aurora	10 560	3 213
Generaldirektorat för kommunikation	544	452
Summa	178 896	153 440

Bidrag från statliga myndigheter har ökat som en följd av ökad finansiering inom ett antal områden, bland annat inom regional energiplanering samt akvatisk restaurering. När det gäller ökningen av bidrag från övriga så är den främst hänförlig till EU-programmet Interreg Aurora.

Not 4

Finansiella intäkter	2024	2023
Räntekonto i Riksgälden	5 136	4 864
Övriga finansiella intäkter	60	37
Summa	5 195	4 902

De finansiella intäkterna har ökat något jämfört med 2023 och det beror främst på ökade ränteintäkter på räntekontot hos Riksgälden. Övriga finansiella intäkter avser främst

ränteintäkter på försenade och/eller indrivna kundfakturor samt ränteintäkter på skattekontot.

Not 5

Kostnader för personal	2024	2023
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-180 116	-166 369
varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-1 344	-737
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-94 255	-88 859
Summa	-274 371	-255 228

Lönekostnaderna har ökat 2024 jämfört med 2023 vilket beror på att antal årsarbetskrafter har ökat samt löneökningar. Arbetsgivaravgifterna och pensionspremierna har också ökat som en konsekvens av att lönekostnaderna ökat.

Not 6

Finansiella kostnader	2024	2023
Räntekostnader i Riksgälden	-788	-487
Övriga finansiella kostnader	-78	-49
Summa	-866	-535

Räntekostnaderna i Riksgälden har ökat 2024. Det beror på en räntekostnad med anledning av att en extra återföring av anslagsmedel för 2022 inbetalades först i början av 2024. Anledningen till att inbetalningen blev gjord för sent var en sen ändring av regleringsbrevet för 2023 som uppmärksammades först i början av 2024. Vidare så har räntekostnaderna på lånen hos Riksgälden ökat. Övriga finansiella kostnader består främst av räntor m.m. på obetalda leverantörsskulder.

Not 7

Avskrivningar och nedskrivningar	2024	2023
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 323	-4 471

Årets avskrivningar har främst ökat som en följd av några större investeringar avseende larm- och passersystem som installerats och tagits i bruk under året.

Not 8

Avgifter m.m. som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	+/- 2022	+/- 2023	Budget intäkter 2024	Intäkter 2024	Kostnader 2024	+/- 2024	Akkumulerat +/- utgående 2024
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål¹							
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 348	1 284	2 300	2 234	-1 285	949	3 581
2537 Miljöskyddsavgifter	1 709	429	9 000	9 440	-10 826	-1 385	752
2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter	-338	-158	500	467	-924	-457	-954
- varav avgifter enligt stiftelseförordning	-349	-92	282	270	-574	-305	-746
- varav avgifter enligt avfallsförordningen	11	-66	218	197	-350	-153	-208
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	4 591	2 670	4 610	3 922		3 922	
2394 Övriga ränteinkomster	9	0	10	0		0	9
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	4 581	1 389	2 476	3 875		3 875	9 846
2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen	0	28	49	53		53	80
2714 Övriga sanktionsavgifter	0	264	469	-30		-30	234
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetstidslagen	0	902	1 606	0		0	902
2811 Övriga inkomster	1	88	0	24		24	114
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel			16 410	16 063			

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. Avvikelsen mot beräknat belopp beror främst av att sanktionsavgifterna har varit lägre än beräknat samtidigt som intäkterna avseende miljöskyddsavgifter har varit något högre än beräknat.

Not 9

Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2024	2023
01 05 001 021 Förvaltningsanslag	1 518	1 520
19 01 001 021 Regionala tillväxtåtgärder	0	142
05 01 011 004 Samarbeta inom Östersjöregionen, Barentssamarbeta	630	757
16 03 013 009 Särskilda utgifter forskning, EISCAT	1 200	1 200
18 01 001 006 Bostadspolitisk utveckling, hållbara samhällsbyggnadsprojekt	0	27 500
Summa	3 349	31 118

¹ Akkumulerat utfall avser åren 2022, 2023 och 2024.

Den främsta anledningen till att medlen som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag har minskat är att anslaget Bostadspolitisk utveckling, hållbara samhällsbyggnadsprojekt, har upphört 2024.

Not 10

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2024	2023
Från myndighet		
Kammarkollegiet	111 264	45 159
Naturvårdsverket	9 784	16 708
Riksantikvarieämbetet	7 827	6 589
Havs- och vattenmyndigheten	7 401	7 405
Socialstyrelsen	7 025	7 009
Länsstyrelsen i Örebro län	1 511	1 516
Länsstyrelsen i Jönköpings län	457	605
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	2	0
Länsstyrelsen i Västerbottens län	0	50
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	0	50
Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	30
Luleå tekniska universitet	0	25
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	10
Summa	145 270	85 156

Ökningen av medlen från Kammarkollegiet beror på att utbetalningarna inom lönegarantin har ökat jämfört med 2023. Detta som en följd av att antalet konkurser och rekonstruktioner har ökat. Medlen från Naturvårdsverket har minskat, främst beroende av att utbetalningar till åtgärder inom efterbehandling av förorenade områden har minskat.

Not 11

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2024	2023
ERUF 2021–2027 program Aurora	97 120	16 967
Bygdemedel	63 016	57 743
Samefonden	5 395	5 008
Life - program för miljö- och klimatpolitik	3 085	15 953
TEM Arbets- och näringsministeriet, Finland TYO	2 323	82
Lönegaranti konkurser	730	4 188
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	100	233
Övriga organisationer	100	50
Lapplandsförbund - Lapin Liitto	48	19
Landsting	0	25
Älgvårdsfonden	-333	378
Lönegaranti rekonstruktioner	-1 036	1 208
ERUF 2014–2020 program Nord	-1 130	48 065
Summa	169 419	149 921

Medlen har i huvudsak finansierat utvecklingsprojekt inom Interreg Aurora och ett projekt inom Life-program för miljö- och klimatpolitik. Medlen har även finansierat lokala bygdeutvecklingsprojekt som medfinansieras av bygdemedel. Skillnaden mot föregående år beror främst på att inbetalningarna från EU totalt sett har ökat. Ökningen beror på att 2024 var det första året som EU-programmet Interreg Aurora varit i full gång. En minskning av EU-medel har dock skett gällande EU-programmet Interreg Nord eftersom det programmet håller på att avslutas.

Not 12

Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2024	2023
Ingående balans	152 985	149 850
Årets förändring	30 645	3 135
Utgående balans	183 629	152 985
Uppdelat på:		
Älgvårdsfonden ingående balans	2 661	2 626
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-333	378
Lämnade bidrag	-532	-343
Älgvårdsfonden utgående balans	1 797	2 661
Bygdemedel ingående balans	150 323	147 224
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	63 016	57 743
Finansiella intäkter	4 626	4 115
Lämnade bidrag	-36 132	-58 759
Bygdemedel utgående balans	181 833	150 323

Utbetalningar av bygdemedel har minskat under 2024 jämfört med 2023. Gällande älgvårdsfonden har mindre fällavgifter betalats in och mer bidrag betalats ut under 2024.

Not 13

Lämnade bidrag	2024	2023
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-55 421	-115 372
Lämnade bidrag till internationella organisationer	-70 290	-45 514
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-173 946	-107 910
Summa Lämnade bidrag	-299 657	-268 796
<i>Inom verksamhetsområden:</i>		
Regional projektverksamhet	0	-142
Övriga ärenden inom myndighetsövergripande verksamhet	0	-200
Övriga ärenden inom vattenverksamhet	0	-289
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	0	-705
Klimatanpassning	0	-989
Planeringsunderlag enligt plan- och bygglagen och miljöbalken	0	-27 500
Fornminnes- och kulturlandskapsvård	-39	-392
Miljöövervakning	-73	-25
Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden	-74	0

Lämnade bidrag	2024	2023
Fjällförvaltning	-100	-233
Fiskevård och fritidsfiske	-257	-383
Dricksvattenförsörjning	-347	-68
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-398	-87
Integrationsfrågor	-457	-605
Gränsregionalt samarbete	-630	-757
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-995	-760
Jämställdhetsfrågor	-1 112	-100
Ekonomiadministration	-1 200	-1 200
Fornminnen	-1 292	0
Jakt och viltvård	-1 407	-1 219
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-1 520	-1 520
Stöd till fisket	-2 177	-2 186
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-3 642	-22 239
Övriga ärenden inom övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	-4 265	-595
Anläggningar där staten har underhållsskyldighet	-5 395	-5 008
Byggnadsvård	-6 098	-6 110
Miljömål	-6 171	-3 628
Efterbehandling av förorenade områden	-6 757	-15 442
Frågor inom mänskliga rättigheter	-7 025	-7 009
Medel till rennäring	-8 972	-8 385
Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	-27 161	-50 374
EU:s strukturfonder	-96 314	-62 201
Lönegaranti	-115 779	-48 445
Summa	-299 657	-268 796
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	-3 138	-17 096
ERUF 2014–2020 program Nord	0	-48 902
ERUF 2021–2027 program Aurora	-98 595	-17 653

Den stora skillnaden mellan år 2024 jämfört med 2023 beror på en kraftig ökning av hanteringen av ärenden inom lönegarantin där det har gjorts stora utbetalningar under 2024. Utbetalningar genom EU-fonder ERUF har ökat vilket beror på att ERUF 2021-2027 Interreg Aurora var under uppstart år 2023 men är nu i full gång. Inga utbetalningar har gjorts genom EU-fonder från Interreg Nord som är avslutat.

Not 14

Årets kapitalförändring	2024	2023
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-6 796	4 693

Årets kapitalförändring	2024	2023
Avslutade externa medel och ANL RTA	-1 661	-786
Semesterlöne- och löneskuld	78	138
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-62	-111
Summa verksamhetsutfall	-8 441	3 935
Uppbörd	0	0
Transfereringar		
Avslutade externa medel och ANL RTA	0	-905
Lönegaranti konkurser	-2 344	1 860
Lönegaranti rekonstruktioner	-2 477	250
Summa transfereringar	-4 821	1 205
Summa årets kapitalförändring	-13 263	5 140

Upplåtelseverksamhet samt justering av tidigare upparbetat överskott i uppdragsprojekt avseende underhåll och förvaltning av Naturvårdsverkets fastigheter står för den största delen av förändringen inom avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan.

Saldon från avslutade externa projekt förs mot kapitalförändringen i enlighet med FÅB (2000:605) 4 kap 1§. Under 2024 har möjlighet funnits att använda 2024 års från anslag 1.3 ap 2 för att finansiera ett slutförande av återstående avskrivningskostnader på sedan tidigare lånefinansierade materiella tillgångar. Länsstyrelsen har använt sig av den möjligheten vilket påverkar avslutade externa medel med 307 tkr.

Inom lönegaranti har lämnade bidrag ökat som en följd av fler ärenden jämfört med tidigare år samt att avskrivningar av avslutade konkurser och rekonstruktioner har genomförts. Värderegleringen av lönegaranti beräknas enligt en länsstyrelsegemensam modell som baseras på statistik från de senaste fem åren.

Noter till balansräkning

Not 15

Materiella anläggningstillgångar	2024-12-31	2023-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	12 420	7 930
Årets anskaffning	3 048	4 490
Årets försäljning, utrangering	-1 771	0
Utgående anskaffningsvärde	13 696	12 420
Ingående avskrivningar	-6 090	-5 493
Årets avskrivningar	-1 685	-596
Årets försäljning, utrangering	1 763	0
Utgående avskrivningar	-6 012	-6 090
Bokfört värde	7 684	6 330
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	40 079	37 634

Materiella anläggningstillgångar	2024-12-31	2023-12-31
Årets anskaffning	953	4 711
Årets försäljning, utrangering	-2 288	-2 265
Utgående anskaffningsvärde	38 743	40 079
Ingående avskrivningar	-29 126	-27 461
Årets avskrivningar	-3 560	-3 875
Årets försäljning, utrangering	2 002	2 210
Utgående avskrivningar	-30 684	-29 126
Bokfört värde	8 059	10 953
Förskott till leverantörer avseende materiella anläggningstillgångar	0	471
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	15 743	17 754

Under året har investeringar avseende övriga inventarier, förbättringar på annans fastighet samt fordon genomförts. Investeringar avseende förbättringsutgifter på annans fastighet avser främst nytt larm- och passersystem till Residenset samt ett lokalkontor. Inom övriga inventarier har en ny anläggning för konferensteknik köpts in. Årets försäljning består av skotrar, släpvagnar samt en bil.

Not 16

Utlåning	Lånefordringar IB	Amortering	Avskrivning	Lånefordringar UB	Reservering låneförslut IB	Årets förändring	Reservering låneförluster UB	Lånefordringar efter reservering UB
Lånefordringar med villkorad återbetalnings-skyldighet								
Särskilt skuldyngda jordbrukare	14 348	0	0	14 348	-11 130	0	-11 130	3 218
Villkorade LUR-lån	1 036	0	0	1 036	-1 036	0	-1 036	0
Villkorade Räntestöd	440	0	0	440	-440	0	-440	0
Villkorade Etableringsstöd	30	0	0	30	-30	0	-30	0
Summa utlåning	15 854	0	0	15 854	-12 636	0	-12 636	3 218

Samtliga lån beviljades av Jordbruksverket för många år sedan. Länsstyrelsen administrerar endast dessa lån och det är Jordbruksverket som beslutar om eventuell avskrivning. Det har inte skett någon amortering under 2024. Det finns inte några beslutade löptider avseende dessa lån.

Not 17

Kundfordringar	2024-12-31	2023-12-31
Kundfordringar - utomstatliga	1 347	4 671
Summa	1 347	4 671

Skillnaden mellan år 2024 och år 2023 är framför allt att det under 2023 debiterades två stora utomstatliga fakturor inom projektet Upplåtverksamhet som avsåg uthyrning arrenden av lokal samt ett nytt projekt inom Krisberedskap sammanhållet projekt som avsåg intäkter av utbildning och konferenser. Skillnaden utgör sig att kundfakturan inom Upplåtelseverksamhet överklagades och har under december 2024 krediterats.

Not 18

Fordringar hos andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	12 455	4 889
Mervärdesskatt	4 497	4 279
Summa	16 952	9 168

Differensen inom diverse fodringar beror på att fodringarna till Sveriges Lantbruksuniversitet ökat under 2024 jämfört med 2023 samtidigt som att fodringar till bland annat Naturvårdverket har minskat jämfört med 2023. Fordran till Kammarkollegiet har ökat markant under 2024 jämfört med 2023 på grund av fler ärenden där lönegaranti har betalats ut. Fordran på ingående moms har ökat lite jämfört med 2023.

Not 19

Övriga kortfristiga fordringar	2024-12-31	2023-12-31
Lönegarantifordringar	23 981	28 802
Uppbördsfordringar	3 181	9 087
Övriga kortfristiga fordringar	1 677	1 718
Summa	28 839	39 608

Uppbördsfordringarna är lägre 2024 jämfört med 2023 vilket beror på flertalet sanktionsavgifter fakturerades i december 2023. Lönegarantifodringarna är lägre 2024 jämfört med 2023 och beror dels på avskrivningar på lönegarantifordran under 2024.

Not 20

Periodavgränsningsposter	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyror	4 220	3 955
Övriga förutbetalda kostnader	1 089	753
Summa förutbetalda kostnader	5 309	4 708

Ökningen av förutbetalda hyror beror på att för hög hyra har betalats under 2024 vilket kommer återbetalas under 2025. Övriga förutbetalda kostnader har ökat på grund av en faktura som avser licensavgifter för 2025.

Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	10 984	10 954
<i>varav</i>		
Statens jordbruksverk	6 226	6 417
Havs- och vattenmyndigheten	1 119	1 947
Kammarkollegiet	1 028	276
Länsstyrelsen i Örebro län	795	662

Upplupna bidragsintäkter		
Länsstyrelsen i Västerbottens län	618	0
Tillväxtverket	529	422
Naturvårdsverket	309	116
Post- och telestyrelsen	86	71
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	79	12
Länsstyrelsen i Västmanlands län	71	289
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	69	591
Luleå tekniska universitet	46	2
Riksantikvarieämbetet	7	23
Länsstyrelsen i Skåne län	1	0
Länsstyrelsen i Stockholms län	0	17
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	0	3
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	1
Statens veterinärmedicinska anstalt	0	106
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	6 626	6 066
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	2 461	0
Totala upplupna bidragsintäkter	17 610	17 020
Övriga upplupna intäkter	1 268	701
Summa periodavgränsningsposter	24 187	22 429

Upplupna bidragsintäkter är i stort sett samma 2024 som 2023. Det har skett en ökning från Kammarkollegiet på grund av ökat antal ärenden i lönegaranti 2024 jämfört med 2023. Länsstyrelsen i Västerbotten har ökat på grund av två fakturor som avser samarbete 2024, men skickades först 2025. Under året har man upparbetat kostnader i ett EU-projekt som bidrar till ökade upplupna bidragsintäkter från ickestatlig organisation.

Not 21

Avräkning med statsverket	2024-12-31	2023-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-9 171	-3 044
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-16 063	-15 212
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	22 362	9 085
Skulder avseende uppbörd	-2 873	-9 171
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag (+)	2 270	32 513
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-2 270	-32 513
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-10 741	-13 274

Avräkning med statsverket	2024-12-31	2023-12-31
Redovisat mot anslag (+)	215 274	210 114
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-218 004	-210 547
Återbetalning av anslagsmedel (+)	4 575	2 966
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-8 896	-10 741
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	704	815
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-62	-111
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	642	704
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	25 602	26 887
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	310 053	192 469
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-304 892	-217 182
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	-20 092	23 428
Övriga fordringar på statens centralkonto	10 672	25 602
Summa utgående balans avräkning med statsverket	-455	6 395

Återbetalning av anslagsmedel i räntebärande flöde avser år 2022 som betalades in i början av 2024. Anledningen till att inbetalningen inte blev gjord under år 2023 var en sen ändring av regleringsbrevet för 2023 som inte uppmärksammades förrän i början av 2024.

Not 22

Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	10 052	11 660

Ränta som under året tillskrivits kontot har redovisats i Deponiregistret och kommer deponenterna till godo. Differensen mot deponiregistret på 4 tkr avser avdragen skatt på utbetald ränta avseende deponerade medel. Justering mellan betalflöden sker alltid nästkommande månad.

Not 23

Kassa och bank	2024-12-31	2023-12-31
Bank A	181 833	150 323
Valutakonto ERUF	87 978	56 884
Summa	269 811	207 208

Ökningen av bankmedel beror främst på att utbetalningarna avseende bygdemedel varit lägre 2024 än 2023. När det gäller ökningen av medlen på valutakontot så är anledningen att inbetalningarna från EU för Interreg Aurora varit större än utbetalningarna till beviljade projekt jämfört med 2023.

Not 24

Förändring av myndighetskapitalet	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapitalförändring, bidragsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2023	15 854	0	-12 636	13 910	42 644	5 140	64 911
<i>Varav</i>							
V-lån, särskilt skuldtungda jordbrukare	4 590	0	0	0	0	0	4 590
VE-lån särskilt skuldtungda jordbrukare	9 758	0	0	0	0	0	9 758
Villkorade LUR-lån	1 036	0	0	0	0	0	1 036
Villkorade Räntestöd	440	0	0	0	0	0	440
Villkorade Etableringsstöd	30	0	0	0	0	0	30
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	14 112	0	4 693	18 805
Avslutade externa medel och ANL RTA	0	0	0	0	15 993	-1 690	14 303
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	-202	0	28	-174
Lönegaranti konkurser	0	0	0	0	12 862	1 860	14 722
Lönegaranti rekonstruktioner	0	0	0	0	13 791	250	14 041
Avslutade externa medel och ANL SCR	0	0	0	0	-2	0	-2
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0	-12 636	0	0	0	-12 636
Ingående balans 2024	15 854	0	-12 636	13 910	42 644	5 140	64 911
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	4 720	419	-5 140	0
Årets förändring							
<i>varav</i>							
Ej lånefinansierad anläggningstillgång	3 967	0	0	0	0	0	3 967
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-6 796	-6 796
Avslutade externa medel och ANL RTA	0	0	0	0	0	-1 661	-1 661
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	0	0	16	16
Lönegaranti konkurser	0	0	0	0	0	-2 344	-2 344
Lönegaranti rekonstruktioner	0	0	0	0	0	-2 477	-2 477
Summa årets förändring	3 967	0	0	0	0	-13 263	-9 296
Utgående balans 2024	19 821	0	-12 636	18 631	43 063	-13 263	55 616

Årets förändring består främst av ett uppdragsprojekt där tidigare upparbetat överskott har justerats under året. Vidare under 2024 har möjlighet funnits att använda 2024 års anslag från 1.3 ap 2 för att finansiera ett slutförande av återstående avskrivningskostnader på sedan tidigare lånefinansierade materiella tillgångar. Myndigheten har använt sig av den

möjligheten vilket påverkar avsättning mot statskapital med 3 967 tkr. Inom lönegaranti har lämnade bidrag ökat som en följd av fler ärenden jämfört med tidigare år samt att avskrivningar av avslutade konkurser och rekonstruktioner har genomförts. Värderingeringen av lönegaranti beräknas enligt en länsstyrelsegemensam modell som baseras på statistik från de senaste fem åren.

Not 25

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2024-12-31	2023-12-31
Ingående avsättningar	882	1 233
Årets pensionskostnader	482	-82
Årets pensionsutbetalningar	-245	-268
Utgående avsättning	1 119	882

Under 2024 har fem nya avtal om deltidspension tecknats.

Not 26

Övriga avsättningar	2024-12-31	2023-12-31
Lokalt omställningsarbete årets förändring	536	494
Lokalt omställningsarbete utgående balans	3 737	3 200
Omstruktureringsåtgärder årets förändring	-1 236	-293
Omstruktureringsåtgärder utgående balans	200	1 436
Summa övriga avsättningar	3 937	4 637

Under 2015 har ett lokalt avtal träffats om användningen av omställningsmedel. De ska i första hand användas till personalens kompetensutveckling. Under 2025 estimeras att förbrukningen av de avsatta medlen uppgår till 1 500 tkr. Omstruktureringsåtgärder avser enskild överenskommelse som gäller under 2023–2024, där avsättningen gjordes 2022 och i sin helhet återförts under 2024. Under 2024 gjordes en ny avsättning på 200 tkr som kommer att förbrukas under 2025.

Not 27

Lån i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Ingående balans	16 716	12 619
Under året upptagna lån	4 590	8 590
Årets amorteringar	-9 243	-4 492
Utgående balans	12 064	16 716
Beviljad låneram	22 500	22 500

Under året har investeringar avseende övriga inventarier, förbättringar på annans fastighet samt fordon genomförts. Vidare har anläggningstillgångar som finansierats av anslag 1.3 inom utgiftsområde 20, via bidrag från Naturvårdsverket, flyttats från lånefinansiering till statskapital i enlighet med Naturvårdsverkets beslut.

Not 28

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	8 263	7 651
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	7 575	5 376
Summa	15 838	13 027

Ökningen av diverse skulder inklusive leverantörsskulder inomstatliga beror främst på att det inom övriga skulder inomstatliga utbetalning, finns en större faktura samt att den särskilda löneskatten på pensionskostnader är något högre. Lagstadgade arbetsgivaravgifter innefattar både anställd personal samt lönegaranti. Den stora ökningen på lagstiftade arbetsgivaravgifter beror främst på den stora ökningen av utbetalningar på lönegarantin.

Not 29

Övriga kortfristiga skulder	2024-12-31	2023-12-31
Personalens källskatt	4 782	4 392
Skulder, finansiell leasing	0	-3
Övriga kortfristiga skulder	14 095	12 804
<i>Övriga kortfristiga skulder består av</i>		
Preliminärskatt lönegaranti	1 829	449
Transfereringar under utbetalning	559	1 600
Övrigt	11 707	10 755
Summa	18 876	17 193

Ökningen av övriga skulder beror främst på en ökad kostnad för preliminärskatt på lönegarantin. Skulden på utbetalning för transfereringar är lägre.

Not 30

Depositioner	2024-12-31	2023-12-31
Depositioner	10 048	11 660

Av det totala saldot bedöms ungefär 6 800 tkr regleras efter mer än 12 månader.

Not 31

Periodavgränsningsposter	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna kostnader - Upplupna löner, arvoden inkl. social avg.	976	1 606
Upplupna kostnader - Upplupna semesterlöner inkl. social avg.	20 556	19 843
Upplupna kostnader - Övriga upplupna kostnader	399	2 572
Summa upplupna kostnader	21 931	24 021

Minskningen av upplupna löner inklusive sociala avgifter 2024 beror på en enskild överenskommelse med en anställd som återförts eftersom den anställde avslutade sin anställning under året. Minskningen av övriga upplupna kostnader beror i princip i sin helhet på en periodisering av IT-kostnader som skedde vid årsbokslut 2023.

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	65 470	60 500
Varav		
Havs- och vattenmyndigheten	27 469	10 794
Naturvårdsverket	19 454	30 506
Länsstyrelsen i Örebro län	12 161	12 561
Riksantikvarieämbetet	3 345	2 606
Länsstyrelsen i Västerbottens län	1 120	292
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	645	186
Tillväxtverket	616	725
Länsstyrelsen i Västmanlands län	346	1 460
Statens jordbruksverk	88	570
Länsstyrelsen i Dalarnas län	64	86
Länsstyrelsen i Jönköpings län	60	548
Statens veterinärmedicinska anstalt	44	0
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	41	18
Kammarkollegiet	39	170
Luleå tekniska universitet	25	0
Lunds universitet	24	42
Centrala studiestödsnämnden	4	0
Länsstyrelsen i Skåne län	0	12
Länsstyrelsen i Östergötlands län	-75	-75
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas inom tre månader	15 808	35 031
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än tre månader till ett år	44 781	16 346
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än ett år till tre år	3 274	4 189
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mer än tre år	1 607	4 934
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	98 355	84 642
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	14 585	22 742
ERUF 2014–2020 program Nord	33 129	32 933
ERUF 2021–2027 program Aurora	41 705	13 605
Generaldirektorat för kommunikation	96	124
Summa oförbrukade bidrag	163 824	145 142

Oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet har totalt sett inte förändrats så mycket mellan åren. Under 2024 har Naturvårdsverket ändrat sina regler kring anläggningstillgångar inom anslag 1.3, vilket lett till att del av årets bidrag har nyttjats till avskrivningar. Det har även skett en större återbetalning av tidigare oförbrukade medel till Naturvårdsverket. Havs- och vattenmyndigheten har gjort några större förskottsutbetalningar i december 2024 som avses att nyttjas under 2025. Oförbrukade bidrag genom EU-fonder har ökat under 2024, vilket beror på att förskott av projektmedel

för EU-programmet Interreg Aurora har betalats in under året och inte hunnit upparbetas. I LIFE-programmet har det skett en minskning av oförbrukade bidrag som beror på att tidigare utbetalat förskott upparbetats under året.

Summa periodavgränsningsposter	185 756	169 163
---------------------------------------	----------------	----------------

Noter till anslagsredovisning

Not 32

01 05 001 021 Länsstyrelserna m.m., Länsstyrelsen i Norrbottens län

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	6 540	0
Anslagsbehållning som disponeras, 3% av årets tilldelning/utfall anslagsbehållning	6 540	8 896
Kredit på räntekonto	5 000	0
Låneram för anläggningstillgångar	22 500	12 064
Länsstyrelsen i Norrbottens län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i de territoriella programmen Nord och Aurora.		
Länsstyrelsen i Norrbottens län ska med 1 520 000 kronor delfinansiera den ideella föreningen Laponiatjuottjudus för förvaltningen av världsarvet Lapponia enligt Lapponiaförordningen (2011:840).	1 520	1 520

Överskridande av anslagsbehållning som disponeras består främst av överskott inom Civilområde Norr samt ökade ränte- och overheadintäkter under året. Vidare har ersättningen från Kammarkollegiet inom lönegarantihandläggning blivit högre på grund av fler ärenden under 2024 jämfört med 2023.

Not 33

05 01 011 004 Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	0	0
Anslagsbehållning som disponeras	Inget	334
Medlen får användas i det regionala Barentssamarbetet samt för länsstyrelsens insatser för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet.		

Not 34

16 03 013 009 Särskilda utgifter för forskningsändamål, Bidrag till EISCAT

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	36	0
Anslagsbehållning som disponeras	Inget	0

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Medlen från anslagsposten ska användas för bidrag till EISCAT Scientific Association för tull och mervärdesskatt som har betalats av organisationen. Om ett beslut eller ett avtal med EISCAT Scientific Association om utbetalningstidpunkt finns, ska medlen utbetalas tidigast då avgiften förfaller till betalning enligt beslutet eller avtalet. Om ett sådant beslut eller avtal inte finns, utbetalas medlen med högst en tolfedel före utgången av varje månad.		

Not 35

19 01 001 021 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen i Norrbottens län

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	0	0
Anslagsbehållning som disponeras	Inget	852
Uppföljning och utvärdering	68	4

Från och med 2017 har den regionala projektverksamheten flyttats över till Region Norrbotten och utfasningen av utbetalningar till redan beslutade projekt har skett successivt allt eftersom de har avslutats. Slutår är 2024 och det har inte gjorts några utbetalningar under året. Verksamheten avseende uppföljning och utvärdering har inte prioriterats.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Årsredovisningen är beslutad den 21 februari 2025.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Luleå den 21 februari 2025

Lotta Finstorp

Landshövding

Bilagor

Bilaga A Länsstyrelseinstruktionen

Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om Länsstyrelsen Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4§ p2	Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Västerbotten, Norrbotten
4§ p3	I utpekade län göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken	Areella näringar	Norrbotten, Västernorrland, Västra Götaland
4§ p4	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p5	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p6	Dalarnas, Värmlands och Västra Götalands län, uppgifter som följer av jordförvärvslagen (1979:230) och jordförvärvsförordningen (2005:522) m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Dalarna, Värmland, Västra Götaland
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bland annat regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 Naturvård och miljöskydd	Alla län
7§	Geografiskt områdesansvar m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 a§	Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska vara civilområdesansvariga länsstyrelser enligt förordningen (2022:525) m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Västra Götaland, Skåne
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
13 a§	Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län ska finnas ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Östergötland
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
16§	Delegation för rennäringfrågor	Areella näringar	Norrbotten, Västerbotten, Jämtland
17§	Kampsportsdelegation	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Örebro
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten

Bilaga B Regleringsbrevsuppdrag

Bilagan innehåller åiterrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår av länsstyrelsernas regleringsbrev 2024.

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Redovisa kommuners eventuella medverkan till bosättning i annan kommun	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1A3 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Förorenade områden inkl. PFAS	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 Användande av kunskapsunderlag om kulturmiljö för översyn av miljö-kvalitetsnormer inom NAP	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Genomförande av den strategiska planen inom jordbrukspolitiken 2023-2027 m.m.	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A8 Måluppfyllelse inom livsmedelsstrategin	Mål och åiterrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1B1 Hantering, konsultationer samiska folket	Mål och åiterrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1B2 Webbplatsen informationsverige.se	Mål och åiterrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Västra Götaland
1B3 Redovisa arbetet med civilområdena	Mål och åiterrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Väst Götaland och Skåne
1B4 Tillämpning och avvägning av 3 kap. miljöbalken i beslut om skyddade områden	Mål och åiterrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1B5 Redovisa bedömning av kriterier kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Län som är vattenmyndigheter
1C1 Redovisa bidrag till tillväxt och beskriv arbete för tillväxt vid målkonflikter	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1C2 Bidra till ett ökat bostadsbyggande i samarbete med kommuner	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 Långsiktigt hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D5 Renbetesavtal	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland
1D7 Effektivitet, enhetlighet och handläggningstider vid tillsyn och provning	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län Lst Västernorrland samordnar
1E1 Redovisa utvärdering av det egna informations-säkerhetsarbetet	Mål och återrapporteringskrav / E. Övriga återrapporteringskrav	Samhällsskydd och beredskap	Alla län Lst Stockholm samordnar
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Gotland
3B14 Delta i anvisning av ensamkommande barn och nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3B15 Möjliggöra spridning av information om frivillig återvandring	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3C7 Arbeta för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering	Berörda län

Bilaga C Övriga uppdrag

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Tilläggsupplysningar som Ekonomistyrningsverket föreskriver	Finansiell redovisning
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025	Samhällsskydd och beredskap

Bilaga D Redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2024 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
1D6 Utveckla analysen av överklagade beslut som ändras i högre instans	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	2025-01-31	Finansdepartementet Lst Gävleborg samordnar
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2025-02-22	Lst Örebro
3A1 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-21	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Dalarna samordnar
3A2 Regionala analyser och kunskapsunderlag samt kontinuitetsplanering för avloppsrening och dricksvattenproduktion	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A3 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Gotland samordnar
3A4 Leda och samordna regionalt arbete med naturvård, biologisk mångfald m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten)
3A5 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket)
3A6 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Naturvårdsverket)
3A7 Skydda dricksvattenförsörjningen m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kalmar samordnar
3A8 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A9 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3A10 Driva nationellt centrum för mathantverk	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-02-28	Gäller Lst Jämtland Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Tillväxtverket
3A11 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Naturvårdsverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3A12 Föregående års fisketillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3A13 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / A. Nationella mål	2025-03-01	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3A14 Förstärka tillsynen av försäljning av alkohol, tobak m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2026-03-31	Socialdepartementet
3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-14	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-02-28	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B3 Kommunernas riktlinjer för ökat bostadsbyggande	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160) (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-11-15	Kulturdepartementet (kopia till Lst Stockholm och Sametinget)
3B6 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Gäller Lst Stockholm Kulturdepartementet
3B7 Främja samverkan, följa upp och genomföra insatser för romsk inkludering	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Gäller Lst Stockholm Kulturdepartementet
3B8 Genomförande av skyddet av tätortsnära natur	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-09-30	Gäller Lst Stockholm, Skåne och Västra Götaland Klimat- och näringslivsdepartementet
3B9 Nationell digital lösning för inlämning av företags- och verksamhetsutövaras miljörapportering	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-02-28	Naturvårdsverket redovisar Lst Jämtland samordnar
3B10 Föräldraskapsstöd - utsatta områden, bekämpa och förebygga kriminalitet hos barn och unga m.m.	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01 2025-03-01 2026-03-01 2027-03-01	Delredovisning Delredovisning Delredovisning Slutredovisning Berörda Lst till Socialdepartementet
3B11 Stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Dalarna samordnar
3B12 Stödja kommuner och regioner i arbetet med att genomföra funktionshinderspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01	Socialdepartementet

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporterings-datum	Rapportering till
3B13 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31 2025-03-01 2028-03-01	Beslutad strategi Delredovisning Slutredovisning Arbetsmarknadsdepartementet (kopia till jämställdhetsmyndigheten)
3B16 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B17 Insatser för asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar enligt förordningen (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-03	Arbetsmarknadsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Fördela medel till projekt som anordnar utbildningar för nyanlända, asylsökande med flera	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-31	Socialdepartementet Lst Stockholm samordnar
3C1 Hantera målkonflikter vid handläggning av ärenden med anledning av den pågående nyindustrialiseringen	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-11-30 2025-04-10 2026-04-10 2027-02-10	Delredovisning Delredovisning Delredovisning Slutredovisning Gäller Lst Norrbotten och Västerbotten Klimat- och näringslivsdepartementet
3C2 Redovisa arbetet för att stärka svensk konkurrenskraft, näringslivsutveckling m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-05-01	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3C3 Utveckla sitt arbete med att förenkla för företag	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-02-15	Klimat- och näringslivsdepartementet (kopia till Tillväxtverket) Lst Kronoberg samordnar
3C4 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Nord m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C5 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Aurora m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland och Norrbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2024	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3C6 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Aurora m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-03-27	Gäller Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C8 Regionala resurscentra hedersrelaterat våld m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-03-01	Gäller Lst Östergötland Arbetsmarknadsdepartementet
3C9 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2025-03-01	Arbetsmarknadsdepartementet
3C10 Kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte rörande barn i skyddat boende m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30 2026-04-31 2028-04-31	Samlad delredovisning Muntlig delredovisning Samlad slutredovisning Arbetsmarknadsdepartementet. Lst Östergötlands samordnar
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-01-31	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Redovisa byggnadsnämndernas tillsynsarbete – olovlig användning	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-01-31	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Effektivisera tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2025-02-15 2026-02-15 2027-02-15	Delredovisning Delredovisning Samlad redovisning Naturvårdsverket Lst Västernorrland samordnar
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-12-31 2025-12-29	Delredovisning Samlad redovisning Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar
3D5 Redovisa avgiftsunderskottet för offentlig kontroll inom djurskyddet	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-04-29	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Södermanland samordnar
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2024-02-05 2024-04-23 2024-07-26 2024-10-21	Hermes
3E2 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2024-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E3 Vidta åtgärder vid dammanläggningen Hackekvarn	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2025-01-31	Gäller Lst Kronoberg Klimat- och näringslivsdepartementet och Finansdepartementet

Bilaga E Länsstyrelsegemensamt

Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas.

Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter med uppdrag att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Kansliets arbete syftar till att skapa en enhetlig och effektiv styrning samt en starkt samverkan mellan de 21 länsstyrelserna. Världlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län. Under verksamhetsåret har flera strategiska framsteg uppnåtts, samtidigt som kansliet identifierat och hanterat centrala utmaningar.

Förbättrad kommunikation och samordning

Kansliet har under året stärkt kommunikationen till förvaltningsobjekten och implementerat tydligare strukturer för informationsflödet. Genom att klargöra beröringspunkter och ansvarsområden i samarbetet med IT-avdelningen har en mer effektiv och ändamålsenlig samordning etablerats och har resulterat i ett starkare strategiskt samarbete. Förvaltningsobjekten har erhållit ett förstärkt stöd genom gemensamma möten och konferenser.

Förtydligad styrning och strukturell utveckling

Arbetet med att tydliggöra den länsstyrelsegemensamma styrningsstrukturen har bidragit till ökad transparens och enhetlighet. Ramar, mandat och strukturer för förvaltningsobjekten har preciserats, vilket skapar tydligare ansvarsområden och förbättrad styrning. Vidare har kansliet tagit viktiga steg i att utveckla en effektivare förvaltningsmodell tillsammans med IT-avdelningen. Dessa initiativ har förutsättningar att stärka länsstyrelsernas gemensamma kapacitet att möta framtida krav.

Starkt verksamhetsutveckling och beslutsstöd

Genom att arbeta enligt etablerade processer har kansliet förbättrat förutsättningarna för att identifiera och bereda behov av gemensam utveckling. Analyser och beslutsunderlag har vidareutvecklats, vilket underlättar för ledningen att fatta välgrundade beslut. Fördjupad förståelse för verksamhetsarkitektur har också stärkt strukturkapitalet och samverkan mellan länsstyrelserna.

Utmaningar och fortsatt arbete

Under året har kansliet mött utmaningar kopplade till att balansera behovet av strategisk utveckling och operativ hantering av gemensamma uppdrag. Den komplexa samordningen mellan 21 länsstyrelser ställer höga krav på tydlighet i styrning och prioriteringar. Att säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet och upprätthålla en hög grad av samordning har fortsatt varit en central fråga.

Den ekonomiska samordningen har inneburit hantering av finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsportföljen, vilket inkluderat

utbetalning av ersättningar för nedlagd arbetstid. Detta arbete är avgörande för att säkerställa ekonomisk balans och en transparent redovisning mellan länsstyrelserna.

IT-avdelningen

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värdlän för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft har fortgått under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamhet med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värdlän för telefonistorganisationen är länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har haft ett balanserat år med till exempel en sommar utan extremväder som påverkat. Under första halvåret ökade samtalstrafiken och därefter har den minskat något.

En stor mängd samtal har fortsatt handla om energieffektiveringsstöd men också inledningsvis varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Under 2023 påbörjades en ny programperiod för jordbrukarstöden och lantbrukarna har nu ett års erfarenhet av förändringarna som infördes vilket har märkts av för Kundsupporten för jordbrukarstöd.

En kontinuitetsplan har tagits fram och är nu grunden i vår beredskap. Den kommer hjälpa oss att stå bättre rustade mot olika typer av scenarion.

Telefonistorganisationen har under året lagt mycket fokus på förarbetet till utvecklingen att bli en kundtjänst. I slutet av året skickades en behovsinventering till alla län. Vi har börjat planera för stegen i utvecklingsprojektets olika faser.

Vi har tillsammans med IT-avdelningen utvecklat ett anpassat verktyg (Telefonidiariet) som kommer vara källan till att möjliggöra den nya servicenivån.

Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för samtliga länsstyrelser. Löneservice har även sedan ett antal år en överenskommelse om lönetjänst med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Vårdlän för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2024 har Löneservice i snitt hanterat 7 600 löner per månad för länsstyrelserna, vilket är samma snitt som för 2023. I jämförelse med 2022 är snittet 300–400 löner färre per månad. Årets EU-val generade cirka 900 tillfälligt anställda valarbetare som påverkar snittet totalt för året.

Från den 1 januari kom förändringar i Villkorsavtalen samt i det statliga tjänstepensionsavtalet som Löneservice har arbetat med under året. Från och med 1 juli kom även ändring i Lag om ändring i lagen om sjuklön.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Ekonomiadministration LstEA

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Vårdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har bland annat gett stöd till länsstyrelsernas ekonomifunktioner samt bidragit till att effektivisera arbetet genom att hantera drygt 1 000 supportfrågor via LstEA supporten, ta fram en gemensam overheadprocent samt leverera uppdaterade handböcker och guider. Genom att göra drygt ett 30-tal centrala utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning har LstEA också bidragit till ökad kvalitet i den information som lämnats.

LstEA har bidragit till ett ökat riskmedvetande och reservlösningar gällande stödfunktionens ansvarsområden genom kompetenshöjande insatser, kontinuitetsarbete och övningar.

VÄS-förvaltningen har under året levererat en uppdaterad verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS).

Årsredovisningsmallgruppen har under året utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen och levererat en mall som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisningar.

LstEA har under året bidragit med att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, olika workshops och erfarenhetsutbyten.

Dataskydd och informationssäkerhet

Safirs uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår länsstyrelsernas dataskyddsombud och den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Vårdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft, och Safir är regelmässigt involverade i gemensamma utvecklingsinitiativ och insatser på både operativ och strategisk nivå.

Som en följd och del av länsledningarnas beslut om en ny styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna har Safirs i år inlett sitt nya uppdrag: Vi leder informationssäkerhetsanalyser för förvaltningsobjekten och gemensamma projekt, med förstärkt bemanning. Under året har ett fyrtiotal analyser genomförts och dessa bidrar påtagligt såväl till riskhanteringen i sig som till ett systematiskt arbetssätt med ökad medvetenhet för hela organisationen. Vidare har Safir under året samordnat och stöttat länsstyrelsernas i granskning av avtalsvillkor för den stora mängd digitala arbetsredskap och "molntjänster" som de enskilda myndigheterna själva anskaffat.

Genom ovanstående insatser och det löpande stödet till de enskilda länsstyrelserna, inte minst genom informationssäkerhets- och dataskyddssamordnarna, har Safir under året fortsatt att utveckla förutsättningarna för det länsstyrelsegemensamma ledningssystemet för informationssäkerhet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det gemensamma arbetet syftar till att stödja länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag för Agenda 2030. Exempel på prestationer och effekter:

- Under 2024 togs ett omtag på grund av ett behov av nyorientering i arbetet. Syftet var att säkra samnyttjande och kopplingar mellan olika uppdrag samt beakta omvärldsfaktorer och regeringens styr signaler. Detta inleddes med ett arbetsmöte i Karlstad som samlade en bred representation av landshövdingar, länsråd, chefer och strateger. Resultatet remitterades och förslag till fortsatt arbete har tagit fram, med fokus på samhällsutmaningar och arbetssätt. Arbetet ska samtidigt bygga vidare på det tidigare gemensamma arbetet.
- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030 och samordnar sedan 2022 GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, och den så kallade Operativa gruppen. Arbetet har resulterat i en ny samverkansplan med fokus på kompetens i omställning och krisberedskap. Länsstyrelsen har medverkat till 2024 års nätverksträff om hur myndigheter kan stärka samverkan med näringslivet.
- Dialog har skett med Regeringskansliet och intervjuer med Riksrevisionen i pågående granskning av regeringens arbete med Agenda 2030.

- Erfarenhetsutbyten har skett avseende hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt hur komplexa hållbarhetsutmaningar kan hanteras. Möten med länsstyrelsegemensamma grupper i arbetet har genomförts.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Den främsta anledningen till det är att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. Tillsammans med de krav som finns på hantering av personuppgifter och att arbetet skulle kräva stora personella och ekonomiska resurser har det bidragit till att arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras. Under 2024 har länsstyrelserna inlett en dialog kring hur utvecklingen av länsstyrelsernas e-tjänster kan ge nya möjligheter att ta fram och redovisa individbaserad statistik könsuppdelad. I och med lagen om användning av myndighetsgemensam infrastruktur för digital post 1 januari 2026 kommer fler ärenden innehålla personnummer, vilket ger nya möjligheter att ta fram könsuppdelad statistik. Det finns även fortsättningsvis behov av att identifiera vilka ärendegrupper som är relevanta att redovisa könsuppdelad statistik inom.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) arbetar med miljömåluppföljning, stöd i åtgärdsarbetet och förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för 2022–2024. I styrgruppen ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I arbetsgruppen ingår medarbetare från flera länsstyrelser. RUS finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning. Exempel på prestationer:

- Lanserat budskap för att stärka miljömåluppdraget framåt när miljömålen fyllt 25 år. Tillsammans med Naturvårdsverket publicerat film om miljömålen 25 år.
- Samordnat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regional kunskap. Sett över hur uppföljningen kan utvecklas i samarbete med Naturvårdsverket. Bidragit i miljöövervakning och miljöinformationsförsörjning.
- Tagit fram vägledning för länsstyrelsernas åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen. Genomfört olika erfarenhetsutbyten.
- Inom projekten samhällsekonomisk analys, synergier, länstransportplanering och hållbar betesbaserad nötköttsproduktion publicerat rapporter och kommunicerat resultat. Bidragit i myndighetssamarbetet samverkansplattform urban utveckling. Genomfört 10 webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.

- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete inom Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Luleå och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS insatser i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022–2024.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med energi och klimat (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, presentation på länsrådsmöte, samt bidragit till en ledningskonferens med temat Strategiska avvägningar och synergier i miljö, klimat och tillväxt, har LEKS stöttat länsledningarna i det utökade uppdraget att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Länsstyrelserna har under 2024 snabbt fått en gemensam kunskapsgrund och förståelse för det nya deluppdraget kring utvecklad regional energiplanering genom det omfattande stöd som LEKS erbjudit länsstyrelserna genom exempelvis webinarier, nätverksträffar och samarbetsytor. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, omvärldsbevakning och framtagna underlag har underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken.

LEKS har utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. LEKS har kunnat agera snabbt när det skett förändringar och när uppdrag så som deltagande i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan har tillkommit och på så sätt underlättat för länsstyrelserna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med andra myndigheter, externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med genomförandet av länsstyrelsernas uppdrag.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med civilområden

De civilområdessansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar och är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde. Inför och vid höjd beredskap ska de civilområdesansvariga länsstyrelserna bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av världlandsstödet samt verka för att det civila och

militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering. Vid framtida kriser ska civilområdesansvariga länsstyrelser ha förmåga att stödja ingående länsstyrelser. Civilområdesansvariga länsstyrelser kan också ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst.

Civilområdeskanslierna har under 2024 vidare bidragit till den nationella beredskapsplaneringen och utvecklat samverkansstrukturer på högre regional nivå och med militärregionerna. Vidare har civilområdeskanslierna utvecklat förmåga att ta emot, sammanställa och delge information, samt verka inom den nya strukturen. Vi behöver fortsättningsvis ytterligare utveckla och stärka vår förmåga att analysera och sammanställa en samlad lägesbild för respektive civilområde. Civilområdeskanslierna har nu bemannade arbetsgrupper inom alla sektorer och andra områden för att verka för att totalförsvaret har en enhetlig inriktning. Effekten av detta kommer att visas i planverk för beredskapsplanering på högre regional nivå. Rutiner finns för samordnad planering och förberedelser för framtida krissituationer, samt för att ta över ansvar för kommunal räddningstjänst. Det finns även en inriktning för att utgöra en gemensam funktion för stöd till länsstyrelsernas hantering av en kris. Civilområdesansvariga länsstyrelser har utvecklat principer för krigsorganisering.

Året har präglats av Sveriges medlemskap i Nato. Civilområdes- och kanslichefer har deltagit i kompetenshöjande insatser i besök till Nato-delegationen och Natos resilienskommitté. Natomedlemskapet har även bidragit till upprättande av strukturer för värdlandsstöd och tillhörande planläggning. Övningsverksamhet har förberetts och genomförts inom samtliga civilområden tillsammans med Försvarsmakten.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag 1D7 Effektiv och enhetlig tillsyn och prövning

Uppdraget har omfattat inventering, sammanställning och analys inom följande tre frågeställningar:

- Hur har länsstyrelserna utvecklat arbetet med att tillämpa länsstyrelsegemensamma arbetsmetoder?
- Hur har samarbetet vid arbetstoppar utökats?
- Har vidtagna åtgärder inom områden där gemensamma arbetsmetoder tillämpats bidragit till kortare handläggningstider?

Redovisningen baseras på resultat från den enkätundersökning som riktats till förvaltningsobjekt och samverkansorgan, samt kompletterande förfrågningsunderlag till chefsnätverken. Dialog har även förts med länsstyrelsernas HR-nätverk kring arbetstoppar, samt med projektledare för andra uppdrag och utvecklingsinitiativ.

Länsstyrelsernas strategi för att utveckla en effektiv och enhetlig tillsyns- och prövningsverksamhet bygger främst på tre tillvägagångssätt:

- Skapa bättre förutsättningar oavsett verksamhetsområde bland annat genom att:
 - » Beskriva vår verksamhet utifrån ett processorienterat perspektiv.
 - » Samordna och prioritera gemensamma utvecklingsbehov.
- Fokusera på de regleringsbrevsuppdrag (RU) länsstyrelserna får.
- Driva kontinuerligt förbättringsarbete inom ramen för förvaltningsobjekt, samverkansorgan eller verksamhetsnätverk.

Nyutveckling sker i de allra flesta fall genom länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojekt med deltagare från olika länsstyrelser. Nedan följer några exempel på utvecklingsinsatser som har genomförts eller påbörjats under året, och som syftar till en mer effektiv och enhetlig tillsyns- respektive prövningsverksamhet;

- Miljötillsynsuppdraget (RB 3D3) – Det fleråriga uppdraget syftar till att skapa en effektiv och enhetlig tillsyn samt tillsynsvägledning enligt miljöbalken, samtidigt som dialogen med verksamhetsutövare stärks. Uppdraget redovisas separat.
- Miljöprövningsuppdraget (RB 3D4) - Uppdraget syftar till att skapa en mer effektiv och förutsebar tillståndsprövning enligt miljöbalken. De vidtagna åtgärderna förväntas också leda till kortare handläggningstider, stärkt konkurrenskraft för företag samt främja den industriella klimatomställningen. Uppdraget redovisas separat.
- Särskilda medel kopplat till havsbaserad vindkraft – Länsstyrelserna ska tillsammans utveckla kunskap och samordna arbetet med att hantera ärenden om tillstånd för havsbaserad vindkraft.

Under året har förvaltningsobjekt, samverkansorgan och verksamhetsnätverk genomfört flera förbättringar som har bidragit till att utveckla länsstyrelsernas tillsyns- och prövningsarbete:

- Införande av automatiserad handläggning
- Utveckling av samarbetsytor samt genomförande av interna dialoger, samsynsdiskussioner och övningar
- Proaktiva informationsinsatser och genomförande av tillsynsprojekt
- Utvecklade bedömnings-, analys- och stödverktyg
- Förbättrade arbetsrutiner, instruktioner och flödesscheman
- Uppdaterade mallar för dokument och rapporter

De fullt implementerade utvecklingsinsatserna förväntas bidra till enklare processer för intressenter, effektivare arbetssätt och mer enhetliga bedömningar. Det är fortfarande för tidigt att dra några slutsatser om effekterna på handläggningstider, men det bedöms att åtgärderna kommer att leda till kortare handläggningstider på sikt. För att ytterligare förkorta handläggningstiderna behöver varje länsstyrelse utvärdera och anpassa sina arbetssätt för att öka både effektivitet och enhetlighet, baserat på de specifika förutsättningarna för varje länsstyrelse och verksamhetsområde.

Den gemensamma utvecklingsresan har lett till ett ökat fokus på både de personer vi är till för och på vår verksamhetsutveckling. En viktig förutsättning för denna gemensamma utveckling är att de enskilda länsstyrelserna har möjlighet att bidra med både resurser och kompetens. Detta har dock beskrivits som en utmaning av vissa länsstyrelser. En annan

utmaning som lyfts är de otydliga strukturerna för implementering av genomförd gemensam utveckling, vilket medför en risk för att effekterna inte fullt ut tas tillvara.

Att länsstyrelserna stöttar varandra med kompetensförsörjning vid arbetstoppar är ett effektivt sätt att förvalta gemensamma resurser och samtidigt attrahera, behålla och utveckla kompetens. Genom en gemensam inriktning för personallån har länsstyrelserna ökat sina möjligheter att hjälpa varandra vid arbetstoppar. Arbetet fortsätter med att implementera den gemensamma stöddokumentation som togs fram under 2023.

Med årets insatser har länsstyrelsekollektivet bättre förutsättningar att hantera arbetstoppar på ett mer frekvent, smidigt och effektivt sätt. Genomförda insatser bidrar till:

- Gemensam struktur för länsstyrelserna
- Minskad risk för negativa effekter, såsom förlängda handläggningstider
- Förbättrad förmåga att hantera övertalighet
- Stärkt kompetensöverföring mellan medarbetare och länsstyrelser
- Reducerad sårbarhet inom organisationen

En gemensam struktur för registrering av personallån underlättar uppföljningen av hur många lån som genomförts under ett år. År 2023 registrerades 36 överenskommelser om personallån, medan antalet för 2024 uppgick till 100. Av dessa har 13 lån skett inom tillsynsverksamheten och 26 inom prövningsverksamheten. En stor del av övriga personallån sker på grund av jävssituationer snarare än för att hantera arbetstoppar. Olika felkällor gör det svårt att exakt bedöma hur många personallån som genomförts på grund av en arbetstopp, men trenden tyder på en positiv utveckling.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag 1E1 Utvärdering av informationssäkerhetsarbetet

Länsstyrelsen i Stockholm har under 2024 samordnat uppdrag 1E1. Uppdraget syftar till att ta reda på om länsstyrelserna genomfört utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet genom något analysverktyg och om åtgärder har vidtagits utifrån resultaten. Uppdraget har genomförts genom en enkätundersökning som samtliga 21 länsstyrelser besvarat.

Länsstyrelser som:	2024
genomfört utvärdering av det egna informationssäkerhetsarbetet	21
vidtagit åtgärder baserat på utvärdering	16
använt analysverktyg vid utvärdering	21
använt MSB:s Infosäk- / Cybersäkerhetskollen	21

Samtliga länsstyrelser uppger att de utvärderat det egna informationssäkerhetsarbetet och alla har använt sig av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Infosäkkollen. Dessutom har ett mindre antal länsstyrelser uppgett att de även har utvärderat informationssäkerhetsarbetet med hjälp av nano-learning, internrevision och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verktyg Mognadsdialog.

16 länsstyrelser har vidtagit åtgärder utifrån genomförd uppföljning. Majoriteten anger utbildning som främsta åtgärd. Utbildning har varit i form av utbildning till samtliga medarbetare på myndigheten respektive målgruppsanpassad. Även uppföljning av genomförd utbildning har genomförts i enstaka fall.

Bilaga F Underlag intern styrning och kontroll

Sammanfattning av intern styrning och kontroll 2024

Detta dokument utgör underlag för myndighetschefens uttalande kring Länsstyrelsens interna styrning och kontroll i årsredovisningen för 2024.

Underlaget består delarna:

1. Beskrivning av myndighetens interna styrning och kontroll
2. Beskrivning av riskanalysarbete och identifierade risker
3. Sammanfattning av revisionssynpunkter
4. Avdelningschefernas bedömningar av intern styrning och kontroll
5. Sammanfattande bedömning
6. Vägledning för myndighetschefens ställningstagande

Länsstyrelsens interna styrning och kontroll

Länsstyrelsen utvecklar den interna styrningen och kontrollen kontinuerligt. I avsnittet nedan följer exempel på konkreta åtgärder som har genomförts under det senaste året i syfte att uppnå förbättringar.

Förbättringsarbete 2024

- Modell för beslut vid ansökan av flerfinansierade projekt har fastställts och börjat tillämpas. Den kommer att utökas med övriga ansökningsprojekt.
- Ändrat arbetssätt vid framtagning av årsredovisningen med bland annat avsnittsansvariga och en koordinerade grupp.
- För anläggningstillgångar har processkartläggning genomförts och ny riktlinje är under framtagning.
- Budgetprocessen för 2025 har startat tidigare vilket har gett en större kunskap, transparens och möjlighet till åtgärder.
- Rapportering av nyttjandet av dispositionsrätter två gånger per år till ledningsgruppen.
- Utvecklat hur vi omhändertar det som behöver åtgärdas efter tertialrapporteringarna.
- Genomfört intern risk- och sårbarhetsanalyser i hela organisationen. Handlingsplan för åtgärder från 2025 och framåt.
- Genomfört utbildning och övning för kris- och krigsorganisationen samt reviderar styrdokument och övnings- och utbildningsplan under 2025.
- Upprättat och reviderat ett antal interna styrdokument vilket för 2024 avser arbetsordningen och likavillkorsplan.

- Information till ledningsgrupp och medarbetarna, kring säkerhetsskydd, informationssäkerhet etc., vid möten samt på intranätet.
- Interna föreläsningar och utbildningar för ökad kunskap inom den industriella omställningen, förändringar, förvaltningskunskap, hot- och våld, mentala tallriksmodellen, föreläsning om klimakteriet etc.
- Strategin för extern samverkan genom möten och konferenser har fortsatt implementerats genom att bland annat Länsstyrelseveckan genomförts för andra gången.
- Uppdaterat vårt arbetsgivareerbjudande och strategi för attraktiv arbetsgivare och arbetsplats, bland annat genom en tydligare budskapsplattform.
- Fortsatt arbete med utveckling av arbetssätt och arbetsplatskultur genom hållbara team för både arbets- och ledningsgrupper.
- Utvecklat kvalitet och effektivitet i rekryteringsarbetet genom införande av nytt rekryteringssystem, där funktionaliteten underlättar rekryteringsadministration och digitaliserar delar av processen.
- Tillämpat modell för strategiska kompetensförsörjningsplaner vilken ska utvärderas för fortsatt utveckling.
- Dagordning och process för ärendeberedningsmöten och ledningsgruppsmöten har justerats för att få mer tid till strategiska frågor.
- Utifrån miljöutredning tagit fram en handlingsplan vilken beslutats i januari 2025.
- Inriktningsbeslut har tagits om framtida arbetssätt och lokaler.
- Slagit samman två avdelningar till en med syfte att spara pengar och öka den interna samordningen.
- Etablerat en grupp för planering och uppföljning där länsråd, avdelningschef verksamhetsstöd, ekonomichef, budgetcontroller, verksamhetscontroller och enhetschef ärendestöd och service ingår. Syftet är att mer systematiskt förbättra den interna processen för planering och uppföljning.

Länsstyrelsegemensamt 2024

- Modell för den länsstyrelsegemensamma styrningen har reviderats. När landshövdingarna tecknar överenskommelser om länsstyrelsegemensamma frågor, ska varje län vid behov därefter ta beslut om till exempel konsekvenser och/eller genomförande.
- Budgetunderlagen har fortsatt hanterats genom en gemensam process där landshövdingarna fastställer de länsstyrelsegemensamma äskanden.
- Gemensam vägledning vid bland annat personallån mellan myndigheterna.
- Ansvarskarta för digital tillgänglighet har tagits fram nationellt och fastställts av oss. Den stödjer arbetet med bland annat information på webben.
- Beslutat om ett servicechefsnätverk med syfte att samordna och utveckla ytterligare frågor mellan länen.

Uppföljningar av intern styrning och kontroll under 2024

De ordinarie aktiviteterna och rutinerna med ledningsgruppsmöten, ärendeberedningar och chefsgruppsmöten har fortlöpt. Även ordinarie uppföljningar som tertialrapporteringar har genomförts och ekonomiuppföljning och prognoser har redovisats och hanteras av ledningsgruppen. Årlig uppföljning av måluppfyllnad och åtgärder för kompetensförsörjning och arbetsmiljö har också skett. Information om aktuella säkerhetsfrågor har lämnats till länsledningen, ledningsgruppen och chefsgrupp.

Utmaningar under 2024

Det som märkts mest tydligt under året är konsekvenserna av omvärldsutvecklingen vilket för Länsstyrelsen inneburit ett ökat tryck i verksamheten både utifrån den industriella omställningen som regeringen fastställt i strategin för norra Sverige samt det försämrade säkerhetsläget. Inflöde av ärenden och uppdrag har ökat och för att hålla handläggningstider och effektivitet i uppdragen, har ärendehandläggning prioriterats. Den ökade volymen har påverkat arbetsbelastningen varför prioriteringar och effektiviseringar har skett kontinuerligt vilket bland annat inneburit att viss tillsyn fått stå tillbaka under året.

Den andra utmaningen handlar om kompetensförsörjningen där arbetslösheten i länet är bland de lägsta i landet samtidigt som flera verksamheter kopplat till både industriella omställningen och försvars- och beredskapssektorns utveckling, växer i flera delar av länet. Det gör att våra rekryteringar ibland tar längre tid men också att lönenivåerna totalt sett på arbetsmarknaden drivs upp.

Risکانalyser enligt förordningen om intern styrning och kontroll

Länsstyrelsens arbetssätt vid riskanalyser

Riktlinjen för riskhantering omfattar flera riskhanteringsområden och tidsplanen för återkommande riskanalyser inom enheterna har justerats. Länsstyrelsen inleder arbetet med riskanalyser på lägsta organisatoriska nivå. Därefter aggregeras, gallras och värderas riskerna uppåt till avdelnings- och myndighetsnivå. En riskanalys som inkluderar de identifierade riskerna, värdering av dem samt planerade åtgärder med ansvariga ingår i myndighetens verksamhetsplan. Riskanalyserna följdes upp vid verksamhetsplaneringen inför 2025.

Hanteringen av de allvarligaste riskerna under 2024

De allvarligaste riskerna som identifierades på myndighetsnivå är:

- Risk att länets många och omfattande industriella satsningar ökar ärendemängden samt ökar konkurrensen om kompetens och därmed påverkar vår kompetensförsörjning.
- Inom flera verksamhetsområden är vi sårbara på grund av nyckelpersonsberoende genom att ett fåtal medarbetare kan frågorna. Risk att vi inte klarar uppdragen och att stressen ökar.
- Personalerörlighet och längre tid för rekrytering, påverkar vår förmåga att leverera våra uppdrag och risken för ohälsa hos befintliga medarbetare ökar.

- Myndighetens ekonomi försämras på grund av inflation, löneutvecklingen samt låg anslagsutveckling.
- Risk för stress på grund av arbetsbelastning, brister i rutiner/arbetsätt, stöd från kollegor/chef. Ej tillräcklig återhämtning. Höga krav på det egna arbetet.

Därefter följde risker inom extern finansiering och att detta påverkar kompetensförsörjningen, att vi inte hinner med verksamhetsutveckling på grund av att vi prioriterar ärenden samt risk för hotsituationer för våra medarbetare.

Riskerna har hanterats enligt plan men flera av dem kvarstår ändå med höga riskvärden främst på grund av externa faktorer. Vissa risker går inte heller att eliminera.

De allvarligaste riskerna som identifierats inför 2025

- Länets nyindustrialisering och samhällsomvandling innebär ökad ärendemängd samt högre komplexiteten i ärendena.
- Inom flera verksamhetsområden är vi sårbara på grund av att ett fåtal medarbetare kan frågorna. Risk att vi inte klarar uppdragen och att stressen ökar.
- Tillsynsarbetet nedprioriteras.
- Myndighetens ekonomi försämras på grund av kostnadsökningar, löneutvecklingen samt anslagsutvecklingen.
- Risk för ohälsa på grund av hög arbetsbelastning och ej tillräcklig återhämtning.

Revisions synpunkter

Efter Riksrevisionens tidigare lagda granskning under hösten 2024 har inga iakttagelser lämnats det vill säga inget särskilt har rapporterats.

Justitiekanslerns (JK) granskning av länsstyrelserna inkom 2024-04-23 och avser ärendeförteckningar för 2024. Länsstyrelsen har redovisat vårt arbete med ärenden. JK har inte funnit skäl att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av ärendeförteckningen från Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Internrevisorn har under året lämnat rapport avseende:

- Informationssäkerhet (Dnr 105-12349-2024)

Länsledningen har med anledning av internrevisionens rapport 2024 beslutat om åtgärder som ska genomföras med start under året.

Årsrapport inklusive uppföljning av tidigare granskningar avrapporteras i början av 2025.

Avdelningschefernas och kanslichefens bedömningar av intern styrning och kontroll

Landshövding, länsråd och avdelningschefer har gett inspel till myndighetens riskanalys inklusive åtgärder.

Avdelningscheferna samt chefen för civilområdeskansliet har lämnat skriftliga bedömningar avseende sina respektive avdelningars verksamheter. Inget allvarligt har framförts där med undantag för en avdelningschefs hänvisning till internrevisionsrapporten om informationssäkerhet. Där pågår åtgärder i enlighet med landshövdingens beslut.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis är bedömningen att de beskrivna delarna av Länsstyrelsens interna styrning och kontroll fungerar tillfredsställande.

Ett antal förbättringar har genomförts under året och vi arbetar kontinuerligt med att utveckla verksamheten. Uppföljning har skett löpande och bedömningen är att vi inom myndigheten har en god bild av verksamheten och den interna styrningen och kontrollen. De utvecklingsområden som identifierats vid revisioner, arbetar myndigheten systematiskt med att åtgärda.

Det finns ett fortsatt behov av att arbeta systematiskt med effektiva processer, prioritering i verksamheten, arbetsbelastning och återhämtning samt kompetensförsörjning för att klara av uppdragen.

Några ej åtgärdade brister, som skulle vara så allvarliga att årsredovisningen för 2024 har påverkats väsentligt, bedöms inte finnas.

Myndighetschefens ställningstagande till årsredovisningen

För myndighetschefens bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll och uttalandet i årsredovisningen kan följande frågeställningar ligga till grund:

1. Vilken kunskap har jag som ledare om den interna miljön i myndigheten?
2. Har jag fått löpande information om arbetet med riskanalyser?
3. Har myndigheten uppnått önskade resultat?
4. Finns det anledning att anta att brister i intern styrning och kontroll funnits under året?
5. Finns det indikatorer på att något regelverk inte följs?
6. Finns fullständig och relevant dokumentation att tillgå som visar hela processen för en integrerad intern styrning och kontroll?

